

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај
2023

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај 2023

Садржај

Уводна ријеч гувернерке	9
Правни статус.....	11
1. Економска кретања у 2023. години	15
1.1 Међународно економско окружење	15
1.2 Извјештај о стању БиХ економије	18
1.2.1 Реални сектор	18
I. Индустијска производња и грађевинарство.....	19
II. Цијене	21
III. Запосленост и плате	23
1.2.2 Фискални сектор.....	25
1.2.3 Банкарски сектор.....	30
1.2.4 Спољни сектор.....	33
I. Платни биланс	33
II. Номинални и реални ефективни девизни курс	36
2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2023. години.....	39
2.1 Монетарна политика	40
2.2 Рачуни резерви код ЦББиХ.....	40
2.3 Управљање девизним резервама	44
2.4 Управљање готовим новцем	46
2.5 Одржавање платних система	49
2.6 Улога фискалног агента	51
2.7 Прикупљање и креирање статистичких података	52
2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему.....	53
2.9 Сарадња са међународним институцијама и рејтинг агенцијама.....	54
2.10 Управљање ризицима	56
2.11 Процес интерне ревизије	57
2.12 Остало	57
2.12.1 Управљање људским ресурсима	57
2.12.2 Комуницирање са јавношћу	59
2.12.3 Пројекти енергетске ефикасности, очување националних споменика	60
3. Финансијски извјештаји и Извјештај независног спољног ревизора	65
4. Статистичке табеле	151
Публикације и web сервиси	191

СПИСАК ГРАФИКОНА, ТАБЕЛА И ТЕКСТНИХ ОКВИРА

Графикон 1.1: Годишње промјене просјечних потрошачких цијена	16
Графикон 1.2: Цијене енергената на међународном тржишту	16
Графикон 1.3: Билансна актива зоне евра и каматна стопа на депоновање код ЕЦБ-а	17
Графикон 1.4: Годишња промјена у нивоу кредита у зони евра	18
Графикон 1.5: Годишње промјене БДП-а и индустријске производње, за прва три квартала.....	19
Графикон 1.6: Допринос годишњим промјенама обима индустријске производње по подручјима	20
Графикон 1.7: Доприноси најзначајнијих дјелатности за пад прерађивачке индустрије у 2023. години	20
Графикон 1.8: Годишње промјене у интензитету грађевинске индустрије.....	21
Графикон 1.9: Доприноси годишњој стопи инфлације у БиХ	21
Графикон 1.10: Годишње промјене произвођачких цијена у БиХ, период на период.....	22
Графикон 1.11: Годишње промјене произвођачких цијена у БиХ по дјелатностима, период на период.....	22
Графикон 1.12: Годишња промјена укупне и базне инфлације у БиХ	23
Графикон 1.13: Доприноси цијена хране, енергената и услуга годишњим стопама промјене потрошачких цијена у зони евра	23
Графикон 1.14: Акумулирани броја запослених од почетка 2011. године.....	24
Графикон 1.15: Доприноси годишњим промјенама броја запослених по подручјима	24
Графикон 1.16: Просјечне годишње нето плате	25
Графикон 1.17: Број запослених и промјена у просјечној номиналној нето плати према дјелатностима	25
Графикон 1.18: Приходи од индиректних пореза	25
Графикон 1.19: Утицај инфлације на раст прихода од ПДВ-а	26
Графикон 1.20: Укупан јавни дуг сектора опште владе	27
Графикон 1.21: Спољни дуг сектора опште владе.....	27
Графикон 1.22: Задуженост опште владе код комерцијалних банака.....	28
Графикон 1.23: Вриједност емисија по рочним сегментима	29
Графикон 1.24: Стопа приноса до доспјећа на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа Републике Српске.....	29
Графикон 1.25: Годишња стопа раста депозита.....	30
Графикон 1.26: Депозити становништва, валутна структура.....	30
Графикон 1.27: Годишња стопа кредитног раста	31
Графикон 1.28: Каматне стопе на новоодобрене кредите	31
Графикон 1.29: Каматне стопе на депозите	32
Графикон 1.30: Реалне каматне стопе на новоуговорене депозите	32
Графикон 1.31: Нето страна актива.....	33
Графикон 1.32: Текући и капитални рачун	33
Графикон 1.33: Увоз и извоз робе из БиХ, БДП и индустријска производња у ЕУ	34
Графикон 1.34: Нето извоз по најзначајнијим групама производа	34
Графикон 1.35: Рачун услуга у платном билансу.....	35
Графикон 1.36: Компензације запосленима у иностранству, дознаке и пензије из иностранства	35
Графикон 1.37: Годишње промјене у девизном курсу КМ, децембар 2023. године.....	36
Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ	39
Графикон 2.2: Утицај платнобилансних ставки на раст девизних резерви	39
Графикон 2.3: Структура нето спољног задуживања	40
Графикон 2.4: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама.....	40
Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту измјене накнада	41
Графикон 2.6: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у посљедњем обрачунском периоду у 2023. години	41
Графикон 2.7: Годишње промјене обавезне резерве и вишка изнад обавезне резерве.....	41
Графикон 2.8: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа обавезне резерве	42
Графикон 2.9: Годишње промјене у компонентама резервног новца	42
Графикон 2.10: Годишње стопе раста у монетарним агрегатима	43
Графикон 2.11: Монетарна мултипликација	43

Графикон 2.12: Просјечни дневни тржишни приноси на државне обвезнице у зони евра, и ЕЦБ-ове депозитне стопе у 2023. години.....	45
Графикон 2.13: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ на крају године	46
Графикон 2.14: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ	46
Графикон 2.15: Готовина изван монетарних власти и банака на крају године.....	47
Графикон 2.16: Стања готовине у трезорима банака.....	47
Графикон 2.18: Апоенска структура кованица у 2023. години.....	48
Графикон 2.19: Промјена у броју новчаница и кованица по апоенима у односу на 2022. годину	48
Графикон 2.20: Новчанице и кованице издате у 2023. години, према апоенима	48
Графикон 2.21: Излази готовог новца (КМ) у 2023. години	48
Графикон 2.22: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2023. години	49
Графикон 2.23: Апоенска структура кривотворених кованица у 2023. години	49
Графикон 2.24: Укупан број запослених у ЦББиХ	59
Табела 1.1: Средњорочне пројекције одабраних макроекономских варијабли из новембра 2023. године	18
Табела 1.2: Емисије јавног дуга ентитета у 2023. години	29
Табела 1.3: Просјечна стопа приноса до доспјећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2023. години.....	30
Табела 1.4: Спољнотрговинска робна размјена БиХ, према најзначајнијим трговинским партнерима.....	34
Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ	43
Табела 2.2: Просјечна пондерисана годишња нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ, и просјечне годишње каматне стопе и тржишни приноси на државне обвезнице у зони евра	45
Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака	49
Табела 2.4: Преглед промета картица на АТМ, POS уређајима и интернету	50
Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности.....	50
Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima.....	50
Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ.....	57
Текстни оквир 1: Процијењена базна инфлација у БиХ	22
Текстни оквир 2: Мјере влада ентитета у борби са инфлацијом	28
Текстни оквир 3: Спољнотрговински робни дефицит у БиХ у 2023. години.....	34

Скраћенице

APP	Програм куповине активе (ЕЦБ-ов)
ATM	Банкомат
БДП	Бруто домаћи производ
БХАС	Агенција за статистику БиХ
БиХ	Босна и Херцеговина
BIS	Банку за међународна поравнања
BLSE	Бањалучка берза
б.п.	Базни поен
БПРВ	Бруто поравнање у реалном времену
ЦББиХ	Централна банка Босне и Херцеговине
CEFTA	Централноевропски споразум о слободној трговини
CNY	Кинески јуан
CPI	Индекс потрошачких цијена
ЦРК	Централни регистар кредита
д.с.	Десна страна
EBRD	Европска банка за обнову и развој
ЕЦБ	Европска централна банка
ECOFIN	Вијеће за економска и финансијска питања ЕУ
EFSE DF	Развојни инструмент Европског фонда за југоисточну Европу
ЕИБ	Европска инвестициона банка
ЕК	Европска комисија
EMIS	Информациони систем енергетског менаџмента
ERP	Програм економских реформи
ЕСЦБ	Европски систем централних банака
ЕУР	Евро
ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине
FED	Систем федералних резерви САД
FSI	Индикатори финансијске стабилности
GFS	Статистика владиних финансија
HRK	Хрватска куна
HUF	Мађарска форинта
IDA	Међународна асоцијација за развој
IPA	Инструмент претприступне помоћи
JPPPC	Јединствени регистар рачуна пословних субјеката
KM	Конвертибилна марка (двоалфабетска ознака)
LCR	Коефицијент покрића ликвидности
л.с.	Лијева скала
ММФ	Међународни монетарни фонд
NEER	Номинални ефективни девизни курс
NSFR	Коефицијент нето стабилних извора финансирања
ОМА	Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно-неизравно опорезивање
OPEC+	Организација земаља извозница нафте и њених савезника

OP	Обавезна резерва
ПДВ	Порез на додатну вриједност
PEPP	Пандемијски програм откупа хартија од вриједности (ЕЦБ-ов);
POS	Продајно мјесто
п.п.	Процентни поен
ППНКС	Просјечна пондерисана нето каматна стопа
QE	Квантитативне олакшице
QM	Квази новац
QT	Квантитативно пооштравање
REER	Реални ефективни девизни курс
PC	Република Српска
РСД	Српски динар
САД	Сједињене Америчке Државе
SASE	Сарајевска берза
SDR	Специјална права вучења
SIMS	Мониторинг усклађености
COFC	Стални одбор за финансијску стабилност
SWIFT	Друштво за свјетску међубанкарску финансијску телекомуникацију
TRY	Турска лира
УИНО	Управа за индиректно/неизравно опорезивање
UNCTAD	Конференција Уједињених народа о трговини и развоју
USD	Амерички долар

Двословне ISO ознаке за земље

AL	Албанија
BA	Босна и Херцеговина
EA	Зона евра
EU	Европска унија
ME	Црна Гора
MK	Република Сјеверна Македонија
RS	Србија

УВОДНА РИЈЕЧ ГУВЕРНЕРКЕ

Задовољство ми је представити Годишњи извјештај Централне банке Босне и Херцеговине (Централна банка) за 2023. годину, усвојен на сједници Управног одбора Централне банке 28.03.2024. године.

У овом извјештају представљена су економска кретања у 2023. години укључујући међународно економско окружење, извјештај о стању економије у Босни и Херцеговини, те пословање Централне банке у претходној години. У врло комплексним геополитичким и економским изазовима, Централна банка је провела све законом дефинисане задатке и одржала стабилност домаће валуте у оквиру аранжмана валутног одбора. Нормализација монетарне политике водећих свјетских централних банака, и наставак тренда рестриктивне политике, значајно су утицали на приносе хартија од вриједности у које Централна банка инвестира. Правовременим реструктурирањем портфеља девизних резерви Централна банка је спремно дочекала раст приноса на међународним тржиштима и раст каматних стопа у зони евра. Посљедишно, девизне резерве које су на крају 2023. године износиле 16,29 милијарди КМ, и премашиле су монетарне обавезе Централне банке за 886,2 милиона КМ на крају 2023. године. Тиме је ојачана апсорпциона моћ биланса Централне банке за евентуалне шокове на међународним финансијским тржиштима, што је директни допринос стабилности домаће валуте.

Централна банка је у 2023. години остварила позитиван финансијски резултат, изражен кроз нето добит у износу од 278.261.211,49 КМ. На основу члана 27. Закона о Централној банци и Одлуке Управног одбора Централне банке од 28. марта 2024. године, дио остварене нето добити за 2023. годину, у износу од 64.319.561,58 КМ, биће уплаћен у буџет институција Босне и Херцеговине.

Централна банка је редовно извршавала и остале задатке из своје надлежности, укључујући рад платних система за међубанкарска поравнања у домаћем платном промету, послове фискалног агента, статистике, финансијске стабилности, трезорског пословања, макроекономских пројекција и друго. У сарадњи са ентитетским агенцијама за банкарство, развијена је Методологија за обрачун референтне стопе просјечног трошка финансирања банака које послују на територији БиХ, а референтне стопе се објављују на веб страници Централне банке. С почетком 2024. године, уведена је додатна флексибилност у политици обавезне резерве, чиме је омогућена ефикаснија калибрација циљаних ефеката.

Улога Централне банке у процесу европских интеграција, нарочито у контексту отварања преговора Босне и Херцеговине са Европском унијом, биће од изузетног значаја у наредном периоду.

Централна банка ће наставити радити на јачању институције и очувању стабилности монетарног система Босне и Херцеговине као једног од кључних фактора у процесу јачања бх. економије и предстојећих европских интеграција. Посебно је значајан пројекат укључивања Босне и Херцеговине у Јединствено подручје плаћања у еврима (SEPA), у који су укључене земље Западног Балкана, и за који Централна банка има подршку ЕУ. У том процесу, Централна банка ће наставити активности на припреми и изградњи потребне инфраструктуре заједно са осталим институцијама у Босни и Херцеговини. Настојаћемо осигурати високу репутацију и признање у домаћим и међународним круговима, те убрзано радити на даљем унапређењу свих наших пословних процеса.

Као што сам навела у свом иницијалном обраћању са позиције гувернерке, активности Централне банке ће, у наредном периоду, бити усмјерене, примарно, на очување валутног одбора, те стабилности институције и система рада. Централна банка ће наставити и даље досљедно примјењивати Закон о Централној банци осигуравајући стабилност домаће валуте по аранжману валутног одбора и извршавати све своје законом дефинисане задатке, у најбољем интересу свих грађана и привреде наше земље. Свакако да планирамо интензивирати све активности, у оквиру свог мандата, како бисмо помогли процес ЕУ интеграција земље.

Овом приликом желим да се захвалим свим члановима Управног одбора, члановима Управе и службеницима, на професионалном приступу и доприносу у остварењу досадашњих резултата. Сигурна сам да ћемо сви, заједничким ангажманом, наставити давати свој несебичан допринос професионалном раду и успјешним резултатима наше институције.

др Јасмина Селимовић,
Гувернерка

ПРАВНИ СТАТУС

У складу с Уставом – Анексом 4. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Централна банка Босне и Херцеговине је институција Босне и Херцеговине основана Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, који је усвојио Парламент Босне и Херцеговине 20. јуна 1997.¹ године и почела је с радом 11. аугуста 1997. године. Основни циљеви и задаци Централне банке Босне и Херцеговине, утврђени Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, јесу:

- да постигне и очува стабилност домаће валуте (конвертибилне марке) тако што је издаје уз пуно покриће у слободним конвертибилним девизним средствима, у складу с аранжманом познатим под називом валутни одбор, према фиксном курсу: једна конвертибилна марка за једну њемачку марку. Од 1. јануара 2002. конвертибилна марка везана је за Евро према курсу: једна конвертибилна марка за 0,511292 Евра, односно један Евро износи 1,955830 конвертибилних марака;
- да дефинише и контролише провођење монетарне политике Босне и Херцеговине;
- да држи службене девизне резерве и управља њима на сигуран и профитабилан начин;
- да одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;
- да координише дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- да прима депозите од Босне и Херцеговине и комерцијалних банака ради испуњења захтјева за обавезним резервама. Централна банка може држати и депозите Ентитета и других јавних институција, као и друге резерве комерцијалних банака, уколико то оне желе;
- да издаје прописе и смјернице за остваривање дјелатности Централне банке Босне и Херцеговине у оквиру овлаштења утврђених Законом о Централној банци Босне и Херцеговине;
- да учествује у раду међународних организација које раде на утврђивању финансијске и економске стабилности, те заступа Босну и Херцеговину у међувладиним организацијама о питањима монетарне политике.

Централна банка Босне и Херцеговине потпуно је независна од Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, те било које јавне агенције и органа, а у циљу објективног провођења својих задатака. Централна банка Босне и Херцеговине своју дјелатност обавља преко Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, Управе ЦББиХ и особља.

Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине је орган Централне банке Босне и Херцеговине надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију Централне банке Босне и Херцеговине, у складу с овлаштењима утврђеним Законом о Централној банци Босне и Херцеговине. Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине састоји се од пет чланова, које именује Предсједништво Босне и Херцеговине и између својих чланова бира гувернера, који је уједно и предједавајући овог органа и Управе ЦББиХ. Гувернер је главни извршни функционер задужен за свакодневно пословање Централне банке Босне и Херцеговине. Управа ЦББиХ, коју чине гувернер и три вицегувернера (које именује гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине), на захтјев гувернера, као главног извршног функционера, оперативно проводи активности Централне банке Босне и Херцеговине и усклађује активности организационих јединица.

За контролу ризика у Централној банци Босне и Херцеговине гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, именује главног интерног ревизора и замјенике главног интерног ревизора.

Пословање Централне банке Босне и Херцеговине остварује се преко Централне канцеларије са сједиштем у Сарајеву, три главне јединице са сједиштем у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале са сједиштем на Палама и у Брчко дистрикту.

¹ "Службени гласник БиХ", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Економска кретања у 2023. години

1. Економска кретања у 2023. години

1.1 Међународно економско окружење

Економска активност на глобалном нивоу у 2023. години је надмашила очекивања са почетка године, захваљујући израженој отпорности неколико кључних економија, првенствено САД. С обзиром на пад куповне моћи домаћинства, те наглашено заостравање монетарне политике водећих централних банака с циљем ублажавања инфлаторног шока, глобална економска активност се показала доста отпорном у првој половини 2023. године. Знакови успоравања економске активности постали су израженији у другој половини године. Постоји неколико фактора који су обиљежили глобалну економију у 2023. години. Први, посебно наглашен у Европи, је био страх од поремећаја у ланцима снабдијевања енергијом, посебно природним гасом, и других сировина. Ипак, до застоја у снабдијевању није дошло, захваљујући ефикасном кориштењу сировина, увозу енергије из нових земаља и благој зими због које је потражња за топлотном енергијом била ниска. Друго обиљежје глобалне економије у 2023. години било је слабљење инфлаторних притисака, првенствено у Европи и САД, и то брже него што је било очекивано. У посљедњим мјесецима године су регистроване стопе инфлације приближне просјечним претпандемијским вриједностима, укупне и базне инфлације. Са друге стране, нови скокови цијена роба узроковани геополитичким дешавањима, и пораста трошкова осигурања поморског транспорта роба, те дуготрајнија висока темељна инфлација, могли би задржати монетарну политику водећих централних банака рестриктивном у наредном периоду.

Раст економске активности у САД у 2023. години (2,5%) резултат је снажне финалне потрошње, како роба тако и услуга, уз снажан допринос ниских стопа незапослености и раста номиналних плата. С друге стране, економска активност у зони евра и ЕУ је биљежила врло скромне стопе раста, тако да је на нивоу цијеле 2023. године раст економске активности процијењен на 0,5%², што је дијелом посљедица наглашених геополитичких ризика, посебно у погледу неизвјесности везаних за ратове у Украјини и на Блиском истоку. Рестриктивна монетарна политика Европске централне банке (ЕЦБ), слаба глобална потражња, као и расположиви доходак и даље изложен инфлаторним притисцима, неки су од фактора који су резултирали успоравањем раста економије ЕУ. Њемачка се у 2023. години борила са посљедицама енергетског ценовног шока из претходне године, као и падом индустријске производње, те је према прелиминарним процјенама забиљежила пад економске активности од 0,3%³.

У 2023. години је забиљежен пад индустријске производње и на нивоу ЕУ и зоне евра од 2,0% и 2,4%, респективно, са позитивним очекивањима за 2024. годину⁴. Прерађивачка индустрија је у 2023. години такође забиљежила пад у ЕУ и зони евра, од 1,6% и 2,2% респективно, док је дјелатност грађевинарства забиљежила занемариве стопе раста у односу на претходну годину.

Након изазовне године за економију ЕУ и врло слабог раста економске активности у 2023. години, може се очекивати скромни опоравак економске активности у 2024. години. Према посљедњим, зимским пројекцијама Европске комисије⁵, у Еврозони и ЕУ је процијењен раст економске активности у 2024. години од 0,8% и 0,9%, респективно, ревидирано на ниже од јесењег круга пројекција. У 2025. години се очекује раст економске активности од 1,5% у зони евра и 1,7% у ЕУ. Очекује се да ће на економски опоравак утицати снажнија потрошња домаћинства, те слабљење ефеката ценовних шокова.

У САД-у је у 2023. години регистрована званична стопа инфлације од 3,0%, што је за 5,7 п.п. ниже у односу на 2022. годину. У зони евра и ЕУ је током 2023. године такође забиљежено континуирано слабљење ценовног притиска (Графикон 1.1.), са регистрованим годишњим стопама инфлације од 5,4% и 6,4%, респективно (што је за 3,0 п.п., односно за 2,8 п.п. ниже у односу на претходну годину). Инфлаторни притисак на просјечне потрошачке цијене се веома разликује упоређујући домаће и тржиште зоне евра, како у доприносима појединачних одјељака, тако и у јачини самог инфлаторног притиска, гдје се у просјеку у 2023. години биљежи нешто већи раст домаћих цијена. Инфлација цијена хране у ЕУ је, у просјеку, и даље наглашена, с тим што постоји значајна хетерогеност међу земљама чланицама. Цијене хране у зони евра су, у извјештајној години, расле по стопи од 11,9%, што је за 1,1 п.п. више у односу на забиљежену стопу раста из претходне године. Диверзификација на страни понуде, неочекивано блага зима, као и слаба потражња, резултирали су смањењем цијена енергената на свјетском тржишту током 2023. године. У зони евра је у 2023. години забиљежен годишњи пад цијена електричне енергије, гаса и других енергената, у износу од 2,3%.

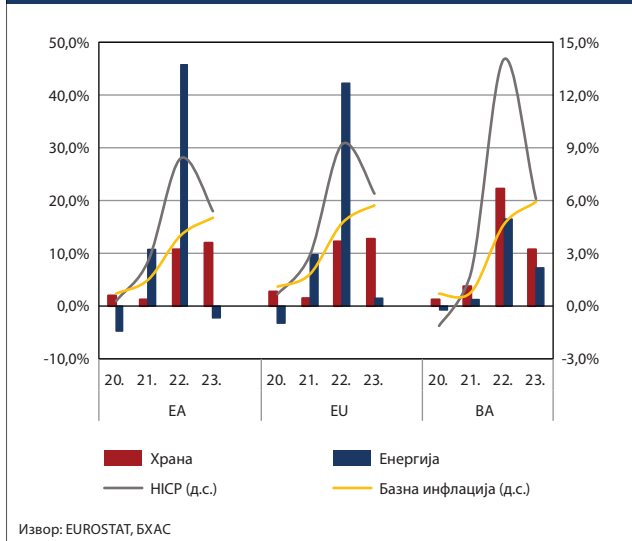
² Eurostat Euro Indicators, прва процјена годишњег раста за 2023. годину базирана на кварталним, сезонским и календарским прилагођеним подацима, фебруар 2024. године.

³ Eurostat database

⁴ ECB Economic Bulletin, Issue 1, фебруар 2024. године

⁵ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, фебруар 2024. године.

Графикон 1.1: Годишње промјене просјечних потрошачких цијена

У 2024. години се очекује даље успоравање укупне и базне инфлације, у око 80% свјетских економија⁶, као последица слабљења ефеката претходних енергетских шокова и уских грла у снабдијевању. Према посљедњим зимским пројекцијама Европске комисије⁷, очекује се да ће инфлација мјерена хармонизованим индексом потрошачких цијена у ЕУ пасти на 3,0% у 2024. години и 2,5% у 2025. години. Према истим пројекцијама, очекује се да ће раст цијена у зони евра успорити на 2,7% у 2024. години и на 2,2% у 2025. години.

Након турбулентне 2022. године, цијене енергената на међународном тржишту су у 2023. години биле релативно стабилне, изузев краткорочних шокова изазваних сукобима на Блиском истоку. Глобално тржиште енергената у 2023. години је било под великим притиском смањене потражње што је највише повезано с глобалним успоравањем пословних активности и недовољном потражњом у Кини, највећем увознику нафте. У 2023. години нафтом се трговало по просјечној цијени од 82,5 долара по барелу што је за 18,2% ниже него годину дана раније (Графикон 1.2). Цијене нафте типа Брент на међународном тржишту су остале стабилне упркос присутном програму смањења испорука нафте од стране лидера земаља ОПЕК+. Страх од смањења произведених количина у највећој мјери је компензиран снажним растом залиха у САД као и очекивањима Међународне агенције за енергетику о остварењу суфицита у производњи нафте у 2024. години.

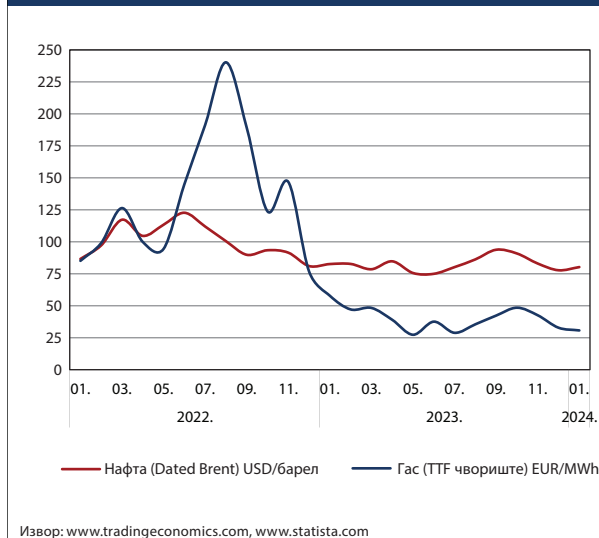
Након знатног повећања цијена природног гаса у 2022. години, земље ЕУ су диверзификацијом извора снабдијевања успјеле да стабилизују његову цијену. Потрошња природног гаса у Европи је у 2023. години пала за 7,0%⁸, достигавши најнижи ниво од 1995. године. Пад цијена био је појачан и брзим ширењем обновљивих извора енергије, као и повећаном доступношћу нуклеарне енергије.

⁶ IMF World Economic Outlook update, јануар 2024. године.

⁷ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, фебруар 2024. године.

⁸ Међународна Агенција за Енергију, „Gas market report, Q1-2024“, јануар 2024. године

Графикон 1.2: Цијене енергената на међународном тржишту

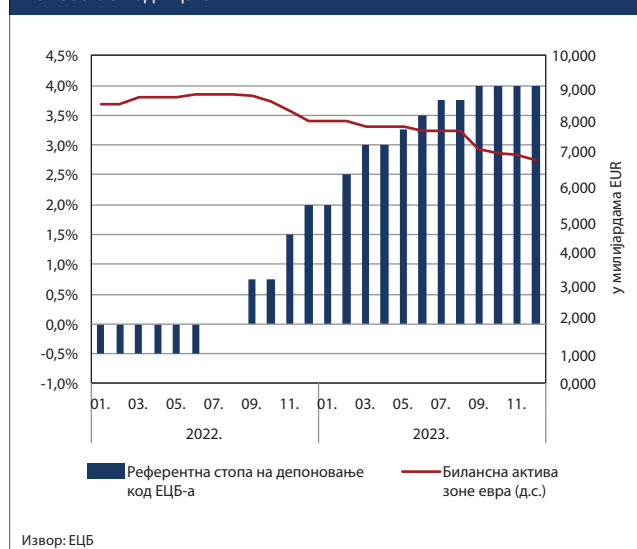
Крајем 2023. године се на холандском TTF чворишту природним гасом трговало по цијени од 32,4 евра по мегават часу, што је више него двоструко јефтиније у односу на исти период претходне године. Изражен пад цијена природног гаса у задњем кварталу 2023. године последица је неуобичајено благе зиме као и високог степена попуњености европских складишта природног гаса.

Упркос релативно стабилним цијенама током цијеле 2023. године, потенцијални ризик по ниво цијена не само нафте, него и других берзанских роба (житарица и индустријских производа) јавио се крајем године нападима на теретне бродове који пролазе кроз Црвено море на свом путу од Азије ка западној Европи. Овакве околности су приморале водеће свјетске транспортне компаније да преусмјере своје теретне бродове на нову руту око Африке што са собом носи додатне трошкове, како транспорта, тако и осигурања терета и значајно продужава вријеме путовања. Новонастала ситуација би поново могла нарушити ланце дистрибуције и имати инфлаторни притисак на ниво цијена у ЕУ.

Као одговор на високе стопе инфлације, ЕЦБ је током цијеле 2023. године значајно повећавала своје кључне каматне стопе, чиме су се конвенционални инструменти монетарне политике вратили у фокус. Нето куповина хартија од вриједности у склопу монетарне политике је у потпуности окончана, реинвестирање доспјеле имовине је у великој мјери обустављено, а обим кредита са значајно нижим каматним стопама одобрених банкама током пандемије убрзано је опао. С обзиром на то да су се инфлаторни притисци у зони евра показали јачим и упорнијим од предвиђених, Управни одбор ЕЦБ је од јула 2022. године подигло кључне каматне стопе за укупно 4,50 процентних поена. Референтна стопа ЕЦБ-а (стопа депоновања код централне банке) износила је 4,00% након септембарског, посљедњег, раста од 25 базних поена.

Тиме су кључне каматне стопе ЕЦБ-а досегле своје максимум од оснивања зоне евра, а тренутна серија повећања каматних стопа на десет узастопних састанака о монетарној политици била је изузетно брза и снажна.

Графикон 1.3: Билансна актива зоне евра и каматна стопа на депоневање код ЕЦБ-а

Извор: ЕЦБ

Програм куповине активе (APP) пасивно се смањивао очекиваним интензитетом (без реинвестирања обвезница које доспијевају) од јула 2023. године. У децембру 2023. ЕЦБ је најавила сличан, али постепенији изласак из програма куповине у хитним случајевима (REPP-а). Удјела REPP-а наставиће се у потпуности реинвестирати током прве половине 2024. године, дјелимично реинвестирати током друге половине 2024. године, а од 2025. године неће се уопште реинвестирати. У тренутним околностима је мало вјероватно да ће доћи до промјена на сада усаглашеном темпу смањивања билансне активе. Тренд пада билансне активе ЕЦБ-а крајем 2023. године се успорио. Укупно кумулативно смањење билансне активе за ова три инструмента монетарне политике у 2023. години износило је 1.13 милијарди евра. У 2024. години смањење билансне активе ће износити 778 милијарди евра, а у 2025. години 520 милијарди евра.

Почетак нормализације монетарне политике, у смислу смањивања кључних каматних стопа, током првог квартала 2024. године, у тренутним околностима и посљедњим саопштењима ЕЦБ-а, још увијек није реално очекивати. С тим у вези, и очекивања у погледу смањења кључних каматних стопа знатно су се промијенила у односу на ранија предвиђања током 2023. године. Не треба занемарити и даље присутне геополитичке ризике који би могли утицати на повратак инфлације, а како енергетска криза у зони евра слаби, извјесно је како ће владе укидати одговарајуће мјере подршке.

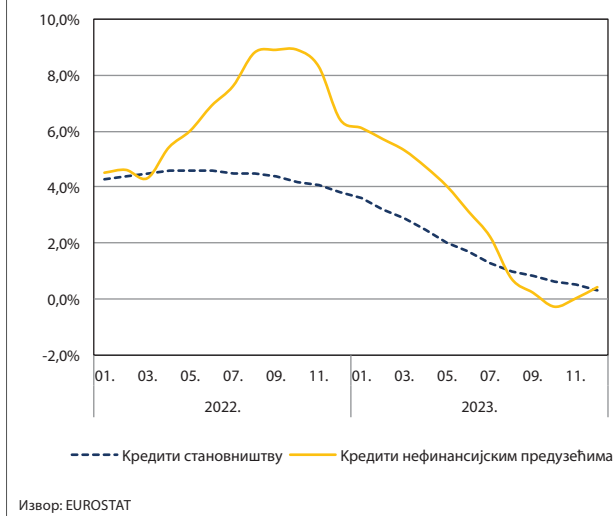
Опрезно стајалиште ЕЦБ-а, као и одлуке које се доносе искључиво на основу званичних података, потенцијално ће довести до поступног смањивања кључних каматних стопа ЕЦБ-а, али према посљедњим званичним објавама ЕЦБ-а, не у првој половини 2024. године.

Банкарски шок у САД с почетка године, проузрокован комбинацијом раста референтних каматних стопа FED-а и лошег управљања ризиком ликвидности и тржишним ризиком у појединим банакама, довео је до турбуленција на свјетским финансијским тржиштима. Шок је превазиђен повећањем ликвидности банкарског система, подизањем износа осигураног депозита, те изласком са тржишта неколико банака. Почетком године и у Европи су поједине системски битне банке имале проблеме у пословању (Credit Suisse). Због повезаности европских банака са швајцарским банкама дошло је до пада повјерења инвеститора и посљедично пада вриједности њихових дионица. Услед брзе и ефикасне реакција регулатора ови шокови су амортизовани при чему је дошло до нормализације на финансијским тржиштима. Тржиште акција европских банака се почело опорављати већ крајем марта. Судећи према кретању берзанских индекса америчка и у мањој мјери европска економија (са изузетком британске) се прилагодила вишем нивоу каматних стопа. Висок раст америчког тржишта акција је посљедица и базног ефекта. Код водећих индекса акција у Европској унији, након прошлогодишњег пада, такође је регистрован висок раст.

Рестриктивна монетарна политика ЕЦБ-а снажно се преносила на услове финансирања у зони евра током цијеле године, а посебно изражено током посљедња два квартала 2023. године. Више каматне стопе банака, смањена потражња за кредитима и смањена понуда кредита значајно су додатно ослабили кредитну динамику зоне евра. Према посљедњим званичним подацима, знатно блажи раст каматних стопа, наставиће се и у првом дијелу 2024. године. Раст каматних стопа на кредите се рефлектовао и на смањење потражње за кредитима (Графикон 1.4) са импликацијама на ниво агрегатне тражње и смањење инфлације. Повећање референтне стопе ЕЦБ (за 200 б.п) је индуковало приближно исти раст банкарских пасивних и активних каматних стопа. Тренд успоравања кредитног раста започет на тржишту кредита становништву у јулу 2022. године одржан је током цијеле 2023. године. Успоравање раста на тржишту кредита нефинансијским предузећима започело је касније (новембар 2022.), али са снажнијим заштравањем финансијских услова него на тржишту кредита становништву. Годишња стопа раста ових кредита је са 6,4% на крају 2022. године смањен на 0,4% у децембру 2023. године⁹.

⁹ Највиша стопа кредитног раста на тржишту нефинансијских предузећа зоне евра током посљедњег периода кредитне експанзије у зони евра остварена је у октобру 2023. године и износила је 8,5%.

Графикон 1.4: Годишња промјена у нивоу кредита у зони евра

Након што су стопе приноса у прошлој години порасле под утицајем рестриктивне монетарне политике ЕЦБ-а, тржиште јавног дуга земаља ЕУ се поново, у већем дијелу 2023. године, налазило под притиском растућих трошкова финансирања буџета. Према подацима за трећи квартал 2023. године, посматрано на годишњем нивоу, највећи дио земаља ЕУ је незнатно смањио јавни дуг у односу на БДП. У једном дијелу земаља јавни дуг у односу на БДП је остао готово неизмијењен док је у свега неколико земаља јавни дуг благо порастао. Већина земаља ЕУ од глобалне финансијске кризе (неке и прије тога) имају буџетске дефиците и на основу тога растућу апсолутну вриједност јавних дугова. Очекивано смањење каматних стопа неће битије утицати на фискалну позицију земаља зоне евра у 2024. години. На крају 2023. године три од четири највеће европске економије имају јавни дуг већи од номиналог БДП-а (Шпанија, Француски и Италија).

1.2 Извјештај о стању БиХ економије

1.2.1 Реални сектор

У 2023. години очекује се скроман раст реалне економске активности, који је узрокован падом иностране потражње те посљедично значајним падом домаћег извоза, док на другој страни позитиван допринос на раст имају инвестиције и лична потрошња. Према јесењем кругу средњорочних макроекономских пројекција из новембра 2023. ЦББиХ¹⁰ пројектује раст реалног БДП-а у 2023. на нивоу од 1,6%. У складу са тренутно расположивим информацијама, у средњем року очекује се опоравак економске активности и даље слабење инфлаторних притисака (Табела 1.1 испод).

У 2024. години очекује се скроман раст економске активности, првенствено због дуготрајних и снажних инфлаторних притисака, те слабих трговинских прилика домаће индустријске производње и извоза које су обиљежиле цијелу 2023. годину у складу са падом иностране потражње. Смањење иностране потражње је уследило након погоршања монетарних услова, слиједом високих инфлаторних притисака. Кључне претпоставке за раст домаћег БДП-а у 2023. години су раст инвестиционе потрошње (личне и државне), праћен растом номиналних плата и запослености. На раст инвестиција приватног сектора имају утицај још увијек ниже домаће каматне стопе од каматних стопа у зони евра те задржана финансијска добит из претходне године у којој сумног фирме забиљежиле рекордну нето добит. Инвестицијска потрошња државе узрокована је радовима на великим инфраструктурним пројектима, који се могу посебице очекивати у 2024. години због локалних избора. У 2024. години пројектована стопа раста БДП-а од 2,1%, под претпоставком слабења инфлаторних шокова. Инфлација у 2024. години очекује се у висини од 2,9% гдје ће опет у структури раста највећи допринос имати темељна инфлација и цијене хране.

У 2024. години превладавају негативни ризици за економску активност, што се посебно односи на продубљење негативног нето извоза, узимајући у обзир скроман очекивани раст извоза који је настављен и у јануару 2024. године када је забиљежен пад робног извоза од 16,6%. На другој страни, раст инфлације је под све већим утицајем базне инфлације (видјети текстни оквир 1), деглобализације и климатских промјена. Позитивни учинци на пригушење инфлације се огледају у ограничењу цијена главних потрошачких производа, чије би дјеловање требало бити видљиво већ почетком 2024. године. Сљедећи круг средњорочних макроекономских пројекција, за период 2024 – 2026. година, ЦББиХ ће објавити у мају 2024. године.

Табела 1.1: Средњорочне пројекције одабраних макроекономских варијабли из новембра 2023. године

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*	2024.*	2025.*
Промијене на годишњем нивоу							
Реални БДП	2,8%	-2,9%	7,3%	3,8%	1,6%	2,1%	3,5%
Инфлација (потрошачке цијене)**	0,6%	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	2,9%	2,3%
Учешће у БДП (потрошни приступ)							
Индивидуална потрошња	71,3%	70,9%	68,8%	67,5%	68,5%	68,2%	67,5%
Државна потрошња	18,9%	19,8%	18,9%	18,5%	18,6%	18,5%	18,1%
Инвестиције	25,0%	23,6%	27,0%	26,6%	27,5%	28,2%	28,5%
Нето извоз	-15,2%	-14,1%	-14,6%	-12,8%	-14,7%	-15,0%	-14,1%

Извор: БХАС

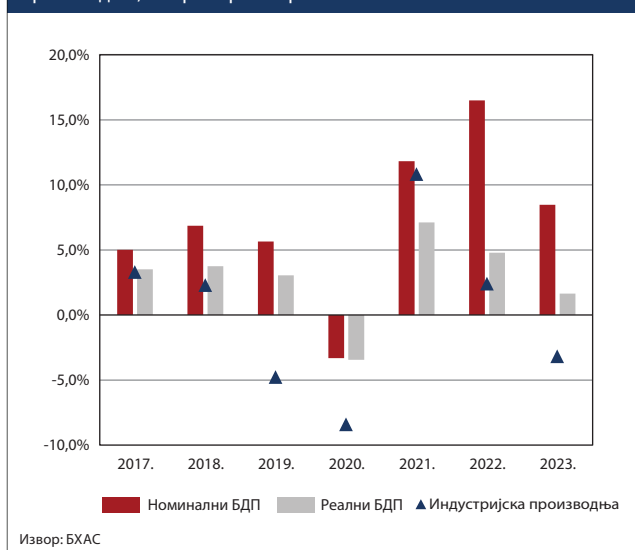
Напомена: Службени подаци о БДП-у за период 2019-2022. године у моменту израде пројекција.

* Период пројекција ЦББиХ; ** Инфлација за 2023. годину базира се на посљедње објављеним службеним подацима с почетка 2024. године и благо одступа од пројекције из новембра (6,3%).

¹⁰ Саопштење је доступно на веб страници ЦББиХ, https://cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Jesenji_krug_srednjoro%C4%8Dnih_makroekonomskih_projekcija_CBBIH_hr.pdf

У моменту израде Годишњег извјештаја ЦББиХ, били су расположиви званични статистички подаци о структури и нивоу БДП-а према производном и расходном приступу, закључно са трећим кварталом 2023. године. У првих девет мјесеци 2023. године, забиљежен је скроман годишњи раст реалног БДП-а од 1,7%, што је у складу са кретањима реалне економске активности у окружењу. У посматраном периоду, забиљежено је значајно смањење годишње стопе раста номиналног БДП-а (до нивоа од 8,5%), услед стабилизације инфлације (БДП дефлатор је за првих девет мјесеци 2023. године износио 6,7%, према производном приступу¹¹). Контракција домаће економске активности у великој мјери је детерминирана падом индустријске производње (видјети подпоглавље Индустријска производња и грађевинарство), који је износио 3,2% за прва три квартала 2023. године, у односу на исти период претходне године. Графикон испод приказује годишње промјене у номиналном и реалном БДП-у, према производном приступу¹², те стопу промјене обима индустријске производње, за прва три квартала, у односу на исти период претходне године¹³.

Графикон 1.5: Годишње промјене БДП-а и индустријске производње, за прва три квартала

Посматрано по подручјима класификације дјелатности, иако скроман, раст реалне БДВ (брuto додатна вриједност) је посљедица раста услужних дјелатности, док су производне дјелатности забиљежиле годишњи пад или занемариве стопе раста.

Најизраженији раст реалне економске активности на годишњем нивоу, за прва три квартала, забиљежиле су дјелатности хотелијерства и угоститељства, те трговина на велико и мало (која је имала највеће учешће у укупном годишњем порасту БДВ, од 19,1%). Дјелатност прерађивачке индустрије, која је такође значајна компонента БДВ¹⁴, је у посматраном периоду забиљежила значајну стопу пада (4,7%).

Посматрајући структуру БДП-а по расходном приступу, извоз роба и услуга је компонента која је посљедњих година биљежила највећи позитиван допринос расту реалног БДП-а, но у прва три квартала 2023. године забиљежила је пад. Извоз роба и услуга (чије учешће је у структури потрошње у прва три квартала износило 39,3%), забиљежио је стопу пада од 6,3% за прва три квартала (за детаљније информације видјети поглавље 1.2.4. Спољни сектор).

I Индустријска производња и грађевинарство

Успоравање економске активности у ЕУ, као и глобалне геополитичке тензије, утицали су на смањење потражње на тржиштима главних трговинских партнера БиХ (видјети поглавље 1.2.4. Спољни сектор), што је резултирало смањеним обимом индустријске производње у 2023. години. Индустријска производња је у 2023. години први пут од пандемијске године забиљежила пад, у износу од 3,9% у односу на 2022. годину. У групама дјелатности које чине индустријску производњу (видјети Графикон 1.6.), прекинут је тренд из претходне двије године, тиме што је забиљежен пад у дјелатности прерађивачке индустрије¹⁵. Наведени пад у производњи прерађивачке индустрије је највише утицао на годишњи пад обима индустријске производње. Дјелатност рударства¹⁶ годинама испољава тренд пада производње, уз снажну цикличност унутар године. Дјелатност рударства је забиљежила пад у 2023. години, пету годину у низу, у износу од 6,9% у односу на 2022. годину. Са друге стране, дјелатност производње и снабдијевања електричном енергијом и гасом¹⁷ забиљежила је раст од 2%, који је ублажио укупан пад индустријске производње. Према главним индустријским групама, интермедијарни производи су најснажније доприносили паду индустријске производње у 2023. години, што због великог учешћа у укупном индексу обима индустријске производње (38,4%), што због пада обима.

¹¹ Вриједност за прва три квартала 2022. године износила је 11,2%.

¹² Агенција за статистику БиХ, Саопштење Бруто домаћи производ, производни приступ, квартални подаци (29. 12. 2023. године).

¹³ Удио индустријске производње у бруто додатној вриједности за прва три квартала 2023. године износио је 18,9%. Према посљедњим подацима Структурних пословних статистика БХАС, 15,6% предузећа и предузетника је из подручја индустријских дјелатности, док је 41,7% запослених ангажован у индустријским дјелатностима.

¹⁴ Учешће дјелатности прерађивачке индустрије у укупној бруто додатној вриједности износило је 13,5%.

¹⁵ Пондер дјелатности прерађивачке индустрије у индексу индустријске производње (март 2023. године) је био 74%.

¹⁶ Пондер дјелатности рударства у индексу индустријске производње (март 2023. године) је био 7,2%.

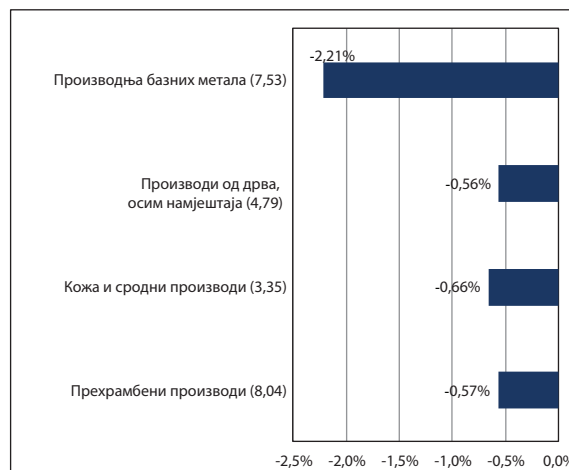
¹⁷ Пондер дјелатности производње и снабдијевања електричном енергијом и гасом у индексу индустријске производње (март 2023. године) је био 18,8%.

Графикон 1.6: Допринос годишњим промјенама обима индустријске производње по подручјима

Графикон испод приказује дјелатности у прерађивачкој индустрији које су најзначајније доприносиле паду индустријске производње у 2023. години, од којих се свакако издваја дјелатност производње базних метала. Производња базних метала забиљежила је годишњи пад од 29,4%, у односу на претходну годину, што је дијелом било директна посљедица застоја у производњи једног од највећих постројења за производњу жељеза¹⁸. Наведени годишњи пад директно је утицао на вриједност извоза ове групе производа (видјети поглавље 1.2.4. Спољни сектор). Такође, негативан утицај на обим производње ове дјелатности, као и на вриједност извоза, имао је и глобални пад потражње за челиком, који је процијењен на 6,3% за 2023. годину¹⁹. Слаба инострана тражња утицала је и на годишњи пад осталих најзначајнијих грана прерађивачке индустрије. Неке од дјелатности индустријске производње (као што је поправак и инсталирање машина и опреме) су забиљежиле значајан раст у 2023. години, међутим њихов пондер у индустријској производњи је низак, те је самим тим и њихов утицај на укупан обим био слаб.

Графикон 1.7: Доприноси најзначајнијих дјелатности за пад пре рађивачке индустрије у 2023. години

Извор: БХАС

Напомена: у заградама поред назива серија су пондери из марта 2023. године.

Индустрија грађевинарства у БиХ је забиљежила пад у 2023. години (Графикон 1.8.), већ другу годину у низу. Пад обима радова је забиљежен и у сегменту грађевинарства који се односи на високоградњу, и у оном који се односи на нискоградњу. Према подацима БХАС, и број завршених радова и површина у станоградњи²⁰ су били виши у односу на 2022. годину. Наведене информације упућују на закључак да се овај раст постигао уз мањи број радник-сати на грађевинама²¹, што може бити посљедица или веће продуктивности запослених, или завршетка већег броја раније започетих радова на новим грађевинама. Такође, треба узети у обзир и структуру индекса, у којој највећи удио имају архитектонски и грађевински радови, за које је потребно мање физичког рада од остале врсте послова у високоградњи. Индекс произвођачких цијена у грађевинарству (станоградња) је забиљежио раст у 2023. години (+2,3% у четвртм кварталу за укупан индекс), у свим врстама радова²². У сегменту грађевинарства који се односи на нискоградњу, биљежи се пад обима производње од 1,0% у 2023. години, у односу на 2022. годину. Као и у случају станоградње, цијене извођачких радова у нискоградњи су порасле у односу на 2022. годину (8,5% за укупан индекс, а раст је забиљежен код свих врста објеката: магистралне цесте, аутопутеви, мостови, тунели).

²⁰ Обухваћени су само нови станови које граде грађевинска предузећа обухваћена кварталним извјештајима.

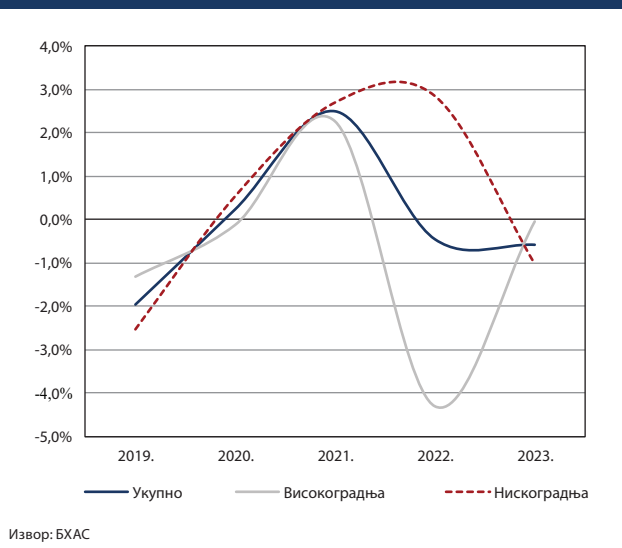
²¹ Према метаподацима за БХАС индекс производње у грађевинарству, Индекси обима грађевинских радова темеље се на одрађеним сатима радника на градилиштима.

²² Архитектонски и грађевински радови (+2,3% у Q4 2023. године у односу на исти квартал претходне године; пондер у укупном индексу 80,6%), водосталатерски и канализацијски радови (+1,8% у Q4 2023. године, у односу на исти квартал претходне године), електро-инсталацијски радови (+2,4% у Q4 2023. године, у односу на исти квартал претходне године), и машинско-инсталацијски радови (+1,2% у Q4 2023. године, у односу на исти квартал претходне године).

¹⁸ Удио дјелатности производње базних метала у индексу индустријске производње износи 7,5%, а удио предузећа која улазе у производњу базних метала износи свега 0,07%, према посљедњим подацима Структурних пословних статистика БХАС.

¹⁹ *Economic and Steel Market Outlook*, фебруар 2024. године.

Графикон 1.8: Годишње промјене у интензитету грађевинске индустрије

II Цијене

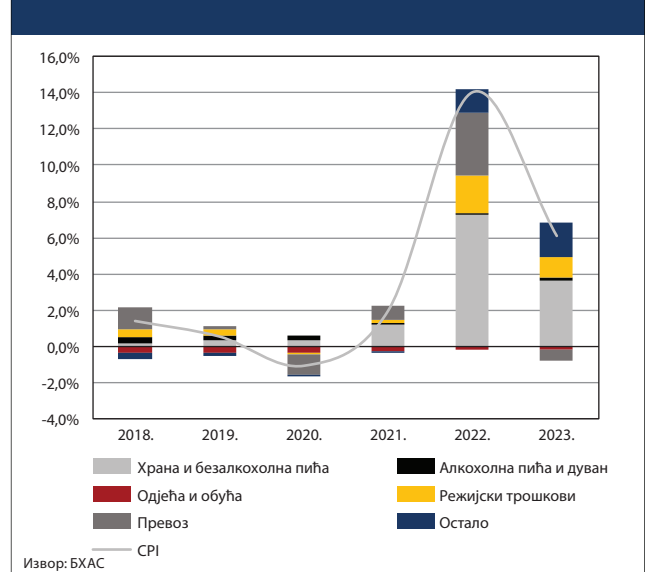
Након ванредно снажног инфлаторног шока у 2022. години, просјечне потрошачке цијене су, као и у региону, успориле раст у 2023. години. Према тренутно расположивим информацијама, у средњем року се очекује даље слабљење инфлаторних притисака. У 2023. години у БиХ је регистрована инфлација од 6,1%, што је за чак 7,9 п.п. ниже у поређењу са стопом раста цијена из претходне године. Инфлаторни притисак у 2023. години није био посљедица само раста егзогених цијена, већ и све већег притиска на домаће цијене (видјети Текстни оквир 1).

Посматрајући раст просјечних потрошачких цијена по категоријама (Графикон 1.9.), ценовна категорија хране и безалкохолних пића је од свих категорија забиљежила највећи годишњи раст цијена у 2023. години (10,6%). Поред тога, значајан годишњи раст цијена такође су забиљежиле категорије осталих производа и услуга (9,5%) и намјештај (9,3%). Цијене електричне енергије, као најважнији пододјелак укупних режијских трошкова, су имале велики допринос на раст инфлације у 2023. години, уз забиљежен годишњи раст од 6%.

На стабилизацију инфлације у 2023. години дијелом је утицао пад цијена који је забиљежен за категорију превоза. Наведена категорија, уз категорије хране и безалкохолних пића и режијских трошкова, заједно чине 62% укупне потрошње домаћинства. За разлику од претходне године, када су забиљежене веома високе стопе раста цијена категорије превоза, у 2023. години ова категорија је забиљежила пад цијена, што је утицало на попуштање укупног ценовног притиска.

У посматраној години се наставио тренд негативног доприноса одјелка одјеће и обуће, који је дјеловао дефлаторно на просјечне цијене. Највећи допринос укупном расту цијена у 2023. години имао је одјелак хране и безалкохолних пића, с тим што се допринос ове категорије готово двоструко смањио у односу на претходну годину. Такође, категорија осталих трошкова имала је значајан допринос укупном расту цијена у 2023. години, који је био изнад просјека забиљеженог за претходну годину.

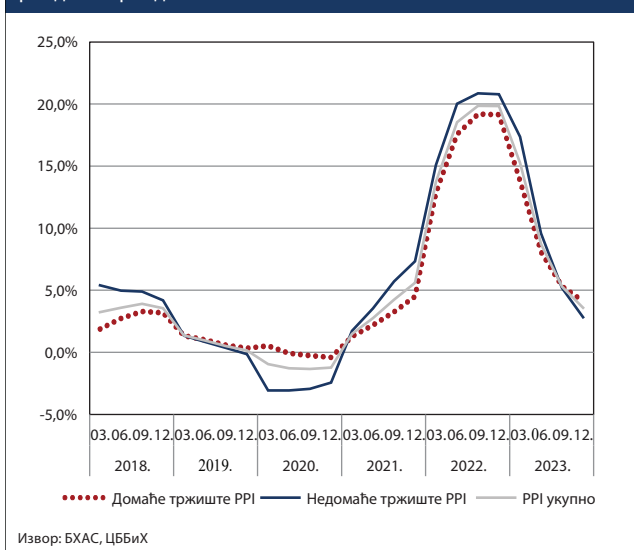
Графикон 1.9: Доприноси годишњој стопи инфлације у БиХ

Цијене индустријских произвођача у БиХ су током 2023. године такође забиљежиле успоравање раста. Произвођачке цијене за домаће и недомашње тржиште су током 2023. године имале сличан тренд кретања (Графикон 1.10.). Из трендова у кретању произвођачких цијена за домаће и недомашње тржиште може се закључити да постоје заједнички фактори међу инпутима у производњи, који утичу на кретање цијена производа, без обзира на циљано тржиште. Раст цијена индустријских произвођача за домаће тржиште у 2023. години је износио 4,1%, а за недомашње тржиште 2,8%.

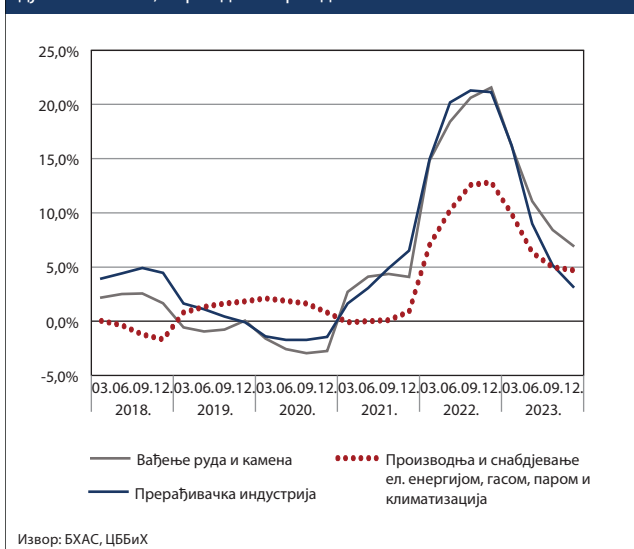
Према званичним подацима БХАС, цијене роба и услуга произведених у земљи (свих, не само индустријских произвођача), за прва три квартала 2023. године, порасле су за 6,7%. Инфлација мјерена произвођачким цијенама за домаће тржиште (5,3%, период на период), за првих девет мјесеци, је нижа од БДП дефлатора за исти период, што указује на раст цијена и осталих категорија, не само оних које су класификоване у дјелатностима рударства, прерађивачке индустрије и производње и снабдјевања електричном енергијом.

Графикон 1.10: Годишње промјене произвођачких цијена у БиХ, период на период

Према званичним подацима БХАС, у дјелатностима Б, Ц и Д²³, просјечне произвођачке цијене, у 2023. години, су порасле за 7,0%, 3,2% и 4,7%, респективно (Графикон 1.11.). У дјелатностима Вађење руда и камена и Производња и снабдјевање електричном енергијом и гасом, просјечне произвођачке цијене за домаће тржиште, у 2023. години, су порасле за 4,7% и 4,6%, респективно. Са друге стране, дјелатност прерађивачке индустрије је забиљежила пад просјечних произвођачких цијена за домаће тржиште од 1,0%, што сугерише да доста предузећа смањењем маржи апсорбује инфлаторне притиске, а како би задржали позиције.

Графикон 1.11: Годишње промјене произвођачких цијена у БиХ по дјелатностима, период на период

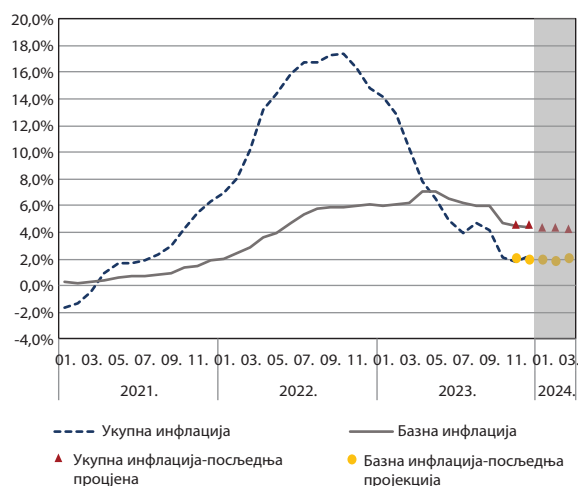
Текстни оквир 1: Процијењена базна инфлација у БиХ

Базна инфлација и укупна инфлација у Босни и Херцеговини на крају 2023. године су биле нешто више (5,9% и 6,1% респективно) већ у еуроподручју (5,0% и 5,5%), што показује како инфлаторни притисак у 2023. години није условљен само растом егзогених цијена већ и све већим притиском домаћих цијена. Обрачун домаће базне инфлације узима у обзир методологију ЦББиХ, која је успостављена на прољеће 2023. године, гдје се искључују цијене хране и безалкохолних пића; енергената, укључујући подиндексе: гас, течна горива, чврста горива и топлотну енергију; те горива и мазива за лична возила. На другој страни, обрачун базне инфлације у зони евра према методологији EUROSTAT-а у односу на домаћу методологију изузима додатно одјељак алкохолних пића и дувана те у склопу енергената изузима цијене електричне енергије. Како су домаће цијене за ове одјељке формиране административно те како нису толико овисне о егзогеним цијенама, обрачун домаће базне инфлације се разликује по наведеном основу, што је веома честа пракса у појединачним централним банкама које методологију креирају на основу економских специфичности земаља.

Упркос веома значајном успоравању просјечних потрошачких цијена у посљедњим мјесецима, базна инфлација на домаћем тржишту према посљедњим подацима из децембра је двоструко виша од укупне инфлације, уз забиљежени раст од 4,4% наспрам 2,2%, респективно. Иако у посљедњим мјесецима биљеже стагнирање, цијене електричне енергије, као најважнији пододјељак укупних режијских трошкова, су имали велики допринос на раст инфлације у 2023. години, уз забиљежени годишњи раст од 6,0%. Цијене електричне енергије ће према најавама и у 2024. години значајно расти за предузећа, стога се очекује како ће овај пододјељак режијских трошкова вршити даљњи инфлаторни притисак на базне цијене. Слједом наведеног, очекује се како ће стопа раста процијењене базне инфлације у првом кварталу (Графикон 1.12) бити битно виша од стопе раста укупне инфлације (4,4% у односу на 2,0%). Узимајући у обзир наше претходне процјене краткорочне базне инфлације, у претходна два квартална извјештаја која су укључивала податке о просјечним цијенама из јула и октобра прогнозирана темељна инфлација у 2023. години износила је 6,1% па 5,9% што је истовјетно објављеним подацима почетком 2024. године. Ниска прогностичка грешка указује на конзистентност модела краткорочног прогнозирања базне инфлације упркос веома великој волатилности домаћих цијена због високог синдикалног притиска за усклађивањем реалних примања и повећањем профитних маржи од предузетника.

²³ Б – вађење руда и камена, Ц – прерађивачка индустрија, Д – производња и снабдјевање електричном енергијом и гасом

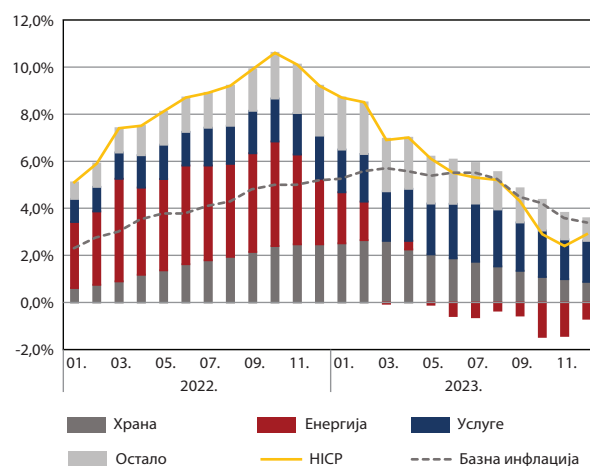
Графикон 1.12: Годишња промјена укупне и базне инфлације у БиХ

Извор: БХАС, ЦББиХ

Узимајући у обзир динамику кретање цијена у зони евра, примјећује се како је почетком 2023. године укупна инфлација наставила биљежити више стопе раста од базне инфлације (за 3,4 п.п.). Значајан допринос расту цијена у зони евра имао је одјељак хране, чему су претходили шокови цијена енергије, а раст основних или темељних цијена, у другој половини године је постао бржи и перзистентнији од раста укупне инфлације. Јењавање ефекта екстерних шокова, те јачање домаћих цјеновних притисака резултирало је изједначавањем стопе укупне и базне инфлације зоне евра, која је у јуну износила 5,5%. До краја године укупна и базна инфлација наставиле су падати, а годишња стопа раста базне инфлације у децембру је премашила укупну инфлацију за 0,5 п.п. Базна инфлација зоне евра је досегла свој врхунац у марту 2023. када је износила 5,7%, док је просјечна годишња стопа базне инфлације износила 5,0% и само је за 0,4 п.п. нижа од просјечне стопе раста потрошачких цијена за 2023. годину (Графикон 1.13). Највећи допринос расту базне инфлације имале су цијене услуга, чија је годишња стопа раста у децембру 2023. године од 4,0% надмашила укупну и темељну инфлацију. Пред крај године забиљежена је постепена дезинфлација за поједине категорије цјеновних индекса који улазе у обрачун базне инфлације, која је у значајној мјери подстакнута падом цијена примарних роба на међународном тржишту (смањење цијена природног гаса и нафте).

Графикон 1.13: Доприноси цијена хране, енергената и услуга годишњим стопама промјене потрошачких цијена у зони евра

Извор: EUROSTAT

Упорно виша инфлација од циљане и висок ниво каматних стопа представљају и даље кључни изазов за креаторе монетарне политике у зони евра. Имајући у виду како политика ЕЦБ-а прилично експлицитно повезује будућу путању референтне каматне стопе с кретањем базне инфлације, врло извјесно је очекивати наставак рестриктивне монетарне политике, која укључује не само конвенционалне већ и неконвенционалне мјере које су имале експанзиван раст све до 2022. године, слиједом дугог раздобља нулте доње границе каматних стопа и скромне економске активности.

III Запосленост и плате

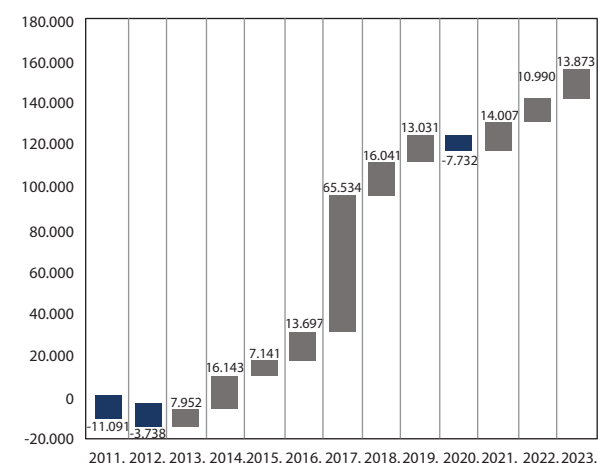
Упркос успоравању економског раста и скромном обиму економске активности у 2023. години, званични подаци биљеже позитивна кретања на тржишту рада (смањење незапослености, повећање броја запослених и стопе активности радно способног становништва).²⁴ Од јула 2023. године евидентиран је континуиран пад незапослености, а крајем децембра најнижи број незапослених лица (343,5 хиљада) у последњих пет година. Стопа незапослености у трећем кварталу 2023. године износила је 13,6%, према подацима Анкете о радној снази,²⁵ као јединог међународно упоредивог индикатора незапослености у БиХ, што је за 1,8 п.п. ниже у односу на стопу забиљежену за 2022. годину. Иако је од друге половине 2023. године регистровано успоравање раста запослености, у децембру је остварен раст броја запослених на кумулативној основи, односно 13.873 новозапослених лица (Графикон 1.14).²⁶

²⁴ Имајући у виду негативне демографске трендове и континуиран одлив радне снаге, усљед миграција квалификованих радника, расположиве административне податке треба са пажњом интерпретирати.

²⁵ Анкета о радној снази, III квартал 2023. година, БХАС, 11. 12. 2023.

²⁶ Саопштење број 12: "Запослени по дјелатностима, децембар 2023. године", БХАС, 20. 02. 2024. Почетком децембра 2023. године направљена је корекција објављених података о запосленим особама, те су подаци од марта до септембра 2023. године коначни, а за остале мјесеце 2023. године привремени.

Графикон 1.14: Акумулирани броја запослених од почетка 2011. године

Извор: БХАС

Напомена: У 2017. години промијењена је методологија обрачуна броја запослених

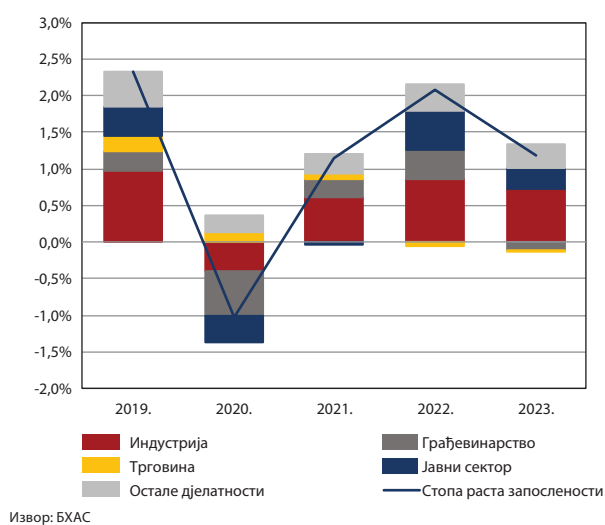
И поред иницијалних знакова отпорности, основне карактеристике тржишта рада остале су релативно непромијењене у 2023. години.²⁷ Тржиште рада и даље карактерише акумулирање структурних проблема, попут недостатка и неусклађености вјештина радника, уз највеће учешће особа са завршеном средњом школом и специјализацијом у структури радне снаге (69,3% у трећем кварталу 2023. године), те високе стопе незапослености младих и дугорочне незапослености. Особе са завршеном средњом школом и специјализацијом тешко се интегришу на тржиште рада те чине чак 45,6% неактивног становништва (претежно структурна незапосленост услед неусклађености знања и вјештина са стварним потребама тржишта рада). Према подацима Анкете о радној снази за трећи квартал 2023. године 71,4% незапослених је тражило посао дуже од годину дана, а незапосленост младих (старосна група 15-24) је досегла ниво од 32%, што је двоструко изнад укупне стопе незапослености у држави. Истовремено је збијежен значајан родни јаз у стопама активности и запослености мушкараца и жена. Према административним подацима за крај трећег квартала 2023. године, удио запослених жена у укупном радно способном становништву износио је 30,7%, а стопа незапослености жена 16,7% (90 хиљада регистрованих незапослених женских особа од чега преко 70% из старосне групе од 25 до 49 година).

²⁷ Изостаје напредак у побољшању статистика тржишта рада и социјалних статистика те изради прописа који су предуслов за следећи попис становништва. Неопходно је унапређење административних података који не дају свеобухватан приказ динамике тржишта рада. Истовремено, методолошке измјене у изради Анкете о радној снази, коју на кварталној и годишњој основи спроводи БХАС, отежавају упоредивост историјских серија анкетних података.

Иако званични подаци биљеже повећање стопе активности радно способног становништва у односу на 2022. годину, у 2023. години она је и даље испод 50% (48,3% у трећем кварталу 2023. године). Старосна група 25-49 година старости чини 77,8% активног становништва мада и значајан дио укупног броја незапослених лица (64%) припада овој старосној групи. Званични подаци указују и на смањење броја особа изван радне снаге (1,48 милиона регистрованих особа ван радне снаге крајем трећег квартала 2023. године) при чему је преко 50% неактивног становништва у старосној групи изнад 50 година старости.

Највеће учешће у укупном броју запослених особа у децембру 2023. године (преко 60%) односи се на запослене у индустрији, трговини и јавном сектору (Графикон 1.15), а највећи кумулативни раст броја запослених, у односу на исти мјесец претходне године, остварен је у дјелатности Трговина на велико и мало, Поправак моторних возила и мотоцикала (5.725 новозапослених лица). Запажен раст броја запослених је остварен и у дјелатностима хотелијерства и угоститељства (2.686 новозапослених лица), те другим услужним дјелатностима.

Графикон 1.15: Доприноси годишњим промјенама броја запослених по подручјима

Извор: БХАС

У 2023. години расположиви доходак становништва био је изложен устрајним цјеновним притисцима. Годишњи раст номиналних плата, који је достигао врхунац у јануару 2023. године (15,94%), настављен је до краја године споријом динамиком, а просјечна годишња стопа раста износила је 12,6% и већа је од стопе раста за претходну годину (Графикон 1.16).

Графикон 1.16: Просјечне годишње нето плате

Током године забиљежене су различите фискалне мјере намијењене смањењу социоекономских утицаја раста цијена, раст социјалних накнада, пензија, ванредних исплата, те повећање плата у јавном сектору, а све са циљем опоравка дохотка и примарне потрошње као кључног фактора раста (деталтније у Поглављу 1.2.2). У 2023. години забиљежена је највиша годишња стопа раста реалних плата од 6,5%, што је утицало на скроман опоравак реалне куповне моћи становништва. Раст номиналних плата достигао је врхунац у посљедњих 5 година, при чему је веома различит по дјелатностима. Највеће просјечне нето плате у 2023. години забиљежене су у дјелатностима Информације и комуникације и Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања у којима је запослено 5,4% укупног броја запослених (Графикон 1.17). Истовремено су просјечне номиналне плате у дјелатности индустрије и јавног сектора веће од просјечне нето плате за 13% и 20% респективно.

Графикон 1.17: Број запослених и промјена у просјечној номиналној нето плати према дјелатностима

1.2.2 Фискални сектор

Фискални индикатори у 2023. години указују на снажан раст прихода и расхода, уз нешто јачи интензитет раста јавних расхода. Јачи интензитет раста расхода се може објаснити растом текуће потрошње сектора владе која је представљала фискални одговор на ублажавање посљедица високих цијена за осјетљиве категорије становништва. Влада потрошња је била усмјерена на већа номинална издвајања за пензије, плате у јавном сектору, као и једнократне новчане исплате осјетљивим категоријама. С обзиром на то да је акценат влада био на очувању животног стандарда осјетљивих категорија становништва, изостала су значајнија инвестицијска улагања као и повлачења средстава од ино-кредитора по концесионим условима, тако да је јавни дуг опште владе према мастрихтским критеријумима додатно смањен у 2023. години.

Нето приходи од индиректних пореза су у 2023. години забиљежили снажан раст на годишњем нивоу (Графикон 1.18). Износ наплаћених нето прихода у 2023. годни (8,45 милијарди КМ) је највећи од успостављања система индиректног опорезивања. Само у односу на претходну годину овај износ је повећан за 570,0 милиона КМ или 7,2%. Главни допринос наведеном расту прихода долази од задржавања цијена на високом нивоу, раста номиналних плата као и јачања услужних дјелатности у туризму.

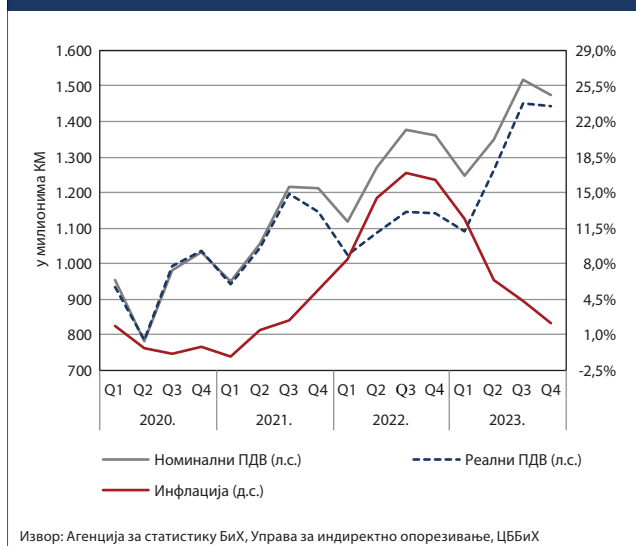
Графикон 1.18: Приходи од индиректних пореза

Рекордан раст укупних прихода био је предвођен првенствено растом прихода од ПДВ-а (порез на додану вриједност), као највеће ставке у структури прихода. Нето приход од ПДВ-а износио је 5,59 милијарди КМ у 2023. години, што је више за 9,0% у односу на претходну годину. Главни фактор наведеног раста прихода по овом основу је задржавање општег нивоа цијена на високом нивоу, као и приватна потрошња, али и јачање услуга везаних за сектор туризма.

Уз све наведено, забиљежен је и раст ПДВ-а на увоз. У другом дијелу 2023. године забиљежено је слабљење инфлаторних притисака (Графикон 1.19).

Графикон 1.19: Утицај инфлације на раст прихода од ПДВ-а

У јуну 2023. године дошло је до измјена у области пореске политике, у дијелу који регулише стопе ПДВ-а. Дом народа Парламентарне скупштине БиХ је усвојио Приједлог закона о допуни Закона о ПДВ-у, а који се односи на укидање ПДВ-а на донирану храну. Увођење нулте стопе на донирану храну у јуну 2023. године, представља подршку социјално рањивим категоријама становништва.

Такође, дошло је до увођења новог режима плаћања акциза на дуванске прерађевине у 2023. години. Нови режим подразумева плаћање акциза приликом увоза дуванских прерађевина, умјесто плаћања акциза приликом преузимања акцизних маркица. Наведена промјена режима плаћања акциза је извршена због прилагођавања царинским процедурама. Због наведене промјене наплате акциза, према подацима Управе за индиректно опорезивање дошло је до једнократног пада прихода од акциза (период фебруар-април 2023. године) у износу од просјечне мјесечне наплате по основу акциза. Укупна наплата прихода од акциза у 2023. години је забиљежила скроман годишњи раст од 1,5% и наведени раст углавном долази од акциза на нафту и нафтне деривате. Нето приходи по основу путарина су забиљежили годишњи раст (8,1%) што се може објаснити већим бројем путовања. Такође, сваке године, Управни одбор Управе за индиректно опорезивање доноси Одлуку о количини дизел-горива на које се не плаћа путарина.²⁸ Приходи од царина су уско повезани са увозом, тако да је раст увоза утицао на раст прихода од царина у износу од 74,7 милиона КМ (17,3%) у односу на 2022. годину. Раст прихода по овом основу је везан са растом цијена енергената, сировина, хране и осталих увезених роба.

У моменту израде Извјештаја, последње доступне пројекције прихода од индиректних пореза за 2024. годину Управе за индиректно опорезивање су биле из октобра 2023. године, којим је пројектован раст од 4,8% на годишњем нивоу или 17,3% пројектоване вриједности номиналног БДП-а. Ризици за остварење ових пројекција су значајни, првенствено због непознанице и неизвијесности у вези са ратом у Украјини, затим евентуалне измјене политике индиректног опорезивања (диференцирана стопа ПДВ-а, привремено укидање акциза на деривате).

И поред рекордних прихода, планиран је био дефицит у ентитетским буџетима за 2023. годину, због значајног раста расхода услед инфлаторних притисака и спровођења владиних мјере помоћи рањивим категоријама. Владе оба БиХ ентитета су извршиле ребаланс буџета за 2023. годину. Ребалансом буџета у Федерацији БиХ (увећан за 211,7 милиона КМ) и Републици Српској (увећан за 140 милиона КМ), су финансиране веће камате у отплати спољног дуга услед раста еурибора, као и већа издвајања у области социјалних категорија и здравственог осигурања.

Иако су Стратегије јавних инвестиција у оба ентитета биле усмјерене на интензивирање инвестирања у инфраструктурне пројекте и енергетски сектор, у првих девет мјесеци 2023. године није забиљежена значајна реализација капиталних улагања. Сходно томе, јавне инвестиције су у првих девет мјесеци текуће године за 2,4 милиона КМ мање у односу на исти период претходне године. У наведеном периоду је реализовано свега 210,5 милиона КМ јавних инвестиција кроз буџете. Влада Федерације БиХ је у јануару 2024. године усвојила Програм јавних инвестиција Федерације Босне и Херцеговине за период 2024 - 2026. година. У складу са наведеним Програмом, укупна вриједност 134 пројекта која су укључена у Програм, износи 19,07 милијарди КМ за период 2024 - 2026. Извор финансирања су углавном средства од иностраних кредитора (Свјестка банка, ЕИБ, ЕБРД). С друге стране, влада Републике Српске је у јануару 2024. године усвојила приједлог Програма јавних инвестиција за период 2024 - 2026. Према наведеном Програму, највећа инвестирања су планирана у области енергетике, саобраћаја, здравства и пољопривреде. За период 2024 - 2026. година, укупна вриједност свих кандидованих пројеката министарстава и институција износи 9,3 милијарде КМ.

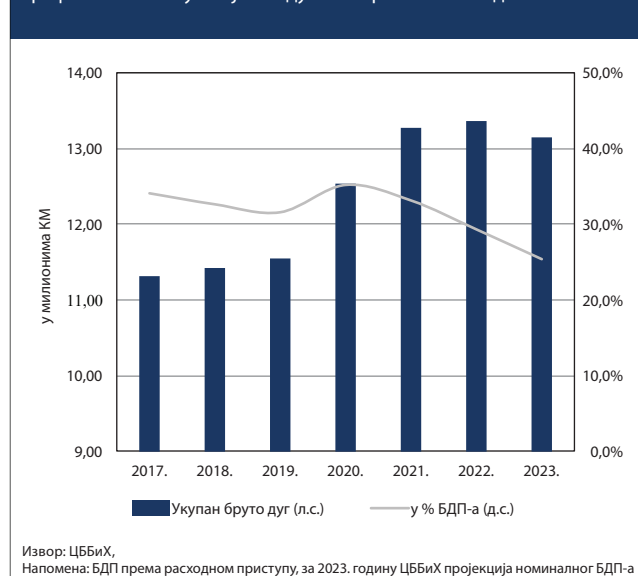
Ентитетски буџети за 2024. годину су усвојени и одражавају веће финансирање текуће, а мање капиталне потрошње. Буџет Федерације БиХ за 2024. годину је усвојен у јануару 2024. у износу од 7,5 милијарди КМ што је највећи износ до сада и повећан је за више од пола милијарде КМ у односу на буџет из претходне године. Усвојени буџет, између осталог, укључује повећање средстава за исплату пензија за 317,17 милиона КМ, као и повећање за борачке категорије у износу од 57,7 милиона КМ.

²⁸ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-putarina/putarina/>

С друге стране, Народна скупштина Републике Српске је усвојила Буџет РС-а за 2024. годину у децембру 2023. године. Буџет РС-а је усвојен у износу од 5,73 милијарде КМ што представља увећање од 212 милиона КМ, односно 3,8% у односу на укупна буџетска средства предвиђена Ребалансом буџета Републике Српске за 2023. годину. Планиран је буџетски дефицит у износу од 255,4 милиона КМ. Потребне финансирања за РС у 2024. години износе 954,7 милиона КМ (према Буџету РС за 2024. планирано је задужење од 810 милиона КМ на иностраном тржишту и 144,7 милиона на домаћем тржишту. С друге стране, Федерација је планирала буџетски дефицит у 2024. години у износу од 469,9 милиона КМ. Потребне финансирања за Федерацију БиХ у 2024. години, према Буџету Федерације БиХ износе 1,29 милијарди КМ (планирано је задужење у виду обвезница у износу од 540 милиона КМ, записа до 360 милиона КМ и спољно тржиште и ино-кредитори у износу до 395 милиона КМ). Имајући у виду све наведено, извјесно је очекивати даљи раст владиних обавеза у 2024. години.

Ниво јавног дуга сектора опште владе са крајем четвртог квартала 2023. године у односу на крај 2022. године је смањен у номиналном износу за 211,8 милиона КМ. У 2023. години је изостало значајно задужење Влада ентитета код међународних финансијских институција, док је задуживање на домаћем тржишту капитала било нешто интензивније. Укупан јавни дуг сектора опште владе на крају четвртог квартала 2023. године је износио 25,5% БДП-а. (Графикон 1.20).

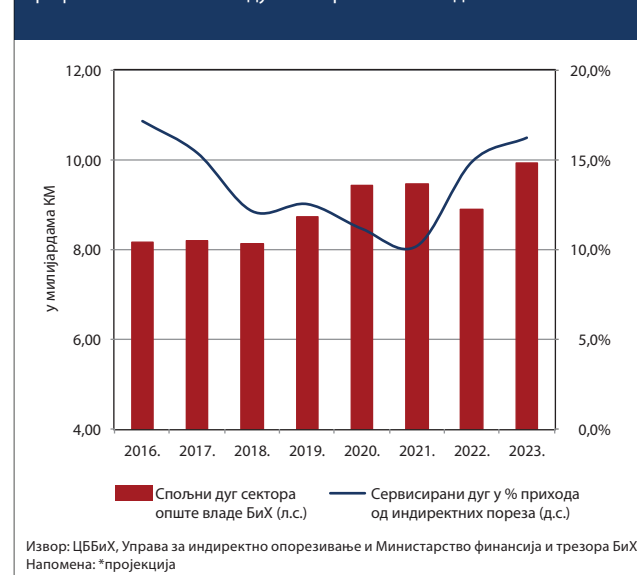
Графикон 1.20: Укупан јавни дуг сектора опште владе

Спољни дуг сектора опште владе је током 2023. године забиљежио значајан пад (616,1 милиона КМ или 6,5%) и на крају године је износио 8,86 милијарди КМ (Графикон 1.21).

Према пројекцијама Глобалног оквира фискалног биланса и политика у БиХ за период 2024 - 2026²⁹, у 2024. години је планирано значајније задужење код ино-кредитора према концесионим условима.

Графикон 1.21: Спољни дуг сектора опште владе

У 2023. години укупан износ повучених средстава од међународних финансијских институција износио је 552,3 милиона КМ, премда је планирано повлачење средстава у износу од 2,21 милијарди КМ³⁰. У 2023. години је изостало значајно повлачење средстава од ино-кредитора. Највеће повлачење је забиљежено у четвртом кварталу 2023. године (258,6 милиона КМ), од чега се већи дио односио на финансирање коридора Vc (око 134 милиона КМ).

Отплата спољног дуга сектора опште владе је била знатно већа од износа нових повучених средстава у 2023. години. Од укупно сервисираних средстава према ино-кредиторима (1,25 милијарди КМ) према Међународном монетарном фонду – ММФ и Свјетској банци – ИДА су сервисирани појединачно највећи износи од 283,3 милиона КМ и 233,0 милиона КМ, респективно. За сервисирање спољног дуга сектора опште владе у 2024. планирана су средства у износу од 1,43 милијарди КМ, што је 16,2% пројектованих прихода од индиректних пореза за 2024. годину³¹ (у 2023. години тај проценат је био нижи и износио 14,9%).

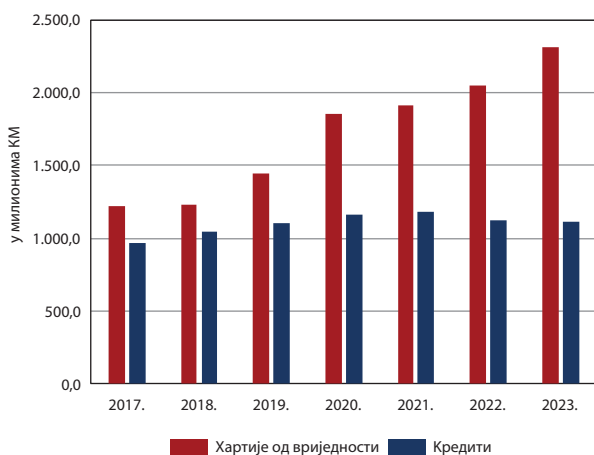
²⁹ Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2023 - 2025. година, март 2023. године <https://www.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=02eae856-ec98-4ab7-8d19-f57a04e2d9d0&lang=bs>

³⁰ Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2023 - 2025. година, март 2023. године.

³¹ Извор: Министарство финансија и трезора БиХ (План сервисирања спољног дуга у 2024. години) и Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно-неузравно опорезивање (ОМА Билтен бр.217/218, новембар-децембар 2023. година).

Задуженост сектора владе код комерцијалних банака је забиљежила значајан раст на годишњем нивоу по основу хартија од вриједности (269,0 милиона КМ), док је по основу кредита забиљежен благи пад (Графикон 1.22). У првој половини 2023. године владе ентитета су извршиле значајна нова задужења на домаћем тржишту капитала. Влада Републике Српске је емитовала 210 милиона КМ уз каматну стопу од 6,1% годишње на период од пет година, а чија средства је искористила као дио финансирања обавеза по основу доспијећа отплате дуга на Бечкој берзи по основу обвезница издатих 2018. године у укупном износу од 327 милиона КМ. Како је дуг на Бечкој берзи отплаћен углавном средствима прикупљеним на домаћем тржишту капитала, дошло је само до валутне рекласификације тј. смањења износа дуга у страној валути и повећања у домаћој валути код комерцијалних банака, а изложеност банкарског сектора према сектору владе није значајно промијењена и на крају 2023. године је била 8,6% укупне активе банкарског сектора. У 2024. години по основу отплате унутрашњег дуга ФБиХ и РС требају издвојити укупно 947,7 милиона КМ (Федерација БиХ 443,9 милиона КМ и Република Српска 503,8 милиона КМ).

Графикон 1.22: Задуженост опште владе код комерцијалних банака

Извор: ЦББиХ

Текстни оквир 2: Мјере владе ентитета у борби са инфлацијом

У 2023. години ентитетске владе су наставиле са примјеном фискалних мјера започетих у претходној години, као одговор на инфлацију која је смањила куповну моћ осјетљивих категорија становништва. Финансијски ефекти мјера које су ентитетске владе донијеле у 2022. години у виду додатних издвајања су се задржали и у 2023. Осим што су ентитетске владе у протеклој години донијеле привремене мјере које су се односиле на једнократне помоћи у виду исплата пензионерима, борцима, инвалидима, младима и незапосленим, одређене мјере су биле и трајног карактера.

Једна од таквих мјера је и Одлука³² Владе РС којом се регулишу примања мајки са четворо и више дјеце, а које су незапослене, у складу с којом остварују мјесечну накнаду у износу од 750 КМ и право на накнаду ће се остваривати све док је бар једно од дјеце малољетно. Истовремено, влада Федерације БиХ је субвенционисала гориво за пољопривредна газдинства. Надаље, влада ФБиХ је умањила рачуне за струју за око 70.000 домаћинстава осјетљивих категорија. У ФБиХ је донијета Уредба којом се послодавцима омогућило да у току 2023. године својим запосленицима исплате двије просјечне плате у ФБиХ или 2520 КМ, гдје су ослобођени обавезе плаћања доприноса и пореза. Што се тиче плата, у ФБиХ у 2023. години, предвиђено је било повећање плата у јавном сектору од 11%, док су повећања за пензије планирана до 20%. У РС, плате у јавном сектору које су износиле испод 1200 КМ су повећане за 5% почетком године, уз исти ниво повећања и за други дио 2023. године за све преостале плате. Истовремено, пензије су повећане за 13,5%.

На нивоу консолидоване БиХ у 2023. години је забиљежен раст издвајања за бруто плате 614 милиона КМ (1,3% БДП-а)³³, у категорији субвенција, социјалних давања и трансфера забиљежен је раст расхода од 968,1 милиона КМ (2,0% БДП-а).

Као дио социјалне политике и као одговор на перзистирајуће високе цијене у земљи, влада Федерације БиХ је донијела Одлуку о мјерама непосредне контроле цијена утврђивањем максималне висине маржи за поједине основне животне намирнице и друге производе³⁴. Уз то, Федерално министарство трговине је у децембру 2023. године упутило Јавни позив за добровољно учешће у акцији „закључавање цијена“³⁵, што представља заједнички пројекат Удружења послодаваца, Удружења потрошача и Синдиката трговине, којим се цијене за 40 прехранбених и хигијенских производа смањују и закључавају на период од три мјесеца, а почетак примјене је децембар 2023. године. Истовремено, као дио социјалне политике, влада РС је донијела Одлуку о укидању маржи³⁶ за одређени број производа који се продају у Републици Српској. Између осталог, на попису производа се налазе млијеко и млијечни производи, месо и месне прерађевине, дјечија храна и средства за личну хигијену.

Укупан износ фискалних издвајања у 2023. години је био око 6,0% БДП-а РС, док је у Федерацији БиХ износио око 2,8% БДП-а ФБиХ.

³² <https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpos/media/vijesti/Pages>

³³ Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2024 - 2026. година, јануар 2023. године.

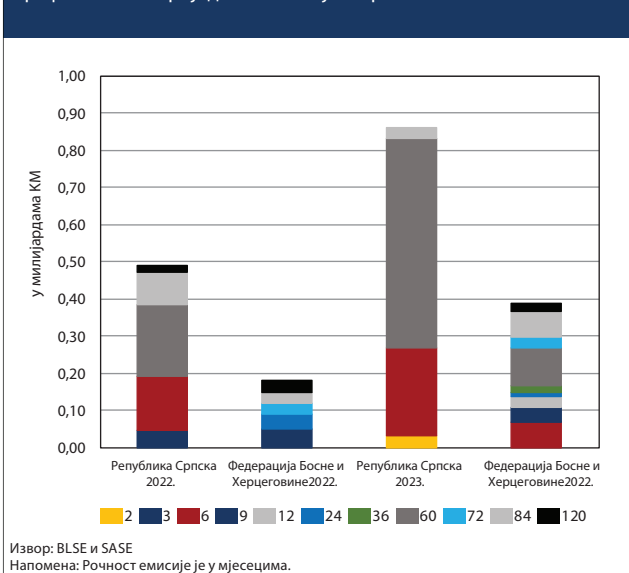
³⁴ <https://www.fmt.gov.ba/novosti/odluka-o-propisivanju-mjera-neposredne-kontrole-cijena-utvr%C4%91ivanjem-maksimalne-visine-mar%C5%BEi-za-pojedine-osnovne-%C5%BEivotne-namirnice-i-druge-proizvode-obavijest-o-primjeni.html>

³⁵ <https://www.fmt.gov.ba/zaklju%C4%8Davamo-cijene>

³⁶ <https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx>

Остварени промет на бх. финансијским тржиштима, један је од највећих у историји бх. берзи. Као и у неколико претходних година и током ове године укупан промет на берзама је био под утицајем јавних емисија ентитета, а у овој години су доминирале емисије Републике Српске. Раст у 2022. години је био посљедица базног ефекта. Наставак и апсолутног и релативног раста и у 2023. години посљедица је раста буџета ентитетских влада и његовог финансирања задужевањем на берзама. Укупна вриједност прометованих финансијских инструмената је 1,47 милијарди. У укупној структури промета је и поред високе и растуће тржишне капитализације акционарских друштава (поготово на BLSE) промет власничким хартијама од вриједности учествовао са испод 10%. Емисије јавног дуга су током 2023.године вршене у укупно десет рочних сегмената (прошле године у осам рочних сегмената), а поред емисија петогодишњих обвезница (укупно дванаест емисија), највише је било емисија јавног дуга на период од пола године (укупно десет емисија). За разлику од прошле године у 2023. години није било емисија кварталних трезорских записа, али су зато емитовани двомјесечни и дванаестомјесечни трезорски записи, као и трогодишње обвезнице (Графикон 1.23). Република Српска је вриједносно посматрано 93% емисија извршила у рочном сегменту од 6 мјесеци и пет година, а у Федерацији Босне и Херцеговине на ова два рочна сегмента и емисије седмогодишњих обвезница се односи 62% од вриједности свих извршених емисија у 2023.години.

Графикон 1.23: Вриједност емисија по рочним сегментима

Просјечан омјер покривености емисија Републике Српске (однос између пристиглих и прихваћених понуда) као и прошле године био је нижи него у Федерацији Босне и Херцеговине. Разлика постоји и у динамици, а посебно у броју емисија који је поново у корист Републике Српске (Табела 1.2.). Република Српска се задуживала на домаћем финансијском тржишту интезивно скоро током цијеле године, почевши од фебруара, а Федерација БиХ од априла.

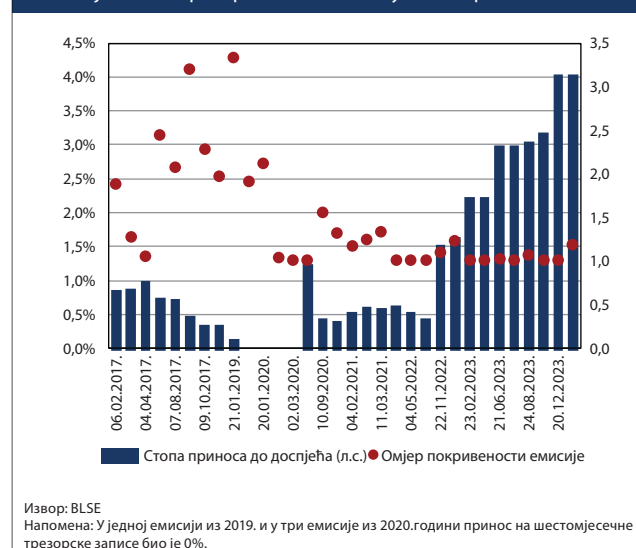
Табела 1.2: Емисије јавног дуга ентитета у 2023. години

Рочност, у мјесецима	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120	Укупно
Република Српска	1	8	0	0	0	0	9	0	1		19
Федерација Босне и Херцеговине		2	1	1	1	1	3	1	2	1	13
Укупно	1	10	1	1	1	1	12	1	3	1	32
Вриједност емисија (у милионима КМ)	32,4	303,8	39,0	29,7	10,0	20,0	664,8	29,9	99,9	20,0	1.249,4

Извор: BLSE и SASE

Финансирање буџета ентитета у 2023. години, као и прошле године, одвијало се у окружењу раста приноса на финансијском тржишту, што је посебно уочљиво на тржишту шестомјесечних трезорских записа (Графикон 1.24) и на тржишту петогодишњих обвезница Републике Српске, као и у већини рочних сегмента јавног дуга Федерације Босне и Херцеговине. Просјечна стопа приноса на тржишту шестомјесечних трезорских записа Републике Српске увећана је скоро двоструко, док је раст стопа приноса на тржишту петогодишњих обвезница повећана за 147 б.п.

Графикон 1.24: Стопа приноса до доспјећа на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа Републике Српске

Све стопе приноса до доспјећа на примарном тржишту обвезница биле су у 2023. години, као и у прошлој години, ниже у Федерацији Босне и Херцеговине (Табела 1.3.). Та разлика се кретала од 100 базних поена на тржишту шестомјесечних трезорских записа, до скоро 300 базних поена на тржишту петогодишњих обвезница. Као и прошлој години Република Српска је и у овој години донијела одлуку о максималној каматној стопи на поједине категорије јавног дуг са аспекта врсте повјерилаца, коју је овај пут везала за висину шестомјесечног или дванаестомјесечног еурибора³⁷. Максимална каматна стопа на кредитна задужења код домаћих кредитора, међународних кредитора и на међународном финансијском тржишту је одређена као еуроибор на који се додаје 4%, 5,5% односно 7% у зависности од врсте кредитора.

³⁷ Одлука о дугорочном задужевању Републике Српске за 2023. годину. Службени гласник Републике Српске 112/22, новембар 2022. године.

Табела 1.3: Просјечна стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2023. години

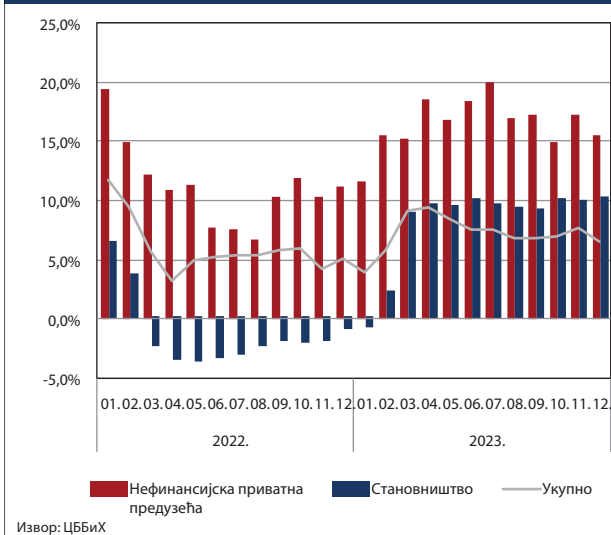
Рочност, у мјесецима	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120
Република Српска	2,40	3,05					5,94		6,10	
Федерација Босне и Херцеговине		2,04	3,50	1,15	3,74	3,23	3,12	3,50	3,44	3,80

Извор: BLSE и SASE

1.2.3 Банкарски сектор

Банкарски сектор је у 2023. години био стабилан, профитабилан, и без значајног раста кредитног, девизног или тржишних ризика. Раст профитабилности је остварен уз високу ликвидност, низак удио лоших кредита и у условима умјереног раста активе. Сви индикатори финансијског здравља побољшани су у односу на претходну годину³⁸. У власничкој структури банкарског сектора, удио банака са већински домаћим власништвом у укупној активи банкарског сектора износио је 25,7%³⁹.

Након прошлогодишњег пада депозита банка, проузрокованог првенствено краткорочним, али снажним повлачењем депозита из двије банке које су биле изложене репутационом ризику, у 2023. години настављен је раст депозита. Високе стопе раста депозита у 2023. години (Графикон 1.25) су посљедице базног ефекта, успоравања инфлације и кредитне активности банака. Највећи допринос расту депозита у 2023. години дао је сектор становништва и сектор нефинансијских предузећа.

Графикон 1.25: Годишња стопа раста депозита

И поред инфлаторног увећања пореске основице и рекордног нивоа индиректних пореза, депозити влада ентитета су смањени први пут након девет година.

³⁸ О нумеричким индикаторима финансијског здравља банкарског сектора Босне и Херцеговине више видјети на порталу Централне банке БиХ, www.cbbh.ba

³⁹ Податак за Q3 2023. године.

На годишњем нивоу је први пут регистровано смањење депозита осталих финансијских институција. Код дијела осталих финансијских институција је примјетан значајан кредитни раст, као и исплата дивиденди, што су могле бити неке од детерминанти високог смањења депозита осталих финансијских институција. Први пут након осам година раста смањени су и депозити сектора нефинансијских јавних предузећа.

Једна од кључних позитивних карактеристика у динамици депозита је наставак тренда раста депозита сектора становништва у домаћој валути (Графикон 1.26). На крају 2023. године удио депозита становништва у домаћој валути био је 54%. Валутна структура депозита нефинансијских предузећа показује приближно исте омјере као и у претходној години, са трећином депозита у страној валути. И у овој години је настаљен тренд релативног пада стања осталих тј. орочених депозит становништва. С обзиром на њихов значај у финансирању кредитне активности, банке су и даље изложене неповољној рочној структури извора финансирања. С друге стране, до промјена у рочној структури депозита нефинансијских предузећа, као другог значајног сектора, није дошло.

Графикон 1.26: Депозити становништва, валутна структура

Извор: ЦББиХ

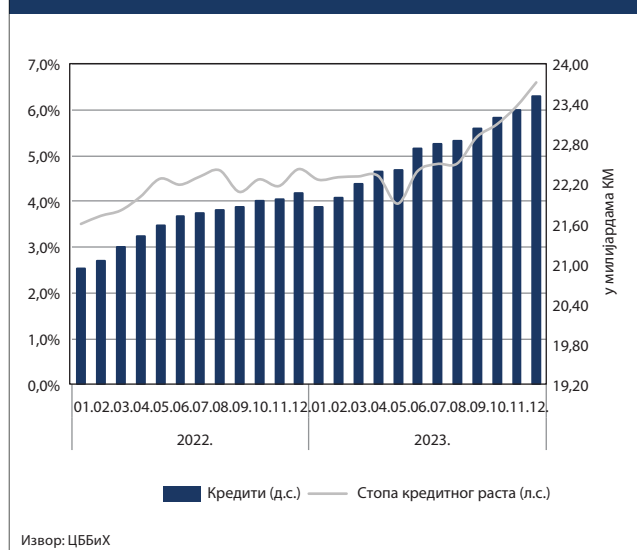
Напомена: Страна валута поред депозита у страној валути укључује и депозите индексиране у страним валутама.

У просјеку низак годишњи раст активних каматних стопа и још увијек изузетно ниске реалне каматне стопе на кредите су, уз задовољавајуће услове одобравања кредита и издашне домаће изворе финансирања, креирали вишу кредитну динамику него у претходној години (Графикон 1.27). Анкете које проводи ЦББиХ међу банкама⁴⁰ су указивале на то како су банке очекивале успоравање кредитне активности у 2023. години.

⁴⁰ Анкете о кредитној активности банака у БиХ за први, други и трећи квартал 2023. године.

Упркос поштравању кредитних стандарда у банкама⁴¹, и упркос очекиваном расту трошкова извора финансирања, кредитни раст у БиХ је био изнад очекивања. Остварен је, са обзиром на рецесионе притиске у окружењу и низак економски раст у БиХ, солидан раст укупних кредита од 6,6%, који је реализован скоро у потпуности у сектору приватних нефинансијских предузећа и сектору становништва. У оквиру кредита становништву највиши раст је забиљежен код потрошачких ненамјенских кредита и стамбених кредита. Структура кредита становништву готово да није мијењана у односу на претходну годину, а стопа кредитног раста већа је него претходне године.

Графикон 1.27: Годишња стопа кредитног раста

Није евидентиран значајнији раст номиналних активних каматних стопа у сектору нефинансијских предузећа, а у сектору становништва промјене каматних стопа су ниске. Каматне стопе су или само благо измијењене у односу на крај претходне године (стамбени кредити), или је раст релативно низак као код ненамјенских потрошачких кредита и код нефинансијских предузећа. Са слабљењем инфлаторних притисака реалне каматне стопе су континуирано расле током године, те се до краја године распон између номиналних и реалних каматних стопа значајно смањио (Графикон 1.28). Поштравање кредитних стандарда није проузроквало битнији раст каматних стопа на кредите. Банке су само дјелимично пратиле промјену референтне каматне стопе ЕЦБ-а. Неки од узрока слабог преноса монетарне политике ЕЦБ су доминација домаћих краткорочних извора финансирања у пасиви банака, а у вези са банкоцентричним финансијским системом и недостатком алтернативних облика инвестирања новчане имовине.

На крају децембра 2023. године каматна стопа на стамбене кредите, кредите нефинансијским предузећима и ненамјенске потрошачке кредите становништву била је 3,9%, 4,2%, 5,8% респективно.

Ентитетске агенције за банкарство су одмах након што је у јулу 2022. године ЕЦБ почела са подизањем каматних стопа донијеле одлуке о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа⁴² чиме је раст каматних стопа изнад одређеног нивоа⁴³ условљен додатним издвајањем за резервисања⁴⁴.

Графикон 1.28: Каматне стопе на новоодобрене кредите

Пасивне каматне стопе на депозите са договореним доспијећем су у просјеку порасле више него активне каматне стопе. Међутим, овдје је најбитније истаћи да су каматне стопе на депозите по виђењу становништва и нефинансијских предузећа, које чине 60% од укупних депозита, и даље изузетно ниске и непромијењене у односу на крај претходне године (Графикон 1.29). У октобру прошле године ЦББиХ је започела са публикавањем података о трошковима финансирања банака (Референтна стопа просјечног пондерисаног трошка финансирања банака у БиХ - РСТФ 3) коју банке могу користити као референтну стопу за везивање каматних стопа на изворе финансирања и на кредите са промјенљивом каматном стопом умјесто вриједности еурибора. И ова статистика показује да није дошло до било каквих значајнијих промјена ни у трошковима финансирања банака мјерено референтним стопама просјечног пондерисаног трошка финансирања банака.

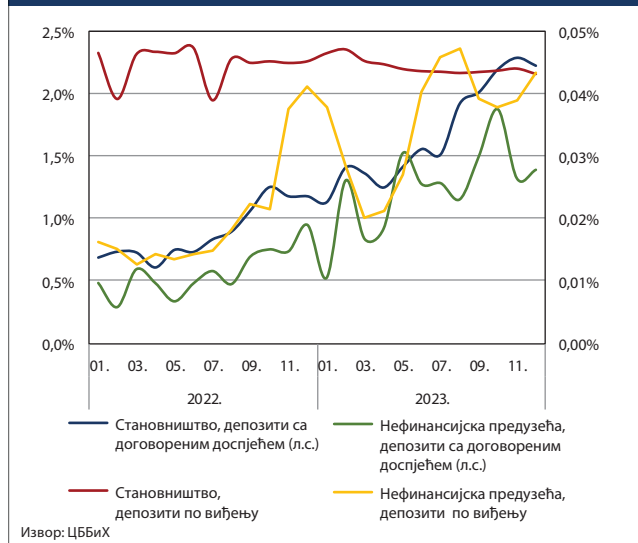
⁴¹ Посљедња анкета о кредитној активности банака односи се на трећи квартал 2023. године.

⁴² Ова одлука важи до краја 2023. године, или до опозива од стране агенција за банкарство.

⁴³ Раст од 200 б.н. у односу на висину каматне стопе на 30.6.2022 је одређен као значајни раст каматних стопа.

⁴⁴ Агенције за банкарство су сматрале да ће потенцијално повећање трошкова банака утицати на успоравање раста каматних стопа и степен финансијског оптерећења дужника.

Графикон 1.29: Каматне стопе на депозите

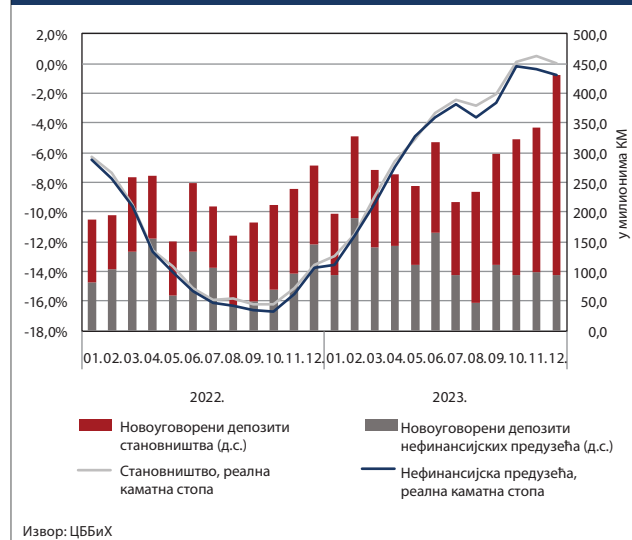

На раст новоуговорених депозита становништва (депозити са уговореним доспијећем), поготово у рочним сегментима изнад годину дана, утицао је забиљежени раст каматних стопа. Није изостао ни раст каматних стопа на депозите нефинансијских предузећа, иако је он доста мањи. На крају године просјечна пондерисана каматна стопа на депозите становништва је 2,2%, а на депозите нефинансијских предузећа 1,4%. Разлика у иностраној (зона евра) и домаћој просјечној каматној стопи на крају године на депозите становништва и депозите нефинансијских предузећа указује на другачије карактеристике тржишта депозита са уговореним доспијећем у Босни Херцеговини у односу на зону евра. Оваква, много слабија, реакција бх банака на општи раст каматних стопа, као и у случају активних каматних стопа, се може довести у везу са структуром финансијског тржишта Босне и Херцеговине којим доминирају банке као финансијски посредници. Опадајући и низак удио страних извора финансирања у пасиви банака смањује степен утицаја монетарне политике ЕЦБ на каматне стопе на депозите са уговореним доспијећем у БиХ. Као што је претходно истакнуто, раст пасивних каматних стопа на депозите становништва са уговореним доспијећем био је већи у вишим рочним сегментима, па је сходно томе каматна стопа највише порасла у рочном сегменту између једне и двије године. Разлика између каматних стопа на новоуговорене депозите у КМ и каматних стопа на новоуговорене депозите у иностраној валути се увећала током 2023. године⁴⁵. Та разлика је на свом врхунцу, у октобру, достигла 90 б.п. у корист каматне стопе на депозите у иностраној валути, а на крају ове године она је мања.

⁴⁵ На крају године удио депозита у еврима и у осталој иностраној валути у укупним депозитима био је 36% и 3% респективно.

Након што је у претходној години, услед двоцифрене стопе инфлације, достигнут изузетно низак ниво реалних каматних стопа, услед слабљења инфлаторних притисака оне су у 2023. години имале постојан тренд раста (Графикон 1.30). Током 2023. године уговорена је висока вриједност укупних нових депозита становништва, а и стање укупних депозита на крају године (31,1 милијарда КМ) највише је у историји банкарског сектора.

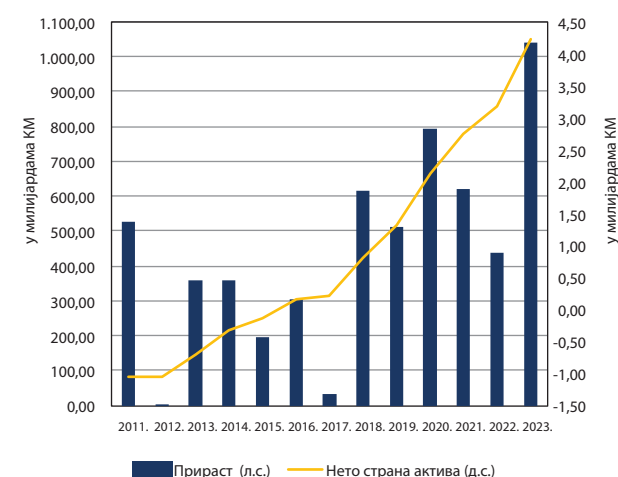
Графикон 1.30: Реалне каматне стопе на новоуговорене депозите

Остварени, врло високи, прираст нето стране активе у 2023. години од (Графикон 1.31) посљедица је максималне вриједности стране активе и минималне вриједности стране пасиве. Током године, у октобру, забиљежен је историјски највиши износ нето стране активе (4,65 милијарде КМ). Поред разлике између каматних стопа у земљи и иностранству узроци раста нето стране активе су и супституција страних извора финансирања (стране пасиве) са домаћим изворима финансирања. Највећи допринос расту стране активе банака су дали остали депозити код нерезидената, чије је учешће у иностраној активи, због раста каматних стопа на депозите у еврозони значајно порасло. Годишњи раст хартија од вриједности, у структури стране активе банака, иако изражен, био је дјелимично ограничен новом банкарском регулативом⁴⁶.

⁴⁶ Обје ентитетске агенције донијеле су одлуку о ограничењу изложености банака према страним централним банкама и страним централним владама до висине 100% прикладног капитала.

Графикон 1.31: Нето страна актива

Извор: ЦББиХ

На крају године страна актива која није расположива по виђењу⁴⁷ је чинила око двије трећине стране активе. Повећањем ових позиција у структури стране активе банке настоје да остваре додатне приходе, при чему се не излажу ризику девизне ликвидности због и даље високог удјела валуте и преносивих депозита код нерезидената у страној активи. Осим тога стање ове двије позиције веће је од стања стране пасиве чиме је обезбијеђена ликвидност овог дијела девизног подбиланса.

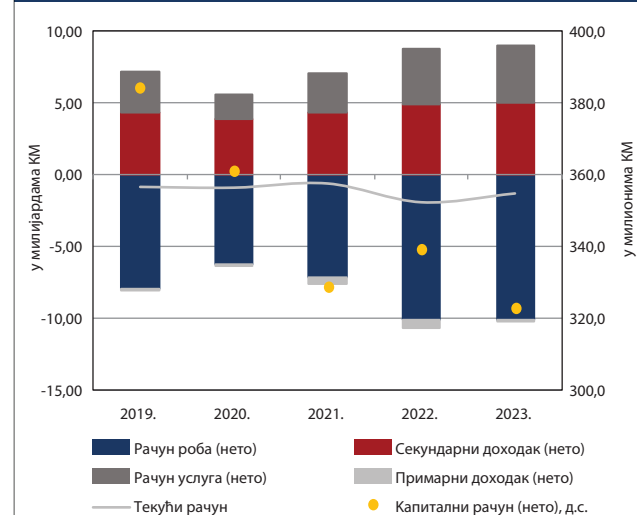
Годишњи пад стране пасиве од скоро петину очекивана је посљедица каматне диференције, и као што смо претходно истакли, замјене страних извора финансирања са домаћим изворима финансирања. Највећи појединачан допринос смањењу стране пасиве дошао је са позиције осталих депозита (орочених), али и поред ових великих промјена и даље скоро три четвртине стране пасиве представљају рочно везани извори финансирања.

1.2.4 Спољни сектор

I Платни биланс

За разлику од 2022. године, када су забиљежене рекордне вриједности у међународној трговини робама, у 2023. години је дошло до пада вриједности робне размјене са иностранством. Контракција на међународном тржишту роба посљедица је скромног обима економске активности на глобалном нивоу, као и изражених геополитичких тензија. Посматрано у апсолутним износима, у 2023. години је забиљежен дефицит на текућем рачуну (Графикон 1.32), у износу од 1,38 милијарди КМ, што представља пад од 30,4% у односу на претходну годину. Као и претходних година, дефицит на текућем рачуну највећим дијелом је посљедица дефицита на рачуну роба, док су услуге и приливи по основу секундарног дохотка забиљежили позитиван утицај. Усљед номиналног смањења дефицита текућег рачуна, као и номиналног раста БДП-а у 2023. години⁴⁸, дефицит текућег рачуна изражен у процентима БДП-а се смањио за 1,7 процентних поена на ниво од 2,7%.

Графикон 1.32: Текући и капитални рачун

Извор: ЦББиХ

У 2023. години је забиљежен пад вриједности међународне робне размјене, с тим што је пад био израженији на страни извоза, што је резултирало рекордним трговинским дефицитом. Пад обима индустријске производње као и скромна финална потрошња у БиХ резултирали су падом вриједности увоза робе у 2023. години. Према платнобилансним подацима, вриједност увезене робе је износила 25,87 милијарди КМ, што представља годишњи пад од 2,6%. С друге стране, пад тражње на тржиштима земаља главних трговинских партнера резултирао је падом вриједности извоза робе из БиХ за 4,3%. Извоз робе је реализован у вриједности од 15,67 милијарди КМ, а преко око 73,0% вриједности извоза робе реализовано је на тржишту земаља ЕУ (Табела 1.4).

⁴⁷ Остали депозити код нерезидената, хартија од вриједности нерезидената (осим акција) и остали кредити нерезидентима.

⁴⁸ Номинилани БДП за 2023. годину је пројекција ЦББиХ из новембра 2023. године

Табела 1.4: Спољнотрговинска робна размјена БиХ, према најзначајнијим трговинским партнерима (у милијардама КМ)

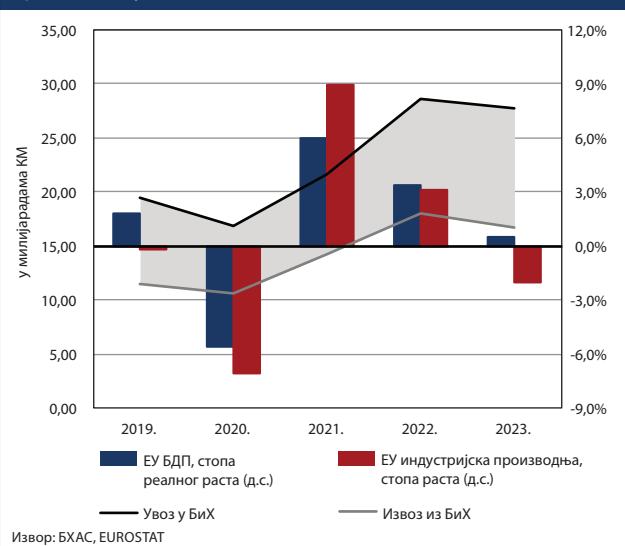
	Извоз			Увоз		
	2021.	2022.	2023.	2021.	2022.	2023.
ЕУ	10,39	13,23	12,19	12,73	16,30	16,37
CEFTA	2,41	3,30	3,12	2,76	3,52	3,24
Остале земље	1,47	1,44	1,39	6,10	8,82	8,15
УКУПНО	14,27	17,97	16,70	21,60	28,64	27,77

Извор: БХАС

Напомена: Подаци у табели представљају податке статистике спољне трговине Агенције за статистику БиХ

Текстни оквир 3: Спољнотрговински робни дефицит у БиХ у 2023. години

Економска кретања на глобалном нивоу, а посебно на тржишту ЕУ, рефлектовала су се на привредну активност и спољнотрговинску размјену БиХ у прошлој години. Након изразито високог обима спољнотрговинске робне размјене БиХ у 2022. години, највећим дијелом узрокованог цјеновним ефектом као и растом тражње, у 2023. години је дошло до смањења, како на страни извоза, тако и на страни увоза, с тим што је извоз забиљежио значајнији пад вриједности (Графикон 1.33). Позиција БиХ као нето увозника на међународном тржишту роба резултирала је рекордним спољнотрговинским робним дефицитом у 2023. години од 11,07 милијарди КМ (Графикон 1.34).

Графикон 1.33: Увоз и извоз робе из БиХ, БДП и индустријска производња у ЕУ

Извор: БХАС, EUROSTAT

Пад вриједности извоза робе из БиХ од 7,1% у 2023. години највећи је генератор рекордног трговинског дефицита, а највећим дијелом је последица пада потражње за БиХ робом на тржиштима земаља најзначајнијих трговинских партнера БиХ. С обзиром на то да је 73,0% извоза робе из БиХ у 2023. години било усмјерено на тржиште земаља ЕУ, скроман ниво економске активности у ЕУ у посматраном периоду (раст од 0,5%) није био довољан за остваривање значајније вриједности извоза.

Посебан значај за вриједност БиХ извоза имала је контракција Њемачке економије у 2023. години која је процијењена на 0,3%, с обзиром на то да је Њемачка најзначајније извозно тржиште за БиХ производе. Поред наведеног, од пет најзначајнијих извозних партнера БиХ, само је Србија забиљежила раст обима индустријске производње у посматраној години, што је имало утицај на извоз сировина и полупроизвода.

Графикон 1.34: Нето извоз по најзначајнијим групама производа

Извор: БХАС

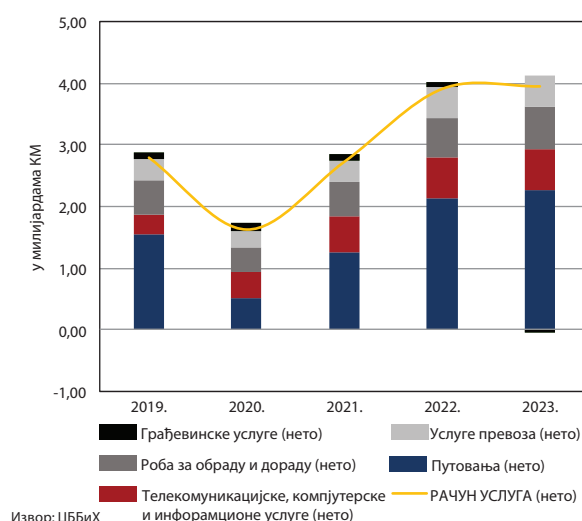
Посматрано према групама производа, прехрамбени производи, производи минералног поријекла, машине и апарати и транспортна средства су генерисали највећи дио трговинског робног дефицита у 2023. години. Упркос израженим производним потенцијалима, као и повољним климатским условима, БиХ је у 2023. години увезла пет пута више прехрамбених производа у односу на вриједност извоза, што је резултирало дефицитом од 2,01 милијарду КМ. Захваљујући паду цијена нафте на међународном тржишту у 2023. години у односу на претходну, дефицит у размјени производа минералног поријекла је у извјештајној години забиљежио пад од 31,3%. Упркос релативно стабилном физичком обиму извоза електричне енергије, нешто ниже цијене овог енергента утицале су на годишњи пад вриједности извоза. У оквиру исте групе производа, пад вриједности, усљед значајно мање потражње, забиљежен је и код извоза угља (25,0%). Иако БиХ традиционално биљежи висок робни дефицит у трговини машинама и апаратима, он је у 2023. години био за трећину виши од петогодишњег предпандемијског просјека. Међународна трговина базним металима је историјски посматрано биљежила највеће осцилације када је нето извоз у питању, од позитивних вриједности у предпандемијском периоду до негативних у пандемијском и постпандемијском. Раст дефицита у трговини базним металима последица је како домаћих, тако и спољних фактора.

Значајан фактор представљао је и привремени престанак производње челика у једном од највећих производних постројења у БиХ крајем 2023. године, што је имало утицаја и на секундарне и терцијарне дјелатности. С друге стране, пад вриједности извоза базних метала од 24,5% последица је и смањене потражње за челиком на глобалном нивоу од 5,2% у 2023. години, услед оптерећености индустрије развијених земаља високим трошковима енергије, као и базног ефекта услед знатно нижих цијена челика у извјештајној у односу на претходну годину. Такође, пад потражње на развијеним тржиштима редуцирао је трговински суфицит по основу трговине намјештајем, групе производа која, уз дрво и производе од дрвета, континуирано биљежи суфицит, али је он и даље знатно изнад предпандемијског нивоа. С друге стране, раст вриједности увоза транспортних средстава, континуирано биљежећи високе годишње стопе раста (изузев у првој години пандемије) имао је изразито висок допринос спољнотрговинском робном дефициту у 2023. години.

Неповољна кретања у спољној трговини присутна у 2023. години, настављена су и у првом мјесецу 2024. године уз забиљежен годишњи пад вриједности извоза и раст вриједности увоза. Скраман процијењени раст економске активности у ЕУ у 2024. години од 0,9%⁴⁹ не указује на побољшање изгледа за позитивним кретањима у спољнотрговинској размјени БиХ у 2024. години. Спољнотрговинска активност у 2024. ће бити и под великим утицајем шокова изазваних сукобима на Блиском истоку, који би могли резултирати цјеновним и поремећајима у дистрибуцији сировина и производа.

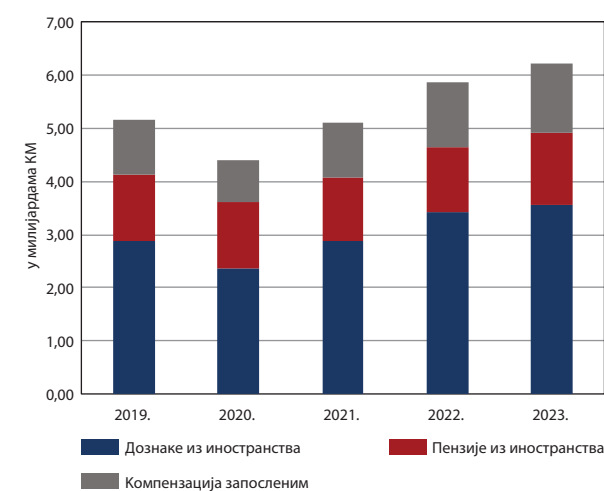
Највећи дио дефицита на рачуну роба покривен је нето приливима на рачуну услуга, који су у 2023. години реализовани у вриједности од 3,95 милијарди КМ, што је незнатно изнад нивоа из претходне године (1,1%). Све најзначајније категорије на рачуну услуга, осим грађевинарства, су забиљежиле раст нето прилива у 2023. години (Графикон 1.35). Традиционално, највећи дио нето прилива на рачуну услуга односи се на приливе по основу долазака страних туриста, који су забиљежили раст од 5,8%. Упркос паду обима индустријске производње и смањењу броја наруџби у развијеним земљама, нето приливи по основу послова обраде и дораде робе су забиљежили раст од 7,6%, док су транспортне услуге, условљене контракцијом на међународном тржишту роба, забиљежиле нето приливе незнатно изнад прошлогодишњег нивоа. Телекомуникацијске, компјутерске и информационе услуге су у 2023. години наставиле тренд раста остваривши нето приливе у вриједности од 667,9 милиона КМ (раст 2,3%).

Графикон 1.35: Рачун услуга у платном билансу

Поред суфицита на рачуну услуга, највећи допринос смањењу дефицита на текућем рачуну имао је остварени суфицит на рачуну секундарног дохотка, првенствено по основу радничких дознака из иностранства (Графикон 1.36). Упркос скромном обиму економске активности у развијеним земљама, снажни индикатори на тржишту рада као и раст номиналних плата резултирали су нето приливима по основу радничких дознака у износу од 3,56 милијарди КМ, што представља раст од 4,5%. Поред радничких дознака, пензије из иностранства као друга најзначајнија категорија секундарног дохотка су такође оствариле раст нето прилива у 2023. години од 9,3%. Поред наведених, значајан допринос редуковању дефицита на текућем рачуну имали су и нето приливи по основу плата резидената у иностранству који су реализовани у вриједности од 1,30 милијарди КМ.

Графикон 1.36: Компензације запосленима у иностранству, дознаке и пензије из иностранства

⁴⁹ EUROSTAT, Зимски круг економских пројекција, фебруар 2024. године

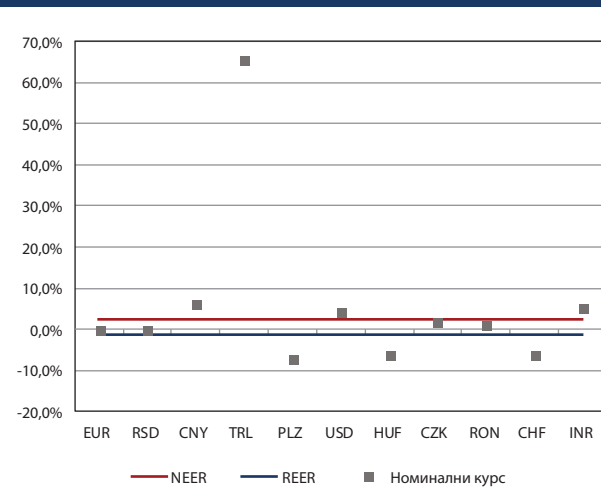
Дефицит на текућем рачуну у 2023. години је највећим дијелом финансиран нето приливима по основу директних страних инвестиција, као и задуживањем приватног сектора код међународних кредитора. Нето приливи по основу директних страних инвестиција су забиљежени у рекордном износу од 1,63 милијарде КМ. Упркос значајним нето приливима по основу инвестирања у дужничке инструменте у другом кварталу, више од половине вриједности директних страних инвестиција у 2023. години се односи на реинвестирану зараду. У оквиру портфељних инвестиција забиљежено је повећање инвестирања у дужничке хартије од вриједности иностраних емитената у износу од 402,0 милиона КМ, највећим дијелом реализовано од стране банака и других финансијских институција.

У оквиру осталих улагања, у посматраном периоду је забиљежен нето одлив средстава у износу од 605,1 милион КМ, највећим дијелом као посљедица нето одлива на ставци валута и депозита који је био изражен у првој половини 2023. године. У посматраном периоду је по основу валута и депозита дошло до повећања стране активе свих сектора истовремено праћено смањењем стране пасиве. Сектор опште владе је у посматраном периоду смањио задужење код међународних кредитора за 482,5 милиона КМ, док су нефинансијска предузећа повећала своја задужења по основу зајмова. Узроковани контракцијом у међународној трговини робама, нето приливи по основу трговачких кредита и аванса су у 2023. години забиљежили пад од 4,1%.

II Номинални и реални ефективни девизни курс

У посљедње четири године, изузев краткотрајних осцилација, NEER је имао изразито апрецијацијски тренд. На крају 2023. године NEER је забиљежио годишњу апрецијацију од 2,4%. Апрецијација NEER-а је посљедица номиналне апрецијације еура, наше сидрене валуте, према турској лири (65,4%), кинеском јуану (6,3%) и америчком долару (4,4%) (Графикон 1.37). С друге стране, реални ефективни курс, гдје је индекс потрошачких цијена кориштен као дефлатор (REER-CPI) од почетка другог квартала 2023. године показује депрецијацијски тренд, као посљедицу знатно нижих стопа инфлације у БиХ у односу на земље главне трговинске партнере⁵⁰. На крају извјештајне године REER-CPI је забиљежио годишњу депрецијацију од 1,3%.

Графикон 1.37: Годишње промјене у девизном курсу КМ, децембар 2023. године

⁵⁰ Од десет најзначајнијих трговинских партнера у 2023. години, БиХ је забиљежила нижу просјечну годишњу инфлацију у односу на седам земаља (Србија 12,1%, Хрватска 8,4%, Аустрија 7,7%, Словенија 7,2%, Турска 54,0%, Пољска 10,9% и Мађарска 17,0%)

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE

Извјештај о активностима ЦББиХ у 2023. години

2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2023. години

У децембру 2023. године, нето девизне резерве су износиле 16,29 милијарди КМ и веће су за 224 милиона КМ (1,39%) у односу на исти период претходне године (Графикон 2.1). На оваква кретања девизних резерви у 2023. години утицало је сервисирање спољног дуга, изостанак ино-задуживања влада, чији су већи ефекти неутралисани приливима од дознака, и нето приливима директних страних инвестиција. Смањење девизних резерви забиљежено у првом кварталу није неуобичајено, а у значајној је мјери резултат оствареног негативног кумулативног салда куповине и продаје са комерцијалним банкама и интерним депонентима, али и значајне отплате спољног дуга. У току другог квартала девизне резерве нису забиљежиле значајније осцилације, а у трећем и четвртном кварталу забиљежен је раст девизних резерви, у највећој мјери узрокован позитивним значајним утицајем туристичке сезоне. У посљедња три мјесеца 2023. године повећање девизних резерви је посљедица смањења стране активе банака, те посљедишно забиљеженог позитивног салда купопродаје КМ са комерцијалним банкама забиљеженог у децембру 2023. године.

Све трансакције које утичу на ниво девизних резерви рефлектују се, на агрегатном нивоу, кроз кретање куповине и продаје КМ код ЦББиХ. Током 2023. године, ЦББиХ је остварила негативан кумулативни салдо куповине и продаје КМ са комерцијалним банкама и интерним депонентима у висини од 237,3 милиона КМ што је утицало на смањење девизних резерви. Отплата спољног дуга, као још један од фактора који утиче на смањење девизних резерви, у 2023. години кумулативно је износила 1,25 милијарди КМ. Промјене у вриједности портфеља ЦББиХ услед повољних тржишних услова су у 2023. години имале значајан позитиван утицај на девизне резерве (видјети поглавље 2.3).

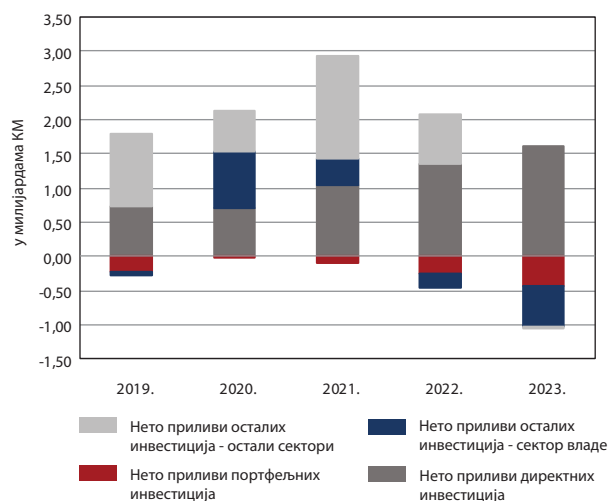
Графикон 2.2 илуструје промјене у резервној активи коју, са платнобилансног аспекта, углавном чине девизне резерве ЦББиХ. Дефицит текућег рачуна, који се са платнобилансног аспекта може посматрати као дуг према иностранству, је финансиран нето страним задуживањем код нерезидената за износ који није покривен нето приливима на капиталном рачуну. Нето страно задуживање, може бити у облику директних страних инвестиција, што је са макроекономског аспекта најпогоднији облик, или у облику задуживања код нерезидената сектора владе, предузећа или финансијског сектора. Износ нето страног задуживања изнад нивоа дефицита текућег рачуна повећава резервну активу, односно девизне резерве у посматраном периоду. Нето страно задуживање код нерезидената у 2023. години је било знатно испод нивоа дефицита текућег рачуна. Упркос томе, нето приливи на капиталном рачуну, као и изразито висока вриједност ставке нето грешке и пропусти, која са платнобилансног аспекта компензује дио дефицита текућег рачуна, су довели до раста резервне активе у посматраном периоду за 51,7 милиона КМ.

Нето страно задуживање у 2023. години је било знатно ниже него у 2022. години (63,8%), а и сама структура задуживања је била другачија (Графикон 2.3). Задуживање сектора владе, које је посебно у периоду пандемије имало значајан допринос расту резервне активе, је изостало у 2023. години у значајнијем обиму, тако да су отплате зајмова међународним финансијским институцијама биле знатно више од нових задужења. Такође, нето одлив средстава у посматраном периоду је забиљежен и по основу портфеља инвестиција, као резултат инвестирања предузећа из финансијског сектора у дужничке хартије од вриједности.

Позитиван утицај на нето страно задуживање имали су нето приливи по основу директних страних инвестиција који су у 2023. години забиљежили раст од 278,2 милиона КМ, од чега се највећи дио односи на реинвестирану зараду. У оквиру осталих инвестиција, ефекат на резервну активу су имали приливи приватног сектора, првенствено у облику трговачких кредита и аванса, али и зајмови нефинансијским предузећима.

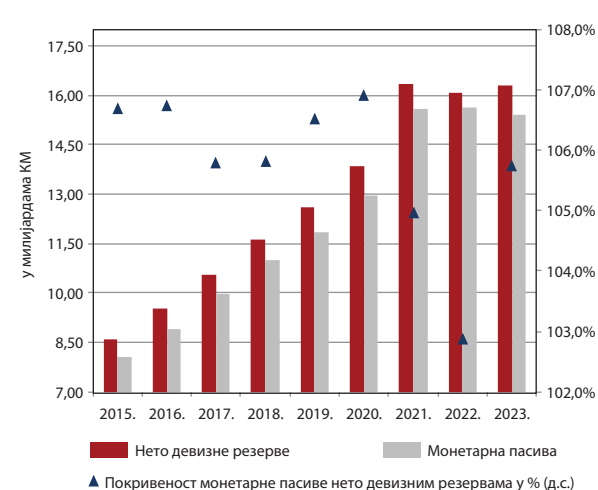
Графикон 2.3: Структура нето спољног задуживања

Извор: ЦББиХ

Стопа покрића монетарне пасиве девизним резервама на крају 2023. године је знатно већа у односу на крај претходне године и износила је 105,8% (Графикон 2.4). Раст коефицијента покрића је посљедица правовременог и адекватног позиционирања портфеља девизних резерви за очекивани раст референтних стопа ЕЦБ-а и приноса на дужничке хартије од вриједности влада земаља зоне евра (видјети поглавље 2.3).

Графикон 2.4: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама

Извор: ЦББиХ

2.1 Монетарна политика

ЦББиХ је и у 2023. години испунила циљ дефинисан Законом, издавање домаће валуте према аранжману валутног одбора. У складу с чланом 31. Закона о ЦББиХ је обавезна да осигура да укупан износ њене новчане пасиве никада не пређе еквивалентан износ њених нето девизних резерви, што је у потпуности и испуњено.

У складу са Законом, укупан износ новчане (монетарне) пасиве Централне банке је увијек збир:

(А) свих новчаница и кованог новца које су у оптицај ставиле централа, главне јединице и остале филијале Централне банке, и

(Б) потражних салда свих рачуна који се држе у књигама Централне банке и њених организационих јединица од стране резидентних власника рачуна.

Крајем 2023. године нето страна актива износила је 886,2 милиона КМ, што је за 434,7 милиона КМ више у односу на стање на крају 2022. године. Нето девизне резерве на крају 2023. године су износиле 16,29 милијарди КМ и повећане су за 224,1 милиона КМ (1,39%) у односу на исти период претходне године. Монетарна пасива је у истом периоду забиљежила пад од 210,5 милиона КМ, услед смањења укупних држања банака на рачунима резерви код ЦББиХ. Нето страна актива ЦББиХ представља заштиту од шокова на тржишту који могу имати негативан утицај на фер вриједност финансијских инструмената у које су девизне резерве инвестиране.

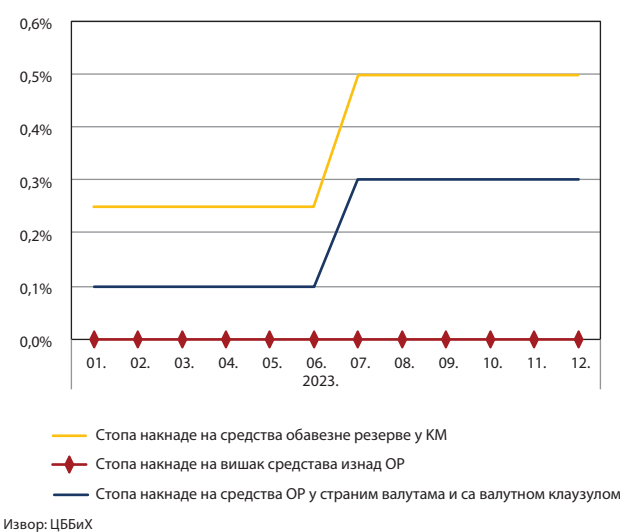
2.2 Рачуни резерви код ЦББиХ

Једини инструмент монетарне политике који је на располагању ЦББиХ је обавезна резерва. У току 2023. године, ЦББиХ није мијењала стопу обавезне резерве, нити обухваност основице за обрачун обавезне резерве. Стопа обавезне резерве је задржана на 10%, и примјењује се на сву домаћу и страну пасиву банака. Са растом референтних каматних стопа, слиједом снажног заоштравања монетарне политике ЕЦБ-а, централне банке наше сидрене валуте, ЦББиХ је комуницирала како ће политику накнада на средства на рачунима резерви банака хармонизовати са политиком ЕЦБ-а, у трендовима, али не нужно у нивоима. Како је искомуницирано са јавности, ЦББиХ је одабрала принцип више накнаде на средства на обавезну резерву из основице у КМ у односу на ону из основице у страним валутама. Такође, искомуницирано је како ће трошак извора финасирања бити један од кључних параметара који ће детерминисати стопе накнада на рачуне резерви код ЦББиХ.

Управни одбор ЦББиХ је у мају 2023. године донио одлуку о повећању стопа накнаде које ЦББиХ обрачунава на обавезну резерву и вишак изнад обавезне резерве.

Почев од 01. 07. 2023. године, на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути КМ, исплаћује се комерцијалним банкама накнада по стопи од 50 базних поена (0,50%), на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом исплаћује се накнада по стопи од 30 базних поена (0,30%). На средства изнад обавезне резерве обрачунава се нулта накнада. Ова Одлука је остала на снази све до краја 2023. године (Графикон 2.5).

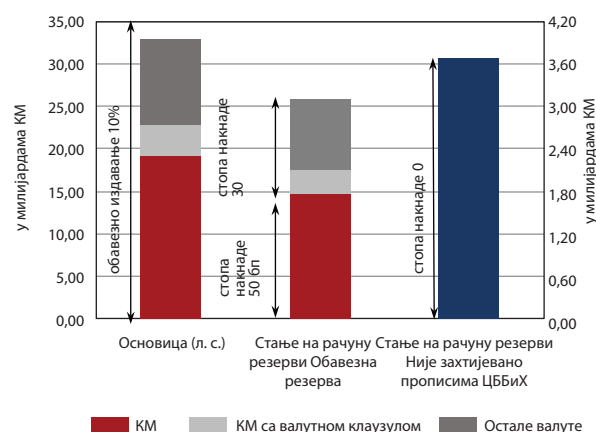
Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту измјене накнада

Од почетка 2024. године, ЦББиХ је увела измјене у политици обавезне резерве, које подразумевају већу флексибилност у калибрацији монетарне политике. Кључна измјена се односи на обавезу издвајања обавезне резерве из основице за обрачун обавезне резерве у старој валути. Са циљем лакше транзиције, посебно са аспекта управљања нето отвореном позицијом банака, али и водећи рачуна о ефектима на инвестицијску политику ЦББиХ, одлучено је да се са имплементацијом иде фазно.

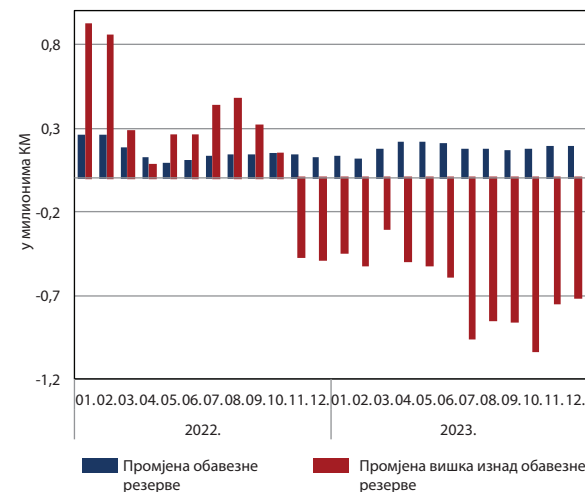
Овом Одлуком се дефинише да у прелазном периоду, од јануара до септембра 2024. године, банке обрачунату обавезну резерву у ЕУР одржавају држањем 5% обрачунате обавезне резерве у ЕУР на рачуну резерви у ЕУР, док ће се остатак одржавати у КМ. Стопа обавезне резерве коју Централна банка примјењује износи 10% на све валутне и рочне категорије.

Графикон 2.6: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у посљедњем обрачунском периоду у 2023. години

Системом обавезне резерве у току 2023. године биле су обухваћене 22 банке. Све банке су испуњавале обавезу издвајања на рачун обавезне резерве. Снажан раст депозита домаћих сектора је био доминантан фактор раста основице за обрачун обавезне резерве у 2023. години, па је основица за обрачун обавезне резерве цијеле године биљежила континуиран мјесечни раст (Графикон 2.7).

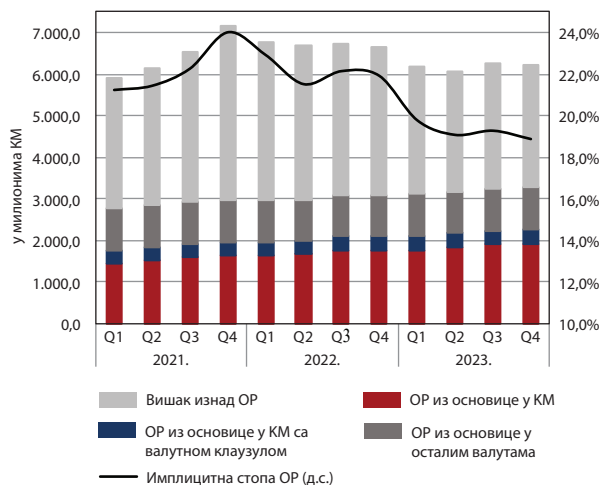
Графикон 2.7: Годишње промјене обавезне резерве и вишка изнад обавезне резерве

Основица за обрачун обавезне резерве, на крају извјештајног периода, износила је 32,88 милијарди КМ, а у односу на исти период прошле године већа је за 1,9 милијарди КМ. У валутној структури основице доминира основица у КМ са учешћем од преко 58% на крају посљедњег обрачунског периода 2023. године, док је учешће основице у КМ са валутном клаузулом и основице у старој валути 10,9% и 30,6% респективно.

Учешће основице у КМ у укупној основици за обрачун обавезне резерве је веће за 1,2% у односу на исти период претходне године. Ове валутне прекомпозиције су биле само промјене у структури основице док је на агрегатном нивоу обавезна резерва биљежила континуиран раст (Графикон 2.8).

Графикон 2.8: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа обавезне резерве

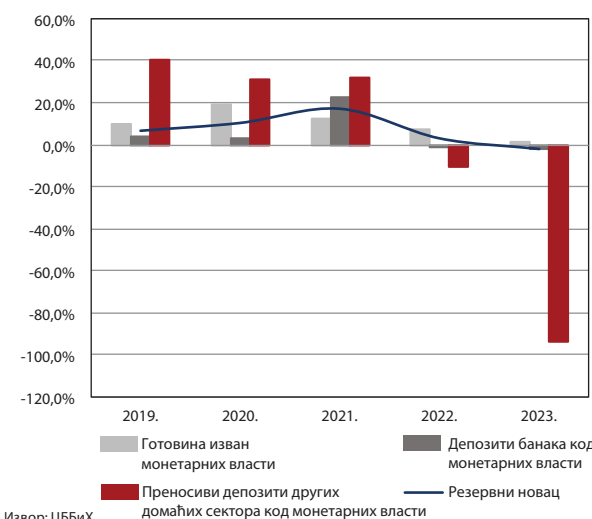
Извор: ЦББиХ

Укупна средства на рачунима резерви код ЦББиХ на крају 2023. године износила су 6,20 милијарди КМ и мања су за 570,7 милиона КМ у односу на крај 2022. године. Посљедично, имплицитна стопа обавезне резерве износила је 18,9 % и мања је за 3% у односу на исти период претходне године. На крају децембра просјечна средства изнад обавезне резерве износила су 2,92 милијарде КМ. Значајно смањење вишка изнад обавезне резерве које је започето у четвртном кварталу 2022. године, настављено је и током цијеле 2023. године. Посљедично, годишње смањење вишка изнад обавезне резерве, у 2023. години, износило је 709,86 милиона КМ, што је значајно веће смањење од оног забиљеженог у претходној години (480 милиона КМ). Иако је тенденција држања знатно вишег стања на рачунима код ЦББиХ, у односу на прописану обавезу од стране ЦББиХ, израженија код мањег броја банака, евидентно је да се ипак, ради о системској појави. Овдје треба узети у обзир и значајне промјене монетарне политике ЕЦБ-а у 2023. години као и промјене услова на финансијским тржиштима еврозоне.

Након краткотрајног повлачења депозита из банака забиљеженог у првом кварталу 2022. године, током 2023. године дошло је до потпуног опоравка депозита, док структура резервног новца није значајније измијењена. Иако знатно мањим интензитетом, на годишњем нивоу, готовина изван монетарних власти у структури резервног новца је забиљежила раст, уз наглашен сезонски утицај повећања готовине изван банака у љетним мјесецима. За разлику од претходне године, када је раст готовине изван монетарних власти имао доминантан утицај, у току 2023. године, кретање резервног новца првенствено је било одређено промјенама у стањима на рачунима резерви банака код ЦББиХ.

Континуиран раст депозита становништва и нефинансијских приватних предузећа, током посљедња два квартала 2023. године ипак није био довољан како би се ова ставка у структури резервног новца вратила на стање забиљежено крајем 2022. године. Тренд раста преносивих депозита других домаћих сектора заустављен је у 2022. годни те су ови депозити остварили пад, на годишњем нивоу, у 2023. години. Иако је учешће преносивих депозита других домаћих сектора код монетарних власти у структури резервног новца занемариво, смањење ове ставке резервног новца, поред смањења депозита банака код монетарних власти, резултирао је благим годишњим смањењем резервног новца (Графикон 2.9). Забиљежени значајни мјесечни раст резервног новца у посљедњем мјесецу 2023. године од 544 милиона КМ, услед раста депозита код монетарних власти, није био достатан да неутралише остварено смањење резервног новца током осталих мјесеци. Резервни новац на крају 2022. године је износио 14,66 милијарди КМ и мањи је за 1,75% у односу на исти период претходне године.

Графикон 2.9: Годишње промјене у компонентама резервног новца

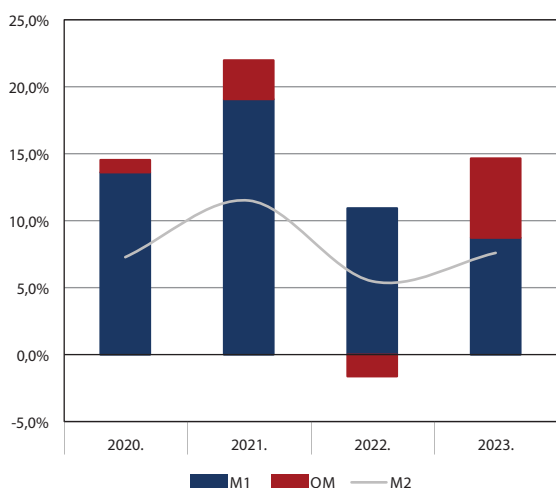

Извор: ЦББиХ

У току 2023. године остварен је значајан раст новчане масе (2,52 милијарде КМ), а повећање је забиљежено код свих компоненти новчане масе у ширем смислу. С тим у вези, монетарни агрегати М1 и М2 су расли бржом динамиком током 2023. године, а крајем 2023. године су досегли своје историјски највише вриједности. Укупна новчана маса на крају године износила је 35,76 милијарди КМ што је повећање од 7,6% у односу на исти период претходне године. Од укупног раста новчане масе у 2023. години 1,7 милијарди КМ се односило на раст монетраног агрегата М1 (од чега 1,3 милијарде КМ на раст преносивих депозита у домаћој валути), а 788 милиона КМ на раст квази новца. Највећи пораст преносивих депозита у току 2023. године и даље се, као и годину раније, биљежи највећим дијелом код сектора становништва.

Промјена ширег монетарног агрегата, квази новац (QM), за разлику до претходне године била је позитивна, и у потпуности је резултат повећања преносивих и осталих депозита у инострану валути (Графикон 2.10). Имајући у виду забиљежена кретања и квази новца као и преносивих депозита у домаћој валути, валутна структура депозита банака крајем 2023. године указује на и даље значајно учешће депозита у домаћој валути (преко 60%) те се њихово учешће није значајно измјенило у односу на исти период претходне године.

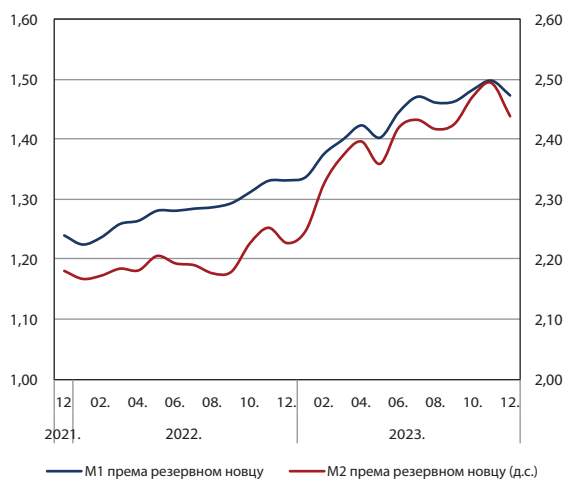
Графикон 2.10: Годишње стопе раста у монетарним агрегатима

Извор: ЦББиХ

Промјене у кретању компоненти новчане масе као и промјене у резервном новцу забиљежене током 2023. године одразиле су се и на монетарну мултипликацију. Услед бржег раста монетраних агрегата у односу на раст резервног новца, монетрани мултипликатори су забиљежили значајан раст током цијеле 2023. године, осим у току последњег мјесеца када су забиљежене значајане стопе раста резервног новца на мјесечном нивоу. (Графикон 2.11).

Графикон 2.11: Монетарна мултипликација

Извор: ЦББиХ

И регулаторни подаци указују на стабилан раст домаћих извора средстава (Табела 2.1). Учешће краткорочних финансијских обавеза у укупним финансијским обавезама је и даље високо. Раст преносивих депозита поново је (као и претходне године) утицао на повећање индикатора ликвидности. Веома висок проценат краткорочних према укупним финансијским обавезама банака указује на и даље неповољну рочну структуру извора која тренутно не погодује снажнијем расту дугорочних кредитних пласмана. Снажнији раст депозита у односу на кредитну активност резултирао је тиме да и у 2023. години укупан износ депозита знатно премашује укупан износ кредита током цијелог посматраног периода. Коефицијенти покрића ликвидности (LCR)⁵¹ и нето стабилних извора финансирања (NSFR)⁵², су у трећем кварталу 2023. године на нивоу система износили 238,7% и 159,8%, респективно, а готово све банке у систему биљеже знатно више вриједности индикатора од минимално прописане.

Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ

		Ликвидна средства према укупним средствима	Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама	Депозити према кредитима	Краткорочне финансијске обавезе према укупним финансијским обавезама
2019.	Q1	28,4%	58,4%	109,7%	57,4%
	Q2	28,4%	59,1%	109,6%	56,4%
	Q3	29,6%	61,6%	112,5%	56,6%
	Q4	29,2%	61,0%	112,7%	56,2%
2020.	Q1	27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2	26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3	27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4	28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1	28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2	27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3	28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4	30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1	29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2	29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3	30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4	30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1	29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2	28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3	30,3%	49,5%	132,0%	71,3%

Извор: ЦББиХ

⁵¹ Коефицијент покрића ликвидности (LCR) показује способност банака да издрже тридесетодневни сценариј стреса ликвидности и израчунава се као омјер између заштитног слоја ликвидности, што су средства која би била ликвидна у временима стреса и нето ликвидних одлива који се израчунавају у складу са утврђеним параметрима сценарија у наредних 30 календарских дана. Банке су дужне одржавати LCR у износу од најмање 100%.

⁵² Коефицијент нето стабилних извора финансирања (NSFR) је нови ФСИ који показује способност банака да издрже тржишне поремећаје у периоду од годину дана. Овај ФСИ се израчунава као омјер расположивог стабилног финансирања и потребног стабилног финансирања.

2.3 Управљање девизним резервама

У складу са Законом о ЦББиХ и одговарајућим интерним актима (инвестиционим смјерницама, стратешком алокацијом aktive и правилима и параметрима ризика), ЦББиХ управља девизним резервама полазећи првенствено од принципа сигурности и ликвидности. С обзиром на то да према члану 34. Закона о ЦББиХ није могуће инвестирати више од еквивалента 50% укупног несмањеног капитала и резерви у друге валуте осим ЕУР, ЦББиХ више од 99% девизних резерви инвестира у финансијске инструменте деноминоване у ЕУР. На међубанкарском тржишту еврозоне, у току 2023. године, дошло је до пораста приноса и каматних стопа, те је стога ЦББиХ инвестирала девизне резерве по повољнијим условима у односу на претходне године. Овакво окружење имплицира више нето приходе од инвестирања средстава девизних резерви.

Одлуке о управљању и инвестирању девизних резерви доносе се на три нивоа у оквиру организације ЦББиХ: стратешком – Управни одбор; тактичком – Инвестициони комитет, и оперативном – надлежна одјељења Сектора за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином. Управни одбор утврђује инвестиционе смјернице, којима се дефинишу максимална толеранција на ризик, оптимална комбинација (енгл. trade-off) између ризика и поврата, стратешка алокација aktive, инвестициона ограничења, инвестициони период и референтна вриједност (енгл. benchmark) за оцјену перформанси. Инвестициони комитет дјелује у оквиру обавезујућих законских ограничења и Инвестиционих смјерница усвојених од Управног одбора, те правила и параметара ризика везаних за инвестирање девизних резерви. Одлучивање и одговорност за свакодневно управљање девизним резервама је на оперативном нивоу, који дјелује у складу са смјерницама, те правилима и параметрима ризика.

У процесу управљања девизним резервама, током 2023. године, континуирано су разматране доступне информације с релевантних тржишта новца и капитала у еврозони и свијету, као и доступне прогнозе које би могле утицати на инвестирање девизних резерви у текућој години, али и у наредном периоду. Такође, анализирани су могућности и модалитети политике инвестирања и управљања девизним резервама ЦББиХ, и инициране одговарајуће промјене политике инвестирања у циљу прилагођавања новим тржишним условима у еврозони. Континуирано су анализирани и информације везане за рејтинге ино-банака код којих ЦББиХ има орочене депозите и средства на текућем рачуну, и држава које су емитенти хартија од вриједности заступљених у портфељу девизних резерви ЦББиХ.

Портфељ девизних резерви ЦББиХ изложен је првенствено финансијским ризицима (каматном, кредитном и ризику ликвидности), девизном ризику, и ризику цијене злата.

Управљање каматним ризику, односно, ризику смањења тржишне вриједности портфеља девизних резерви услед хипотетичких, неповољних кретања каматних стопа, подразумева: прописивање циљаног модификованог трајања портфеља девизних резерви, и дозвољеног одступања трајања за инвестициони портфељ, и за укупни портфељ девизних резерви, те; праћење вриједности под ризику (енгл. Value at Risk).

ЦББиХ ограничава изложеност кредитном ризику инвестирањем у обвезнице одабраних држава зоне евра, те пласирањем депозита у: одабране централне банке у еврозони, Банку за међународна поравнања (енгл. Bank for International Settlements, BIS), те одабране комерцијалне ино-банке, уз услов да задовољавају стандарде подобности уговорне стране. Основни принцип у управљању кредитним ризику представља одговарајући критеријум одабира уговорних страна и дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом, и избегавање превелике концентрације изложености кредитном ризику према појединој уговорној страни. Наведени стандарди и ограничења преиспитују се и по потреби ажурирају, при чему се води рачуна о званичним оцјенама водећих свјетских рејтинг агенција, као и индикаторима добијеним примјеном интерних метода за процјену кредитног ризика.

Управљање ризику ликвидности се базира на процјени потенцијалних потреба за ликвидношћу и идентификацији ликвидних финансијских инструмената. Инструменти којима се осигурава дневна ликвидност су преконоћни депозити и средства на текућим рачунима код уговорних страна које задовољавају критеријуме кредитног ризика те доспијевајућа средства по свим инструментима.

Девизни ризик представља ризик промјене вриједности девизне aktive и пасиве због промјене валутних курсева у којима се држе девизне резерве, и врше трансакције, у односу на домаћу валуту. Управљање девизним ризику проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре имовине и обавеза ЦББиХ, као и постављањем квантитативних ограничења за изложеност девизном ризику.

Водеће централне банке су, током 2023. године, водиле рестриктивну монетарну политику, настојећи да, између осталог, повећањем референтних каматних стопа обуздају рекордно високе нивое инфлације. FED је свој распон референтне каматне стопе повећао 4 пута, за по 25 базних поена. Све три кључне каматне стопе ЕЦБ су повећаване у фебруару, марту, мају, јуну, августу и септембру 2023. године (видјети поглавље 1.1), што се одразило на кретање еурибора, резултирајући растом тржишних приноса на еуро обвезнице и државних обвезница земаља зоне евра свих преосталих рочности до доспијећа (видјети Графикон 2.12).

ЕЦБ је у 2023. годину ушла са кључном каматном стопом (Main refinancing operations) од 2,5%, која је, након посљедњег повећања у септембру, досегла ниво од 4,5%. Истовремено, је FED свој распон референтне каматне стопе повећао 4 пута, за по 25 базних поена. Краткорочне каматне стопе, као и тржишни приноси на краткорочне и средњорочне државне обвезнице земаља еврозоне, су знатно порасле у односу на вриједности из 2022. године, чему је у великој мјери допринијела ЕЦБ повећавањем кључних каматних стопа у зони евра.

Нарочито изражен раст тржишних приноса је забиљежен на крајем крају криве приноса (краћи преостали рокови до доспијећа) на обвезнице држава еврозоне. Од априла 2023. године примјетна је била инверзија криве приноса на обвезнице држава еврозоне, што значи да су тржишни приноси краћих преосталих рокова до доспијећа били виши него тржишни приноси дужих преосталих рокова доспијећа (Графикон 2.12). Приноси на петогодишње и десетогодишње обвезнице држава еврозоне били су, на крају године, испод нивоа забиљежених почетком 2023. године. Инверзија је посебно била наглашена у четвртом кварталу 2023. године.

Колико је пораст тржишних приноса био снажан, нарочито на обвезнице краћих преосталих рокова до доспијећа, показују нивои просјечних тржишних приноса на обвезнице земаља еврозоне у 2023. години, који су знатно виши од тржишних приноса у 2022. години (Табела 2.2). Просјечни тржишни приноси на кварталне обвезнице земаља зоне евра у 2023. години (3,28%) били су преко 300 б.п. виши него у 2022. години (Табела 2.2). Просјечни приноси на двогодишње обвезнице земаља зоне евра (3,08%) били су преко 200 базних поена виши, у поређењу са 2022. годином, док је у, случају петогодишњих државних обвезница, повећање приноса било преко 150 б.п.

Раст тржишних приноса допринио је значајном порасту просјечне пондерисане нето каматне стопе (ППНКС, која се израчунава као омјер остварених нето каматних прихода/расхода и просјечног стања девизних резерви у посматраном периоду). ППНКС је у 2023. години износила 2,14% (Табела 2.2), што је знатно више у односу на вриједност из 2022. године (0,09%), и представља другу највишу вриједност остварене ППНКС још од 2008. године, када је износила 4,18%. Посматрано по кварталима, ППНКС је у првом кварталу износила 1,25%, 1,83% у другом кварталу, 2,45% у трећем кварталу, те порасла до нивоа од 3,01% у четвртом кварталу 2023. године.

Табела 2.2: Просјечна пондерисана годишња нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ, и просјечне годишње каматне стопе и тржишни приноси на државне обвезнице у зони евра

	ППНКС, %	ЕЦБ - Депозитна стопа, %	ЕЦБ - Главне операције рефинансирања, %	Еурибор, %		ЕУР обвезнице, %					
				1 м	3 м	Мјесеци		Године			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24

Промијена (у бп) у 2023. години, у односу на:

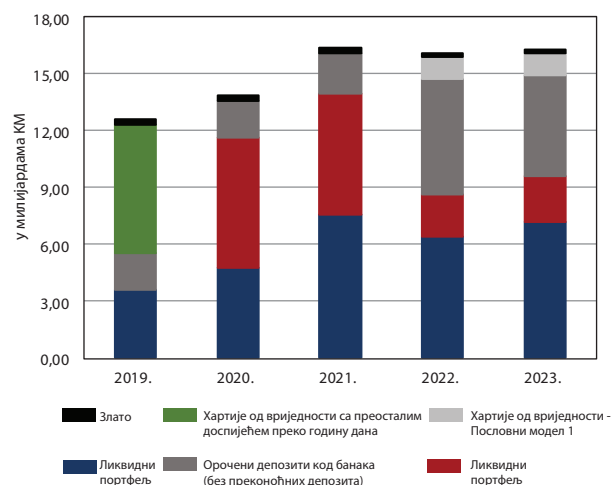
2022.	205	322	322	315	309	313	298	261	211	156	132
2008.	-204	29	58	-103	-121	-37	-31	-38	-63	-96	-109

Извор: ЦББиХ, ЕЦБ

Напомене: Просјечне годишње каматне стопе и тржишни приноси обрачунати су као просјек дневних каматних стопа и тржишних приноса у посматраној години. Депозитна стопа ЕЦБ је, у периоду 21.12.2022 - 07.02.2023. године износила 2%, а у 2023. години је повећана у шест наврата. Ниво депозитне стопе ЕЦБ-а на крају 2023. године је износио 4%.

Структуру девизних резерви на крају 2023. године (Графикон 2.13) чинили су: орочени депозити код банака (без преконоћних депозита) с учешћем од 32,63%; ликвидни портфељ с учешћем од 43,76%; инвестициони портфељ (хартје од вриједности којима је до доспијећа преостало више од годину дана) с учешћем од 15,28%; хартје од вриједности (Пословни модел 1) са учешћем од 7,25%, и; злато с учешћем од 1,08%. На крају 2023. године, ликвидни портфељ су чинили: текући рачуни код банака (11,12% укупних девизних резерви); преконоћни депозити (7,37% укупних девизних резерви); готовина у трезору ЦББиХ (2,79% укупних девизних резерви); специјална права вучења ММФ-а (0,01% укупних девизних резерви), и; хартје од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање (22,47% укупних девизних резерви). Хартје од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање, као највећа ставка ликвидног портфеља, износили су 3,66 милијарди КМ на крају 2023. године. Текући рачуни код банака, као друга највећа ставка ликвидног портфеља, на крају 2023. године износили су 1,81 милијарду КМ.

Графикон 2.13: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ на крају године

Извор: ЦББиХ

Хартије од вриједности с фиксним приходом, на крају 2023. године, чинили су 44,99% укупних девизних резерви, што је нешто више у односу на њихово учешће у девизним резервама на крају 2022. године (43,94%). Средства депонована код нерезидентних банака, на крају 2023. године, чинила су 51,12% (51,50% на крају 2022. године). С циљем заштите од кредитног ризика, инвестирање се врши у хартије од вриједности одабраних европских земаља, уз ограничења минималног прихватљивог прага композитног кредитног рејтинга, и захтјевањем просјечног кредитног рејтинга портфеља.

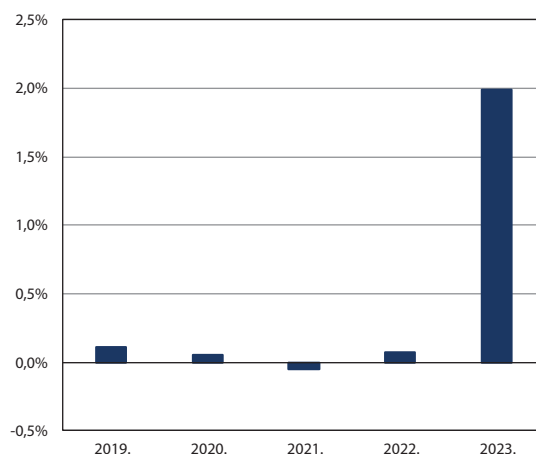
Инвестициони портфељ садржи хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало више од годину дана. Хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање чине саставни дио ликвидног портфеља. Од фебруара 2022. године дио портфеља хартија од вриједности је класификован према методи амортизованог трошка (Пословни модел 1).

Нето ефекат инвестирања девизних средстава ЦББиХ у конвертибилну страну валуту на биланс успјеха за период 01. 01 - 31. 12. 2023. године износи 303,8 милиона КМ, а изражен ефективном стопом приноса⁵³ износи 1,99% (Графикон 2.14). Раст стопа приноса на инвестирања у конвертибилну страну валуту посљедица је пораста каматних стопа на краткорочне депозите у еврима, и приноса хартија од вриједности, али и благовременог реструктурисања портфеља девизних резерви које је подузето у 2022. и настављено у 2023. години.

⁵³ Ефективна стопа приноса израчуната је тако што се нето ефекат инвестирања средстава девизних резерви подијели са просјечним стањем девизних резерви у посматраном периоду. При израчунавању укупних нето ефеката инвестирања средстава девизних резерви у обзир су узети сви нето приходи од камате на хартије од вриједности и депозите у иностраној валути, као и реализовани нето капитални добици/губици услед продаје хартија од вриједности из портфеља девизних резерви ЦББиХ.

Предузет је низ инвестиционих одлука, стратешких и тактичких, и извршено правовремено и адекватно реструктурисање портфеља девизних резерви, укључујући и значајно скраћење просјечног модификованог трајања укупног портфеља девизних резерви. ЦББиХ је, и у 2023. години, остала досљедна политици инвестирања у складу са законски дефинисаним циљевима и задацима, што подразумијева да се службеним девизним резервама управља на сигуран и профитабилан начин.

Графикон 2.14: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ

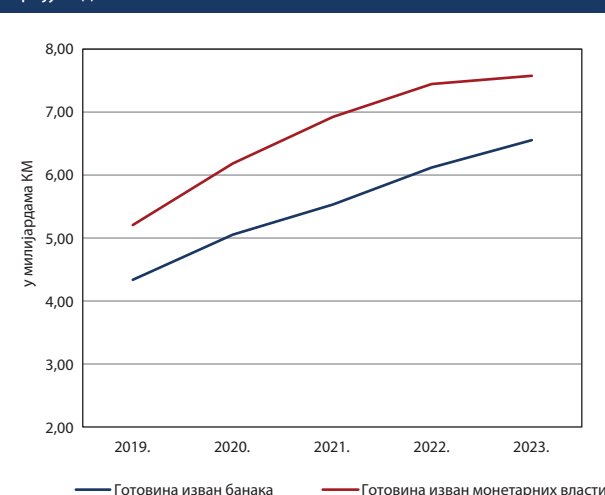
Извор: ЦББиХ

2.4 Управљање готовим новцем

Тренд снажног раста готовог новца у оптицају (изван банака) из претходних година је настављен. На дан 31. 12. 2023. године, стање готовог новца у оптицају изван банака износило је 6,54 милијарди КМ (Графикон 2.15), што је за 6,80% више у односу на 2022. годину. Вјероватни разлози раста потражње за КМ су значајан замањ у сектору туризма, и везаних услужних дјелатности (видјети поглавље 1.2.4), али и раст економске активности, упркос и даље снажним инфлаторним притисцима (1.1.1.), чему свједочи и снажан раст прихода од индиректних пореза (поглавље 1.1.2).

Међутим, за разлику од претходних година, заустављен је тренд снажног раста готовине изван ЦББиХ (Графикон 2.15). Годишњи пораст готовине изван ЦББиХ (1,73%), у 2023. години, је био најнижи забиљежен од оснивања ЦББиХ.

Графикон 2.15: Готовина изван монетарних власти и банака на крају године

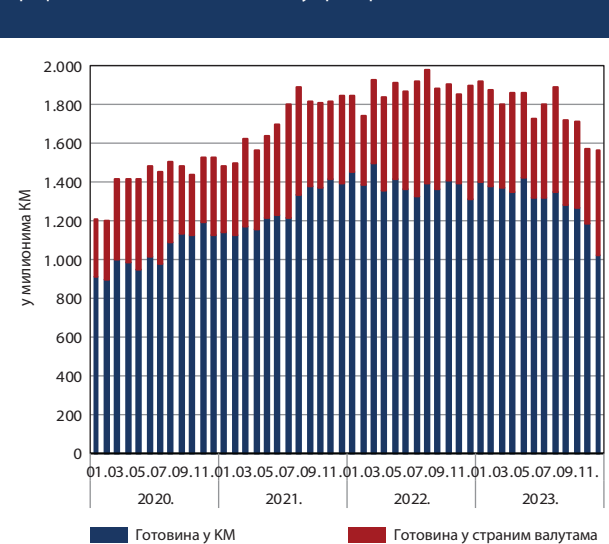

Извор: ЦББиХ

За разлику од претходних година, комерцијалне банке су значајно самњиле износ готовине у властитим трезорима (Графикон 2.16). Смањење готовине у КМ је било посебно изражено, у односу на крај 2022. године (287,4 милиона КМ, или 21,94%), док је смањење готовине у страним валутама, у трезорима банака, било знатно блаже (43,7 милиона КМ). Оваква промјена свакако није забрињавајућа, јер се у систему не примијети недостатак готовог новца, било код банака, било код њихових клијената. Међутим, треба имати у виду да је рад са готовим новцем скуп. Са становишта домаћих прописа о управљању ризиком ликвидности у банкама, нема разлике између готовине, стања на рачунима резерви, и хартије од вриједности домаћих влада. Такође, не постоје назнаке погоршане ликвидности у банкарском систему⁵⁴. Оно што јесте примјетно у структури aktive банака, у односу на крај 2022. године, јесте значајан раст дужничких хартије од вриједности у домаћој валути (621,9 милиона КМ, или 57,3%). Имајући у виду прописе о управљању ризиком ликвидности, али и значајне разлике између приноса на домаће хартије од вриједности (видјети поглавље 1.1.3) и накнаде коју је ЦББиХ плаћала банкама на средства на рачуну резерви (видјети поглавље 2.2), извјесно је како су банке дио готовине у трезорима, али и вишка изнад обавезне резерве (поглавље 2.2) преусмјериле на дужничке хартије од вриједности издате од стране домаћих влада. Поред свега наведеног, забиљежен је и раст кредита (поглавље 1.1.3) у односу на претходну годину. Везано за смањење готовине у страним валутама, дио готовине у страним валутама, у трезорима банака, вјероватно, је смањен, скупа са дијелом вишка изнад обавезне резерве, у корист хартија од вриједности издатих од стране нерезидената (порастан од 287,3 милиона КМ или 22,6% у односу на крај 2022. године).

Међутим, из дневних промјена о стању девизних резерви, закључујемо да се ради у врло краткоорчним инструментима, а не примјећујемо назнаке јачања девизног ризика у банкарском систему.

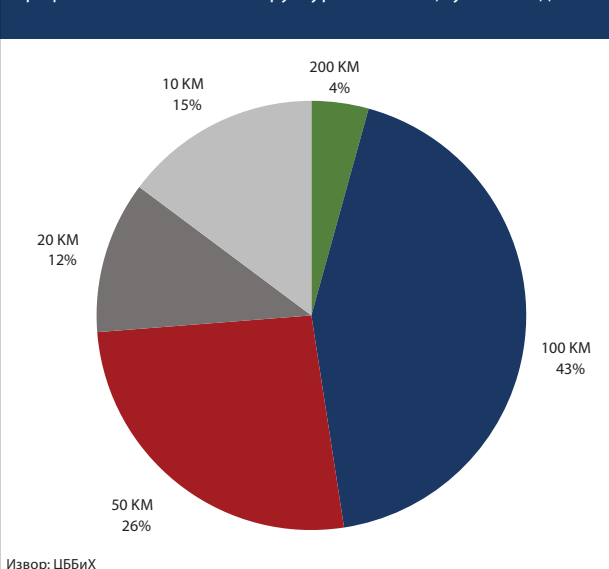
Графикон 2.16: Стања готовине у трезорима банака

Извор: ЦББиХ

Изван ЦББиХ, на крају 2023. године, налазило се 106,2 милиона новчаница КМ и 514,5 милиона кованица КМ, укупне вриједности 7,57 милијарди КМ, што је за 1,73% више у односу на 2022. годину. У погледу апоенске структуре новца изван ЦББиХ, најзаступљеније су биле новчанице од 100 КМ и 50 КМ, а код кованица апоен 10 Ф (Графикони 2.17 и 2.18).

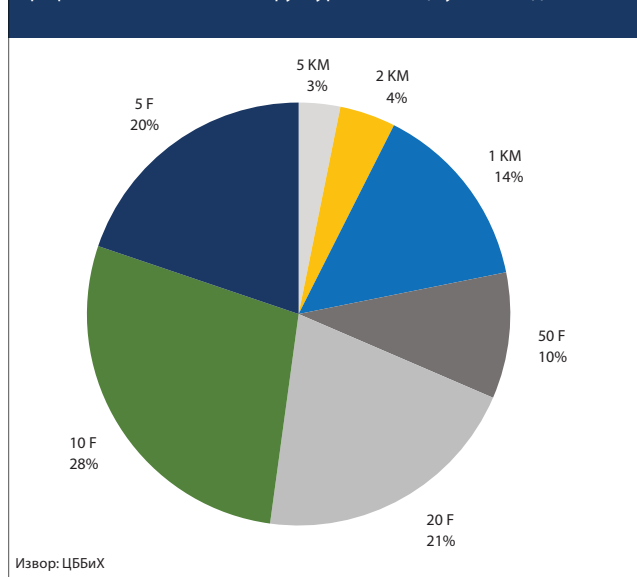
Графикон 2.17: Апоенска структура новчаница у 2023. години

Извор: ЦББиХ

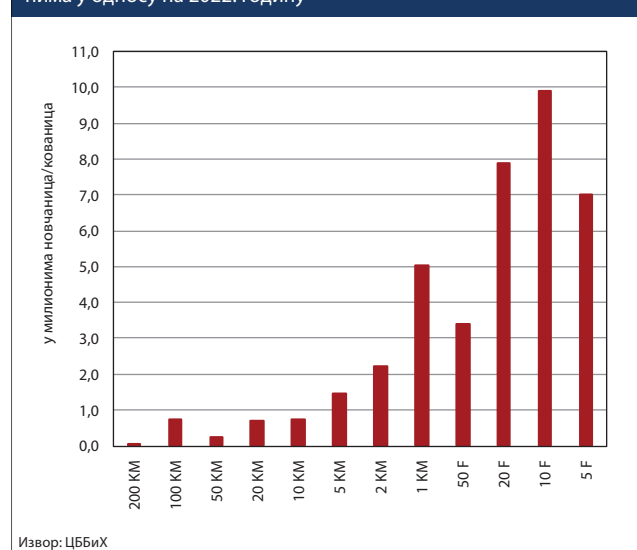
⁵⁴ Видјети Индикаторе финансијског здравља, Оцјена ризика по финансијску стабилност, и Извјештај о финансијској стабилности, све доступно на веб страници ЦББиХ.

Графикон 2.18: Апоенска структура кованица у 2023. години

За разлику од претходних година, када је најзначајнији годишњи раст броја новчаница забиљежен у високим апоенима, у 2023. години је забиљежен значајнији раст само у случају новчаница у апоенима од 20 KM (8,87%) и 10 KM (6,24%). Слабија потражња за новчаницама у високим апоенима је, вјероватно, посљедица политика комерцијалних банака да смање држања готовог новца у властитим трезорима. У односу на 2022. годину, број новчаница изван ЦББиХ је повећан за 2,4 милиона комада (2,32%), укупне вриједности 107,7 милиона KM (Графикон 2.19). Количина кованица изван ЦББиХ је у истом периоду повећана за 36,9 милиона комада (7,73%), укупне вриједности 21,3 милиона KM (Графикон 2.19).

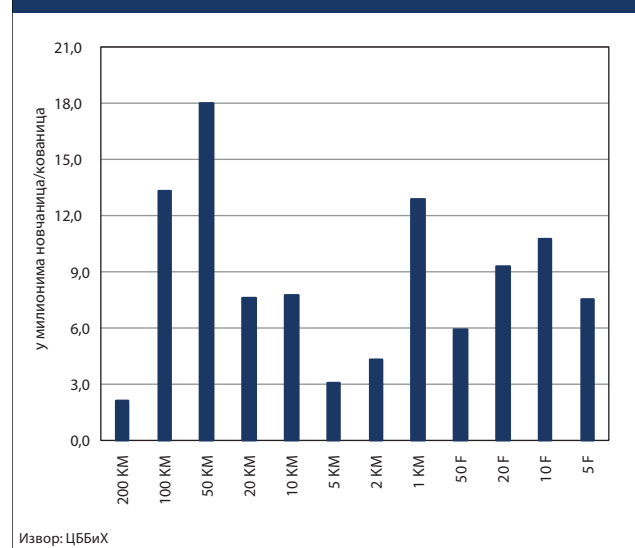
Графикон 2.19: Промјена у броју новчаница и кованица по апоенима у односу на 2022. годину

Снабдијевање комерцијалних банака готовим новцем врши се путем трезора главних јединица и филијала ЦББиХ, лоцираних у Сарајеву, Бањој Луци, Мостару и Брчком, уз стриктно поштовање аранжмана валутног одбора.

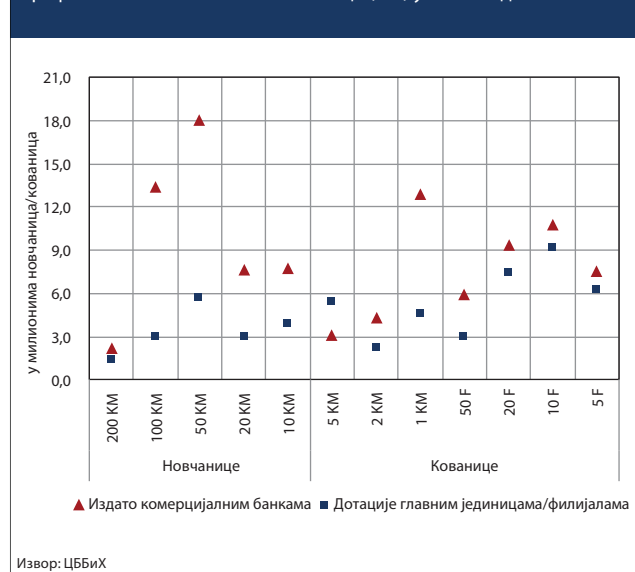
У току 2023. године комерцијалним банкама је издато 48,9 милиона комада новчаница и 54,0 милиона комада кованица, укупне вриједности 2,94 милијарди KM (Графикон 2.20).

Графикон 2.20: Новчанице и кованице издате у 2023. години, према апоенима

У истом периоду је из Одјељења трезора Централне канцеларије, главним јединицама и Филијали Брчко, издато (дотације) 17,0 милиона комада новчаница и 38,06 милиона комада кованица, укупне вриједности 998,5 милиона KM. Графикон 2.21 испод имплицира да је ЦББиХ водила рачуна о потраживањима комерцијалних банака за готовим новцем у одговарајућој апоенској структури. Пошто комерцијалне банке врше и значајан поврат готовог новца у трезоре ЦББиХ, дотације главним јединицама/филијалама ЦББиХ су, у правилу, знатно мање.

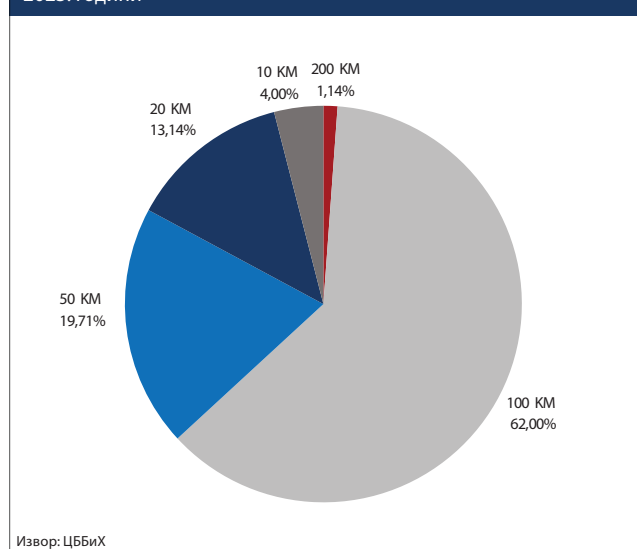
Графикон 2.21: Излази готовог новца (KM) у 2023. години

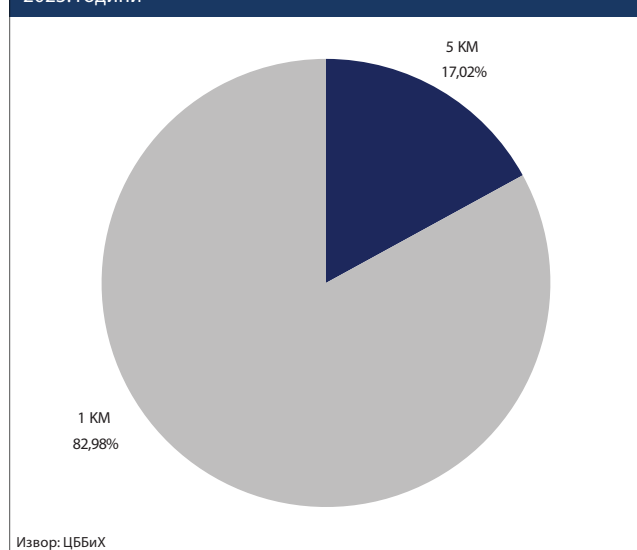
ЦББиХ врши континуирано повлачење новчаница неподобних за оптицај, које се уништавају у складу са важећим прописима. Повлачењем неподобних новчаница, и пуштањем у оптицај новчаница нове серије, ЦББиХ одржава задовољавајући квалитет новца у оптицају. У 2023. години уништено је 12,0 милиона комада новчаница и 14.570 комада кованица неподобних за оптицај.

У 2023. години, у ЦББиХ је регистровано 350 кривотворених новчаница конвертибилне марке, што је за 53,5% више у односу на 2022. годину. Кривотворених кованица конвертибилне марке је регистровано 423 комада, што је за 10,0% мање у односу на 2022. годину. Према апоенској структури, највише кривотворених новчаница је било у апоену од 100 КМ (Графикон 2.22), а кривотворених кованица у апоену од 1 КМ (Графикон 2.23).

Графикон 2.22: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2023. години

Графикон 2.23: Апоенска структура кривотворених кованица у 2023. години

2.5 Одржавање платних система

Законску обавезу одржавања одговарајућих платних и обрачунских система ЦББиХ испунила је и у 2023. години: платни промет у земљи се одвијао неометано, кроз системе жиро клиринга и бруто поравнања у реалном времену (БПРВ); одржавани су, и унапређивани, Централни регистар кредита (ЦРК) и Јединствени регистар рачуна пословних субјеката (ЈРРПС); а обављан је и међународни клиринг плаћања с иностранством. Препознајући макроекономски и значај сигурних и ефикасних платних система за финансијску стабилност, ЦББиХ је у току 2023. године интензивно радила на јачању капацитета и операционализацији функције надгледања платних система.

У 2023. години је забиљежен раст и броја и вриједности међубанкарских трансакција у платном систему који се одвија преко ЦББиХ (Табела 2.3). У односу на 2022. годину, раст је нарочито наглашен код броја и вриједности трансакција кроз систем бруто поравнања у реалном времену (Табела 21 у Статистичком додатку). Годишња промјена је мање изражена, у односу на пандемијске године, због базног ефекта, али је у нивоу раста забиљеженог у годинама приближног интензитета економске активности. Као и у ранијим периодима, већина трансакција у међубанкарском платном промету обављала се у мањем броју банака; преко пет банака обављено је 50,67% укупне вриједности и 56,64% укупног броја трансакција у платном промету у 2023. години.

Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака

	Међубанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Унутарбанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Укупно	Промијена у односу на претходну годину
Број, у милионима						
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%
Вриједност, у милијардама КМ						
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%

Извор: ЦББиХ

У 2023. години, далеко већи број и међубанкарских и унутарбанкарских трансакција обављали су клијенти правна лица (85,0% и 69,2% респективно). Самим тим, а узимајући у обзир и просјечну величину налога код правних лица, на ову врсту клијената се односило преко 91% укупне вриједности унутарбанкарских трансакција, и преко 96% укупне вриједности међубанкарских трансакција.

У погледу врсте иницијације трансакције у 2023. години у унутарбанкарском платном промету незнатно више су били заступљенији папирни налози (51,0% од укупног броја налога), док је 59,1% међубанкарских трансакција било иницирано електронским налозима. У 2023. години је настављен тренд значајног раста клијената електронског банкарства, посебно у сегменту физичких лица (18,84%, до броја од 1,46 милиона корисника), при чему се највећи дио односи на мобилно банкарство. Међутим, број активних клијената електронског банкарства је знатно мањи; свега 33,9% физичких лица регистрованих корисника је, у 2023. години, активно користило електронско банкарство. Посебно велики несразмјер између активних и регистрованих физичких лица корисника електронског банкарства (11,30%) је у сегменту интернет банкарства. Број правних лица, активних клијената електронског банкарства, био је, у 2023. години, знатно већи него у случају физичких лица (69,9% од укупног броја регистрованих корисника). У 2023. години је забиљежено 150,17 милијарди КМ вриједности трансакција у електронском банкарству, од чега се на интернет банкарство правних лица односило чак 96,65% укупне вриједности трансакција у електронском банкарству.

И након ишчезавања базног ефекта прве пост-пандемијске године, и у 2023. години је забиљежен снажан раст промета на POS терминалима (мјесто продаје, енгл. Point of Sale, POS). Вриједност реализованих трансакција на POS терминалима је, у 2023. години, знатно премашила претпандемијске нивое (Табела 2.4). Интернет продаја је наставила снажно расти (45,4%) у односу на 2022. годину (Табела 2.4), чему су сигурно доприносили и нове политике продајних ланаца у земљи, наставак активног кориштења услуга доставе роба у прехранбеној и индустрији угоститељства, али и почетак доставе у БиХ неких од највећих свјетских интернет трговина. На интернет продају у иностранству се односило 62,75% од укупне интернет продаје у 2023. години. Промет на АТМ уређајима (апарати за подизање готовине; енгл. Automated teller machine, АТМ) је, такође, наставио снажно расти, што је било и очекивано, имајући у виду раст номиналних плата (поглавље 1.1.1, дио III), и раст броја запослених у 2023. години.

Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ, POS уређајима и интернету

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
POS, у милијардама КМ	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42
Промена у односу на претходну годину	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%
АТМ, у милијардама КМ	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13
Промена у односу на претходну годину	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%
Интернет, у милионима КМ	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7
Укупно, у милијардама КМ	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20
Промена у односу на претходну годину	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%

Извор: ЦББиХ

Снажан раст у сектору туризма и повезаним услужним дјелатностима у 2023. години се најбоље одражава у снажном расту реализованих вриједности иностраних картица у БиХ (Табела 2.5 испод). Промет по ино-картицама у БиХ, за куповину роба и услуга на POS терминалима, у односу на 2022. годину, већи је за чак 26,32%. И подизање готовине на банкоматима у земљи, кориштењем картица издатих у иностранству је, такође знатно порасло у односу на претходну годину. Са друге стране, реализовани промет у иностранству, по картицама издатим у БиХ, је нижи у односу на претходну годину.

Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности

Година	Подизање готовине		Куповина роба и услуга на POS терминалима	Укупно
	Банкомати	POS терминали		
Реализоване вриједности иностраних картица у БиХ, у милионима КМ				
2019.	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023.	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
Реализоване вриједности у иностранству картица издатих у БиХ, у милионима КМ				
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7
2023.	153,4	3,0	594,0	750,3

Извор: ЦББиХ

Mastercard је и даље далеко најзаступљенији бренд картица у БиХ (Табела 2.6). Разлог је што банке у БиХ, углавном, прихватају *Mastercard* и Виза брендове картица на АТМ и POS терминалима. Остали брендови су били заступљени у врло малом броју банака. Број бесконтактних картичних трансакција у БиХ на АТМ и POS терминалима у 2023. години је био виши у односу на контактне (91,94, наспрам 54,80 милиона), али је вриједност трансакција реализованих преко контактних картица била знатно виша (10,23 милијарде КМ, односно 70,94% укупне вриједности).

Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima

Година	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Укупно
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350

Извор: ЦББиХ

ЦББиХ је и у 2023. години вршила међународни клиринг плаћања између БиХ и србијанских банака. Кроз систем клириншког начина обрачуна међународних плаћања са Србијом пласирано је укупно 11.655 налога (+12,12% у односу на 2022. годину), чија је вриједност била 221,3 милион евра (-23,2% у односу на 2022. годину).

2.6 Улога фискалног агента

Законом о ЦББиХ (Члан 52.) и Законом о дугу, задуживању и гаранцијама БиХ дефинисано је да ЦББиХ пружа услуге банкарског агента, те извршава трансакције по налогу Министарства финансија и трезора БиХ (МФТ БиХ) у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ, и дјелује као фискални агент за чланство БиХ у међународним финансијским институцијама. У складу са Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и Министарства финансија и трезора БиХ, Централна банка БиХ је и током 2023. године извршавала послове банкара, депозитара, заступника при плаћању и фискалног агента. Ова услуга је у 2023. години обухватала послове платног промета у земљи и иностранству, управљања депозитним рачунима и конверзије средстава везане за кредите и донације по уговорима које је закључио Савјет министара Босне и Херцеговине са међународним финансијским институцијама, послове који су произашли из аранжмана и чланства Босне и Херцеговине у међународним финансијским институцијама, те послове сервисирања ино-дуга. Током цијеле 2023. године Министарство је користило повољне услове на међународним финансијским тржиштима и достављало налоге за инвестирање једног дијела девизних средстава којима је располагало.

ЦББиХ обавља банкарске услуге и извршава трансакције по налогу МФТ БиХ, у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ. МФТ БиХ је надлежно за провођење процедура за задуживање и управљање државним дугом, обезбјеђења покрића обавеза у домаћој валути и вођење базе података о спољном дугу БиХ. Улоге ЦББиХ и МФТ БиХ, по пословима сервисирања спољног дуга БиХ, дефинисане су, поред горе наведених закона, и Законом о финансирању институција БиХ, Законом о систему индиректног опорезивања у БиХ и Законом о уплатама на Јединствени рачун и расподјели прихода.

Послови, задаци, надлежности и међусобни односи између МФТ БиХ и ЦББиХ дефинисани су билатералним Уговором о сервисирању спољног дуга БиХ, који су двије институције закључиле први пут 1998. године (задња верзија закључена је 2013. године). ЦББиХ је према одредбама наведеног Уговора надлежна за:

- благовремено обезбјеђење потребних износа у страним валутама за плаћање доспјелих обавеза;
- благовремено и тачно извршење плаћања на основу налога/инструкција МФТ БиХ;

- кореспонденцију са страним банкама и кредиторима у вези са плаћањем обавеза;
- извјештавање МФТ БиХ о свим извршеним трансакцијама.

Средства потребна за сервисирање спољног дуга у домаћој валути обезбјеђује МФТ БиХ од Управе за индиректно опорезивање (УИНО) и/или директним уплатама крајњих корисника кредита. Годишњи план средстава потребних за сервисирање спољног дуга саставни је дио документа „Буџет институција БиХ и међународних обавеза БиХ“ који доноси Парламентарна скупштина БиХ. У складу са закљученим Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и УИНО, а на основу Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода, током 2023. године настављено је вођење јединственог рачуна УИНО за прикупљање прихода од индиректних пореза. По овом аранжману комерцијалне банке на дневној основи преносе на рачун за евидентирање, држање и расподјелу прихода УИНО код ЦББиХ све прикупљене приходе, а потом се ти приходи, по налогу УИНО, свакодневно алоцирају на више рачуна по различитим намјенама у складу са законском регалативом и налогом УИНО. На основу Закона о акцизама, у 2023. години је настављен процес прикупљања средстава уплаћених по основу путарина на рачун УИНО код ЦББиХ, те распоред ових средстава по налогу УИНО према ентитетима и Дистрикту Брчко.

Све обавезе по питању спољног дуга БиХ током протекле године сервисирале су уредно и благовремено. У складу са доспијећима обавеза и програмираном динамиком отплате дуга, извршене су обавезе према: Међународном монетарном фонду (ММФ), Свјетској банци (IBRD, IDA), Паришком клубу, Европској банци за обнову и развој (EBRD), Лондонском клубу повјерилаца, Развојној банци Савјета Европе (СЕВ), Саудијском фонду за обнову и развој, Европској инвестиционој банци (ЕИБ), Европској комисији, Њемачкој развојној банци (KfW), Извозно-увозној банци Кореје, OFID Фонду, Међународном фонду за развој пољопривреде (IFAD), Банци за рад и привреду и Аустријској поштанској штедионици (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-и, Кувајтском фонду за арапски економски развој, Влади Јапана, Влади Белгије, Влади Шпаније, те осталим јавним и приватним кредиторима.

ЦББиХ је фискални агент и извршава трансакције у вези са чланством и аранжманима БиХ у ММФ-у од 2002. године, на основу одлуке Савјета министара БиХ која је званично објављена у службеним гласилима БиХ. Међусобни односи, надлежности и поступање пет институција у БиХ (ЦББиХ, МФТ БиХ, Федерално министарство финансија, Министарство финансија Републике Српске и УИНО) по питању финансијских аранжмана са ММФ-ом, дефинисани су Меморандумом о разумијевању. Први је закључен 2002. године, на снази су они из 2016. и 2020. године.

ЦББиХ је депозитар за рачуне (готовинске и хартија од вриједности) које ММФ држи код фискалног агента (обично су то централне банке) свих чланица у складу са Статутом (енгл. Articles of Agreement) ММФ-а. Да би се извршиле трансакције одобрења средстава од ММФ-а и плаћања обавеза према ММФ-у, ЦББиХ води намјенски Депозитни рачун за трансакције са ММФ-ом, са подрачунима Федерације БиХ, Републике Српске и Дистрикта Брчко. ЦББиХ извршава трансакције са ММФ-ом након што надлежне институције у БиХ обезбиједје пуно покриће у домаћој валути на поменутом рачуну/подрачунима. Квота БиХ, која представља уплаћени и уписани „капитал“ сваке земље чланице у општи/генерални извор средстава ММФ-а, износи 265,2 милиона SDR. Алокација SDR за БиХ износи 415,1 милиона SDR, и обавеза земље чланице је да квартално плаћа трошкове ММФ-у по овом основу. У складу са Статутом Свјетске банке, ЦББиХ је депозитар за чланице групе Свјетске банке: IBRD, IDA и MIGA. По налогу наведених чланица, ЦББиХ извршава трансакције купопродаје стране валуте за домаћу и извршава плаћања/трансфере крајњим корисницима у домаћем платном промету.

ЦББиХ је и у 2023. години, у складу са Уговором закљученим са Агенцијом за осигурање депозита БиХ, обављала послове евиденције портфеља хартија од вриједности ове институције којим управља екстерни портфељ менаџер, према споразуму Агенције за осигурање депозита са истим. Такође, на основу закључених уговора између ЦББиХ и Федералног министарства финансија и ЦББиХ, извршавају се послови банкарског и фискалног агента. ЦББиХ је у складу са закљученим уговорима наставила дјеловати као банкарски агент Агенције за банкарство Федерације БиХ, Агенције за банкарство РС-а, Брчко Дистрикта, те за ентитетске регистре хартија од вриједности.

Услуга кориштења електронског банкарства је пружана и током 2023. године депонентима. ЦББиХ свакодневно предузима активности на унапређењу пословања у раду са депонентима, аутоматизовању процеса, међусобне комуникације, а све у циљу постизања што веће ефикасности у раду.

2.7 Прикупљање и креирање статистичких података

ЦББиХ је произвођач службене статистике на нивоу БиХ (заједно са Агенцијом за статистику БиХ). У том смислу, има обавезу произвести и објавити индикаторе службене статистике БиХ из надлежности ЦББиХ, а које се односе на: статистику монетарног и финансијског сектора, статистику спољног сектора, те статистику владиних финансија за БиХ. Све произведене статистике ЦББиХ улазе у План статистичких активности Босне и Херцеговине. У оквиру Радне групе за статистику, у процесу ЕУ интеграција, се у више наврата анализира и дефинисала листа приоритета за статистички систем у БиХ.

Континуирано се улаже у побољшање метода прикупљања, проширивање броја извозних података (административним и директним прикупљањем), те примјену међународно усаглашених методологија. Нарочито је нагласак, у посљедњих неколико година, на увођењу статистичких стандарда и методологија које су на снази унутар ЕУ, јер ће ЦББиХ имати наглашену одговорност у припреми и достави података као земља кандидат. Стога се предузимају бројни пројекти техничке помоћи и стална обука особља. Током 2023. године, успјешно су имплементирани два пројекта, чији су резултати подигли ниво усаглашености са ЕУ захтјевима. Овим пројектима (видјети више у поглављу 2.9) развијене су додатне табеле везане за ESA 2010 трансмисију и започет развој методологије и компилација мјесечног платног биланса.

Поред редовне продукције података, развијена је статистика спољног дуга. Уз кориштење расположивих извора података и примјену захтијеване методологије, наставља се редовна достава према Свјетској банци. Тиме је БиХ уврштена и видљива у одговарајућој бази података. Наглашена је и даље унапријеђена размјена информација која се реализује са Еуростатом, што укључује редовне методолошке провјере и анализе, као и редовно извјештавање у оквиру Мониторинга усклађености (SIMS) са статистичким захтјевима ЕУ, те годишњег (двокружна) прикупљања података за земље у процесу проширивања.

На међународном плану се континуирано улажу напори у циљу побољшања квантитета и квалитета статистике, кроз учешће у форумима (Пододбор ЕК- БиХ, радне групе Еуростат, ЕЦБ-а, BIS Ирвинг Фишер комитет за статистику, и земљама из региона кроз различите пројекте и конференције). Планирана статистичка истраживања су у великом дијелу завршена и комплетирана, те су подаци на вријеме објављивани и достављани међународним и домаћим институцијама, у складу са обавезама које ЦББиХ има у свом домену статистике. ЦББиХ редовно међународним и регионалним институцијама доставља обимне сетове статистичких података, а преко којих је БиХ представљена у међународним базама статистичких података (Еуростат, ММФ, Свјетска банка, Европска централна банка, Европска банка за обнову и развој EBRD, UNCTAD, BIS банка, УН Статистички одјел). ЦББиХ припрема и доставља податке за потребе Фискалног савјета БиХ, Секретаријат CEFTA, Дирекције за економско планирање, Агенције за промоцију страних инвестиција, Министарства финансија и трезора БиХ, Министарства привреде и предузетништва РС, и Министарства трговине ФБиХ.

2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему

ЦББиХ врши функцију праћења финансијске стабилности, која подразумијева правовремено идентификовање рањивости у финансијском систему земље. Циљ дјеловања ЦББиХ у овом подручју је да се побољша разумијевање узрочно-посљедичних веза између финансијског система и макроекономског окружења, упозоре финансијске институције и други учесници на тржишту на постојеће ризике, покрене дијалог о ризицима, и предузму корективне мјере којима ће се умањити посљедице материјализације ризика. Активности ЦББиХ на пољу праћења стабилности финансијског система обухватају и специјализовану комуникацију са релевантним домаћим и међународним институцијама којом се осигурава континуитет процеса праћења системских ризика, као и комуницирање о ризицима по финансијску стабилност са широм јавношћу. Допринос очувању финансијске стабилности ЦББиХ даје у оквиру чланства у Сталном одбору за финансијску стабилност (СОФС) БиХ, којег, поред гувернера ЦББиХ и директора агенција за банкарство, чине министар финансија и трезора БиХ, ентитетски министри финансија и директор Агенције за осигурање депозита БиХ.

ЦББиХ извјештава ширу јавност о ризицима по финансијску стабилност кроз редовну годишњу публикацију, Извјештај о финансијској стабилности, који се од 2007. године објављује на веб страници ЦББиХ. Објављивањем Извјештаја о финансијској стабилности, ЦББиХ јавности жели указати на ризике који долазе из финансијског система, као и макроекономског окружења и изазове са којима ће се финансијски систем, а посебно банкарски сектор суочити у наредним периодима. У извјештајима се редовно презентују резултати анализа за праћење системских ризика, који се развијају и проводе у ЦББиХ. Од 2023. године ЦББиХ је почела објављивати нову годишњу публикацију, Оцјена ризика по финансијску стабилност, која садржи пресјек главних макроекономских кретања и трендова у финансијском сектору у првој половини године, резултате анализа за оцјену ризика и отпорности банкарског сектора на ризике на бази података за прво полугодиште, као и информације о унапређењима у финансијској инфраструктури и најважнијим измјенама у регулаторном оквиру за пословање банака у БиХ. Циљ ових публикација је промицање свијести шире јавности и финансијских институција о питањима из области финансијске стабилности а посебно указивање на потенцијалне ризике по финансијску стабилност у БиХ. Компилација и објављивање сета основних индикатора финансијског здравља, према методологији ММФ-а, такође, важан је канал комуникације ЦББиХ са широм јавношћу. Индикатори финансијског здравља се објављују квартално на статистичком веб порталу ЦББиХ од половине 2009. године, а од септембра 2011. године и на веб страници ММФ-а.

Извјештавање је у потпуности методолошки усклађено са ММФ-овим Водичем за компилацију индикатора финансијског здравља из 2019. године.

У 2023. години у ЦББиХ је настављено провођење тестирања на стрес солвентности и ликвидности, као два битна алата за процјену ризика у банкарском сектору БиХ, као и са припремом редовних кварталних извјештаја о тестовима на стрес: „Извјештаја о резултатима тестова на стрес солвентности“ и „Извјештаја о резултатима стрес теста ликвидности“. Налази тестова на стрес солвентности и ликвидности, укључујући и извјештаје о резултатима тестова на стрес се дијеле са агенцијама за банкарство. О резултатима тестова на стрес солвентности се кроз одговарајућу форму Извјештаја о резултатима тестова на стрес упознаје и СОФС. Агрегирани резултати тестова на стрес солвентности и ликвидности проведених са подацима са краја године се објављују у „Извјештају о финансијској стабилности“, док се агрегирани резултати тестирања на стрес проведеног на бази података са краја првог полугодишта објављују у извјештају „Оцјена ризика по финансијску стабилност“.

У току 2023. године, настављена је сарадња са ЕЦБ-ом која се односи на ажурирање информација везано за „Извјештај о финансијској стабилности за земље кандидате и потенцијалне кандидате за чланство у ЕУ“, а која се огледа у достављању обухватног сета података, информација и појашњења актуелног стања и трендова у домаћем финансијском сектору. Циљ ове публикације је да се кроз анализе трендова у финансијским системима ових земаља и оцјену актуелних изазова по финансијску стабилност допринесе бољем разумијевању системских ризика у региону. Извјештај се израђује сваке двије године, а ажурирање информација за потребе ЕЦБ-а се врши на годишњем нивоу.

ЦББиХ је 2023. године, у сарадњи са агенцијама за банкарство, развила Методологију за израчунавање референтне стопе просјечног трошка финансирања банака које послују на територији БиХ. Референтне стопе просјечног трошка финансирања банака које послују на територији БиХ за обухват 3 (РСТФЗ)⁵⁵, које су обрачунате за периоде од првог квартала 2018. године, почеле су се објављивати на статистичком веб порталу ЦББиХ од септембра 2023. године, те ће се, уз агрегиране податке о трошковима извора финансирања и агрегиране податке о изворима финансирања на које се ти трошкови односе, наставити објављивати на кварталном нивоу.

⁵⁵ РСТФЗ - Референтна стопа просјечног пондеризованог трошка финансирања банака за све изворе средстава примљене од становништва, нефинансијских друштава и финансијских институција.

Информације о просјечним трошковима финансирања у БиХ у дужем временском хоризонту, могу користити банкама, али и осталим учесницима на финансијским тржиштима за анализе и доношење пословних одлука. Такође, домаћим банкама је понуђен избор кориштења ових стопа, као референтних вриједности у уговорима о кредитима са промјенљивом каматном стопом с циљем бољег управљања каматно индукованим кредитним ризиком.

Континуирана сарадња са другим релевантним домаћим и међународним институцијама на пољу финансијске стабилности настављена је и у 2023. години. Кроз едукацију и програме техничке сарадње осигурава се усклађеност приступа анализирања и идентификације системског ризика са најбољим праксама и трендовима у свијету, као и правовремена идентификација системских ризика.

Задаци који произлазе из координације дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака, наставили су се проводити и у 2023. години. Сарадња и размјена података и информација ЦББиХ с ентитетским агенцијама за банкарство одвијала се континуирано у различитим областима редовне сарадње. Тако је, између осталог, почетком 2023. године ЦББиХ учествовала у креирању макроекономских сценарија за надзорно тестирање отпорности на стрес које су у току године провеле агенције за банкарство. Гувернер ЦББиХ и директори агенција за банкарство одржавали су састанке на којима су разматрана битна питања о стању у банкарском сектору те сектору лизинга и микрокредитном сектору. Састанцима, на позив гувернера, присуствује и директор Агенције за осигурање депозита у БиХ, што доприноси редовном информисању учесника у координацији банкарске супервизије о стању осигураних депозита у БиХ и активностима ове агенције која, поред ЦББиХ и агенција за банкарство, представља важног судионика у мрежи финансијске сигурности.

2.9 Сарадња са међународним институцијама и рејтинг агенцијама

Током 2023. године, ЦББиХ је наставила дијалог и сарадњу с институцијама ЕУ, ЕУ централним банкама и другим партнерима у процесу приступања ЕУ, те испунила задатке и обавезе које има у ЕУ интеграцијском процесу БиХ. Унапређујући пословне процесе у складу са препорукама ЕУ, ЦББиХ је потврдила јаку оперијељеност европској перспективи.

У сложенем ЕУ координацијском систему БиХ, ЦББиХ је дала квалитетан и правовремен допринос припреми докумената и извјештаја који су значајни за даљи напредак БиХ. Кроз учешће у раду радних група за еуроинтеграције у складу са Одлуком о систему координације процеса европских интеграција у БиХ,

институционално именовани представници ЦББиХ су извршили све обавезе у надлежности ЦББиХ у вези за завршетком израде Програма интегрисања у Европску унију. ЦББиХ учествује у раду сљедећих радних група: Економски критеријум, Слобода кретања капитала, Финансијске услуге, Економска и монетарна политика, Статистика, Финансијска контрола, те Финансијске и буџетске одредбе. Представници ЦББиХ су учествовали у раду и припреми материјала за радна тијела основана у циљу праћења реализације уговорних обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП): Пододбор за економска и финансијска питања и статистику; Пододбор за унутрашње тржиште и конкуренцију, и; Одбор за стабилизацију и придруживање између ЕУ и БиХ.

Кроз неколико извјештајних циклуса, ЦББиХ је припремила информације и извјештаје за Прилог БиХ за годишњи Извјештај Европске комисије (ЕК), који представља најзначајнији документ на основу којег ЕК оцјењује остварени напредак земље у ЕУ. У прошлогодишњем Извјештају ЕК је позитивно оцијенила активности ЦББиХ, с посебним акцентом на потребу осигурања независности ЦББиХ и интегритета монетарне политике. ЦББиХ је, такође, припремала податке и учествовала у редовним годишњим активностима у склопу израде Програма економских реформи (ERP), укључујући учешће у консултацијама и састанцима са ЕЦБ и ЕК, као дио дијалога о економској политици у оквиру Савјета за економска и финансијска питања ЕУ (ECOFIN).

У наредном периоду, стицањем статуса земље кандидата са отвореним преговорима, почиње и најзахтјевнија фаза приступања ЕУ у којој ће ЦББиХ имати веће обавезе и јачу улогу. Представници ЦББиХ, од 2023. године, учествују на експертским састанцима за макроекономске пројекције између ЕК и земаља кандидата. Ово је стандардна процедура за све земље кандидате за чланство у ЕУ, а састанци се одржавају два пута годишње, прије извјештаја о напетку за земље чланице кандидате, паралелно са прољетним и јесењим кругом макроекономских пројекција ЕК. Извјештавање и дискусија се одвијају према формату ЕК. Овим су вишегодишње активности ЦББиХ на изради макроекономских пројекција и брзих процјена додатно добиле на значају.

ЦББиХ је и током прошле године радила на унапређењу институционалних капацитета, увођењу нових политика и пракси, даљег развоја и обуке особља у циљу унапређења припрема за интеграцију у Европски систем централних банака (ЕСЦБ). Постепено и континуирано увођење ЕУ и међународних стандарда у пословање ЦББиХ се остварује властитим капацитетима, али и кроз билатералну и мултилатералну сарадњу са другим централним банкама. Институционални дијалог централних банака, као најбоља и најефикаснија платформа за пренос знања, је изузетно важан инструмент за интеграцију у структуру ЕСЦБ-а.

Током 2023. године настављена је реализација значајног броја ЕУ програма техничке сарадње који се финансирају бесповратним средствима из ИРА фонда. Ови програми континуирано подижу ниво усуглашености ЦББиХ са ЕУ стандардима у свим подручјима рада ЦББиХ. Посебна вриједност ове врсте сарадње је континуирано ширење и јачање мреже постојећих и успостава нових професионалних контаката. Од посебног значаја је ИРА Програм јачања капацитета централних банака Западног Балкана са циљем њихове интеграције у ЕЦБ, који води Deutsche Bundesbank, уз учешће 19 националних централних банака ЕЦБ-а и ЕЦБ. Сврха Програма је јачање монетарне и финансијске стабилности у регији, кроз даљње јачање институционалних капацитета шест централних банака западног Балкана, агенција за надзор банака у БиХ, као и јачање дијалога централних банака, на два нивоа: регионалном и на нивоу ЕУ. Током трогодишњег пројекта (у периоду 2022. - 2025. године), организује се интензивни регионални програм обуке о кључним питањима централног банкарства и супервизије. Поред заједничких регионалних активности, у оквиру овог Програма, ЦББиХ је прошле године реализовала директну билатералну сарадњу са Централном банком Шпаније у области клауд компјутинга (cloud computing). Такође, договорена је и сарадња са Централном банком Луксембурга у циљу унапређења процеса управљања девизним резервама која ће бити реализована у првом полугодишту 2024. Поново смо учествовали и на редовном годишњем састанку Радне групе за сарадњу централних банака која дјелује у оквиру Одбора за међународне односе (International Relation Comitee) ЕЦБ. Радна група је, између осталог, задужена и за координацију активности сарадње са централним банкама држава изван ЕУ-а, укључујући и ЦББиХ. У контексту продубљивања и јачања постојеће сарадње са централним банкама, иницирана је и осигурана сарадња са: Банком Француске и Deutsche Bundesbank Центром за међународни дијалог централних банака (Centre for International Central Bank Dialogue).

Влада Швајцарске је препознала значај и улогу ЦББиХ, те пружа техничку подршку у циљу хармонизације са стандардима Европске уније и најбољим међународним праксама централног банкарства. Након успјешно завршене II фазе Програма билатералне помоћи и изградње капацитета централних банака (Bilateral Assistance and Cooperation with Central Banks - БЦЦ) који се реализује уз подршку Владе Швајцарске, договорен је и његов наставак који је започео у септембру 2023. године потписивањем Споразума о наставку Програма, чиме је озваничен почетак реализације треће фазе вишегодишњег партнерства, за период 2023 - 2028. године. У оквиру партнерства и стратегије подршке Швајцарске БиХ, изузетно успјешна сарадња са ЦББиХ се реализује у сарадњи са Институтом за међународне студије (Graduate Institute of International Studies - ГИИС) из Женева.

Програм је алат за подршку ЦББиХ у циљу унапређења кључних функција с аспекта модерног и доброг управљања, те адекватне припреме ЦББиХ за глобалне и ЕУ интеграције. Темељем анализе потреба, ЦББиХ је дефинисала стратешка подручја рада и припремила План активности за 2024. годину.

Програм адресира сљедећа подручја:

1. Анализа и имплементација монетарне политике
 - а. Управљање девизним резервама
 - б. Стратегија истраживања у складу са захтјевима ЕУ
 - ц. Комуникације
2. Статистика и базе података
3. Финансијска стабилност
4. Управљање ризицима
5. Управљање људским ресурсима

Све активности у ЦББиХ, из области јачања економских истраживања (као област 1 б изнад), темеље се на јасној стратегији развоја функције истраживања у средњорочном периоду. Примарни фокус је на истраживањима која ће бити захтијевана од земље, и централне банке, у процесу ЕУ интеграција, и истраживањима која су од интереса за ЦББиХ у процесу калибрирања политика из своје надлежности. Свој сет модела за макроекономске пројекције смо, кроз програме техничке помоћи, обогатили за још два, који су стандардни у примјени у централним банкама, укључујући и оне које дјелују у оквиру ЕЦБ. Налазе из ова два модела планирамо објављивати редовно, већ од 2024. године, а биће доступни, као и у случају досада развијених и кориштених модела у ЦББиХ, и технички папири, са циљем јачања транспарентности.

Сатимувези, крајем 2023. године је завршен двогодишњи пројекат техничке помоћи ММФ-а, који је финансиран од стране Партнерског програма низоземске конституенце (енг. The Netherlands Constituency Partnership Program, NCPP), једне од двије земље која предсједава нашом конституенцом у ММФ-у. Пројекат је имплементиран од стране консултаната са Joint Vienna Institute. За двије године, у току врло амбициозног пројекта, развијен је квартални оквир за макро пројекције (енг. The Quarterly Macro Forecasting Framework, QMFF), који потпуности узима у обзир карактеристике БиХ. У питању је квартални оквир адаптивних очекивања који квантификује основне бихејвиоралне једначине у контексту одступања реалних варијабли од њиховог дугорочног тренда. QMFF развијен током програма техничке помоћи може се сматрати пилот верзијом потенцијалног новог приступа финансијском програмирању, што је један од стандардних алата развијених од стране ММФ-а, и који су у примјени у већини земаља чланица.

Препознајући значај централних банака у процесу ЕУ интеграција сваке земље кандидата, ЦББиХ је у 2023. години била обухваћена програмом техничке помоћи ЕУ на пољу јачања фискалног управљања, компоненте програма која се односи на израду пројекција и брзих процјена. Пројекат је имплементиран од стране Свјетске банке. Циљ пројекта је да у земљама кандидатима за чланство у ЕУ релевантне институције израђују макроекономске пројекције и брзе процјене кључних макроекономских варијабли, на релативно хармонизован начин, да у идентичном формату извјештавају према ЕК, и да израђују економске политике на темељу моделских пројекција вођени циљем који се жели њима постићи, као и процјенама очекиваних ефеката. Оваква активност свакако не значи да се земља кандидат за чланство треба ослањати на само један макроекономски модел, нити да свака институција у земљи треба имати идентичне пројекције. Међутим, ЦББиХ ће, слиједећи најбоље праксе модерних централних банака, своју палету модела за макроекономске пројекције допунити још једним макро структурним моделом, чиме ћемо додатно ојачати наш допринос процесу ЕУ интеграција земље.

У области статистике, у току 2023. године, успјешно су имплементирана два пројекта техничке помоћи, чији резултати су подигли ниво усаглашености са ЕУ захтјевима:

- IPA 2019 Вишекориснички програм фокусиран на област статистике владиних финансија и прекомјерног дефицита (GFS/EDP), у оквиру којег су развијене додатне табеле везане за ESA 2010 трансмисију, те је у значајном мјери побољшан квалитет постојећих података. Пројекат је завршен у октобру 2023. године.
- IPA 2017 Твининг пројекат за БиХ статистички систем који је завршен крајем 2023. године. Планирно је да се настави са имплементацијом IPA 2019 Твининг пројекта за БиХ статистички систем, у оквиру којег се наставља са развојем методологије и тестне компилација мјесечног платног биланса, сада укључујући и географску дистрибуцију за платни биланс по земљама. Реализација овог пројекта је предвиђена до краја 2025.
- Уз помоћ швајцарске владе ради се на побољшању ИТ структуре за статичку компилацију и развијање нових савремених апликативних рјешења који се настављају и у 2024. години.

ЦББиХ, заједно са другим институционалним актерима у БиХ, ради и на пројекту модернизације платних система западног Балкана који финансира ЕК, а реализира Свјетска банка са циљем припрема за интеграцију у SEPA систем, односно приступање јединственом подручју плаћања у еврима. У организацији Свјетске банке, спољни процјенилац cyber сигурности и експерти

Свјетске банке одржали су презентације за чланове Комитета за ризике ЦББиХ, са у области управљања оперативним ризицима и cyber сигурности.

У организацији ЦББиХ, током 2023. године, одржане су онлине мисије рејтинг агенција Standard & Poor's, i Moody's Investors Service и мисија у БиХ рејтинг агенције Standard & Poor's са релевантним међународним и домаћим институцијама у БиХ, у циљу оцјене сувереног кредитног рејтинга БиХ. У току 2023. године агенција Standard & Poor's повећала је кредитни рејтинг БиХ на „Б+/са стабилним изгледима“, а агенција Moody's Investors Service потврдила је претходно утврђен кредитни рејтинг БиХ „Б3/са стабилним изгледима“.

2.10 Управљање ризицима

Управљање ризицима у ЦББиХ се спроводи на систематски и структурисан начин, у складу са општим оквиром управљања ризицима дефинисаним Политиком интегрисаног управљања ризицима у ЦББиХ. Општи оквир управљања ризицима дефинише циљеве и принципе управљања ризицима, организацију управљања ризицима, класификацију ризика са којима се ЦББиХ суочава у свом пословању, као и процес управљања ризицима.

Управљање ризицима у ЦББиХ се заснива на моделу три линије одбране од ризика. Прву линију одбране чине организацијске јединице/облици који су директно укључени у пословне процесе и управљају с тим повезаним ризицима. Другу линију одбране чине комитети надлежни за управљање ризицима (Комитет за ризике и Инвестициони комитет), специјализовани стручњаци који обављају методолошке и контролне функције управљања ризицима, и организацијски облик надлежан за управљање ризицима. Улога комитета за ризике је подршка гувернеру и Управном одбору у редовном праћењу, координацији и пружању информација о управљању ризицима. Трећу линију одбране чине Уред главног интерног ревизора који проводи независну процјену система управљања ризицима и Ревизорски комитет.

Комитет за ризике је у току 2023. године разматрао питања претежно из области управљања оперативним ризицима, информацијске сигурности и усклађености пословања, док је Инвестициони комитет разматрао питања везана за управљање девизним резервама ЦББиХ. Управљање оперативним ризицима се у 2023. години наставило одвијати у складу са усвојеним оквиром управљања оперативним ризицима, који чине: Политика управљања оперативним ризицима и континуитетом пословања у ЦББиХ; Методологија управљања оперативним ризицима у ЦББиХ, и; Методологија прикупљања података о инцидентима и калкулације оперативне вриједности под ризиком.

Циљ процеса управљања оперативним ризицима јесте пружање разумног увјеравања да ће ЦББиХ остварити своју мисију и циљеве, те заштитити репутацију и финансијска средства, у складу са политиком толеранције ризика. Такођер, управљање оперативним ризицима има за циљ интегрисање информација о ризицима у процесе доношења одлука у ЦББиХ.

Комитет за ризике је увео систем праћења реализације препорука за превенцију ризика од стране организационих облика/јединица како би се на адекватан начин одговорило на ризике, и утврдио степен извршења мјера кроз процес извјештавања о инцидентима које припрема организацијски облик надлежан за управљање ризицима. Извјештаји о инцидентима се редовно достављају на сједнице Комитета за ризике, прије слања Управи, Управном одбору и Ревизорском комитету.

Осим редовних извјештаја главних стручњака у ЦББиХ, анализа и извјештаја о инцидентима које припрема организацијски облик надлежан за управљање ризицима (квартални и годишњи) Комитет за ризике је разматрао, анализирао, и доставио даље на усвајање следеће документе: Политика управљања оперативним ризицима и континуитетом пословања у ЦББиХ; Анализа критичности пословних процеса ЦББиХ; Анализа и приједлози унапређења пословних процеса; Извјештаји о раду главних стручњака; Акциони план за унапређења сигурности информационог система ЦББиХ; План интегритета ЦББиХ, и; Извјештаји о проведеним процјенама ризика информационе сигурности за одређене нове ИТ услуге.

2.11 Процес интерне ревизије

Регулаторни оквир за обављање функције интерне ревизије представљају Закон о Централној банци Босне и Херцеговине, Правилник о интерној ревизији у Централној банци Босне и Херцеговине, Приручник о раду интерне ревизије у Централној банци Босне и Херцеговине, и обавезујуће смјернице Међународног оквира професионалне праксе интерне ревизије. Циљ интерне ревизије је помоћи ЦББиХ у остварењу њених стратешких циљева и ефикасном извршавању њених задатака, провјеравајући да ли је провођење управљачких и контролних механизма одговарајуће, економично и досљедно у односу на законске прописе, интерне акте и друге прописе. Интерна ревизија даје мишљење, препоруке и савјете у вези са активностима који су предмет ревидирања. Активности Уреда главног интерног ревизора ЦББиХ, током 2023. године, биле су усмјерене на извршавање дужности дефинисаних чланом 20. Закона, Стратешким планом интерне ревизије за период 2022-2024, Планом интерне ревизије за 2023. годину, и реализацији послова и задатака утврђених Планом рада Централне банке за 2023. годину.

2.12 Остало

2.12.1 Управљање људским ресурсима

Највиши орган ЦББиХ је Управни одбор (УО), које је надлежно за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију ЦББиХ у складу с овлаштењима утврђеним Законом. Управни одбор чине гувернер, који предсједава Одбором, и четири члана (Табела 2.7). Управу Централне банке чине гувернер и три вицегувернера које је именовао гувернер, уз одобрење Управног одбора. Задатак Управе је оперативно руковођење пословањем Централне банке. Сваки је вицегувернер непосредно одговоран за рад једног сектора Централне банке (видјети организацијску схему ЦББиХ).

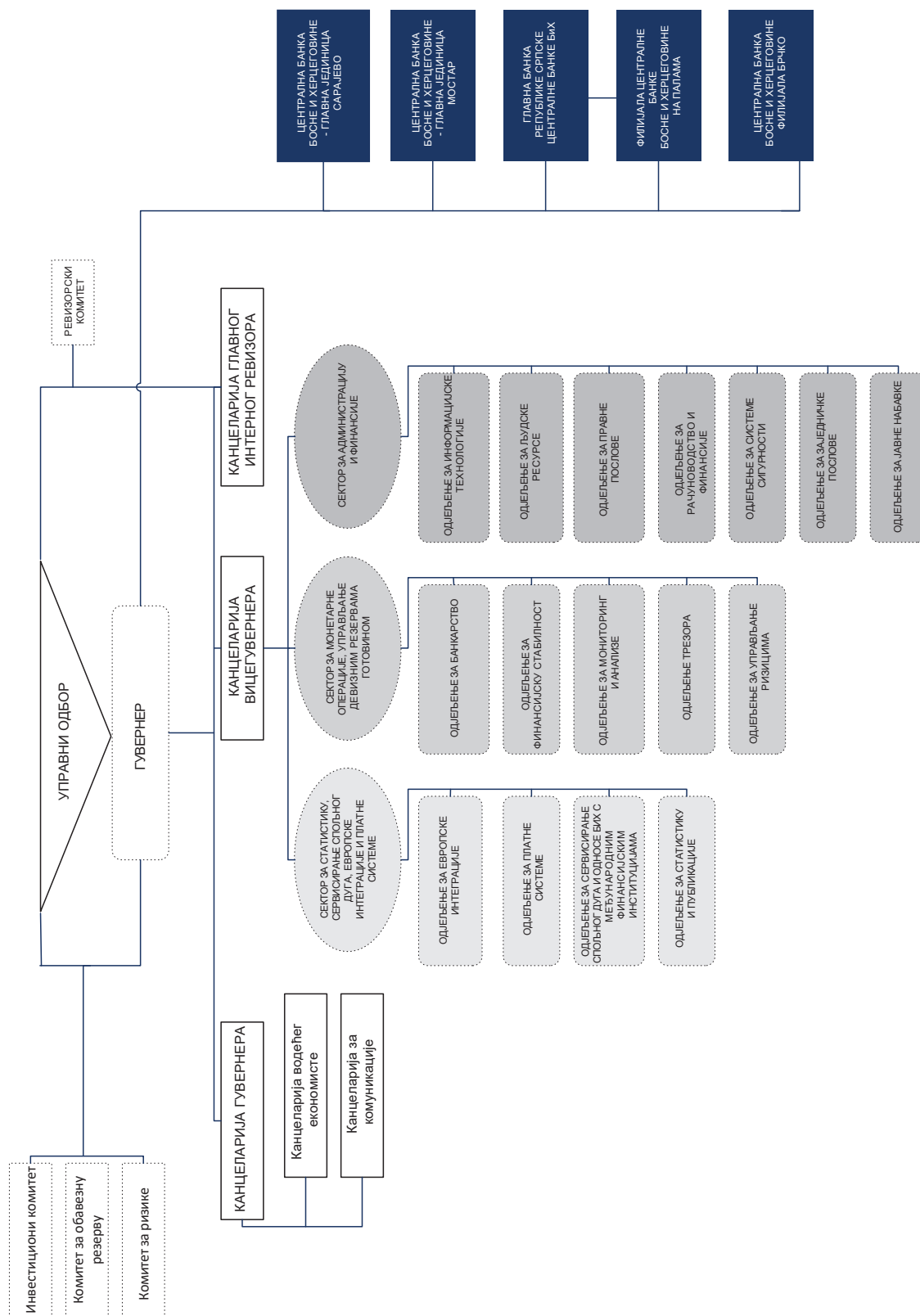
Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ

Управни одбор ЦББиХ, до 03.01.2024. године	др Сенад Софтић, предсједавајући
	др Радомир Божић, члан
	мр Шериф Исовић, члан
	др Драган Кулина, члан
Управни одбор ЦББиХ, од 03.01.2024. године	др Данијела Мартиновић, члан
	др Јасмина Селимовић, предсједавајућа
	др Данијела Мартиновић, члан
	др Радомир Божић, члан
Управа ЦББиХ	др Дарко Томаш, члан
	др Мирза Кршо, члан
	др Сенад Софтић, гувернер (до 03.01.2024. године)
	др Јасмина Селимовић, гувернерка (од 03.01.2024. године)
	мр Ернадина Бајровић, вицегувернерка надлежна за Сектор за администрацију и финансије
	др Жељко Марић, вицегувернер надлежан за Сектор за статистику, сервисирање спољног дуга, европске интеграције и платне системе
	мр Марко Видаковић, вицегувернер надлежан за Сектор за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином

Извор: ЦББиХ

Напомена: Одлуком о разрјешењу чланова Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, број: 01-50-1-3686-1/23 од 18.12.2023. године, са 03.01.2024. године разрјешени су дужности др Сенад Софтић, мр Шериф Исовић, др Радомир Божић, др Драган Кулина и др Данијела Мартиновић, због истека мандата. Одлуком о именовању чланова Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, број: 01-50-1-3686-2/23 од 18.12.2023. године, на мандатни период од шест година, почевши од 03.01.2024. године, именовани су: др Јасмина Селимовић, др Данијела Мартиновић, др Радомир Божић, др Дарко Томаш, и др Мирза Кршо.

Организациона шема Централне банке Босне и Херцеговин

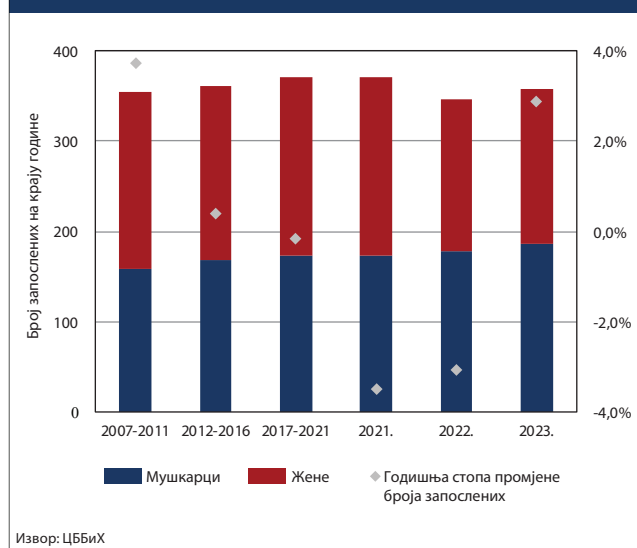

С обзиром на природу и специфичности пословања централних банака, као и њихову тржишну улогу, ЦББиХ је одређена за стратегију ефикасности, с циљем одржавања и континуираног унапређења људских ресурса, уз модернизацију процеса управљања људским ресурсима, која омогућава ефикасно извршавање свих активности.

У току 2023. године одвијала се природна флукуација службеника, услед одласка службеника у пензију или споразумног раскида радног односа, а пријем нових службеника није прелазео планирани укупан број службеника. Тако је у Централној банци са 31.12.2023. године било укупно 357 службеника

Природном флукуацијом службеника, услед одласка службеника у пензију или споразумног раскида радног односа, уз ограничен пријем нових службеника у радни однос, у складу са планираним повећањем, број уписаних на крају 2023. године је износио 357 службеника (Графикон 2.24. Од укупног броја службеника, 75,91% били су са високом стручном спремом, а од тога осам доктора наука, те седамдесет и три магистра. Просјечна старост службеника била је 47 година, а од укупног броја службеника на крају 2023. године, 47,6% биле су жене.

Графикон 2.24: Укупан број запослених у ЦББиХ

Једна од мисија ЦББиХ је и помоћ високошколским установама у БиХ, која се огледа кроз потписане уговоре о сарадњи са неколико економских факултета у БиХ, те давању могућности студентима, постдипломцима и академским истраживачима да кроз праксу у ЦББиХ стекну неопходно искуство. Практике студената и постдипломаца су реализоване и у току 2023. године. Током 2023. године, настављен је „Green HRM“ пројекат са циљем подизања свијести о потреби за штедњом и разумним кориштењем доступних ресурса.

Реализоване су различите активности, попут иницијативе за смањење кориштења једнократног пластичног посуђа и подјеле персонализованих стаклених боца за воду као алтернативе једнократним пластичним чашама, те промовисања онлајн састанака као алтернативу радним састанцима уживо.

2.12.2 Комуницирање са јавношћу

Током 2023. године настављене су интензивне активности у складу са Стратегијом комуницирања за период 2022 – 2026. године. За пласирање информација, као средства комуницирања, кориштени су медији, друштвене мреже, web страница, а као новина у комуницирању уведена је Вибер група са новинарима путем које се такође дистрибуишу информације, саопштења и обавијести. Увођењем Вибер групе омогућен је бржи, директнији и ефикаснији начин комуникације са медијима. Ова платформа је омогућила тренутно дијељење информација, брзе одговоре на упите медија и ефикасније управљање медијским захтјевима. Вибер група је омогућила медијима да имају тренутни приступ саопштењима, изјавама и другим релевантним информацијама. Ово је допринијело транспарентности и отворености институције према медијима, што је кључно за изградњу повјерења и кредибилитета.

У оквиру редовног информисања јавности о активностима ЦББиХ, у 2023. години је објављено 66 саопштења за јавност и одговорено на 112 медијских захтјева у писменој форми, а реализован је и значајан број аудио и видео интервјуа званичника и службеника ЦББиХ. У току године обрађено је укупно 26 захтјева по основу Закона о слободи приступа информацијама БиХ. Садржај на друштвеним мрежама је унапријеђен у циљу веће транспарентности, с више инфографика и атрактивнијег материјала.

У организацији ЦББиХ и Color Media Group, уз подршку Британске амбасаде у БиХ и Делегације ЕУ у БиХ, одржана је конференција под називом „Свијет у 2023“. Конференција истог назива већ годинама се одржава у региону, а од прије двије године и у БиХ. Конференција је окупила водеће економске експерте, привреднике и носиоце највиших јавних функција као и представнике дипломатске заједнице у БиХ с циљем да, кроз конструктиван дијалог између представника економских институција, власти, дипломатске и пословне заједнице, буду дате анализе и погледи на економско окружење, инвестицијску климу, имплементацију реформи и законодавства као и мјере које БиХ треба предузети.

У 2023. години, низом активности, обиљежено је 25 година од пуштања конвертибилне марке у оптицај, као званичне валуте и законског средства плаћања у БиХ. За ову прилику, у сарадњи са предузећем Поште Српске а.д. Бањалука израђена је, промовисана и у продају пуштена пригодна поштанска марка и коверат „25 година конвертибилне марке“.

Током године посебно је била заступљена финансијска едукација, па је активностима на промоцији финансијске едукације и инклузије обухваћено нешто више од хиљаду ученика, студената, наставника и професора. Едукативне презентације, под називом „Мала школа новца“, прошло је девет основних школа из Сарајева, Мостара, Брчког, Бање Луке и Пала, а ученици двадесет средњих школа из свих дијелова БиХ прошли су едукативне активности о темама: Улога и значај ЦББиХ; Вјештине одговорног управљања личним финансијама; Основни финансијски производи и услуге на тржишту. Од двадесет средњих школа, њих једанаест је било додатно укључено у пројекат „Едукуј едукатора“ (Train the Trainer). Четрдесет и девет одабраних ученика, и петнаест професора је прошло тренинге у организацији ЦББиХ, на којима су, на добровољној основи, прихватили да самостално проводе едукације других ученика у склопу часова одјељењских заједница у школама, и на тај начин допринесу да финансијска едукација постане дио наставних часова у школама. Организоване су и посјете студената из земље и иностранства, који су исказали жељу да науче више о монетарној политици ЦББиХ, као и њеној улози и значају у финансијском систему земље. ЦББиХ је била домаћин делегацији Организације за економску сарадњу и развој (OECD), која је боравила у дводневној посјети БиХ с циљем сагледавања ситуације у погледу финансијске инклузије и писмености становништва у припреми документа за подршку развоју финансијске писмености од стране OECD-а. Активности на пољу финансијске писмености проводе се у оквиру пројекта „Финансијска писменост у земљама учесницима програма низоземске конституенце“. Циљ пројекта је подржати земље да подигну ниво финансијске писмености и инклузије, јачањем финансијске едукације како би се остварио просперитет грађана, те малих и средњих предузећа. Пројекат OECD-а биће реализован у периоду од 2023. до 2027. године, и укључује Босну и Херцеговину, Бугарску, Хрватску, Црну Гору, Републику Сјеверну Македонију и друге државе конституенце Низоземске, уз финансијску подршку Министарства финансија Холандије.

Активности ЦББиХ препознате су и ван граница земље, па је институција пронашла своје мјесто и међу добитницима престижног признања „Central Banking Award“, у категорији „Транспарентност“. ЦББиХ је, наиме, награђена за јачање интегритета и увођење Етичке линије као независног антикорупцијског алата, као и за јачање комуникације са јавношћу, што је ријетка пракса међу институцијама јавног сектора. Ова награда се додјељује у 26 категорија, 13 за централне банке и 13 за учеснике на финансијском тржишту.

2.12.3 Пројекти енергетске ефикасности, очување националних споменика

Одлуком Комисије за очување националних споменика, активности на очувању објекта Централног уреда ЦББиХ и текуће одржавање, врше се континуирано. У 2023. години настављене су активности на побољшању енергетских карактеристика грађевине у циљу смањења потрошње енергената, што доприноси заштити животне средине. Према термин плану, вршена су мјерења процента капиларне влаге у зидовима сутерена, која се достављају Заводу за заштиту споменика. Мјерења су доказала ефикасност раније постављених електроничких уређаја. Током планирања и извођења свих радова на објекту, остварује се сарадња са Заводом за заштиту споменика, што доказује и захвалност Завода на коректном и професионалном односу на конзрваторско-рестаураторским радовима из јануара 2023. године.

У складу са Одлуком о успостављању система енергетског менаџмента и информационог система енергетске ефикасности институцијама БиХ, енергетски сарадници вршили су континуиран унос података у информациони систем енергетског менаџмента (EMIS) и праћење потрошње енергената (гас, електрична енергија, вода). Унос у EMIS врши се за све објекте ЦББиХ на мјесечном нивоу и то за сва мјерна мјеста у објектима. Поред наведеног, подаци за потрошњу гаса у објекту Централног уреда ЦББиХ, на адреси Маршала Тита 25 у Сарајеву, шаљу се и аутоматски, путем интернет конекције са уграђеног бројила.

ЦББиХ је, у току 2023. године, Заводу за информатику и статистику Кантона Сарајево доставила Извјештај о настанку отпада за 2022. годину, у складу са чланом 31. Закона о статистици у Федерације БиХ и према Правилнику о категоријама отпада.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Финансијски извјештаји и Извјештај независног спољног ревизора

САДРЖАЈ

Одговорност за финансијско извјештавање	65
Извјештај независног ревизора	66
Извјештај о финансијском положају	69
Извјештај о добити или губитку	70
Извјештај о свеобухватној добити	71
Извјештај о промјенама у капиталу	72
Извјештај о новчаним токовима	74
Напомене уз финансијске извјештаје	76
1 Основне информације	76
2 Основа за припрему	78
3 Значајне информације о рачуноводственим политикама	82
4 Аранжман валутног одбора	94
5 Класификација и мјерење фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза	95
6 Управљање финансијским ризицима	99
7 Готовина у страним валутама	119
8 Депозити код иностраних банака	119
9 Специјална права вучења у ММФ-у	123
10 Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	123
11 Монетарно злато	125
12 Дужнички инструменти по амортизованом трошку	126
13 Остала имовина	127
14 Некретнине и опрема	128
15 Нематеријална имовина	129
16 Остала улагања	129
17 Новчанице и кованице у оптицају	130
18 Депозити банака	131
19 Депозити Владе и осталих јавних институција	131
20 Резервисања	132
21 Остале обавезе	133
22 Нето каматни приходи	133
23 Нето приходи од накнада и провизија	136
24 Нето реализовани (губици) од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	137
25 Нето реализовани добици од продаје монетарног злата	137
26 Нето (губици) од курсних разлика	137
27 Нето повећања / умањења вриједности на финансијску имовину	138
28 Остали приходи	138
29 Трошкови особља	139
30 Административни и остали оперативни трошкови	139
31 Трошкови производње новчаница и кованица	139
32 Расподјела годишње нето добити	140
33 Капитал	141
34 Новац и новчани еквиваленти	142
35 Трансакције са повезаним лицима	143
36 Ванбилансни депозити	144
37 Чланство БиХ у ММФ-у	145
38 Домаћи платни систем и систем за поравнања	147
39 Догађаји после датума извјештавања	148

3. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ СПОЉНОГ РЕВИЗОРА ЗА ГОДИНУ КОЈА ЈЕ ЗАВРШИЛА 31. ДЕЦЕМБРА 2023. ГОДИНЕ

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Финансијски извјештај за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ОДГОВОРНОСТ ЗА ФИНАНСИЈСКО ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Управа Централне банке Босне и Херцеговине је одговорна за финансијске извјештаје, који су припремљени у складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Управа је одговорна за досљедну примјену одабраних рачуноводствених политика, доношење разумних и увјерљивих просуђивања и процјена и за вођење одговарајућих рачуноводствених евиденција које у сваком тренутку омогућавају припремање финансијских извјештаја. Управа има општу одговорност за предузимање корака који су јој у разумној мјери доступни и за спровођење таквих интерних контрола које омогућавају очување имовине Централне банке Босне и Херцеговине, те спречавање и откривање превара и других неправилности.

Управни одбор је одговоран за одабир прикладних рачуноводствених политика које су усклађене са примјењивим Међународним стандардима финансијског извјештавања. Управни одбор разматра финансијске извјештаје и надгледа процес финансијског извјештавања Централне банке Босне и Херцеговине.

У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет који се састоји од три независна члана. Ревизорски комитет прегледа годишње финансијске извјештаје, након чега се исти разматрају и одобравају од стране Управног одбора и подносе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Предсједништву Босне и Херцеговине.

Ови финансијски извјештаји за 2023. годину су ревидирани од стране независних ревизора Централне банке Босне и Херцеговине ERNST & YOUNG д.о.о. Сарајево и ERNST & YOUNG д.о.о. Љубљана и њихов извјештај је дат на странама од 2 до 4. Независни ревизори имају пун и неограничен приступ свим подацима и информацијама потребним за спровођење и разматрање ревизорских процедура.

Приложени финансијски извјештаји на странама од 5 до 84 су одобрени од стране Управног одбора 28. марта 2024. године.

др Јасмина Селимовић
Предсједавајућа Управног одбора
Гувернерка

Мелиха Смајлагић
Руководитељица Одјељења за рачуноводство и финансије

Ernst & Young d.o.o.
Vrbanja 1 (SCC – Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
www.ey.com/ba

Извјештај независног ревизора

Управном одбору Централне банке Босне и Херцеговине

Мишљење

Обавили смо ревизију финансијских извјештаја Централне банке Босне и Херцеговине (Централна банка), који обухватају извјештај о финансијском положају на дан 31. децембар 2023., извјештај о добити или губитку, извјештај о свеобухватној добити, извјештај о промјенама у капиталу и извјештај о новчаним токовима за тада завршену годину, те напомене уз финансијске извјештаје, укључујући и значајне информације о рачуноводственим политикама.

Према нашем мишљењу, приложени финансијски извјештаји истинито и фер презентују финансијски положај Централне банке на дан 31. децембар 2023. и њену финансијску успјешност, те њене новчане токове за тада завршену годину у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (МСФИ).

Основа за мишљење

Обавили смо нашу ревизију у складу са Међународним ревизијским стандардима (МРевС-има). Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у нашем извјештају у одјељку о одговорностима ревизора за ревизију финансијских извјештаја. Независни смо од Централне банке у складу са Кодексом етике за професионалне рачуновође Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (ИЕСБА Кодексом) као и у складу с етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију финансијских извјештаја у Босни и Херцеговини и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу с тим захтјевима и ИЕСБА Кодексом.

Вјерујемо да су ревизијски докази које смо добили довољни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење.

Одговорности Управе, Управног одбора и Ревизорског комитета за финансијске извјештаје

Управа је одговорна за састављање и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са МСФИ и за оне контроле за које Управа одреди да су потребне за омогућавање састављања финансијских извјештаја који су без значајног погрешног приказа услед преваре или грешке.

У састављању финансијских извјештаја, Управа је одговорна за процјењивање способности Централне банке да настави с пословањем по временски неограниченом пословању, објављивање, ако је примјењиво, питања повезаних с временски неограниченим пословањем и кориштењем рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања, осим ако Управа или намјерава ликвидирати Централну банку или прекинути пословање или нема реалне алтернативе него да то учини.

Управни одбор је одговоран за надгледање процеса финансијског извјештавања којег је установила Централна банка. У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет.

Ernst & Young d.o.o.
Vrbanja 1 (SCC – Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
www.ey.com/ba

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе јесу ли финансијски извјештаји као цјелина без значајног погрешног приказа услед преваре или грешке и издати ревизорски извјештај који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је виши ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу с МРевС-има увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услед преваре или грешке и сматрају се значајни ако се разумно може очекивати да, појединачно или у збиру, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу с МРевС-има, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказа финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су достатни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказа насталог услед преваре је већи од ризика насталог услед грешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворења, намјерно испуштање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизијске поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о учинковитости интерних контрола Централне банке.
- оцјењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створила Управа.
- закључујемо о примјерености кориштења рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања коју користи Управа и, темељено на прибављеним ревизијским доказима, закључујемо о томе постоји ли значајна неизвјесност у вези с догађајима или околностима који могу стварати значајну сумњу у способност Централне банке да настави с пословањем по временски неограниченом пословању. Ако закључимо да постоји значајна неизвјесност, од нас се захтијева да скренемо пажњу у нашем ревизорском извјештају на повезане објаве у финансијским извјештајима или, ако такве објаве нису одговарајуће, да модификујемо наше мишљење. Наши закључци се темеље на ревизијским доказима прибављеним све до датума нашег ревизорског извјештаја. Међутим, будући догађаји или услови могу узроковати да Централна банка прекине с настављањем пословања по временски неограниченом пословању.
- оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и одражавају ли финансијски извјештаји трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

Ernst & Young d.o.o.
Vrbanja 1 (SCC – Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

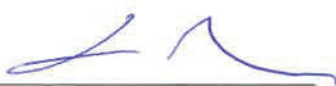
Tel: +387 33 870 014
www.ey.com/ba

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја (наставак)

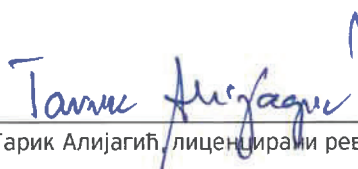
Ми комуницирамо с Управним одбором и Ревизорским комитетом у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним ревизијским налазима, укључујући и у вези са значајним недостацима у интерним контролама који су откривени током наше ревизије.

Ми такође дајемо изјаву Управном одбору и Ревизорском комитету да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независности и да ћемо комуницирати с њима о свим односима и другим питањима за која се може разумно сматрати да утичу на нашу независност, као и, гдје је примјењиво, о повезаним заштитама.

Данијела Мирковић, прокуриста

Ernst & Young д.о.о. Сарајево
Врбања 1 (SCC – Sarajevo City Center)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 28. март 2024. године

Тарик Алијагић, лиценцирани ревизор

Ernst & Young д.о.о. Сарајево
Врбања 1 (SCC – Sarajevo City Center)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 28. март 2024. године

Јанез Уранич, партнер

Ernst & Young д.о.о. Љубљана
Дунајска цеста 111
1000 Љубљана
Република Словенија

Љубљана, 28. март 2024. године

ERNST & YOUNG
Revizija, poslovno
svetovanje d.o.o., Ljubljana 3

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
 Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

У хиљадама КМ	Напомена	31. децембар 2023.	На дан 31. децембар 2022.
ИМОВИНА			
Готовина у страним валутама	7	455.191	572.020
Депозити код иностраних банака	8	8.326.590	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	9, 37	2.073	149
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	10	6.150.130	5.887.589
Монетарно злато	11	175.459	160.040
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	12	1.180.421	1.172.862
Остала имовина	13	17.384	19.280
Некретнине и опрема	14	47.310	48.535
Нематеријална имовина	15	864	844
Остала улагања	16	27.813	27.813
		16.383.235	16.162.332
УКУПНО ИМОВИНА			
ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ			
ОБАВЕЗЕ			
Новчанице и кованице у оптицају	17	7.565.108	7.436.097
Депозити банака	18	7.083.235	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	19	752.898	958.245
Резервисања	20	2.025	897
Остале обавезе	21	68.669	4.301
Укупно обавезе		15.471.935	15.616.927
КАПИТАЛ			
Почетни капитал		25.000	25.000
Резерве		886.300	520.405
Укупно капитал	33	911.300	545.405
		16.383.235	16.162.332
УКУПНО ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ			

Напомене на странама од 12 до 84 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
 Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТИ ИЛИ ГУБИТКУ

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2023.	2022.
Каматни приходи		330.687	78.832
Каматни расходи		(14.269)	(39.026)
НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ	<u>22</u>	316.418	39.806
Приходи од накнада и провизија		21.945	22.704
Расходи од накнада и провизија		(534)	(791)
НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	<u>23</u>	21.411	21.913
Нето реализовани (губици) од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	<u>24</u>	(22.487)	(63.470)
Нето реализовани добици од продаје монетарног злата	<u>25</u>	-	60.014
Нето (губици) од курсних разлика	<u>26</u>	(202)	(42)
Нето повећања / умањења вриједности на финансијску имовину	<u>27</u>	100	(924)
Остали приходи	<u>28</u>	793	850
ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ		316.033	58.147
Трошкови особља	<u>29</u>	(23.074)	(18.622)
Административни и остали оперативни трошкови	<u>30</u>	(7.500)	(6.991)
Трошкови производње новчаница и кованица	<u>31</u>	(4.404)	(3.732)
Трошкови амортизације	<u>14,15</u>	(2.794)	(2.903)
ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ		(37.772)	(32.248)
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ	<u>32</u>	278.261	25.899

Напомене на странама од 12 до 84 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
 Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ИЗВЈЕШТАЈ О СВЕОБУХВАТНОЈ ДОБИТИ

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2023.	2022.
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		278.261	25.899
Остала свеобухватна добит / (губитак)			
<i>Ставке које су или које се могу накнадно пренијети у добит или губитак:</i>			
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит			
Нето промјена у фер вриједности током године	10	113.948	(365.150)
Нето промјена у резервацијама за очекиване кредитне губитке призната у добит или губитак током године	6.1.1. , 27	99	(239)
Рекласификација у добит или губитак од продаје дужничких инструмената	24	22.487	63.470
		136.534	(301.919)
Монетарно злато			
Нето промјена у фер вриједности током године	11	15.419	19.996
Рекласификација у добит или губитак од продаје монетарног злата	25	-	(60.014)
		15.419	(40.018)
Укупно остала свеобухватна добит / (губитак)		151.953	(341.937)
УКУПНО СВЕОБУХВАТНА ДОБИТ / (ГУБИТАК) ЗА ГОДИНУ		430.214	(316.038)

Напомене на странама од 12 до 84 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
 Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ

У хиљадама КМ

Стање на дан 1. јануар 2023. године

Укупно свеобухватна добит за годину

Нето добит за годину ([напомена 32](#))

Остала свеобухватна добит

Нето повећање у фер вриједности
 дужничких инструмената

Нето повећања у резервацијама за очекиване кредитне
 губитке за дужничке инструменте
 призната у добит или губитак

Рекласификација у добит или губитак од продаје
 дужничких инструмената

Нето повећање у фер вриједности монетарног злата

Расподјела добити у буџет

Босне и Херцеговине ([напомена 32](#))

Стање на дан 31. децембар 2023. године

Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405
-	136.534	15.419	-	278.261	430.214	430.214
-	-	-	-	278.261	278.261	278.261
-	136.534	15.419	-	-	151.953	151.953
-	113.948	-	-	-	113.948	113.948
-	99	-	-	-	99	99
-	22.487	-	-	-	22.487	22.487
-	-	15.419	-	-	15.419	15.419
-	-	-	-	(64.319)	(64.319)	(64.319)
25.000	(6.471)	73.530	31.300	787.941	886.300	911.300

Напомене на странама од 12 до 84 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
 Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
Стање на дан 1. јануар 2022. године	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443
Укупно свеобухватни (губитак) за годину	-	(301.919)	(40.018)	-	25.899	(316.038)	(316.038)
Нето добит за годину (напомена 32)	-	-	-	-	25.899	25.899	25.899
Остали свеобухватни (губитак)	-	(301.919)	(40.018)	-	-	(341.937)	(341.937)
Нето (смањење) у фер вриједности дужничких инструмената	-	(365.150)	-	-	-	(365.150)	(365.150)
Нето (отпуштања) у резервацијама за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте призната у добит или губитак	-	(239)	-	-	-	(239)	(239)
Рекласификација у добит или губитак од продаје дужничких инструмената	-	63.470	-	-	-	63.470	63.470
Нето повећање у фер вриједности монетарног злата	-	-	19.996	-	-	19.996	19.996
Рекласификација у добит или губитак од продаје монетарног злата	-	-	(60.014)	-	-	(60.014)	(60.014)
Стање на дан 31. децембар 2022. године	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405

Напомене на странама од 12 до 84 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
 Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА

За годину која је завршила 31. децембра		
Напомена	2023.	2022.
У хиљадама КМ		
НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ОПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ		
Нето добит за годину	278.261	25.899
Прилагођено за:		
Каматне приходе	22 (330.687)	(78.832)
Каматне расходе	22 14.269	39.026
Нето (повећања) / умањења вриједности на финансијску имовину	27 (100)	924
Нето реализоване губитке од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	24 22.487	63.470
Нето реализоване (добитке) од продаје монетарног злата	25 -	(60.014)
Нето губитке од курсних разлика	26 202	42
Приходе од донација	(3)	(3)
Нето повећања / (отпуштања) у резервисањима	20, 29 1.255	(327)
Нето (добитке) / губитке од отуђења некретнина, опреме и нематеријалне имовине	(2)	3
Приход од дивиденди признат у добит или губитак	28 (721)	(721)
Амортизацију	14, 15 2.794	2.903
Нето новчани токови од оперативних активности прије промјена на пословној имовини и обавезама	(12.245)	(7.630)
Промјене на пословној имовини и обавезама		
(Повећање) орочених депозита код иностраних банака	(748.816)	(566.900)
(Повећање) / смањење дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	(148.593)	5.376.853
(Повећање) дужничких инструмената по амортизованом трошку	(7.553)	(1.173.087)
Смањење монетарног злата	-	161.943
Смањење / (повећање) остале имовине	1.107	(1.601)
Повећање новчаница и кованица у оптицају	17 129.011	512.279
(Смањење) депозита банака	(135.333)	(1.336)
(Смањење) депозита Владе и осталих јавних институција	(205.347)	(471.351)
Повећање / (смањење) осталих обавеза	116	(3.885)
Исплате по основу резервисања	20 (127)	(182)
Наплаћена камата	307.731	75.142
Плаћена камата	(13.088)	(39.026)
Нето новац од оперативних активности	(833.137)	3.861.219
НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ИНВЕСТИЦИОНИХ АКТИВНОСТИ		
Приливи од продаје некретнина и опреме	3	-
Куповине некретнина, опреме и нематеријалне имовине	14, 15 (1.594)	(1.125)
Примљена дивиденда	721	721
Нето новац од инвестиционих активности	(870)	(404)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
 Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2023.

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	Напомена	2023. 2022.
Нето ефекти умањења вриједности за очекиване кредитне губитке на новац и новчане еквиваленте		266 (894)
Нето ефекти курсних разлика на новац и новчане еквиваленте		(266) (14)
Нето (смањење) / повећање новца и новчаних еквивалената		(834.007) 3.859.907
Новац и новчани еквиваленти на почетку године		7.846.633 3.986.726
Новац и новчани еквиваленти на крају године	34	7.012.626 7.846.633

Напомене на странама од 12 до 84 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Централна банка Босне и Херцеговине („Централна банка“) је врховна монетарна власт Босне и Херцеговине („БиХ“). Њено оснивање, организација и операције су дефинисани Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Службени гласник БиХ, број: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 и 32/07 („Закон о Централној банци“), који је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, сагласно Општем оквирном споразуму за мир у Босни и Херцеговини („Устав БиХ“).

Централна банка је основана 20. јуна 1997. године и почела је са радом 11. августа 1997. године.

Централна банка послује преко Централног уреда, три главне јединице у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале у Брчком и на Палама. Филијала Пале је под надлежношћу главне јединице у Бањој Луци.

Сједиште Централног уреда Централне банке је у Сарајеву, адреса Маршала Тита број 25.

Основни циљ Централне банке је да постигне и одржи стабилност домаће валуте (конвертибилне марке) тако што издаје конвертибилну марку (КМ) у складу са правилом валутног одбора. Правило валутног одбора, дефинисано Законом о Централној банци, подразумева да се КМ издаје само уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама. Поред тога, Централна банка има обавезу да, на захтјев, без ограничења купује и продаје КМ за евро (EUR) по службеном девизном курсу у износу $1,95583 \text{ KM} = 1 \text{ EUR}$, који је одређен Законом о Централној банци.

Гарантована конвертибилност КМ и потпуно покриће монетарне пасиве конвертибилним девизним резервама по аранжману валутног одбора су примарни циљеви Централне банке. Све активности и операције Централне банке се предузимају како би се остварили законски постављени циљеви и задаци односно очувала монетарна стабилност у складу са правилом валутног одбора и нису ни у једном моменту усмјерени ка максимизацији профита.

Основни задаци Централне банке, дефинисани Законом о Централној банци, укључују:

- дефинисање, усвајање и контролисање монетарне политике БиХ путем издавања домаће валуте (конвертибилне марке) по прописаном девизном курсу уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама;
- држање и управљање званичним девизним резервама Централне банке на сигуран и профитабилан начин;
- успостављање и одржавање одговарајућих платних и обрачунских система;
- издавање прописа и смјерница за остваривање дјелатности Централне банке, у складу са Законом о Централној банци;
- координацију дјелатности агенција за банкарство надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- примање депозита од институција и јавних агенција БиХ, ентитетских институција и агенција и депозита од резидентних банака у циљу испуњавања захтјева за обавезном резервом;
- стављање у оптицај и повлачење из оптицаја домаће валуте, укључујући новчанице и кованице законског средства плаћања, придржавајући се строго правила валутног одбора;
- учествовање у раду међународних организација које раде на јачању финансијске и економске стабилности земље;
- заступање БиХ у међународним организацијама по питањима монетарне политике.

У оквиру својих овлаштења, утврђених Законом о Централној банци, Централна банка је потпуно независна од ентитета, јавних агенција и било којих других органа у извршавању својих циљева и задатака.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ (НАСТАВАК)

Кључно руководство Централне банке чине два тијела: Управни одбор и Управа.

У складу са Законом о Централној банци, сва овлашћења која нису специфично дата Управном одбору додјељују се гувернеру. Гувернер је предсједавајући Управног одбора и предсједавајући Управа.

Управу Централне банке поред гувернера чине три вицегувернера, које именује гувернер уз одобрење Управног одбора. Управа оперативно руководи пословањем Централне банке.

Чланове кључног руководства Централне банке чине:

Управни одбор

др Јасмина Селимовић	предсједавајућа (од 3. јануара 2024. године)
др Сенад Софтић	предсједавајући (до 3. јануара 2024. године)
др Радомир Божић	члан
др Данијела Мартиновић	чланица
др Мирза Кршо	члан (од 3. јануара 2024. године)
др Дарко Томаш	члан (од 3. јануара 2024. године)
мр Шериф Исовић	члан (до 3. јануара 2024. године)
др Драган Кулина	члан (до 3. јануара 2024. године)

Више информација о промјенама чланова Управног одбора је објављено у [напомени 39.](#)

Управа

др Јасмина Селимовић	гувернерка (од 3. јануара 2024. године)
др Сенад Софтић	гувернер (до 3. јануара 2024. године)
мр Ернадина Бајровић	вицегувернерка
др Жељко Марић	вицегувернер
мр Марко Видаковић	вицегувернер (од 1. марта 2022. године)

Ревизорски комитет процјењује свеукупну адекватност и ефективност процеса финансијског извјештавања Централне банке, врши преглед финансијских извјештаја прије њиховог разматрања и одобрења од стране Управног одбора, као и надзор процеса спољне ревизије годишњих финансијских извјештаја и процеса избора независних ревизора Централне банке. Надзорне функције Ревизорског комитета подразумијевају и надзор оквира управљања ризицима и система интерних контрола, надзор функције усклађености пословања и надзор функције интерне ревизије.

Чланове Ревизорског комитета Централне банке чине:

Ревизорски комитет

др Елвир Чизмић	предсједавајући (од 1. јануара 2022. године)
др Дијана Ћавар	чланица (од 1. јануара 2022. године)
др Васиљ Жарковић	члан (од 1. марта 2022. године)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ**2.1. Изјава о усклађености**

Финансијски извјештаји Централне банке припремљени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања („МСФИ“), објављеним од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде („ОМРС“).

Ови финансијски извјештаји су припремљени на основу претпоставке о временској неограничености пословања.

Више информација о условима у окружењу у којима се одвијало пословање Централне банке у 2023. години, а који су значајно утицали на исказана стања имовине, обавеза, прихода и расхода Централне банке је објављено у [напомени 3.13](#).

2.2. Основа за мјерење

Ови финансијски извјештаји су припремљени примјеном обрачунске рачуноводствене основе и користећи историјски трошак као основу мјерења, изузев за следеће значајне ставке:

Ставка	Основа мјерења
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	фер вриједност
Монетарно злато	фер вриједност

2.3. Функционална и извјештајна валута

Финансијски извјештаји Централне банке приказани су у монетарној јединици БиХ коју представља КМ. Све финансијске информације су заокружене на најближу хиљаду (уколико није другачије наведено).

2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима**2.4.1. Нови и измијењени стандарди**

Усвојене рачуноводствене политике су у складу са онима из претходне финансијске године, осим следећих измијењених МСФИ-јева који су усвојени од стране Централне банке од 1. јануара 2023. године:

- **МСФИ 17: Уговори о осигурању**

Стандард је на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године. Ово је свеобухватни нови рачуноводствени стандард за уговоре о осигурању, покрива признавање и вредновање, презентацију и објављивања. МСФИ 17 се примјењује на све врсте издатих уговора о осигурању, као и на одређене гаранције и финансијске инструменте са уговорима о дискреционом учешћу. Централна банка не издаје уговоре у оквиру МСФИ 17, стога његова примјена нема утицај на финансијски резултат Централне банке, финансијски положај или токове готовине.

Посљедишно, овај стандард није имао утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **МРС 1 Презентација финансијских извјештаја и МСФИ Извјештај из праксе 2: Објављивање рачуноводствених политика (Допуне)**

Допуне су на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године. Допуне дају смјернице о примјени концепта процјене материјалности на објављивање рачуноводствених политика. Посебно, измјене МРС 1 замјењују захтјев за објављивањем „значајних“ рачуноводствених политика са захтјевом за објављивањем „материјалних“ рачуноводствених политика. Такође, упутства и илустративни примјери су додати у Извјештај из праксе како би помогли у примјени концепта материјалности приликом доношења процјена о објављивању рачуноводствених политика.

Допуне овог стандарда нису имале значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)**2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима (наставак)****2.4.1. Нови и измијењени стандарди (наставак)**

- **МРС 8 Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке: Дефиниција рачуноводствених процјена (Допуне)**

Допуне су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године и примјењују се на промјене у рачуноводственим политикама и промјене рачуноводствених процјена које се дешавају на или након почетка тог периода. Измјенама се уводи нова дефиниција рачуноводствених процјена, дефинисаних као новчани износи у финансијским извјештајима који су предмет несигурности при одмјеравању, ако нису резултат исправке грешке из претходног периода. Такође, допунама се појашњава шта су промјене у рачуноводственим процјенама и како се оне разликују од промјена рачуноводствених политика и исправки грешака.

Допуне овог стандарда нису имале значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **МРС 12 Порез на добит: Одгођени порези који настају у вези са имовином и обавезама које произилазе из једне трансакције (Допуне)**

Допуне су на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године. Допуне сужавају обим и дају наредна појашњења у вези са изузетком за почетно признавање према МРС 12 и прецизирају како субјекти треба да обрачунавају одложени порез у вези са имовином и обавезама које проистичу из једне трансакције, као што су најмови и обавезе враћања у првобитно стање. Измјене и допуне појашњавају да када су плаћања којима се измирује обавеза одбитна за пореске сврхе, ствар је просуђивања, узимајући у обзир важећи порески оквир, да ли се такви одбици могу за пореске сврхе приписати обавези или повезаној компоненти имовине. Према измјенама, изузетак од почетног признавања се не примјењује на трансакције које при почетном признавању доводе до једнаких опорезивих и одбитних привремених разлика. Примјењује се само ако признавање унајмљеног средства и обавезе најма (или обавезе за враћање имовине у првобитно, укључујући са том обавезом повезано средство) доведе до опорезивих и одбитних привремених разлика које нису једнаке.

Допуне овог стандарда нису имале значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **МРС 12 Порез на добит: Међународна пореска реформа – Правила за други стуб (Допуне)**

Допуне ступају на снагу одмах по објављивању, али одређени захтјеви за објављивање ступају на снагу касније. Организација за економску сарадњу и развој („ОЕCD“) објавила је правила за други стуб у децембру 2021. године како би обезбиједила да велики мултинационални субјекти подлијежу минималној пореској стопи од 15%. Дана 23. маја 2023. године, ОМРС је издао Међународну пореску реформу – правила за други стуб – измјене и допуне МРС 12. Допуне уводе обавезни привремени изузетак у рачуноводству одложених пореза који произилазе из јурисдикционе примјене правила за други стуб и захтјева за обављивање за погођене субјекте о потенцијалној изложености порезу на добит из другог стуба. Измјене захтјевају, за периоде у којима је регулатива другог стуба (суштински) усвојена, али још није на снази, објављивање познатих или разумно процјенљивих информација које помажу корисницима финансијских извјештаја да разумију изложеност субјеката која проистиче из пореза на добит из другог стуба. Да би се ускладили са овим захтјевима, од субјеката се тражи да објаве квалитативне и квантитативне информације о својој изложености порезу на добит из другог стуба на крају извјештајног периода. Објављивање текућих пореских расхода који се односе на порез на добит из другог стуба и обављивања у вези са периодима прије него што закон ступи на снагу су потребни за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године, али нису потребни за било који периодични извјештај у години која се завршава 31. децембра 2023. или раније.

Допуне овог стандарда нису имале значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)**2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима (наставак)****2.4.2. Стандарди који су издати, али још увијек нису ступили на снагу и нису раније усвојени**

- **МРС 1 Презентација финансијских извјештаја: Класификација краткорочних и дугорочних обавеза (Допуне)**

Измјене и допуне су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године, уз дозвољену ранију примјену, и обавезу да се примјењују ретроспективно у складу са МРС 8. Циљ измјена је да разјасни принципе у МРС 1 за класификацију обавеза на краткорочне и дугорочне. Измјенама је појашњено значење права на одлагање измирења обавеза, услов да ово право постоји на крају извјештајног периода, да намјера менаџмента не утиче на класификацију на краткорочне и дугорочне обавезе, да опције друге уговорне стране које би могле да доведу до измирења обавеза преносом сопствених instrumenata капитала субјекта не утичу на класификацију на краткорочну и дугорочну обавезу. Такође, измјене и допуне прецизирају да само ковенанте са којима субјект мора бити усклађен на или прије датума извјештавања могу утицати на класификацију обавезе. Додатна објављивања су такође потребна за дугорочне обавезе које произилазе из кредитних аранжмана који су предмет усаглашености са ковенантама у року од дванаест мјесеци након датума извјештавања. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **МСФИ 16 Најмови: Обавезе по основу трансакција продаје и повратног најма (Допуне)**

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене и допуне имају за циљ да побољшају захтјеве које продавац - најмодавац користи у одмјеравању обавезе за најам која произилази из трансакције продаје и повратног најма у МСФИ 16, док се не мијења рачуноводствени третман најма који није у вези са трансакцијама продаје и повратног најма. Конкретно, продавац - најмодавац одређује „плаћања најма” или „ревидирана плаћања најма” на такав начин да продавац - најмодавац не признаје било какав износ добитка или губитка који се односи на право кориштења које задржава. Примјена ових захтјева не спречава продавца - најмодавца да призна, у извјештају о добити или губитку, било какав добитак или губитак у вези са дјелимичним или потпуним раскидом најма. Продавац - најмодавац примјењује измјену ретроспективно у складу са МРС 8 на трансакције продаје и повратног најма које су склопљене након датума почетне примјене, што је почетак годишњег извјештајног периода у којем је субјект први пут примјенио МСФИ 16. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **МРС 7 Извјештај о токовима готовине и МСФИ 7 Финансијски инструменти: Објављивања – Финансијски аранжмани са добављачима (Допуне)**

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене допуњују захтјеве који су већ у МСФИ и захтјевају од субјекта да објави одредбе и услове финансијских аранжмана са добављачима. Поред тога, од субјекта се захтијева да на почетку и на крају извјештајног периода објаве књиговодствене износе финансијских обавеза по основу финансијских аранжмана са добављачима и ставке у којима су те обавезе приказане, као и књиговодствене износе финансијских обавеза и ставки за које су финансијери већ измирили одговарајуће обавезе према добављачима. Субјекти такође треба да објаве врсту и ефекат безготовинских промјена у књиговодственим вриједностима финансијских обавеза по основу финансијских аранжмана са добављачима које спречавају да књиговодствени износи финансијских обавеза буду упоредиви. Надаље, измјене захтијевају од субјекта да на почетку и на крају извјештајног периода објави распон датума доспијећа за финансијске обавезе које дугују финансијерима и за упоредиве обавезе према добављачима које нису дио тих аранжмана. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)**2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима (наставак)****2.4.2. Стандарди који су издати, али још увијек нису ступили на снагу и нису раније усвојени (наставак)**

- **МРС 21 Ефекти промјена девизних курсева: Недостатак размјењивости (Допуне)**

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2025. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене и допуне прецизирају како субјект треба да процјени да ли је валута размјењива и како треба да одреди спот курс када замјена није могућа. Сматра се да је валута замјењива у другу валуту када је субјект у могућности да добије другу валуту у административно разумном временском оквиру, путем тржишта или механизма размјене у којем би трансакција размјене створила извршна права и обавезе. Ако валута није замјењива у другу валуту, од субјекта се тражи да процјени спот курс на дан вредновања. Циљ субјекта у процјени спот курса је да одрази курс по којем би се одвијала уредна трансакција размјене на датум вредновања између учесника на тржишту под преовлађујућим економским условима. Измјенама се напомиње да субјект може да користи доступни курс без прилагођавања или друге технике процјене. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **Допуна МСФИ 10 - Консолидовани финансијски извештаји и МРС 28 - Улагања у придружена друштва и заједничке подухвате: Продаја имовине између инвеститора и зависног друштва**

Измјене указују на познато неслагање захтјева у МСФИ 10 и оних у МРС 28, везаних за продају или уношење имовине између улагача и његових зависних друштава и заједничких подухвата. Главна посљедица измјена односи се на то да је укупан губитак или добитак признат када трансакција тангира пословање (без обзира да ли је ријеч о зависном друштву или не). Дјелимичан добитак или губитак је признат када трансакција тангира имовину која не представља бизнис, чак и када је ова имовина дио зависног друштва. У децембру 2015. године ОМРС одложио је датум примјене овог стандарда на неодређено вријеме чекајући исход истраживања везано за примјену метода учешћа. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА

Централна банка је досљедно примјењивала објављене значајне рачуноводствене политике на све периоде приказане у овим финансијским извјештајима.

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе**3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза**

Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза се одређује приликом почетног признавања.

А. Финансијска имовина

Финансијска имовина Централне банке се може класификовати у једну од три наведене категорије приликом почетног признавања:

- Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку,
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједност кроз добит или губитак.

На датуме извјештавања Централна банка није имала финансијску имовину која спада у категорију накнадног мјерења по фер вриједности кроз добит или губитак.

Класификација финансијске имовине одређена је:

- Пословним моделом Централне банке за управљање финансијском имовином и
- Карактеристикама финансијске имовине са уговорним новчаним токовима.

Пословни модел

Пословни модел означава начин на који Централна банка управља финансијском имовином са циљем генерисања новчаних токова. На датуме извјештавања, Централна банка управља својом имовином кроз следеће пословне моделе:

1. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и
2. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и продаје“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и новчане токове који настају у тренутку њене продаје.

Управљање уговорним новчаним токовима по основу инвестирања у дужничке инструменте може се вршити кроз оба пословна модела.

Централна банка је дужна, искључиво ако мијења свој пословни модел за управљање финансијском имовином, рекласификовати сву финансијску имовину на коју утиче промјена пословног модела.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

За финансијску имовину којом се управља кроз ове моделе, Централна банка процјењује да ли су уговорни новчани токови финансијске имовине само плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице. Ова процјена се ради на нивоу портфела из разлога што је тај ниво најбољи одраз начина управљања финансијском имовином. У сврху процјене, „главница“ се дефинише као фер вриједност финансијске имовине приликом почетног признавања. „Камата“ се дефинише као накнада за временску вриједност новца, кредитни ризик повезан са неподмиреним износом главнице током одређеног периода и остале ризике и трошкове повезане са држањем финансијске имовине.

За потребе процјене да ли су уговорни новчани токови „плаћање само главнице и камате“, Централна банка узима у обзир уговорне новчане токове инструмента. Само она финансијска имовина која задовољава захтјеве „плаћање само главнице и камате“ може се класификовати у категорију финансијске имовине која се мјери по амортизованом трошку или финансијске имовине која се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку ако задовољава следеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит ако имовина задовољава следеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ постигнут наплатом уговорних новчаних токова и продајом финансијске имовине и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Б. Финансијске обавезе

Централна банка класификује све своје финансијске обавезе као накнадно мјерене по амортизованом трошку, осим новчаница и кованица у оптицају које се мјере по номиналној вриједности ([напомена 3.6](#)). Финансијске обавезе се не рекласификују.

3.1.2. Почетно признавање финансијске имовине и финансијских обавеза

Финансијска имовина и финансијске обавезе се признају у извјештају о финансијском положају само када Централна банка постане једна од уговорних страна на коју се примјењују уговорни услови финансијског инструмента.

Финансијска имовина и финансијске обавезе се почетно мјере по фер вриједности. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем или издавањем финансијске имовине и финансијских обавеза, осим за имовину и обавезе који се класификују по фер вриједности кроз добит или губитак, се додају у или одузимају од фер вриједности финансијске имовине или финансијских обавеза приликом почетног признавања по потреби. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем финансијске имовине или финансијских обавеза по фер вриједности кроз добит или губитак се признају директно у добит или губитак.

Сва финансијска имовина се почетно признаје на датум подмирења, а то је датум када Централна банка стекне имовину или се имовина испоручи Централној банци.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)****3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза**

Изабрана класификација финансијске имовине и финансијских обавеза одређује начин њеног накнадног мјерења.

Амортизовани трошак финансијске имовине или финансијске обавезе је износ по којем се финансијска имовина или финансијска обавеза мјери приликом почетног признавања, умањен за отплату главнице, увећан или умањен за кумулативну амортизацију примјеном методе ефективне каматне стопе свих разлика између почетног износа и износа до доспијећа, и у случају финансијске имовине, усклађен за свако умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Бруто књиговодствена вриједност финансијске имовине је амортизовани трошак финансијске имовине прије усклађења за умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Метода ефективне каматне стопе је метода израчуна амортизованог трошка (бруто књиговодствене вриједности) финансијске имовине или финансијске обавезе и распоређивања и признавања прихода и расхода од камата у добит или губитак током одређеног периода.

А. Финансијска имовина**Финансијска имовина по амортизованом трошку**

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине. Ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по амортизованом трошку се признају у добит или губитак као приходи од камата или расходи по основу ефеката негативних каматних стопа у периоду када су настали.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по амортизованом трошку класификовани су готовина у страним валутама, депозити код иностраних банака, специјална права вучења у ММФ-у, дужнички инструменти по амортизованом трошку и остала финансијска имовина.

Финансијска имовина по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност имовине и усклађује се са фер вриједности финансијске имовине на сваки датум извјештавања. Током периода држања, ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит признају се на следећи начин:

- Приходи од камата или расходи по основу ефеката негативних каматних стопа признају се у добит или губитак у периоду када су настали.
- Усклађивања фер вриједности признају се у осталој свеобухватној добити у периоду када су настали.

Приликом престанка признавања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, кумулативни добитак или губитак претходно признат у осталој свеобухватној добити рекласификује се у добит или губитак, укључујући претходно признате добитке или губитке од умањења.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит класификовани су дужнички инструменти Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)****3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)****Власнички инструменти**

Централна банка је направила неопозив избор да у осталој свеобухватној добити прикаже накнадне промјене фер вриједности власничких инструмената који се не држе за трговање због својих специфичних карактеристика и непостојања активног тржишта за њихово трговање. Остала улагања представљају власничке инструменте који су почетно признати по трошку стицања за који се сматра да одговара њиховој фер вриједности због немогућности поузданог утврђивања њихове фер вриједности.

На датуме извјештавања, власничке инструменте Централне банке по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит чине акције Банке за међународна поравнања (енг. BIS - The Bank for International Settlements) и акције SWIFT-а (енг. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) ([напомена 16](#)).

Умањење вриједности финансијске имовине

Захтјеви за умањењем вриједности финансијске имовине користе више информација по принципу погледа унапријед за признавање очекиваних кредитних губитака. Инструменти који потпадају под ове захтјеве односе се на финансијску имовину мјерену по амортизованом трошку односно депозите код иностраних банака, дужничке инструменте по амортизованом трошку и специјална права вучења у ММФ-у, као и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Централна банка користи поједностављени приступ у израчунању очекиваних кредитних губитака за остала потраживања. Власнички инструменти мјерени по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит нису предметом умањења вриједности.

Централна банка признаје умањење вриједности за ове губитке на сваки датум извјештавања. Мјерење очекиваних кредитних губитака одражава:

- Објективан и пондерисано вјероватан износ који се одређује проценом више могућих исхода,
- Временску вриједност новца и
- Разумне и корисне информације које су на располагању без додатних трошкова или напора на датум извјештавања о прошлим догађајима, тренутним условима и предвиђањима о будућим економским условима.

[Напомена 6.1.](#) пружа више информација о начину мјерења очекиваних кредитних губитака.

Умањење вриједности за очекиване кредитне губитке обрачунава се и приказује у извјештају о финансијском положају како слиједи:

Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине и евидентирају као одбитна ставка бруто књиговодствене вриједности имовине.

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине, али се умањење вриједности признаје у осталој свеобухватној добити као резервација за очекиване кредитне губитке и не умањује књиговодствену вриједност финансијске имовине у извјештају о финансијском положају.

Умањење вриједности на финансијску имовину признаје се у добит или губитак, независно од класификације финансијске имовине која је предметом умањења на сваки датум извјештавања.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)****3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)****Б. Финансијске обавезе**

Приход или расход од камате по основу финансијских обавеза мјерених по амортизованом трошку признаје се у добит или губитак користећи методу ефективне каматне стопе.

Приходи од наклада и провизија по основу финансијских обавеза признају се када је услуга извршена.

Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку укључују новчанице и кованице у оптицају, депозите банака, депозите Владе и осталих јавних институција и остале финансијске обавезе.

3.1.4. Престанак признавања финансијске имовине и финансијских обавеза

Централна банка престаје признавати финансијску имовину само онда када уговорна права на новчане примитке од имовине истекну или када Централна банка пренесе финансијску имовину и суштински све ризике и користи од власништва имовине на други субјект.

Финансијска обавеза се престаје признавати када је измирена, отказана или је истекла.

3.2. Пребијање

Финансијска имовина и обавезе се пребијају и нето износ се исказује у извјештају о финансијском положају на нето принципу само када постоји законски проведиво право за пребијањем признатих износа и када постоји намјера за приказивањем и подмиривањем трансакција на нето основи.

Приходи и расходи се приказују на нето основи само када то допушта одређени МСФИ, или за оне добитке и губитке који произлазе из групе сличних трансакција.

3.3. Новац и новчани еквиваленти

Новац и новчани еквиваленти за потребе извјештавања о новчаним токовима састоје се од следећих категорија: жиро рачуни, готовина у страним валутама, девизни депозити по виђењу, девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће од датума стицања и специјална права вучења у ММФ-у.

3.4. Монетарно злато

Монетарно злато је дио девизних резерви Централне банке и класификовано је као финансијска имовина. Монетарно злато се почетно признаје по фер вриједности, укључујући трансакционе трошкове који се директно могу приписати стицању монетарног злата.

Након почетног признавања, монетарно злато се накнадно мјери по фер вриједности. Нереализовани добици и губици који произлазе из промјена фер вриједности, а по основу промјена у цијени монетарног злата, признају се на рачуну резерви фер вриједности у оквиру остале свеобухватне добити. Прије расподеле годишње остварене добити, уколико нереализовани губици прелазе стање резерви фер вриједности за монетарно злато, Централна банка признаје износ негативног салда на рачун добити или губитка и тај износ улази у остварену добит расположиву за расподелу, уколико су испуњени законски прописани услови за расподелу добити.

Приликом продаје злата, нереализовани добици и губици из остале свеобухватне добити се преносе у добит или губитак.

Фер вриједност монетарног злата се исказује у EUR валути, преведећи га по фиксном курсу КМ на датум извјештавања и утврђује се према посљедњој расположивој послјеподневној цијени једне унце злата на датум извјештавања.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.5. Некретнине, опрема и нематеријална имовина**

Некретнине, опрема и нематеријална имовина је имовина набављена из властитих средстава Централне банке и новчаних и неновчаних донација. Некретнине, опрема и нематеријална имовина исказују се по историјском трошку умањеном за акумулирану амортизацију и акумулиране губитке од умањења вриједности. Трошак укључује куповну цијену и све трошкове који су директно повезани са довођењем имовине у радно стање за намјеравану употребу. Одржавање и поправке, замјене, те побољшања мањег значаја признају се као расход кад су настали. Значајна побољшања и замјене се капитализују.

Имовина у припреми исказана је по трошку набавке укључујући трошкове фактурисане од трећих лица. Након завршетка, сви акумулирани трошкови имовине пребацују се на одговарајућу категорију некретнина, опреме и нематеријалне имовине на које се накнадно примјењују одговарајуће стопе амортизације.

Амортизација се обрачунава на све некретнине, опрему и нематеријалну имовину осим на земљиште и имовину у припреми према линеарној методи по прописаној стопи која је утврђена за постепено отписивање трошка набавке имовине кроз њен процијењени корисни вијек трајања. Процијењене стопе амортизације за 2023. и 2022. годину су дате како слиједи:

Некретнине и опрема

Зграде	1,3% до 4,0%
Опрема	11,0% до 20,0%
Намјештај	10,0% до 12,5%
Возила	15,5%

Нематеријална имовина

Софтвер	20,0%
Остала нематеријална имовина	20,0%

Добици и губици по основу отуђења некретнина и опреме признају се у добит или губитак.

Умањење вриједности нефинансијске имовине

Корисни вијек трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине се преиспитује и прилагођава најмање једном годишње или ако се сматра потребним и примјењује се проспективно.

Књиговодствена вриједност нефинансијске имовине Централне банке се прегледа на сваки датум извјештавања у сврху оцјењивања постоје ли знаке умањења вриједности. Уколико постоје, процјењује се надокнадива вриједност имовине. Губитак од умањења вриједности се признаје увијек када књиговодствена вриједност имовине или јединица које стварају новац прелази њену надокнадиву вриједност. Губици од умањења вриједности признају се у добит или губитак.

Надокнадива вриједност остале имовине је већа вриједност при упоређивању њене употребне вриједности у односу на фер вриједност, умањена за трошкове продаје. У процјењивању употребне вриједности, очекивани будући новчани токови се дисконтују на садашњу вриједност користећи дисконтну стопу прије опорезивања која одражава тренутна тржишна очекивања временске вриједности новца и ризике специфичне за ту имовину. За имовину која не генерише независне новчане приливе, надокнадиви износ се одређује за јединицу која ствара новац којој имовина припада.

Губитак од умањења се укида уколико је дошло до промјена у процјенама кориштеним у одређивању надокнадивог износа. Губитак од умањења се укида само у мјери у којој књиговодствена вриједност имовине не прелази књиговодствену вриједност која би се могла одредити, без амортизације, да није било претходно признатог губитка од умањења вриједности те имовине.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.6. Новчанице и кованице у оптицају**

Централна банка је једина институција у БиХ овлаштена за издавање и повлачење КМ новчаница и кованица, дјелујући стриктно у складу са правилом валутног одбора.

У складу са Законом о Централној банци, укупан износ новчаница и кованица у оптицају евидентиран је као финансијска обавеза Централне банке у извјештају о финансијском положају. Новчанице и кованице у оптицају укључују само КМ новчанице и кованице које се налазе изван трезора Централне банке.

Приликом повлачења новчаница и кованица из оптицаја, исте се признају као обавеза у оквиру новчаница и кованица у оптицају до формалног рока повлачења из оптицаја. Износи који нису повучени након формалног рока за повлачење из оптицаја, признају се као приход.

3.7. Депозити банака и депонената

Ови депозити укључују примљене депозите резидентних банака и депозите Владе и осталих јавних институција и представљају финансијске обавезе Централне банке које се почетно признају по фер вриједности и накнадно мјере по амортизованом трошку. Депозити банака укључују депозите резидентних банака по основу политике обавезне резерве Централне банке и друге депозите резидентних банака. Депозити Владе и осталих јавних институција представљају примљене депозите институција БиХ и других јавних агенција БиХ и ентитетских институција и агенција.

Улога Централне банке као депозитара, банкара, савјетника и фискалног агента је прописана Законом о Централној банци.

3.8. Резервисања

Резервисања се признају када Централна банка, као посљедицу прошлог догађаја, има садашњу законску или изведену обавезу за коју је вјероватно да ће бити потребан одлив ресурса који садрже економске користи ради подмирења обавезе и износ обавезе се може поуздано процијенити. Резервисања се утврђују дисконтовањем очекиваних будућих новчаних токова користећи стопу која одражава тренутну тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за ту обавезу.

Резервисања се одржавају на нивоу који Управа Централне банке сматра довољним за покривање насталих губитака. Управа одређује адекватност резервисања на основу увида у поједине ставке, текуће економске услове, карактеристике ризика одређених категорија трансакција као и остале релевантне факторе.

Резервисања укључују износе резервисања за отпремнине и јубиларне награде запосленим и резервисања за судске спорове. Резервисања се укидају само за оне трошкове за које је резервисање изворно признато. Ако одлив економских користи за подмирење обавеза више није вјероватан, резервисање се укида.

3.9. Признавање прихода и расхода**Каматни приходи и расходи**

Приходи и расходи од камата признају се у добит или губитак примјеном методе ефективне каматне стопе. „Ефективна каматна стопа“ је стопа која тачно дисконтује процијењена будућа новчана плаћања и примитке кроз очекивани вијек трајања финансијског инструмента на:

- бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине или
- амортизовани трошак финансијске обавезе.

Приликом израчуна ефективне каматне стопе за финансијске инструменте, Централна банка процјењује будуће новчане токове узимајући у обзир све уговорне услове финансијског инструмента, али искључујући очекиване кредитне губитке. Обрачун укључује све накнаде и плаћене или примљене износе између Централне банке и друге стране који су саставни дио ефективне каматне стопе, трансакционе трошкове и све друге дисконте или премије.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.9. Признавање прихода и расхода (наставак)**

Обрачунате камате на финансијску имовину са позитивном каматном стопом односно приносом признају се у добит или губитак као приходи од камата. Обрачунате камате на финансијску имовину са негативном каматном стопом односно приносом признају се у добит или губитак као ефекти негативних каматних стопа у оквиру расхода од камата. На датуме извјештавања, ефекти негативних каматних стопа на финансијску имовину настају по основу депозита код иностраних банака и дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, док приходи од камата укључују приходе од камата на депозите код иностраних банака, дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, дужничке инструменте по амортизованом трошку и специјална права вучења код ММФ-а.

Обрачунате камате на финансијске обавезе по амортизованом трошку признају се у добит или губитак као расходи од камата односно као ефекти негативних пасивних каматних стопа на финансијске обавезе у оквиру прихода од камата. На датуме извјештавања, обрачунате камате на финансијске обавезе укључују расходе од камата на депозите резидентних банака и ефекте негативних пасивних каматних стопа по основу примјенене политике обавезне резерве Централне банке на депозите резидентних банака.

Приходи и расходи од накнада и провизија

Приходи од накнада и провизија остварени пружањем услуга Централне банке признају се у добит или губитак у тренутку пружања услуге. Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија у складу са утврђеним тарифама за своје услуге. Услуге које пружа Централна банка укључују услуге резидентним банкама, депонентима и другим небанкарским клијентима. Оне настају по основу трансакција у платним системима, обраде новца, трансакција конверзије и осталих услуга.

Расходи од накнада и провизија настају по основу примљених услуга које се односе на управљање девизним резервама Централне банке и признају се у добит или губитак када је услуга примљена.

Трансакције у страним валутама и курсне разлике

Приликом почетног признавања трансакције у страним валутама евидентирају се у КМ примјењујући на износ у страној валути промјтти девизни курс између КМ и стране валуте на датум трансакције.

Монетарне ставке исказане у страним валутама прерачунавају се у КМ примјеном курса са курсне листе Централне банке на датум извјештавања. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по историјском трошку прерачунавају се по курсу важећем на датум трансакције. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по фер вриједности прерачунавају се користећи курс који је био важећи на датум мјерења фер вриједности.

Курсне разлике произашле из трансакција монетарних ставки или из прерачунавања монетарних ставки по курсевима различитим од оних по којима су почетно признате у текућем или у претходним извјештајним периодима, признају се у добит или губитак када настану. Због правила валутног одбора, не постоје курсне разлике од монетарних ставки деноминованих у EUR валути.

Средњи курсеви најзначајних валута дати су у наставку:

Средњи курс:	31. децембар 2023. КМ	31. децембар 2022. КМ
EUR	1,95583	1,95583
CHF	2,112127	1,986219
GBP	2,250538	2,205168
USD	1,769982	1,833705
XDR	2,381282	2,450479

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.9. Признавање прихода и расхода (наставка)****Приход од дивиденде**

Приход од дивиденде на власничке инструменте признаје се у добит или губитак када се успостави право Централне банке да прима уплате. Приход од дивиденде потиче од акција BIS банке у посједу Централне банке ([напомене 16 и 28](#)).

Примања запослених*Краткорочна примања запослених*

У складу са домаћим прописима, а у име својих запосленика, Централна банка уплаћује порез на доходак и доприносе за пензијско, инвалидско, здравствено осигурање и осигурање од незапослености, на и из плате, који се обрачунавају по законским стопама током године од износа бруто плате. Централна банка плаћа ове порезе и доприносе у корист институција Федерације Босне и Херцеговине (на федералном и кантоналном нивоу), Републике Српске и Брчко Дистрикта.

Осим тога, накнаде за топли оброк, превоз и регрес исплаћују се у складу са домаћим законским захтјевима. Ови трошкови се признају у добит или губитак у периоду у којем су настали.

Дугорочна примања запослених

Према домаћим законским прописима, приликом одласка у пензију запосленици Централне банке имају право на отпремнину, а по испуњењу законских услова као што су старост или године проведене у радном односу, која се у складу са интерним актима Централне банке додјељује у висини од шест редовних мјесечних плата запосленика исплаћених у задњих шест мјесеци. Такве исплате се третирају као остала дугорочна примања запослених. Централна банка ангажује овлашћеног актуара у сврху израде актуарског обрачуна у складу са методом пројигиране кредитне јединице.

Трошкови производње новчаница и кованица

Трошкови који се односе на производњу и дизајн новчаница и кованица почетно су признати као унапријед плаћени трошкови у оквиру остале имовине Централне банке и накнадно се амортизују признавањем трошкова кроз добит или губитак током периода од пет година.

Порези

Централна банка је обавезна да плаћа порез на додату вриједност за све купљене робе и услуге. Ова плаћања су дио административних и осталих оперативних трошкова Централне банке. Према Закону о Централној банци, Централна банка је ослобођена од обавеза плаћања пореза на добит.

3.10. Управљање средствима за и у име трећих лица

Централна банка такође води одређене рачуне у страним валутама везане за споразуме између влада БиХ и њених ентитета, те иностраних влада и финансијских организација, као и рачуне у страним валутама институција и агенција БиХ, те резидентних банака за које Централна банка дјелује као агент ([напомена 36](#)).

3.11. Финансијски аранжмани Босне и Херцеговине са Међународним монетарним фондом

На основу финансијских аранжмана закључених између БиХ, Централне банке и Међународног монетарног фонда („ММФ”), извјештај о финансијском положају Централне банке садржи сљедеће ставке које се односе на чланство БиХ у ММФ-у: држање специјалних права вучења која су дио девизних резерви Централне банке и која су каматоносна, ММФ-ов рачун бр. 1 и ММФ-ов рачун бр. 2 који су дио финансијских обавеза Централне банке. Ови рачуни су такође укључени у исказивање поштовања правила валутног одбора ([напомена 4](#)).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.11. Финансијски аранжмани Босне и Херцеговине са Међународним монетарним фондом (наставка)**

Остале активне и пасивне ставке које се односе на ММФ, а које припадају или које су одговорност БиХ, евидентирани су на посебном повјерљивом фонду у оквиру ванбилансне евиденције. Централна банка има обавезу да обезбиди одговарајуће евиденције по основу трансакција између БиХ и ММФ-а, али дјелујући стриктно у складу са Законом о Централној банци и домаћим законским прописима у БиХ који регулишу спољни дуг БиХ ([напомена 37](#)).

3.12. Значајна рачуноводствена просуђивања и процјене

У припреми финансијских извјештаја Централне банке у складу са МСФИ Управа примјењује просуђивања и врши процјене који се континуирано разматрају. У процјени значајних просуђивања и процјена, Управа узима у обзир претпоставке засноване на историјском искуству и очекивањима о будућности за која се сматра да су разумне у датим околностима.

Значајна просуђивања и процјене утичу на исказане износе имовине и обавеза, као и објављивање износа потенцијалне имовине и обавеза на датум извјештавања, те одговарајуће исказане износе прихода и расхода за извјештајни период. Стварни износи могу се разликовати од ових процјена. Промјене у рачуноводственим политикама Централне банке се примјењују ретроспективно када је то примјењиво у складу са МСФИ. Измјене рачуноводствених процјена признају се у периоду у којем је процјена измијењена уколико измјена утиче само на тај период или и у периоду измјене и у будућим периодима, ако измјена утиче и на текући и на будуће периоде. У овим финансијским извјештајима није било промјена у примјењеним рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама.

Ови финансијски извјештаји су припремљени према условима који су постојали на дан 31. децембар 2023. године. Услови у будућности могу бити другачији од оних који су резултирали финансијским информацијама објављеним у овим финансијским извјештајима. Управа континуирано прати повећане факторе неизвјесности који могу значајно утицати на финансијске перформансе Централне банке у наредном периоду.

Кључне претпоставке и процјене везане за материјално значајне позиције извјештаја о финансијском положају су приказане у наставку:

Пословни модел

[Напомена 3.1.1.](#): Одређивање пословног модела у оквиру којег се држи финансијска имовина и процјена уговорних услова финансијске имовине везаних за захтјев „плаћање само главнице и камате“. Ове процјене одређују класификацију финансијске имовине.

Умањење вриједности финансијске имовине

Централна банка израчунава очекиване кредитне губитке за одређене класе финансијске имовине мјерене по амортизованом трошку и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. [Напомена 6.1.](#) описује претпоставке кориштене у одређивању улазних података у модел за мјерење очекиваних кредитних губитака, укључујући и захтјев за будућим информацијама које су кориштене у извјештајним периодима.

Фер вриједност имовине и обавеза

Пословна политика Централне банке је да објави информације о фер вриједности финансијске имовине или обавеза за које постоје званичне тржишне информације или се вриједност може израчунати на основу алтернативних техника вредновања и када се фер вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности. По мишљењу Управе Централне банке, износи у финансијским извјештајима одражавају највјеродостојнију и најкориснију процјену фер вриједности за потребе финансијског извјештавања у складу са МСФИ. За више информација о мјерењу фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза погледати [напомену 5](#).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.12. Значајна рачуноводствена просуђивања и процјене (наставак)***Амортизација и примијењене стопе амортизације*

Обрачун амортизације и стопе амортизације су засновани на процијењеном економском корисном вијеку трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине. Једном годишње Централна банка процјењује економски корисни вијек трајања на основу постојећих претпоставки.

3.13. Услови у окружењу у којима се одвијало пословање Централне банке у 2023. години

Присуство високе инфлације као и високих каматних стопа, заједно са појачаним геополитичким тензијама и сукобима су настављене и током 2023. године. Појачане неизвјесности у макроекономском и геополитичком окружењу те одлуке водећих централних банака су примарно одређивале кретања и услове на глобалним финансијским тржиштима и финансијском тржишту зоне евра. Током 2023. године Европска централна банка („ЕЦБ“) је у шест наврата подизала кључне каматне стопе у укупном износу за 200 базних поена што се одражавало на кретања каматних стопа и тржишних приноса зоне евра. Наведене околности су директно утицале и на процес инвестирања девизних резерви Централне банке у 2023. години. Утицај ових околности на управљање финансијским ризицима је детаљније објављен у [напомени 6](#).

Реструктурирање каматоносних компоненти девизних резерви у смјеру активног прилагођавања постојећим тржишним условима унутар законски дозвољеног дјеловања је резултирао у значајним износима остварених девизних каматних прихода за 2023. годину. Девизни каматни приходи Централне банке су примарно остварени каматним приходима по основу депозита код иностраних банака. Током 2023. године, Централна банка се ослободила и дужничких инструмената који су били уговорени под негативним и ниским приносима у прошлим периодима њиховим продајама, реинвестирајући их под постојећим позитивним приносима и каматним стопама. Повећање дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит по основу куповина је извршено са краћим роковима доспијећа купљених дужничких инструмената током 2023. године. Промјена фер вриједности по основу држања монетарног злата је била позитивна за 2023. годину. На тај начин, значајно је смањена волатилност капитала Централне банке по основу промјена фер вриједности финансијске имовине Централне банке која се накнадно мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и остварени су укупни нето позитивни ефекти по овом основу за 2023. годину.

Наведене предузете активности Централне банке су резултирале у остварењу осталој и укупној свеобухватној добити за 2023. годину што је значајно ојачало капитал Централне банке у односу на 2022. годину.

Више информација о промјенама и стањима значајних компоненти девизних резерви те њиховом утицају на рачун добити или губитка и капитал Централне банке је објављено у сљедећим напоменама:

Напомена	Назив
8	Депозити код иностраних банака
10	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит
11	Монетарно злато
22	Нето каматни приходи
24	Нето реализовани (губици) од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит
33	Капитал

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)**3.13. Услови у окружењу у којима се одвијало пословање Централне банке у 2023. години (наставка)**

Смањење износа монетарне пасиве за 2023. годину је примарно узроковано трансакцијама куповина и продаја КМ са резидентним банкама и депонентима резултирајући укупним нето куповинама КМ за 2023. годину. Поред тога, резидентне банке су нецикличним интензитетом подизале и враћале КМ новчанице и кованице путем издвојених трезора Централне банке што је довело до кумулативног нето пораста КМ новчаница и кованица у оптицају у 2023. години уз истовремено нето смањење рачуна резерви резидентних банака.

Све резидентне банке су уредно испуњавале обавезну резерву у складу са законским прописима Централне банке. Од 1. јануара 2023. године, Централна банка је почела са примјеном нових утврђених стопа накнада по основу инструмента обавезне резерве, увођењем позитивних стопа накнада према резидентним банкама на средства обавезних резерви у зависности од њихове основице за обрачун. Током 2023. године Централна банка је једном повећала стопе накнада по основу инструмента обавезне резерве.

Више информација о промјенама и стањима компоненти монетарне пасиве те примијењеној политици обавезне резерве Централне банке је објављено у сљедећим напоменама:

Напомена	Назив
17	Новчанице и кованице у оптицају
18	Депозити банака
19	Депозити Владе и осталих јавних институција
22	Нето каматни приходи

Значајно побољшане финансијске перформансе Централне банке у 2023. години су довеле до повећања износа нето стране активе Централне банке, као главног показатеља стабилности валутног одбора. Поред тога, Централна банка је стекла законски прописане услове за исплату дијела нето добити за 2023. годину према Министарству финансија и трезора БиХ. Више информација је објављено у сљедећим напоменама:

Напомена	Назив
4	Аранжман валутног одбора
21	Остале обавезе
32	Расподјела годишње нето добити
33	Капитал

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА

Валутни одбор је аранжман са фиксним девизним курсом који је везан за стабилну страну валуту тзв. резервну валуту, гдје се укупан износ домаће валуте у сваком тренутку може слободно конвертовати у резервну валуту. Свака емитована КМ има пуно покриће у страниој валути за коју је везана према унапријед дефинисаном девизном фиксном курсу према EUR валути. Законом о Централној банци дефинисано је правило за издавање валуте „валутни одбор“ према којем је Централна банка обавезна да обезбиједи да укупан износ њене монетарне пасиве никада не пређе еквивалентан износ (изражен у КМ) њених девизних резерви.

Детаљи поштовања тог правила су сљедећи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Званичне девизне резерве		
Готовина у страним валутама	455.191	572.020
Депозити код иностраних банака	8.326.590	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	2.073	149
Дужнички инструменти	7.330.551	7.060.451
Монетарно злато	175.459	160.040
УКУПНО	16.289.864	16.065.860
Обавезе према нерезидентима	2.454	2.583
Нето девизне резерве (Званичне девизне резерве умањене за обавезе према нерезидентима)	16.287.410	16.063.277
Монетарна пасива		
Новчанице и кованице у оптицају	7.565.108	7.436.097
Депозити банака	7.083.235	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	752.898	958.245
УКУПНО	15.401.241	15.611.729
НЕТО СТРАНА АКТИВА (Нето девизне резерве умањене за монетарну пасиву)	886.169	451.548

Приказани износи свих компоненти валутног одбора представљају њихова књиговодствена стања на датуме извјештавања.

Нето страна актива Централне банке је главни финансијски индикатор постизања и одржавања стабилности домаће валуте у БиХ и њена основна мјера успјешног пословања. Она представља дио званичних девизних резерви, које се могу користити само за намјене и потребе одређене Законом о Централној банци.

Нето страна актива је износ који гарантује стабилност домаће валуте, односно монетарну стабилност и апсорбује потенцијалне финансијске ризике који произилазе из управљања званичним девизним резервама. На дан 31. децембар 2023. године финансијско стање нето стране активе износи 886.169 хиљада КМ и у потпуности је обезбијеђена стабилност домаће валуте (31. децембар 2022: 451.548 хиљада КМ).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА (НАСТАВАК)

Више информација о финансијским ризицима којима је Централна банка била изложена у управљању званичним девизним резервама је објављено у [напомени 6](#).

На датуме извјештавања, адекватан ниво капитализованости Централне банке је обезбиједио извршавање њених функција прописаних Законом о Централној банци. За више информација погледати [напомену 33](#).

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА

Фер вриједност је цијена која би била остварена продајом имовине или плаћена за пренос обавезе у редовној трансакцији између тржишних учесника на датум мјерења, независно од тога да ли је она видљива директно или процијењена неком другом методом вредновања. Приликом процјењивања фер вриједности имовине или обавезе, Централна банка узима у обзир карактеристике имовине или обавезе коју би тржишни учесници узели у обзир приликом процјењивања њихове цијене на датум мјерења.

Процјењене фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза Централне банке су одређене користећи расположиве тржишне информације, уколико их има, и одговарајуће методологије вредновања.

Осим тога, у сврху финансијског извјештавања, мјерење фер вриједности се категорише у Ниво 1, 2 или 3 у зависности од степена расположивости мјерења фер вриједности и значаја улазних података за цјелокупно мјерење фер вриједности, што је описано у наставку:

- Ниво 1 улазни подаци су котиране цијене (неприлагођене) за идентичну имовину и обавезе на активним тржиштима којима Централна банка може приступити на датум мјерења;
- Ниво 2 улазни подаци су подаци, осим котираних цијена укључених у Ниво 1, који су било директно или индиректно расположиви за имовину и обавезе; и
- Ниво 3 улазни подаци су подаци који нису расположиви за имовину или обавезе.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.1. Финансијска имовина мјерена по фер вриједности**

Сљедећа табела даје анализу финансијске имовине мјерене по фер вриједности на сваки датум извјештавања по нивоима хијерархије фер вриједности унутар које је мјерење фер вриједности категоризовано. Ови износи представљају вриједности које су приказане у извјештају о финансијском положају.

У хиљадама КМ

31. децембар 2023.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	6.150.130	-	-	6.150.130
Монетарно злато	175.459	-	-	175.459
УКУПНО	6.325.589	-	-	6.325.589

У хиљадама КМ

31. децембар 2022.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	5.887.589	-	-	5.887.589
Монетарно злато	160.040	-	-	160.040
УКУПНО	6.047.629	-	-	6.047.629

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности у извјештају о финансијском положају користећи задње послијеподневне цијене које котирају на активном тржишту, преузете са званичних сервиса, а што одговара Нивоу 1 хијерархије на датуме извјештавања. За мјерење фер вриједности дужничких инструмента користе се тржишне цијене са званичног сервиса Bloomberg, а за мјерење фер вриједности монетарног злата користи се цијена унце злата преузета са званичног сервиса Reuters.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности**

У хиљадама КМ

	Књиговодствена вриједност	31. децембар 2023. Фер вриједност
Финансијска имовина		
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>		
Готовина у страним валутама	455.191	455.191
Депозити код иностраних банака	8.326.590	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	2.073	2.073
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.180.421	1.084.267
Остала финансијска имовина	3.539	3.539
	<u>9.967.814</u>	<u>9.871.660</u>
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит - избор трошка стицања:</i>		
Остала улагања	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Укупно	9.995.627	9.899.473
Финансијске обавезе		
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>		
Новчанице и кованице у оптицају	7.565.108	7.565.108
Депозити банака	7.083.235	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	752.898	752.898
Остале финансијске обавезе	68.423	68.423
Укупно	15.469.664	15.469.664

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности (наставка)**

У хиљадама КМ

	Књиговодствена вриједност	31. децембар 2022. Фер вриједност
Финансијска имовина		
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>		
Готовина у страним валутама	572.020	572.020
Депозити код иностраних банака	8.273.200	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	149	149
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.172.862	1.018.598
Остала финансијска имовина	4.282	4.282
	10.022.513	9.868.249
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит – избор трошка стицања:</i>		
Остала улагања	27.813	27.813
	27.813	27.813
Укупно	10.050.326	9.896.062
Финансијске обавезе		
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>		
Новчанице и кованице у оптицају	7.436.097	7.436.097
Депозити банака	7.217.387	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	958.245	958.245
Остале финансијске обавезе	4.023	4.023
Укупно	15.615.752	15.615.752

За финансијску имовину и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности, фер вриједност ових компоненти је размотрена у сврху објављивања података о њиховој процијењеној фер вриједности. Управа сматра да књиговодствене вриједности финансијске имовине по амортизованом трошку, осталих улагања и финансијских обавеза по амортизованом трошку, осим дужничких инструмената по амортизованом трошку представљају разумну процјену њихове фер вриједности на датуме извјештавања. Наведена процјена је извршена уважавајући специфичан положај Централне банке као врховне монетарне власти која оперира по аранжману валутног одбора као и доминантну краткорочност ових компоненти. За више информација погледати [напомене 6.3.](#) и [8.](#)

На датуме извјештавања, финансијска имовина и финансијске обавезе које се не мјере по фер вриједности припадају нивоу 2 мјерења фер вриједности, осим за дужничке инструменте по амортизованом трошку који припадају нивоу 1 мјерења јер је њихова фер вриједност утврђена истом техником мјерења која се користи за дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА

Финансијска имовина по основу које је Централна банка изложена финансијским ризицима (кредитни ризик, тржишни ризици и ризик ликвидности) су:

- Готовина у страним валутама,
- Депозити код иностраних банака (централних банака, пословних банака и BIS-a),
- Специјална права вучења у ММФ-у,
- Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит,
- Монетарно злато,
- Дужнички инструменти по амортизованом трошку,
- Остала финансијска имовина (потраживања од резидентних банака, кредити запосленим и остала потраживања) и
- Остала улагања.

На управљање девизним резервама и управљање финансијским ризицима у процесу управљања девизним резервама у значајној мјери утичу кретања на финансијским тржиштима, првенствено кретања на финансијском тржишту зоне евра, на које утиче велики број различитих фактора, од који су најважније мјере ЕЦБ-а и осталих водећих централних банака на глобалном нивоу.

Краткорочне каматне стопе у 2023. години, као и тржишни приноси на краткорочне и средњорочне државне обвезнице земаља зоне евра су знатно порасле у односу на њихове вриједности у претходној години, чему је у великој мјери допринијела ЕЦБ повећавањем кључних каматних стопа у зони евра.

Све три кључне каматне стопе ЕЦБ су повећаване у фебруару, марту, мају, јуну, августу и септембру 2023. године, што се одразило на кретање каматних стопа (еурибор) и тржишних приноса на еврообвезнице у 2023. години.

Забилежен је пораст каматних стопа на депозите и пораст тржишних приноса на државне обвезнице зоне евра свих преосталих рочности до доспијећа.

Нарочито изражен раст тржишних приноса је забилежен на краћем крају криве приноса зоне евра (државне обвезнице зоне евра краћих преосталих рокова доспијећа), тако да је од априла 2023. године примјетна инверзија криве приноса зоне евра, што значи да су тржишни приноси на државне обвезнице зоне евра краћих преосталих рокова доспијећа виши него тржишни приноси на државне обвезнице зоне евра дужих преосталих рокова доспијећа.

Пораст тржишних приноса смањује фер вриједност дужничких инструмената у портфељу Централне банке, што представља изазов по стабилност аранжмана валутног одбора.

Ради очувања стабилности валутног одбора, Централна банка је током 2022. године значајно скратила модификовано трајање портфеља и изложеност каматном ризику.

Извршена су одређена прилагођавања ограничења кредитног ризика и структура девизних резерви је измијењена у смислу повећаног учешћа депозита код иностраних банака (прије свега преконоћних дводневних депозита) и смањења учешћа дужничких инструмената.

Посљедишно томе, заустављено је даље опадање покривености монетарне пасиве, али је дошло до одређеног пораста очекиваних кредитних губитака због пораста кредитног ризика.

У 2023. години су модификовано трајање портфеља и изложеност каматном ризику благо повећани, имајући у виду пораст покривености монетарне пасиве, при чему учешће депозита код иностраних банака (51%) није повећавано, те посљедишно томе није повећаван кредитни ризик.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик**

Кредитни ризик је ризик од неизвршења уговорних обавеза од стране друге уговорне стране или емитента дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом, при чему уговорна страна представља субјекта код којег се, у складу с прописима Централне банке, држе или су инвестирана средства девизних резерви. Управљање кредитним ризиком остварује се:

- ограничавањем обима финансијских инструмената,
- ограничавањем уговорних страна и емитената на оне с прихватљивим композитним кредитним рејтингом,
- дефинисањем ограничења у погледу концентрације за инвестирање код сваке појединачне уговорне стране,
- ограничавањем максималног износа који се може инвестирати у појединачне врсте финансијских инструмената,
- ограничавањем величине емисије појединачне хартије од вриједности и
- ограничавањем рачности инвестирања.

За средства која су евидентирана у ванбилансној евиденцији, Централна банка није изложена кредитном ризику, јер сав ризик који евентуално може резултирати из основа пласмана тих средстава сноси уговорно власници средстава (погледати [напомене 36](#) и [37](#)).

Мјерење очекиваних кредитних губитака

Финансијска имовина за коју Централна банка врши израчун очекиваних кредитних губитака обухвата:

- депозите код иностраних банака,
- специјална права вучења у ММФ-у,
- дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит,
- дужничке инструменте по амортизованом трошку и
- осталу финансијску имовину (потраживања од резидентних банака, кредити запосленим и остала потраживања).

Основни критеријум за дефинисање ограничења изложености кредитном ризику представља композитни кредитни рејтинг. Композитни кредитни рејтинг представља просјек нивоа постојећих кредитних рејтинга додијељених одређеном емитенту од стране најмање двије од три кредитне рејтинг агенције (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа АА минус (АА-) или виши, Централна банка третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа од ВВВ минус (ВВВ-) до А плус (А+), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику средњег нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа нижег од ВВВ минус (ВВВ-), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику високог нивоа.

У недостатку кредитног рејтинга, Централна банка процјењује капацитет дужника да уредно измирује доспјеле уговорне новчане обавезе.

Модел умањења вриједности финансијске имовине дефинише три фазе расподеле изложености, у зависности од нивоа кредитног ризика код иницијалног признавања и на темељу промјена нивоа кредитног ризика након иницијалног признавања као што је приказано у наставку:

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик (наставак)**

1. Фаза 1 расподеле изложености – Финансијска имовина коју Централна банка приликом иницијалног признавања третира као изложеност кредитном ризику ниског или средњег нивоа алоцира се у Фазу 1. Према интерним актима Централне банке, улагање девизних средстава које подразумева излагање кредитном ризику високог нивоа није дозвољено. Свако улагање средстава девизних резерви приликом иницијалног признавања алоцира се у Фазу 1 расподеле изложености.
2. Фаза 2 расподеле изложености – Уколико дође до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално признавање, финансијска имовина која је била алоцирана у Фазу 1 прелази у Фазу 2.
3. Фаза 3 расподеле изложености – Уколико се финансијској имовини додијели статус неиспуњавања обавеза (енг. Default), финансијска имовина прелази у Фазу 3.

Израчунавање очекиваних кредитних губитака врши се или на 12-мјесечној или на цјеложивотној основи, у зависности од тога који је ниво композитног кредитног рејтинга финансијске имовине, да ли је дошло до значајног повећања кредитног ризика од момента иницијалног признавања финансијске имовине или је финансијска имовина кредитно умањена.

За финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 1, врши се обрачун 12-мјесечних очекиваних кредитних губитака, док се за финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 2 или Фазу 3, врши обрачун цјеложивотних очекиваних кредитних губитака.

Значајно повећање кредитног ризика

Значајно повећање кредитног ризика, као критеријума за трансфер изложености у Фазу 2, представља:

- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга за више од два подиока у односу на датум иницијалног признавања, осим у случају да се финансијска имовина и након смањења оцјене композитног кредитног рејтинга третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа на датум извјештавања или
- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга финансијске имовине испод инвестибилног нивоа композитног кредитног рејтинга, тј. испод оцјене BBB минус (BBB-).

Финансијска имовина се не може из Фазе 1 реаловирати у Фазу 2 уколико Централна банка сматра да дужник који нема додијељен кредитни рејтинг има велики капацитет да уредно измирује доспјеле уговорне обавезе. У Фазу 2 не може се алоцирати ни финансијска имовина која и након смањења нивоа композитног кредитног рејтинга, има ниво AA минус (AA-) или виши, обзиром да се третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Уколико се финансијски инструмент састоји из више транши које су иницијално признате у различитим периодима и које су у различитим периодима имале различите композитне кредитне рејтинге, уважавајући конзервативни приступ, као релевантно узима се израчунато повећање кредитног ризика од највишег подиока.

Уколико је до промјене оцјене кредитног ризика дошло услед промјене методологије одређене кредитне рејтинг агенције и не ради се о значајном повећању кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, изложености се не класификују у Фазу 2.

Централна банка може на основу властите анализе за сваки индивидуални финансијски инструмент одредити алокацију тог финансијског инструмента у Фазу 2 или Фазу 3. Уколико су отклоњени узроци који су довели до алокације финансијске имовине у Фазу 2, изложеност се може вратити у Фазу 1, али минимално 90 дана након отклањања узрока.

Поред наведених критеријума, класификација по фазама може се вршити и на основу претпоставке да је дошло до значајног повећања кредитног ризика уколико плаћање касни 30 или више дана, при чему се финансијска имовина класификује у Фазу 2 (енг. underperforming) уколико плаћање касни 30-89 дана. Финансијска имовина се класификује у Фазу 3 (енг. nonperforming) уколико плаћање касни 90 или више дана.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик (наставак)****Дефиниција статуса неиспуњавања обавеза (енг. Default)**

Критеријум за статус неиспуњавања обавеза представљају објективни докази умањења вриједности, и то посебно:

- значајне финансијске потешкоће емитента хартије од вриједности,
- непоштовање уговорних обавеза у смислу кашњења по обавезама главнице и камате,
- евентуално реструктурирање или измјена постојећих услова сервисирања обавеза по основу дуга произашлог из финансијског инструмента из разлога који се односе на финансијске потешкоће емитента,
- вјероватноћа банкрота и/или ликвидације или други облик финансијске реорганизације и/или
- нестанак активног тржишта за трговање.

Израчунавање очекиваних кредитних губитака

Очекивани кредитни губици се израчунавају као производ три варијабле: вјероватноће неиспуњења обавеза (енг. PD – Probability of Default), губитка у случају неиспуњења обавеза (енг. LGD – Loss Given Default) и изложености (енг. EAD – Exposure at Default), који се дефинишу како слиједи:

- **Вјероватноћа неиспуњења обавеза (PD)** представља процјену вјероватноће да друга уговорна страна неће бити у могућности да испуни своје обавезе по основу дуга. У извјештајним периодима користио се исти начин калкулације PD-а у складу са методологијом Централне банке за израчун очекиваних кредитних губитака која је у примјени од 1. јануара 2019. године. За израчунавање умањења вриједности, у складу са најбољим праксама у другим централним банкама у региону и у Европској унији, а које су у обавези примјене МСФИ, Централна банка као параметар вјероватноће неиспуњења обавеза, користи процјене на основу података из транзиционих матрица које објављују кредитне рејтинг агенције и експертске оцјене у виду фиксних процената вјероватноће неиспуњења обавеза. За израчунавање вјероватноће неиспуњења обавеза процјене се раде на основу транзиционих матрица за корпорације на глобалном нивоу које садрже податке о просјечној стопи једногодишње транзиције одговарајућег дугорочног нивоа кредитног рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default. На основу наведених података врше се процјене вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним комерцијалним банкама и страним државама, односно страним централним банкама и владама, за које је могуће израчунати композитне кредитне рејтинге. При процјени вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним државама, односно страним централним банкама и владама, у обзир се узима и први ненулти податак о стопи једногодишње транзиције нивоа суверених рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default из транзиционих матрица за суверене рејтинге. За изложености за које није могуће израчунати композитне кредитне рејтинге, у оба извјештајна периода, користе се експертске оцјене у виду фиксних процената, односно поједностављени приступ у складу са анализом тренутног стања и досадашњег искуства.
- **Губитак у случају неиспуњења обавеза (LDG)** представља процјену процентуалне изложености емитенту која се у случају настанка неиспуњења обавеза неће моћи наплатити. За губитак у случају неиспуњења обавеза се користи константна вриједност једногодишњег LGD-а у износу од 45% у складу с чланом 161. Уредбе 575/2013 Европског парламента и Одбора од 26. јуна 2013. године (енг. Capital Requirements Regulations односно „CRR“).
- **Изложеност (EAD)** представља књиговодствену вриједност финансијске имовине, односно књиговодствено стање на дан иницијалног признавања/на датум извјештавања.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

Износ умањења вриједности за изложености које су предмет индивидуалне процјене се рачуна као разлика између књиговодствене вриједности финансијске имовине и вјероватноћом пондерисане садашње вриједности процијењених новчаних токова, дисконтоване ефективном каматном стопом, при чему се очекивани кредитни губици дисконтују на датум извјештавања, а не на датум очекиваног неиспуњења обавеза или на други датум.

За потребе одређивања значајног повећања кредитног ризика и признавања очекиваних кредитних губитака, финансијски инструменти се могу сврстати у групе, и то на основу заједничких карактеристика кредитног ризика, како би се омогућило лакше провођење анализе ради правовременог утврђивања значајног повећања кредитног ризика.

Израчунавање умањења вриједности за финансијске инструменте на колективној основи се код изложености класификованих у Фазу 1 врши на 12-мјесечном нивоу, док се за изложености класификоване у Фазу 2 израчунава цјеложивотни кредитни губитак.

Укључивање будућих (енг. forward-looking) информација

Циљ умањења вриједности је признати очекиване кредитне губитке на цјеложивотном периоду за финансијске инструменте код којих је дошло до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, без обзира да ли се процјена ради на индивидуалној или колективној основи, узимајући у обзир све разумне и поткријељене информације укључујући и оне које се односе на будућност.

У складу са наведеним, укључивање будућих информација у израчунавање очекиваних губитака врши се прилагођавањем вјероватноће губитка.

С обзиром да Централна банка у свом портфељу има финансијске инструменте од издаваоца различитих и по структури, као и географској распрострањености, с циљем укључивања будућих (енг. forward-looking) информација при израчунавању очекиваних кредитних губитака, Централна банка се ослања на предвиђања промјене рејтинга (енг. outlook) за поједине инструменте односно издаваоце.

Предвиђање смјера кретања рејтинга на израчунату вјероватноћу губитка: позитивно, стабилно или негативно предвиђање од стране три највеће рејтинг агенције је укључено у вјероватноћу неиспуњења обавеза по принципу једнаких вјероватноћа.

Централна банка за оцјену умањења вриједности користи индивидуални и колективни приступ.

С обзиром на структуру и класификацију портфеља, Централна банка ће сваку изложеност за коју се утврди објективно умањење вриједности, односно статус неиспуњења обавеза, посматрати као индивидуално значајну изложеност и примјењивати индивидуалну процјену. За индивидуални приступ оцјени умањења вриједности користи се оцјена кроз три различита сценарија. За мјерење очекиваних кредитних губитака није нужно одредити сваки могући сценарио, али је потребно узети у обзир ризик или вјероватноћу настанка кредитног губитка на начин који одражава вјероватноћу настанка кредитног губитка и вјероватноћу изостанка кредитног губитка, чак и када је вјероватноћа настанка веома мала.

6.1.1. Изложеност кредитном ризику

Сљедећа табела приказује усклађивање између почетног и закључног стања умањења вриједности и резервација за финансијску имовину на датуме извјештавања:

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2023.				2022.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
1. Депозити код иностраних банака								
На дан 1. јануар	1.850	-	-	1.850	913	-	-	913
Повећања очекиваних кредитних губитака	13.096	-	-	13.096	10.427	-	-	10.427
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(139)	-	-	(139)	(335)	-	-	(335)
Отпуштања због престанака признавања орочених депозита	(13.150)	-	-	(13.150)	(9.155)	-	-	(9.155)
На дан 31. децембар	1.657	-	-	1.657	1.850	-	-	1.850
2. Специјална права вучења у ММФ-у								
На дан 1. јануар	-	-	-	-	-	-	-	-
Повећања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
На дан 31. децембар	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит								
На дан 1. јануар	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786
Повећања очекиваних кредитних губитака	619	-	-	619	686	-	-	686
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(28)	-	-	(28)	(121)	-	-	(121)
Отпуштања због доспјелих инструмената	(492)	-	-	(492)	(804)	-	-	(804)
Нето повећања / (отпуштања) током године	99	-	-	99	(239)	-	-	(239)
Отпуштања због продатих инструмената	(105)	-	-	(105)	(637)	-	-	(637)
На дан 31. децембар	904	-	-	904	910	-	-	910

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2023.				2022.		
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3 Укупно
4. Дужнички инструменти по амортизованом трошку							
На дан 1. јануар	225	-	-	225	-	-	-
Повећања очекиваних кредитних губитака	3	-	-	3	234	-	-
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(9)	-	-	(9)	(9)	-	(9)
На дан 31. децембар	219	-	-	219	225	-	-
5. Остала финансијска имовина							
На дан 1. јануар	6	-	601	607	6	-	602
Повећања очекиваних кредитних губитака	7	-	-	7	9	-	-
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(7)	-	-	(7)	(9)	-	(1)
На дан 31. децембар	6	-	601	607	6	-	601
Укупно почетно стање на дан 1. јануар	2.991	-	601	3.592	2.705	-	602
Укупно нето (отпуштања) / повећања очекиваних кредитних губитака	(205)	-	-	(205)	286	-	(1)
Укупно закључно стање на дан 31. децембар	2.786	-	601	3.387	2.991	-	601
							3.592

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика

а) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијска имовина која је предмет умањења

Сљедећа табела приказује максималну изложеност финансијске имовине Централне банке кредитном ризику на датуме извјештавања, анализирану по класама финансијских инструмената за које се очекивани кредитни губити рачунају и признају:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.			31. децембар 2022.				
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
Класе финансијских инструмената								
Готовина у страним валутама								
Бруто књиговодствена вриједност	455.191	-	-	455.191	572.020	-	-	572.020
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	455.191	-	-	455.191	572.020	-	-	572.020
Депозити код иностраних банака								
Бруто књиговодствена вриједност	8.328.247	-	-	8.328.247	8.275.050	-	-	8.275.050
Умањење вриједности	(1.657)	-	-	(1.657)	(1.850)	-	-	(1.850)
Књиговодствена вриједност	8.326.590	-	-	8.326.590	8.273.200	-	-	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у								
Бруто књиговодствена вриједност	2.073	-	-	2.073	149	-	-	149
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	2.073	-	-	2.073	149	-	-	149
Дужнички инструменти по фер вриједности								
Кроз осталу свеобухватну добит								
Бруто књиговодствена вриједност	6.150.130	-	-	6.150.130	5.887.589	-	-	5.887.589
Резервације за очекиване кредитне губитке (признате у осталој свеобухватној добити)	904	-	-	904	910	-	-	910
Бруто књиговодствена вриједност	6.150.130	-	-	6.150.130	5.887.589	-	-	5.887.589

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.			31. децембар 2022.				
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
Класе финансијских инструмената								
Дужнички инструменти по								
амортизованом трошку								
Бруто књиговодствена вриједност	1.180.640	-	-	1.180.640	1.173.087	-	-	1.173.087
Умањење вриједности	(219)	-	-	(219)	(225)	-	-	(225)
Књиговодствена вриједност	1.180.421	-	-	1.180.421	1.172.862	-	-	1.172.862
Остала финансијска имовина								
Бруто књиговодствена вриједност	3.545	-	601	4.146	4.288	-	601	4.889
Умањење вриједности	(6)	-	(601)	(607)	(6)	-	(601)	(607)
Књиговодствена вриједност	3.539	-	-	3.539	4.282	-	-	4.282

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.1. Кредитни ризик (наставак)****6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)****б) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијски инструменти који нису предмет умањења**

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Књиговодствене вриједности		
Монетарно злато	175.459	160.040
Остала улагања	27.813	27.813
УКУПНО	203.272	187.853

Централна банка не држи колатерале и остала заложна средства у циљу покривања кредитног ризика. На дан 31. децембар 2023. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 601 хиљаде КМ (На дан 31. децембар 2022. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 601 хиљаде КМ).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

Концентрација према кредитном рејтингу

Сљедјеће табеле представљају анализу концентрације финансијске имовине Централне банке према композитном кредитном рејтингу уговорне стране на датуме извјештавања:

У хиљадама КМ

Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностраних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти		Дужнички инструменти по			31. децембар 2023.	
				по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	Монетарно злато	амортизованом трошку	финансијска имовина	Остала	Укупно	Укупно
AAA	-	3.914.210	-	2.015.799	-	141.871	-	-	6.071.880	-
AA+	-	431	-	653.467	-	283.696	-	-	937.594	-
AA	-	836.324	-	1.578.434	-	221.715	-	-	2.636.473	-
AA-	-	806.995	-	723.414	-	146.741	-	-	1.677.150	-
A+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	2.224.953	-	37.616	-	41.528	-	-	2.304.097	-
A-	-	-	-	683.479	-	191.383	-	-	874.862	-
II ¹	-	545.334	2.073	-	175.459	-	-	27.813	750.679	-
BVB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BVB	-	-	-	457.921	-	153.706	-	-	611.627	-
BVB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Без рејтинга	455.191	-	-	-	-	-	4.146	-	459.337	-
Укупно	455.191	8.328.247	2.073	6.150.130	175.459	1.180.640	4.146	27.813	16.323.699	16.323.699
Умањење вриједности	-	(1.657)	-	-	-	(219)	(607)	-	(2.483)	-
УКУПНО	455.191	8.326.590	2.073	6.150.130²	175.459	1.180.421	3.539	27.813	16.321.216	16.321.216

¹ Међународне институције (енг. International institutions)² Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

У хиљадама КМ

31. децембар 2022.									
Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностранних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	Монетарно злато	Дужнички инструменти по амортизованом трошку	Остала финансијска имовина	Остала улагања	Укупно
AAA	-	3.562.708	-	2.142.560	-	141.023	-	-	5.846.291
AA+	-	-	-	693.016	-	282.171	-	-	975.187
AA	-	450.701	-	1.244.391	-	219.864	-	-	1.914.956
AA-	-	-	-	524.373	-	145.540	-	-	669.913
A+	-	1.678.882	-	-	-	-	-	-	1.678.882
A	-	2.575.495	-	-	-	41.776	-	-	2.617.271
A-	-	3.481	-	795.710	-	190.370	-	-	989.561
BB ³	-	3.783	149	-	160.040	-	-	27.813	191.785
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	487.539	-	152.343	-	-	639.882
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Без рејтинга	572.020	-	-	-	-	-	4.889	-	576.909
Укупно	572.020	8.275.050	149	5.887.589	160.040	1.173.087	4.889	27.813	16.100.637
Умањење вриједности	-	(1.850)	-	-	-	(225)	(607)	-	(2.682)
УКУПНО	572.020	8.273.200	149	5.887.589⁴	160.040	1.172.862	4.282	27.813	16.097.955

³ Међународне институције (енг. International institutions)

⁴ Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

Географска концентрација ризика финансијске имовине са изложеношћу кредитном ризику

Сљедеће табеле дају информацију о изложености финансијске имовине Централне банке кредитном ризику по бруто књиговодственим вриједностима, разврстано по географским регијама на датуме извјештавања. За потребе ове објаве, Централна банка је разврстала изложености по регијама на основу домицилне земље уговорне стране:

31. децембар 2023. године

У хиљадама КМ	ЕУ земље	Земље		Укупно
		нечланице ЕУ	Босна и Херцеговина	
Готовина у страним валутама	-	-	455.191	455.191
Депозити код иностраних банака	4.967.125	3.361.122	-	8.328.247
Специјална права вучења у ММФ-у	-	2.073	-	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	6.150.130	-	-	6.150.130
Монетарно злато	-	175.459	-	175.459
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.180.640	-	-	1.180.640
Остала финансијска имовина	-	-	4.146	4.146
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	12.297.905	3.566.457	459.337	16.323.699
			Умањење вриједности	(2.483)
			УКУПНО	16.321.216

31. децембар 2022. године

У хиљадама КМ	ЕУ земље	Земље		Укупно
		нечланице ЕУ	Босна и Херцеговина	
Готовина у страним валутама	-	-	572.020	572.020
Депозити код иностраних банака	5.510.640	2.764.410	-	8.275.050
Специјална права вучења у ММФ-у	-	149	-	149
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	5.887.589	-	-	5.887.589
Монетарно злато	-	160.040	-	160.040
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.173.087	-	-	1.173.087
Остала финансијска имовина	-	-	4.889	4.889
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	12.571.326	2.952.402	576.909	16.100.637
			Умањење вриједности	(2.682)
			УКУПНО	16.097.955

Анализа каматоносних компоненти девизних резерви према појединачној земљи у којој су средства инвестирана је објављена у [напоменама 8, 10 и 12](#).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик**

Тржишни ризик је ризик од промјене тржишне вриједности финансијске имовине и инструмената услед промјене услова на финансијским тржиштима. Тржишни ризици са којима се Централна банка сусреће у свом пословању су: девизни ризик, каматни ризик и ризик цијене злата. Циљ управљања тржишним ризицима је контрола и управљање ризицима у оквиру прихватљивих параметара, с циљем оптимизације поврата.

У сврху квантификације ефеката тржишног ризика на вриједност девизних резерви Централна банка користи концепт „вриједности под ризиком“ (VaR – Value at Risk). Вриједност под ризиком представља статистичку мјеру која показује највећи могући губитак портфеља девизних резерви који може настати услед промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева, уз одређени ниво поузданости за одређени временски интервал. Вриједност VaR за тржишни ризик се израчунава аналитичком (параметарском) методом, на основу средње вриједности добитка/губитка или стопе приноса посматраног портфеља и стандардне девијације посматраних података. Централна банка при обрачунау VaR примјењује ниво поузданости од 99% за временски интервал од десет дана.

За израчунавање вриједности VaR портфеља девизних резерви Централне банке, узимају се у обзир све позиције у портфељу девизних резерви које су изложене тржишним ризицима, односно девизном, каматном и ценовном ризику. На дан 31. децембар 2023. године, изложеност девизних резерви Централне банке (VaR уз ниво поузданости 99% за временски интервал од десет дана) која укључује промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева у односу на КМ, износи 29.493 хиљаде КМ (2022: 44.976 хиљада КМ), што представља еквивалент 0,18% укупне финансијске имовине (2022: 0,28% укупне финансијске имовине).

Вриједност под ризиком је смањена првенствено због смањене волатилности каматних стопа, односно приноса на дужничке инструменте у портфељу девизних резерви Централне банке.

Вриједности VaR на датуме извјештавања израчунати су као збир компоненталних вриједности VaR:

- за депозите код иностраних банака (девизни VaR који проистиче из промјене девизних курсева),
- за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (каматни VaR који проистиче из промјене тржишних приноса, односно промјене тржишне цијене дужничких инструмената) и
- за монетарно злато (VaR због промјене еурске тржишне цијене монетарног злата).

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Каматни ризик	21.641	37.044
Ризик промјене еурске цијене монетарног злата	7.477	7.873
Девизни ризик	375	59
Укупно VaR	29.493	44.976

6.2.1. Девизни ризик

Девизни ризик је ризик промјене вриједности девизне имовине и обавеза услед промјене девизног курса. Централна банка је изложена девизном ризику кроз трансакције у страним валутама. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре имовине и обавеза Централне банке, као и постављањем квантитативних ограничења за изложеност девизном ризику.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.1. Девизни ризик (наставак)

Управљање и контролу девизног ризика Централна банка обезбјеђује строгим поштовањем одредби Закона о Централној банци и интерним актима Централне банке.

Највећи дио званичних девизних резерви држи се у EUR, а максималан износ који се може држати у другим конвертибилним валутама осим EUR не може бити већи од 50% од укупног износа несмањеног капитала и резерви Централне банке.

Сљедеће табеле приказују девизну позицију Централне банке на дан 31. децембар 2023. и 31. децембар 2022. године:

31. децембар 2023.	Остале стране валуте				
У хиљадама КМ	EUR	USD		КМ	Укупно
Готовина у страним валутама	455.191	-	-	-	455.191
Депозити код иностраних банака	8.313.378	6.829	6.383	-	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	2.073	-	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	6.150.130	-	-	-	6.150.130
Монетарно злато	175.459	-	-	-	175.459
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.180.421	-	-	-	1.180.421
Остала финансијска имовина	63	-	-	3.476	3.539
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	16.274.652	6.829	8.456	31.279	16.321.216
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Депозити банака	-	-	-	7.083.235	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	752.898	752.898
Остале финансијске обавезе	561	23	1	67.838	68.423
Укупно финансијске обавезе	561	23	1	15.469.079	15.469.664
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	16.274.091	6.806	8.455	(15.437.800)	851.552

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик (наставак)****6.2.1. Девизни ризик (наставак)****31. децембар 2022.**

У хиљадама КМ	EUR	USD	Остале стране валуте	КМ	Укупно
Готовина у страним валутама	571.982	21	17	-	572.020
Депозити код иностраних банака	8.266.502	2.351	4.347	-	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	149	-	149
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	5.887.589	-	-	-	5.887.589
Монетарно злато	160.040	-	-	-	160.040
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.172.862	-	-	-	1.172.862
Остала финансијска имовина	32	-	-	4.250	4.282
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	16.059.017	2.372	4.513	32.053	16.097.955
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Депозити банака	-	-	-	7.217.387	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	958.245	958.245
Остале финансијске обавезе	808	21	-	3.194	4.023
Укупно финансијске обавезе	808	21	-	15.614.923	15.615.752
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	16.058.209	2.351	4.513	(15.582.870)	482.203

Централна банка није изложена ризику промјене курса EUR због аранжмана валутног одбора чиме је КМ везана за EUR по курсу 1 EUR = 1,95583 КМ.

6.2.2. Каматни ризик

Каматни ризик је ризик промјене тржишне вриједности финансијске имовине усљед неповољних кретања каматних стопа.

Каматним ризиком се управља прописивањем циљаног модификованог трајања инвестираних девизних резерви, праћењем вриједности под ризиком, те одабиром одговарајућег тржишног индекса који, уз неопходна прилагођавања, представља референтни портфељ (бенчмарк) и прописивањем максималног износа дозвољеног одступања поврата портфеља од поврата њему одговарајућег бенчмарка (грешка праћења).

Циљано модификовано трајање се одговарајућим прописима Централне банке скраћује или продужује, у зависности од актуелне структуре портфеља девизних резерви, актуелних тржишних услова и доступних очекивања и прогноза, а у складу са стратешким опредјељењем да је максималан дозвољени рок инвестирања дужничких инструмената са фиксним приходом десет година, а максималан дозвољени рок инвестирања депозита код иностраних банака је једна година.

Према прописима важећим на датуме извјештавања, циљано модификовано трајање укупног портфеља девизних резерви износи 1,10 година, уз дозвољена одступања +/- 0,40 година, док циљано модификовано трајање портфеља дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит са преосталим роком до доспијећа дужим од годину дана износи 2,00 година уз дозвољена одступања +/- 0,30 година.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

Централна банка као основну мјеру изложености каматном ризику користи модификовано трајање дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Модификовано трајање је мјера осјетљивости цијене финансијског инструмента на промјену каматне стопе, односно тржишног приноса дужничког инструмента. Модификовано трајање се изражава као број година и што је трајање дуже, већи је и каматни ризик. Модификовано трајање портфеља се израчунава као пондерисани просјек доспијећа новчаних токова појединачних финансијских инструмената у портфељу, при чему је пондер садашња вриједност новчаног тока. Током четвртог тромјесечја 2023. године модификовано трајање дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је благо продужено и износи 0,97 на дан 31. децембар 2023. године (31. децембар 2022. године: 0,92), с обзиром да је до краја јуна 2023. године у великој мјери ублажен утицај каматног ризика и побољшана стабилност валутног одбора.

Сљедеће табеле приказују изложеност Централне банке каматном ризику на датуме извјештавања, по књиговодственој вриједности инструмената, категоризоване (разврстане у разреде рочности) према критеријуму датума поновног одређивања каматних стопа у складу са уговорним аранжманима (уговорни новчани токови, као нпр. исплате купона) или датумом доспијећа инструмената. У складу с тим, критеријум за разврставање инструмената у разреде рочности за купонске дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је датум доспијећа прве наредне исплате купона, док се дисконтни дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, те дужнички инструменти по амортизованом трошку и депозити код иностраних банака разврставају у разреде рочности према датуму доспијећа инструмента:

31. децембар 2023. У хиљадама КМ	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	455.191	455.191
Депозити код иностраних банака	7.465.786	824.722	-	-	36.082	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	2.053	-	-	-	20	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	1.321.372	4.827.264	-	-	1.494	6.150.130
Монетарно злато	-	-	-	-	175.459	175.459
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	-	58.271	153.916	965.658	2.576	1.180.421
Остала финансијска имовина	-	-	-	-	3.539	3.539
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	8.789.211	5.710.257	153.916	965.658	702.174	16.321.216
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Депозити банака	7.082.560	-	-	-	675	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	752.898	752.898
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	68.423	68.423
Укупно финансијске обавезе	7.082.560	-	-	-	8.387.104	15.469.664
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	1.706.651	5.710.257	153.916	965.658	(7.684.930)	851.552

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

31. децембар 2022.

У хиљадама КМ

	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	572.020	572.020
Депозити код иностраних банака	7.834.456	430.241	-	-	8.503	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	147	-	-	-	2	149
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	1.500.366	4.368.552	-	-	18.671	5.887.589
Монетарно злато	-	-	-	-	160.040	160.040
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	-	-	116.508	1.053.960	2.394	1.172.862
Остала финансијска имовина	-	-	-	-	4.282	4.282
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	9.334.969	4.798.793	116.508	1.053.960	793.725	16.097.955
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Депозити банака	5.329.117	-	-	-	1.888.270	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	958.245	958.245
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	4.023	4.023
Укупно финансијске обавезе	5.329.117	-	-	-	10.286.635	15.615.752
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	4.005.852	4.798.793	116.508	1.053.960	(9.492.910)	482.203

Анализа осјетљивости базирана на сценаријима предефинисаних промјена тржишних приноса

У сврху квантификације ефеката изложености девизних резерви каматном ризику, као допуну VaR анализе, користи се стрес тест (анализа осјетљивости) који на бази модификованог трајања портфеља дужничких инструмената предвиђа могући ефекат промјене каматних стопа (тржишних приноса) на финансијску имовину Централне банке.

За Централну банку је најважнији сценарио могући неочекивани скок каматних стопа (пад тржишних цијена дужничких инструмената), тако да се израчунава утицај на финансијску имовину у случају пораста каматних стопа (помјерања криве приноса на евро обвезнице на горе) према претпостављеном сценарију (предефинисани пораст).

Анализа осјетљивости на каматни ризик базирана на сценаријима предефинисаних промјена тржишних приноса (каматних стопа) изражених у базним поенима (б.п.) показује који су ефекти промјене нивоа криве приноса обвезница у зони евра (крива приноса на евро обвезнице) на вриједност финансијске имовине банке на извјештајне датуме.

Ефекти промјене нивоа криве приноса на евро обвезнице представљају пад тржишних вриједности дужничких инструмената за предефинисане порасте каматних стопа за 1, 50, 100 или 200 базних поена. Ова анализа претпоставља да су све остале варијабле непромијењене на посматране извјештајне датуме.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембар 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик (наставак)****6.2.2. Каматни ризик (наставак)**Анализа осјетљивости - сценарији претпостављених промјена тржишних приноса за 31. децембар 2023.

Промјена тржишних приноса	+/- 1 б.п.	+/- 50 б.п.	+/- 100 б.п.	+/- 200 б.п.
Промјена финансијске имовине (у хиљадама КМ)	(595)/595	(29.739)/29.739	(59.478)/59.478	(118.957)/118.957

Анализа осјетљивости - сценарији претпостављених промјена тржишних приноса за 31. децембар 2022.

Промјена тржишних приноса	+/- 1 б.п.	+/- 50 б.п.	+/- 100 б.п.	+/- 200 б.п.
Промјена финансијске имовине (у хиљадама КМ)	(543)/543	(27.130)/27.130	(54.260)/54.260	(108.520)/108.520

У случају сценарија помјерања криве приноса на евро обвезнице на горе за 1 б.п. (0,01%), финансијска имовина Централне банке би на дан 31. децембар 2023. године била смањена за 595 хиљада КМ (на 31. децембар 2022. године: 543 хиљаде КМ).

У случају сценарија помјерања криве приноса на евро обвезнице на доље за 1 б.п. (0,01%), финансијска имовина Централне банке би на дан 31. децембар 2023. године била већа за 595 хиљада КМ (на 31. децембар 2022. године: 543 хиљаде КМ).

Ефекти на вриједност финансијске имовине у случају сценарија већих помјерања (+/- 50 б.п., +/- 100 б.п., или +/-200 б.п.) криве приноса на евро обвезнице, били би пропорционални ефектима промјене вриједности финансијске имовине узрокованим наведеним помјерањима криве приноса за +/- 1 б.п (+/- 0,01%).

6.3. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности се односи на могуће потешкоће у брзој ликвидацији дијела имовине, што је могуће у ситуацији у којој су тржишни услови неповољни и такође и када дође до непожељног кретања цијена.

Ликвидност портфеља девизних резерви је обезбијеђена држањем довољног износа ликвидних инструмената у портфељу.

Под појмом ликвидне имовине дефинише се имовина чија конверзија у новчана средства подразумијева минималне трансакционе трошкове и чија је вриједност најближа тржишној вриједности.

С обзиром на обавезу гарантовања конвертибилности КМ, дневна ликвидност мора бити обезбијеђена рочном усклађеношћу девизних резерви Централне банке.

Оквир за ликвидност треба да усклади прогнозиране потенцијалне потребе за ликвидношћу са одговарајућим ликвидним инструментима. Ликвидност сваког појединачног финансијског инструмента подобног за инвестирање треба да буде размотрена на одговарајући начин прије него што се изврши инвестирање у тај инструмент.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.3. Ризик ликвидности (наставак)**

Анализа рочности

Рочност финансијских обавеза Централне банке на датуме извјештавања приказана је у табелама у наставку на основу преосталог уговорног доспијећа од датума извјештавања.

Новчанице и кованице у оптицају су распоређене у период до три мјесеца.

31. децембар 2023.

	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
У хиљадама КМ						
Новчанице и кованице у оптицају	7.565.108	-	-	-	-	7.565.108
Депозити банака	7.083.235	-	-	-	-	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	752.898	-	-	-	-	752.898
Остале финансијске обавезе	4.104	64.319	-	-	-	68.423

УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	15.405.345	64.319	-	-	-	- 15.469.664
-----------------------------------	-------------------	---------------	----------	----------	----------	---------------------

31. децембар 2022.

	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
У хиљадама КМ						
Новчанице и кованице у оптицају	7.436.097	-	-	-	-	7.436.097
Депозити банака	7.217.387	-	-	-	-	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	958.245	-	-	-	-	958.245
Остале финансијске обавезе	4.023	-	-	-	-	4.023

УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	15.615.752	-	-	-	-	- 15.615.752
-----------------------------------	-------------------	----------	----------	----------	----------	---------------------

Каматоносне компоненте девизних резерви, анализирани према њиховој преосталој уговореној рочности у односу на датуме извјештавања, су објављене у [напоменама 8, 10 и 12](#).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

7. ГОТОВИНА У СТРАНИМ ВАЛУТАМА

Готовина у страним валутама представља готовину која се држи у трезорима Централне банке. Наредна табела приказује стања готовине у страним валутама са аналитичким приказом по валути држања:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Готовина у страним валутама:		
EUR	455.191	571.982
USD	-	21
GBP	-	17
УКУПНО	455.191	572.020

За потребе извјештавања о новчаним токовима готовина у страним валутама је укључена у новац и новчане еквиваленте ([напомена 34](#)).

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА

Депозити код иностраних банака представљају инвестирана средства девизних резерви Централне банке која се држе на рачунима иностраних банака и међународних финансијских институција. Депозити код иностраних банака укључују депозите по виђењу и орочене депозите и држе се код иностраних банака земаља зоне евра и земаља ван зоне евра ([напомена 6.1.2](#)).

За потребе извјештавања о новчаним токовима, девизни депозити по виђењу и девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања, су укључени у новац и новчане еквиваленте. Наредна табела приказује анализу депозита код иностраних банака за потребе извјештавања о новчаним токовима:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Депозити по виђењу	1.811.641	1.628.560
Орочени депозити до 3 мјесеца или краће од датума стицања	4.744.565	5.646.221
Умањење вриједности	(1.486)	(1.752)
Укључено у новац и новчане еквиваленте (напомена 34)	6.554.720	7.273.029
Орочени депозити преко 3 мјесеца од датума стицања	1.772.041	1.000.269
Умањење вриједности	(171)	(99)
Укупно	1.771.870	1.000.171
УКУПНО	8.326.590	8.273.200

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Наредна табела приказује стања орочених депозита и депозита по виђењу са аналитичким приказом по валути држања:

	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
У хиљадама КМ		
Орочени депозити:		
EUR	6.512.976	6.646.490
USD	3.630	-
	6.516.606	6.646.490
Умањење вриједности	(1.520)	(1.734)
Укупно	6.515.086	6.644.756
Депозити по виђењу:		
EUR	1.802.057	1.621.860
CHF	4.325	2.306
USD	3.199	2.351
GBP	2.060	2.043
	1.811.641	1.628.560
Умањење вриједности	(137)	(116)
Укупно	1.811.504	1.628.444
УКУПНО	8.326.590	8.273.200

Просјечне каматне стопе на орочене депозите деноминоване у EUR валути у 2023. години се крећу у распону од 1,95% до 4,12% годишње (2022: Закључно са јулом просјечне каматне стопе на орочене депозите деноминоване у EUR валути су биле негативне и кретале су се у распону од 0,59% до 0,24% годишње; од јула 2022. године, просјечне каматне стопе на орочене депозите су биле позитивне и кретале су се у распону од 0,02% до 2,11% годишње).

Просјечне каматне стопе на депозите по виђењу деноминоване у EUR валути у 2023. години се крећу у распону од 0,00% до 4,00% годишње (2022: Просјечне негативне каматне стопе на депозите по виђењу деноминоване у EUR валути, закључно за августом 2022. године, су се кретале у распону од 0,90% до 0,21% годишње; од августа 2022. године, просјечне позитивне каматне стопе кретале су се у распону од 0,00% до 1,68% годишње).

Депозити код иностраних банака укључују нето обрачунату камату у износу од 36.082 хиљаде КМ на дан 31. децембар 2023. године (31. децембар 2022. године: Укључивали су нето обрачунату камату у износу од 8.503 хиљаде КМ).

Просјечна стопа ефективног приноса на депозите код иностраних банака износи 3,19% за 2023. годину (2022: Просјечна стопа ефективног приноса је износила 0,21%).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Наредна табела приказује анализу орочених депозита код иностраних банака према преосталој уговореној рочности у односу на датуме извјештавања:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
До мјесец дана	3.983.673	3.980.765
Од једног до два мјесеца	960.845	1.469.432
Од два до три мјесеца	738.995	764.312
Од три до четири мјесеца	298.167	431.981
Од четири до дванаест мјесеци	534.926	-
Укупно	6.516.606	6.646.490
Умањење вриједности	(1.520)	(1.734)
УКУПНО	6.515.086	6.644.756

Анализа депозита код иностраних банака према врсти финансијске институције у којој су средства инвестирана дата је следећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Иностране комерцијалне банке		
Орочени депозити	2.739.866	3.104.888
Преконоћни депозити	1.199.902	543.721
Депозити по виђењу	4.506	3.481
	3.944.274	3.652.090
Иностране централне банке		
Орочени депозити	2.038.953	2.997.881
Преконоћни депозити	-	-
Депозити по виђењу	1.799.686	1.621.296
	3.838.639	4.619.177
Међународне финансијске институције		
Орочени депозити	537.885	-
Преконоћни депозити	-	-
Депозити по виђењу	7.449	3.783
	545.334	3.783
Укупно	8.328.247	8.275.050
Умањење вриједности (напомена 6.1.1.)	(1.657)	(1.850)
УКУПНО	8.326.590	8.273.200

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за депозите код иностраних банака на датуме извјештавања је објављено у [напомени 6.1.2.](#)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Депозити код иностраних банака, анализирани према земљи у којој су средства инвестирана, су приказани слjedeћом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Швајцарска		
Орочени депозити	2.257.205	1.574.653
Депозити по виђењу	7.449	3.783
	2.264.654	1.578.436
Француска		
Орочени депозити	1.682.242	1.260.994
Депозити по виђењу	278.492	78.346
	1.960.734	1.339.340
Луксембург		
Орочени депозити	1.481.122	1.235.348
Депозити по виђењу	374.134	392.457
	1.855.256	1.627.805
Велика Британија		
Орочени депозити	1.096.037	1.185.316
Депозити по виђењу	-	-
	1.096.037	1.185.316
Њемачка		
Орочени депозити	-	-
Депозити по виђењу	1.052.667	1.055.215
	1.052.667	1.055.215
Низоземска		
Орочени депозити	-	-
Депозити по виђењу	98.468	98.100
	98.468	98.100
САД		
Орочени депозити	-	-
Депозити по виђењу	431	659
	431	659
Словачка		
Орочени депозити	-	1.390.179
Депозити по виђењу	-	-
	-	1.390.179
Укупно орочени депозити	6.516.606	6.646.490
Укупно депозити по виђењу	1.811.641	1.628.560
Умањење вриједности	(1.657)	(1.850)
УКУПНО	8.326.590	8.273.200

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

9. СПЕЦИЈАЛНА ПРАВА ВУЧЕЊА У ММФ-у

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Рачун специјалних права вучења у ММФ-у	2.053	147
Обрачуната камата	20	2
Укупно	2.073	149
Умањење вриједности	-	-
УКУПНО	2.073	149

Промјене по основу специјалних права вучења у ММФ-у у извјештајним периодима су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2023.	2022.
На дан 1. јануар	149	1.881
Новчани приливи по рачуну специјалних права вучења	75.937	22.772
Новчани одливи	(73.705)	(24.445)
Приходи од камата по рачуну специјалних права вучења	189	27
Наплата обрачунате камате	(171)	(25)
Нето (губици) од курсних разлика	(326)	(61)
На дан 31. децембар	2.073	149

За потребе извјештавања о новчаним токовима специјална права вучења у ММФ-у су укључена у новац и новчане еквиваленте ([напомена 34](#)).

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит представљају средства девизних резерви Централне банке која су инвестирана у ликвидне државне владине обвезнице земаља зоне евра. Портфељ ових дужничких инструмената се састоји од краткорочних и дугорочних обвезница влада са фиксном каматном стопом. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит су деноминирани у EUR валути.

Структура улагања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је приказана сљедећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Купонски дужнички инструменти	4.476.401	4.656.303
Обрачуната камата на купонске дужничке инструменте	29.919	31.978
	4.506.320	4.688.281
Дисконтни дужнички инструменти	1.672.235	1.212.615
Обрачунати (дисконт) на дисконтне дужничке инструменте	(28.425)	(13.307)
	1.643.810	1.199.308
УКУПНО	6.150.130	5.887.589

На дан 31. децембар 2023. године резервације за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте, признате у осталој свеобухватној добити, износе 904 хиљаде КМ (31. децембар 2022. године: 910 хиљада КМ).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ (НАСТАВАК)

Током 2023. године, нето повећања по основу резервација за очекиване кредитне губитке, призната у добит или губитак, износе 99 хиљада КМ (2022: Нето отпуштања 239 хиљада КМ). За више информација погледати [напомене 6.1.1](#) и [27](#).

Просјечна стопа ефективног приноса на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну износи 0,75% за 2023. годину (2022: Просјечна негативна стопа ефективног приноса је износила 0,74%).

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, анализирани према земљи у коју су средства инвестирана, су приказани сљедећом табелом:

	31. децембар 2023.		31. децембар 2022.	
	У хиљадама КМ	%	У хиљадама КМ	%
Њемачка	1.842.371	29,96	1.698.303	28,84
Француска	1.578.434	25,67	1.244.391	21,13
Шпанија	683.479	11,11	795.710	13,52
Белгија	683.296	11,11	483.940	8,22
Италија	457.921	7,45	487.539	8,28
Финска	349.641	5,69	231.787	3,94
Аустрија	303.826	4,94	461.229	7,83
Низоземска	173.428	2,82	444.257	7,55
Ирска	40.118	0,65	40.433	0,69
Словачка	37.616	0,60	-	-
УКУПНО	6.150.130	100,00	5.887.589	100,00

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит на датуме извјештавања је објављено у [напомени 6.1.2](#).

Промјене по основу дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2023.	2022.
На дан 1. јануар	5.887.589	11.629.592
Куповине током године	4.741.235	4.706.082
Продаје током године	(987.892)	(4.632.890)
Приходи од камата признати током године (напомена 22)	69.366	21.900
Ефекти негативних каматних стопа признати током године (напомена 22)	(4.427)	(26.880)
Доспијећа дужничких инструмената	(3.640.509)	(5.365.116)
Доспијећа купона	(29.186)	(79.955)
Нето нереализована промјена фер вриједности током године	113.948	(365.150)
Трансакциони трошкови	6	6
На дан 31. децембар	6.150.130	5.887.589

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, анализирани по њиховом преосталом уговореном доспијећу у односу на датуме извјештавања, су приказани у сљедећој табели:

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
До три мјесеца	716.892	514.934
Од три до дванаест мјесеци	2.943.406	3.120.538
Од једне до три године	2.414.490	2.180.052
Преко три године	75.342	72.065
УКУПНО	6.150.130	5.887.589

11. МОНЕТАРНО ЗЛАТО

На датуме извјештавања, вриједности улазних података за израчун фер вриједности монетарног злата су дате у сљедећој табели:

На дан	Количина унци	Цијена једне унце у КМ	Фер вриједност монетарног злата на дан у хиљадама КМ
31. децембар 2023.	48.000	3.655,40	175.459
31. децембар 2022.	48.000	3.334,17	160.040

Промјене по основу монетарног злата у извјештајним периодима су дате у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2023.	2022.
На дан 1. јануар	160.040	301.987
Нето неререализована промјена у фер вриједности током године	15.419	19.996
Продаје током године	-	(161.943)
На дан 31. децембар	175.459	160.040

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

12. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО АМОРТИЗОВАНОМ ТРОШКУ

Дужнички инструменти по амортизованом трошку представљају средства девизних резерви Централне банке која су инвестирана у ликвидне државне владине обвезнице земаља зоне евра са намјером држања до њиховог доспијећа. На датуме извјештавања, овај портфељ се састоји од дугорочних купонских обвезница влада са фиксном каматном стопом. Дужнички инструменти по амортизованом трошку су деноминовани у EUR валути.

Структура улагања дужничких инструмената по амортизованом трошку је приказана сљедећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Купонски дужнички инструменти	1.178.064	1.170.693
Обрачуната камата на купонске дужничке инструменте	2.576	2.394
Укупно	1.180.640	1.173.087
Умањење вриједности	(219)	(225)
УКУПНО	1.180.421	1.172.862

Просјечна стопа ефективног приноса на дужничке инструменте по амортизованом трошку износи 1,01% за 2023. годину (2022. година: 0,98%).

Дужнички инструменти по амортизованом трошку, анализирани према земљи у коју су средства инвестирана, су приказани сљедећом табелом:

	31. децембар 2023.		31. децембар 2022.	
	У хиљадама КМ	%	У хиљадама КМ	%
<i>Француска</i>	221.715	18,78	219.864	18,74
<i>Шпанија</i>	191.383	16,21	190.370	16,23
<i>Аустрија</i>	190.662	16,15	189.737	16,17
<i>Италија</i>	153.706	13,02	152.343	12,99
<i>Финска</i>	93.034	7,88	92.434	7,88
<i>Белгија</i>	91.810	7,78	91.070	7,76
<i>Њемачка</i>	58.887	4,99	58.883	5,02
<i>Низоземска</i>	55.710	4,72	55.142	4,70
<i>Ирска</i>	54.933	4,65	54.470	4,64
<i>Словачка</i>	41.528	3,52	41.776	3,56
<i>Луксембург</i>	27.272	2,30	26.998	2,31
Укупно	1.180.640	100,00	1.173.087	100,00
Умањење вриједности	(219)		(225)	
УКУПНО	1.180.421		1.172.862	

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за дужничке инструменте по амортизованом трошку на датуме извјештавања је објављено у [напомени 6.1.2.](#)

Промјене по основу дужничких инструмената по амортизованом трошку током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

12. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО АМОРТИЗОВАНОМ ТРОШКУ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	2023.	2022.
На дан 1. јануар	1.172.862	-
Куповине током године	-	1.166.137
Приходи од камата признати током године (напомена 22)	11.912	8.669
Доспијећа купона	(4.359)	(1.721)
Нето умањење вриједности током године	6	(225)
Трансакциони трошкови	-	2
На дан 31. децембар	1.180.421	1.172.862

Дужнички инструменти по амортизованом трошку, анализирани по њиховом преосталом уговореном доспијећу у односу на датуме извјештавања, су приказани у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
До три мјесеца	-	-
Од три до дванаест мјесеци	58.406	-
Од једне до три године	154.187	116.872
Преко три године	968.047	1.056.215
Укупно	1.180.640	1.173.087
Умањење вриједности	(219)	(225)
УКУПНО	1.180.421	1.172.862

13. ОСТАЛА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Потраживања од резидентних банака	2.526	2.495
Жиро рачуни (напомена 34)	642	1.435
Потраживања од службеника по основу мањка готовог новца	601	601
Остала разна финансијска имовина	377	358
Укупно	4.146	4.889
Умањење вриједности	(607)	(607)
Укупно остала финансијска имовина	3.539	4.282
Унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица	11.062	12.995
Унапријед плаћени трошкови за административно пословање	1.367	587
Нумизматичке збирке	1.198	1.190
Остала разна нефинансијска имовина	218	226
Укупно остала нефинансијска имовина	13.845	14.998
УКУПНО	17.384	19.280

Како је објашњено у [напомени 3.9](#), унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица се почетно признају као одгођени трошкови и накнадно се амортизују признавањем трошкова током периода од пет година. За више информација погледати [напомену 31](#).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

14. НЕКРЕТНИНЕ И ОПРЕМА

У хиљадама КМ	Опрема				Некретнине	
	Земљиште и зграде	и намјештај	Возила	Остало	Имовина у припреми	и опрема укупно
Набавна вриједност						
На дан 1. јануар 2022.	49.674	27.741	1.412	1.078	42	79.947
Набавке	-	-	-	-	838	838
Пренос на употребу	-	750	-	-	(750)	-
Отписи и отуђења	-	(2.022)	(10)	(19)	-	(2.051)
На дан 31. децембар 2022.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Набавке	-	-	-	-	1.184	1.184
Пренос на употребу	-	1.144	-	21	(1.165)	-
Отписи и отуђења	-	(769)	(178)	(8)	-	(955)
На дан 31. децембар 2023.	49.674	26.844	1.224	1.072	149	78.963
Акумулирана амортизација						
На дан 1. јануар 2022.	7.133	20.463	1.275	899	-	29.770
Трошак амортизације	580	1.787	73	37	-	2.477
Отписи и отуђења	-	(2.019)	(10)	(19)	-	(2.048)
На дан 31. децембар 2022.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Трошак амортизације	580	1.736	61	27	-	2.404
Отписи и отуђења	-	(764)	(178)	(8)	-	(950)
На дан 31. децембар 2023.	8.293	21.203	1.221	936	-	31.653
Нето књиговодствена вриједност						
На дан 1. јануар 2023.	41.961	6.238	64	142	130	48.535
На дан 31. децембар 2023.	41.381	5.641	3	136	149	47.310

Земљиште за изградњу пословне зграде Главне јединице Сарајево је купљено на основу уговора са Општином Центар ради изградње пословног објекта. Током реализације уговора, Општина Центар донијела је Рјешење којим се одбија издавање урбанистичке сагласности за изградњу пословног објекта (07-19-421/20 од 17. јуна 2022. године) које је након другостепеног поступка постало коначно Рјешењем надлежног кантоналног Министарства (05-19-1081/22 од 22. новембра 2022. године). Поред наведеног, у погледу предметног земљишта Централна банка води судски поступак ради поништења Рјешења надлежног кантоналног Министарства као другостепеног органа (Тужба од 5. јануара 2023. године) и судски поступак против Општине Центар ради раскида уговора и накнаде штете (Тужба од 20. октобра 2023. године).

Централна банка је законски власник земљишта и нема неизвршених уговорних обавеза према продавцу земљишта.

Изузев наведеног, Централна банка није имала никаквих других терећења по основу својих некретнина и опреме на датуме извјештавања.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

15. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	Софтвери и остала нематеријална имовина	Нематеријална имовина у припреми	Нематеријална имовина укупно
Набавна вриједност			
На дан 1. јануар 2022.	16.136	-	16.136
Набавке	-	287	287
Пренос на употребу	287	(287)	-
Отписи и отуђења	(470)	-	(470)
На дан 31. децембар 2022.	15.953	-	15.953
Набавке	-	410	410
Пренос на употребу	410	(410)	-
Отписи и отуђења	(310)	-	(310)
На дан 31. децембар 2023.	16.053	-	16.053
Акумулирана амортизација			
На дан 1. јануар 2022.	15.153	-	15.153
Трошак амортизације	426	-	426
Отписи и отуђења	(470)	-	(470)
На дан 31. децембар 2022.	15.109	-	15.109
Трошак амортизације	390	-	390
Отписи и отуђења	(310)	-	(310)
На дан 31. децембар 2023.	15.189	-	15.189
Нето књиговодствена вриједност			
На дан 1. јануар 2023.	844	-	844
На дан 31. децембар 2023.	864	-	864

16. ОСТАЛА УЛАГАЊА

Структура осталих улагања је следећа:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
<i>Власнички инструменти</i>		
Акције BIS-а	27.803	27.803
Акције SWIFT-а	10	10
УКУПНО	27.813	27.813

BIS банка је специјализована међународна финансијска институција у власништву и под управом 63 централне банке широм свијета чија је основна улога да подстиче сарадњу међу централним банкама, тежи да обезбиједи монетарну и финансијску стабилност и посредује у финансијским трансакцијама између централних банака. Акције BIS банке су искључиво у власништву централних банака и монетарних власти.

SWIFT је међународно удружење у власништву финансијских институција које су његови чланови.

Акцијама BIS-а и SWIFT-а се не тргује.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

16. ОСТАЛА УЛАГАЊА (НАСТАВАК)

Централна банка посједује обичне акције BIS банке по номиналној вриједности од 5.000 SDR по акцији, плаћених у износу од 25% њихове номиналне вриједности од стране бивше Југославије. У складу са Статутом BIS-а, преосталих 75% номиналне вриједности акција се уплаћује од стране Централне банке по позиву BIS-а. Централна банка има право на дивиденду по основу ових акција ([напомена 28](#)).

Акције SWIFT-а се састоје од двије обичне акције и њихова укупна вриједност је 10 хиљада КМ.

Акције BIS-а и SWIFT-а представљају некотиране власничке инструменте чија се фер вриједност не може поуздано утврдити и стога се евидентирају по трошку стицања.

17. НОВЧАНИЦЕ И КОВАНИЦЕ У ОПТИЦАЈУ

Промјене по основу новчаница и кованица у оптицају током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ

	2023.	2022.
На дан 1. јануар	7.436.097	6.923.818
Нето пораст вриједности новчаница и кованица у оптицају током године	129.011	512.279
На дан 31. децембар	7.565.108	7.436.097

Апоенска структура и количина новчаница и кованица у оптицају је приказана у сљедећој табели:

		31. децембар 2023.		31. децембар 2022.	
Апоен		Вриједност Комада у хиљадама КМ		Вриједност Комада у хиљадама КМ	
Кованице	0,05	101.836.346	5.092	94.835.088	4.742
Кованице	0,10	144.279.167	14.428	134.369.633	13.437
Кованице	0,20	106.401.362	21.280	98.502.878	19.701
Кованице	0,50	49.610.221	24.805	46.202.553	23.101
Кованице	1	74.067.545	74.068	69.045.388	69.045
Кованице	2	21.957.007	43.914	19.744.315	39.489
Кованице	5	16.301.766	81.509	14.846.895	74.234
Укупно кованице		265.096		243.749	
Новчанице	10	15.705.792	157.058	14.985.812	149.858
Новчанице	20	12.168.451	243.369	11.453.994	229.080
Новчанице	50	27.815.563	1.390.778	27.570.944	1.378.547
Новчанице	100	45.958.334	4.595.833	45.234.277	4.523.428
Новчанице	200	4.564.870	912.974	4.557.175	911.435
Укупно новчанице		7.300.012		7.192.348	
УКУПНО		7.565.108		7.436.097	

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

18. ДЕПОЗИТИ БАНАКА

Структура депозита банака приказана је у следећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Депозити резидентних банака	7.082.560	7.215.919
Рачуни резерви организационих јединица Централне банке	642	1.435
Посебни депозити резидентних банака – блокирана средства	33	33
УКУПНО	7.083.235	7.217.387

Депозити резидентних банака служе за испуњавање политике обавезне резерве Централне банке, за поравнање платних трансакција између резидентних банака међусобно, као и за трансакције резидентних банака са Централном банком. На дан 31. децембар 2023. године укупан износ депозита резидентних банака од 7.082.560 хиљада КМ представља депозите 22 резидентне банке (31. децембар 2022. године: Износ од 7.215.919 хиљада КМ је представљао депозите 22 резидентне банке).

Депозити резидентних банака укључују обрачунату накнаду по основу политике обавезне резерве у износу од 1.181 хиљаде КМ на дан 31. децембар 2023. године (31. децембар 2022. године: Укључивали су негативну обрачунату накнаду у износу од 894 хиљаде КМ).

Основицу за обрачун обавезне резерве резидентних банака чине депозити и позајмљена средства без обзира у којој валути су средства изражена.

Централна банка дефинише јединствену стопу обавезне резерве коју примјењује на основицу обавезне резерве једнако за све резидентне банке. Стопа обавезне резерве износи 10% на датуме извјештавања.

Износи изнад обавезне резерве су депозити резидентних банака које оне држе на својим рачунима резерви. Више информација о примијењеним стопама накнада по основу инструмента обавезне резерве Централне банке у извјештајним периодима је објављено у [напомени 22](#).

19. ДЕПОЗИТИ ВЛАДЕ И ОСТАЛИХ ЈАВНИХ ИНСТИТУЦИЈА

Структура депозита Владе и осталих јавних институција приказана је у следећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Буџетски депозити институција БиХ	633.891	560.390
Депозити осталих домаћих влада и владиних институција	85.101	125.108
Депозитни рачун по трансакцијама ММФ-а	17.019	26
Депозити осталих јавних институција	16.887	272.721
УКУПНО	752.898	958.245

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

20. РЕЗЕРВИСАЊА

Резервисања се односе на резервисања за отпремнине и јубиларне награде запосленим те резервисања за потенцијалне обавезе по основу судских спорова.

Промјене у резервисањима су приказане у сљедећим табелама:

				2023.
У хиљадама КМ	Судски спорови	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Укупно
На дан 1. јануар	-	860	37	897
Отпуштања резервисања	-	(15)	-	(15)
Повећања у резервисањима	300	689	281	1.270
Укупно признато у добит или губитак	300	674	281	1.255
Плаћени износи	-	(115)	(12)	(127)
На дан 31. децембар	300	1.419	306	2.025

				2022.
У хиљадама КМ	Судски спорови	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Укупно
На дан 1. јануар	-	1.373	33	1.406
Отпуштања резервисања	-	(398)	-	(398)
Повећања у резервисањима	-	58	13	71
Укупно признато у добит или губитак	-	(340)	13	(327)
Плаћени износи	-	(173)	(9)	(182)
На дан 31. децембар	-	860	37	897

Судски спорови

Централна банка се појављује као тужена страна у неколико судских процеса који произлазе из њеног пословања. Централна банка је формирала резервисања за судске спорове у којима се појављује као тужена страна у износу од 300 хиљада КМ на основу постојања неизвјесности финалног исхода судских спорова за 2023. годину (2022: Централна банка није вршила резервисања за судске спорове).

Преузете обавезе

На датуме извјештавања, Централна банка нема уговорених обавеза које нису признате.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

21. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

Структура осталих обавеза дата је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Обавезе за расподјелу дијела добити у буџет БиХ (напомена 32)	64.319	-
ММФ-ови рачуни број 1 и 2 (напомена 37)	2.203	2.268
Добављачи	1.527	1.322
Депозити Свјетске банке	251	315
Обрачунате, а нефактурисане обавезе	92	101
Остале разне финансијске обавезе	31	17
Укупно остале финансијске обавезе	68.423	4.023
Нефинансијске обавезе по разним основама	215	229
Наплаћени и одложени приходи	31	49
Укупно остале нефинансијске обавезе	246	278
УКУПНО	68.669	4.301

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Каматни приходи по основу:		
Депозита код иностраних банака (напомена 8)	249.220	23.031
Дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	69.366	21.900
Дужничких инструмената по амортизованом трошку (напомена 12)	11.912	8.669
Специјалних права вучења у ММФ-у	189	27
Ефеката негативних пасивних каматних стопа на депозите резидентних банака	-	25.205
Укупно	330.687	78.832
Каматни расходи по основу:		
Депозита резидентних банака	(9.842)	-
Ефеката негативних каматних стопа на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	(4.427)	(26.880)
Ефеката негативних каматних стопа на депозите код иностраних банака	-	(12.146)
Укупно	(14.269)	(39.026)
Нето каматни приходи	316.418	39.806

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Укупни каматни и сродни приходи и расходи по класама каматносног финансијског инструмента су приказани у сљедећој табели:

За годину која је завршила
31. децембра

У хиљадама КМ

	2023.	2022.
1. Финансијска имовина по амортизованом трошку		
<i>Каматни приходи по основу:</i>		
Депозита код иностраних банака	249.220	23.031
Дужничких инструмената по амортизованом трошку	11.912	8.669
Специјалних права вучења у ММФ-у	189	27
	<u>261.321</u>	<u>31.727</u>
<i>Каматни расходи по основу:</i>		
Ефекти негативних каматних стопа на депозите код иностраних банака	-	(12.146)
	<u>-</u>	<u>(12.146)</u>
Укупно	261.321	19.581
2. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		
Каматни приходи	69.366	21.900
Ефекти негативних каматних стопа	(4.427)	(26.880)
Укупно	64.939	(4.980)
3. Финансијске обавезе по амортизованом трошку		
Каматни расходи по основу депозита резидентних банака	(9.842)	-
Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите резидентних банака	-	25.205
Укупно	(9.842)	25.205
Нето каматни приходи	316.418	39.806

Основицу за обрачун расхода од камата односно ефеката негативних пасивних каматних стопа на депозите резидентних банака генерише укупан износ депозита резидентних банака на рачунима резерви током десетодневног обрачунског периода, који се састоји од износа средстава обавезне резерве и износа средстава изнад обавезне резерве.

У периоду 1.1. - 31.12.2023. године, Централна банка обрачунава и исплаћује накнаду резидентним банкама примјењујући стопе накнада на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути односно на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути са валутном клаузулом. Централна банка обрачунава нулту стопу накнаде на средства изнад обавезне резерве резидентних банака.

У периоду 1.1. - 31.12.2022. године, Централна банка није обрачунавала накнаду на износ средстава обавезне резерве по основу основице у домаћој валути. Накнада се обрачунавала и наплаћивала на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама, основице у домаћој валути са валутном клаузулом те на износ средстава изнад обавезне резерве резидентних банака.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

У периоду 1.1. - 31.8.2022. године, стопе накнада Централне банке су биле везане за износ каматне стопе на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а, с тим да се стопа накнаде на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама и основице у домаћој валути са валутном клаузулом додатно умањивала за 10 базних поена, а на износ средстава изнад обавезне резерве за 25 базних поена. Негативна каматна стопа на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а је износила 0,50% до 26. јула 2022. године, а од 27. јула 2022. године је износила 0,00%.

У периоду 1.9. - 31.12.2022. године, Централна банка је фиксно одредила негативне стопе накнада без везивања за промјене износа каматне стопе на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а.

Наредна табела приказује примијењене стопе накнада Централне банке током извјештајних периода:

Основица за обрачун накнаде	Стопа накнаде Централне банке за период	
2023.		
Средства обавезне резерве	1.1. - 30.6.	1.7. - 31.12.
Основица у домаћој валути	0,25%	0,50%
Основица у страним валутама	0,10%	0,30%
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	0,10%	0,30%
Средства изнад обавезне резерве	0,00%	0,00%
2022.		
Средства обавезне резерве	1.1. - 31.7.	1.8. - 31.12.
Основица у домаћој валути	0,00%	0,00%
Основица у страним валутама	(0,60%)	(0,10%)
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	(0,60%)	(0,10%)
Средства изнад обавезне резерве	(0,75%)	(0,25%)

Каматни расходи по основу депозита резидентних банака укључују расходе по основу средстава обавезних резерви у износу од 9.842 хиљаде КМ за 2023. годину (2022. година: Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите резидентних банака су укључивали приходе по основу средстава изнад обавезних резерви у износу од 19.985 хиљада КМ и 5.220 хиљада КМ по основу средстава обавезних резерви).

Више информација везано за политику обавезне резерве Централне банке објављено је у [напомени 18](#).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Наредна табела приказује износе каматних прихода и ефекте негативних каматних стопа на депозите код иностраних банака са аналитичким приказом припадајућих износа у зависности од типа орочења:

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Каматни приходи		
Орочени депозити	214.020	19.585
Депозити по виђењу	35.200	3.446
Укупно	249.220	23.031
Ефекти негативних каматних стопа		
Орочени депозити	-	(10.147)
Депозити по виђењу	-	(1.999)
Укупно	-	(12.146)
Нето каматни приходи	249.220	10.885

23. НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Приходи од накнада и провизија по основу:		
Услуга за резидентне банке	20.465	20.969
Услуга за Владу и друге небанкарске комитенте	1.480	1.735
Укупно	21.945	22.704
Расходи од накнада и провизија по основу:		
Чувања и осталих расхода за дужничке инструменте	(499)	(749)
Трансакција са банкама у иностранству	(32)	(36)
Осталих расхода од накнада и провизија	(3)	(6)
Укупно	(534)	(791)
Нето приходи од накнада и провизија	21.411	21.913

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

23. НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА (НАСТАВАК)

Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија према утврђеним тарифама за своје услуге ([напомена 3.9](#)). Приходи од накнада и провизија за резидентне банке се доминантно генеришу по основу трансакција у систему бруто поравнања у реалном времену и у жиро клиринг систему. Више информација о функционисању платних система је објављено у [напомени 38](#).

24. НЕТО РЕАЛИЗОВАНИ (ГУБИЦИ) ОД ПРОДАЈЕ ДУЖНИЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2023.	2022.
Реализовани добити	-	20.145
Реализовани губити	(22.487)	(83.615)
УКУПНО	(22.487)	(63.470)

Одговарајући износи реализованих добитака по основу отпуштања резервација за очекиване кредитне губитке за продате дужничке инструменте су приказани у [напомени 6.1.1](#).

25. НЕТО РЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ОД ПРОДАЈЕ МОНЕТАРНОГ ЗЛАТА

Добити који произилазе из промјена фер вриједности монетарног злата, а који су признати у оквиру остале свеобухватне добити на позицији резерви фер вриједности за монетарно злато, признају се као реализовани добити у оквиру рачуна добити или губитка на датум продаје. Централна банка није продавала монетарно злато у 2023. години (2022: Нето реализовани добити од продаје 48.000 унци монетарног злата су износили 60.014 хиљада КМ).

26. НЕТО (ГУБИЦИ) ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2023.	2022.
Нето нереализовани (губити) од курсних разлика	(288)	(150)
Нето реализовани добити од курсних разлика	86	108
УКУПНО	(202)	(42)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

27. НЕТО ПОВЕЋАЊА / УМАЊЕЊА ВРИЈЕДНОСТИ НА ФИНАНСИЈСКУ ИМОВИНУ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Нето отпуштања / (повећања) по основу умањења вриједности на депозите код иностраних банака	193	(937)
Нето (повећања) / отпуштања по основу умањења вриједности на специјална права вучења у ММФ-у	-	-
Нето (повећања) / отпуштања по основу резервација за очекиване кредитне губитке на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	(99)	239
Нето отпуштања / (повећања) по основу умањења вриједности на дужничке инструменте по амортизованом трошку	6	(225)
Нето (повећања) по основу умањења вриједности на осталу финансијску имовину	-	(1)
УКУПНО	100	(924)

Више информација о износима укупних добитака и губитака по основу отпуштања и повећања очекиваних кредитних губитака у извјештајним периодима је објављено у [напомени 6.1.1.](#)

28. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Приход од дивиденде по основу акција BIS-а (напомена 16)	721	721
Нето ефекти усклађивања вриједности нумизматичких збирки	29	61
Остали разни приходи	43	68
УКУПНО	793	850

Током 2023. године Централна банка је примила дивиденду по основу акција BIS-а у износу од 721 хиљаде КМ (2022: 721 хиљада КМ).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

29. ТРОШКОВИ ОСОБЉА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Плате	12.530	10.499
Доприноси и друге накнаде на плате	6.972	5.874
Остала примања запослених	2.086	2.025
Доприноси и друге накнаде на остала примања запослених	531	551
Укупно	22.119	18.949
Нето повећања / (отпуштања) у резервисањима за отпремнине и јубиларне награде запосленим (напомена 20)	955	(327)
УКУПНО	23.074	18.622

Трошкови особља укључују 4.249 хиљада КМ (2022: 3.637 хиљада КМ) обавезних доприноса за пензионо осигурање плаћених јавним заводима за пензионо осигурање у БиХ. Доприноси се рачунају као постотак бруто плате.

Остала примања запослених углавном чине трошкови по основу накнада за топли оброк, превоз и регрес.

Просјечан број запослених износи 353 за 2023. годину (2022: 352).

За обрачун резервисања за отпремнине и јубиларне награде запосленим кориштена је дисконтна стопа од 4% (2022: 4%).

30. АДМИНИСТРАТИВНИ И ОСТАЛИ ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Трошкови одржавања платних система	1.794	1.693
Трошкови ИТ инфраструктуре	1.049	894
Режијски трошкови	935	913
Трошкови приступа званичним сервисима	794	751
Трошкови одржавања дугорочне имовине	608	520
Остали административни и оперативни трошкови	2.320	2.220
УКУПНО	7.500	6.991

31. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ НОВЧАНИЦА И КОВАНИЦА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2023.	2022.
Трошкови производње и дизајна кованица	2.454	1.604
Трошкови производње и дизајна новчаница	1.950	2.128
УКУПНО	4.404	3.732

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

32. РАСПОДЈЕЛА ГОДИШЊЕ НЕТО ДОБИТИ

Расподјела годишње нето добити Централне банке врши се у складу са Законом о Централној банци.

Одредбама Закона о Централној банци дефинисани су критеријуми расподјеле годишње нето добити, по којима Централна банка усмјерава 60% текуће добити на рачун институције задужене за буџет БиХ, уколико задовољи критеријум да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,00% укупног износа монетарне пасиве.

Овај однос прије расподјеле нето добити у 2023. години износи 3,89% (2022: 3,67%). Одлуком Управног одбора и у складу са Законом о Централној банци, износ од 171.063 хиљаде КМ из остварене нето добити за 2023. годину распоређује се у генералне резерве (задржану добит) чиме је прво задовољен законски услов да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,00% укупног износа монетарне пасиве. Од преостале нето добити за 2023. годину у износу од 107.198 хиљада КМ, 60% распоређује се у буџет БиХ у износу од 64.319 хиљада КМ, а 40% распоређује се у генералне резерве (задржану добит) у износу од 42.879 хиљада КМ (2022: Укупна нето добит за 2022. годину у износу од 25.899 хиљада КМ је била алоцирана у генералне резерве односно задржану добит Централне банке).

2023.**Прије расподјеле добити**

Монетарна пасива	(у хиљадама КМ)
	15.401.241
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	598.999
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,89%

Расподјела добити

Нето добит прије расподјеле	(у хиљадама КМ)
	278.261
Прва расподјела добити у генералне резерве (задржану добит)	171.063
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) после прве расподјеле	770.062
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	5,00%

Нето добит после прве расподјеле	(у хиљадама КМ)
	107.198
Расподјела добити у буџет БиХ	64.319
Расподјела добити у генералне резерве (задржану добит)	42.879

Укупна расподјела нето добити за 2023. годину	(у хиљадама КМ)
Расподјела добити у буџет БиХ	64.319
Расподјела добити у генералне резерве (задржану добит)	213.942
Укупно	278.261

Након расподјеле добити

Монетарна пасива	(у хиљадама КМ)
	15.401.241
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	812.941
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	5,28%

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

32. РАСПОДЈЕЛА ГОДИШЊЕ НЕТО ДОБИТИ (НАСТАВАК)

2022.

Прије распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.611.729
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	573.100
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,67%

Распоdjела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије распоdjеле	25.899
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	25.899

Након распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.611.729
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	598.999
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,84%

33. КАПИТАЛ

Структура капитала је приказана у следећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Почетни капитал	25.000	25.000
Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	(6.471)	(143.005)
Резерве фер вриједности за монетарно злато	73.530	58.111
Остале резерве	31.300	31.300
Генералне резерве (задржана добит)	787.941	573.999
Укупно резерве	886.300	520.405
УКУПНО	911.300	545.405

Почетни капитал

Почетни капитал представља номинални капитал који је према Закону о Централној банци уплаћен 12. јуна 1998. године.

Резерве фер вриједности

Резерве фер вриједности се односе на:

- Резерве фер вриједности за дужничке инструменте и монетарно злато и представљају кумулативне нереализоване добитке и губитке који настају због промјена тржишне вриједности ових финансијских инструмената током њиховог држања.
- Резервације за очекиване кредитне губитке и односе се на дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. За више информација погледати [напомену 6.1.1.](#)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

33. КАПИТАЛ (НАСТАВАК)*Остале резерве*

Остале резерве се односе на:

- Резерве од донација у износу од 3.497 хиљада КМ по основу новчаних донација примљених од Савјета министара Босне и Херцеговине 12. јуна 1998. године. Статус ових резерви је регулисан Одлуком Управног одбора Централне банке уз одобрење Предсједништва Босне и Херцеговине. Право располагања резервама од донација је у надлежности Управног одбора Централне банке.
- Средства примљена у складу са Споразумом о сукцесији бивше Југославије у износу од 27.803 хиљаде КМ и односе се на акције BIS-а (погледати [напомену 16](#)).

Генералне резерве (задржана добит)

Генералне резерве (задржана добит) чини акумулирана недистрибуирана добит Централне банке од почетка њеног рада, 11. августа 1997. године. Статус генералних резерви (задржане добити) је у надлежности Управног одбора Централне банке. Генералне резерве (задржана добит) се примарно користе за алокацију годишње нето добити или покриће годишњег нето губитка Централне банке, како је прописано Законом о Централној банци.

На дан 31. децембра 2023. године дошло је до раста капитала у односу на дан 31. децембар 2022. године. Раст капитала примарно је остварен значајним износом нето добити као и значајним смањењем негативног стања резерви фер вриједности за дужничке инструменте. Како је објављено у [напомени 3.13](#), предузете активности с циљем прилагођавања условима у окружењу у којем Централна банка инвестира девизне резерве значајно су побољшале финансијске перформансе Централне банке за 2023. годину.

34. НОВАЦ И НОВЧАНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За потребе Извјештаја о новчаним токовима, новац и новчани еквиваленти се састоје од:

	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
У хиљадама КМ		
Девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања (напомена 8)	4.744.565	5.646.221
Девизни депозити по виђењу (напомена 8)	1.811.641	1.628.560
Готовина у страним валутама (напомена 7)	455.191	572.020
Специјална права вучења у ММФ-у (напомена 9)	2.073	149
Жиро рачуни (напомена 13)	642	1.435
Укупно	7.014.112	7.848.385
Умањење вриједности	(1.486)	(1.752)
УКУПНО	7.012.626	7.846.633

Промјене у очекиваним кредитним губицима на новац и новчане еквиваленте су дате у наставку:

	2023.	2022.
У хиљадама КМ		
На дан 1. јануар	1.752	858
Девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања	(287)	927
Девизни депозити по виђењу	21	(33)
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-
На дан 31. децембар	1.486	1.752

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

35. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

Централна банка у оквиру свог редовног пословања ступа у трансакције са повезаним лицима. Имајући у виду да је Централна банка основана актом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а да је почетни капитал уплаћен у складу са Законом о Централној банци, трансакције које се одвијају у оквиру редовних операција Централне банке са државом и институцијама БиХ представљају трансакције са повезаним лицима. У складу са Законом о Централној банци, Централна банка дјелује као агент државе и других институција БиХ. Централна банка прима депозите од државе и других јавних агенција које је одредило Предсједништво БиХ и дјелује стриктно у име и по налогу депонента.

Трансакције са државом и институцијама БиХ приказане су у слиједећим табелама:

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2023. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	55	-	3	58
УКУПНО	55	-	3	58

ОБАВЕЗЕ

Депозити депонената

442.770

68

244.938

687.776

Остале обавезе

-

-

94

94

УКУПНО**442.770****68****245.032****687.870**

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2022. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	30	3	11	44
УКУПНО	30	3	11	44

ОБАВЕЗЕ

Депозити депонената

423.902

230.883

202.588

857.373

Остале обавезе

-

-

1

1

УКУПНО**423.902****230.883****202.589****857.374**

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

35. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (НАСТАВАК)

Остварени приходи са државом и институцијама БиХ су приказани у сљедећој табели:

За годину која је завршила
31. децембра

У хиљадама КМ

	2023.	2022.
Приходи од накнада и провизија		
Министарство финансија и трезора БиХ	111	129
Управа за индиректно опорезивање БиХ	30	122
Агенција за осигурање депозита БиХ	13	54
УКУПНО	154	305

У обављању функција банкара, депозитара и фискалног агента прописаних Законом о Централној банци, Централна банка такође води одговарајуће рачуноводствене евиденције и извршава трансакције за државу и институције БиХ који се воде у пословним књигама Централне банке ванбилансно. Више информација о овим ванбилансним евиденцијама приказано је у [напоменама 36](#) и [37](#).

Накнаде кључним члановима управљачке структуре

У складу са МРС-ом 24, повезаним лицима се сматрају чланови кључног руководства, блиски чланови породица чланова кључног руководства и друштва под контролом, заједничком контролом или значајним утицајем чланова кључног руководства и блиских чланова њихових породица.

Укупне накнаде члановима кључног руководства у 2023. години износе 1.165 хиљада КМ, од чега се 727 хиљада КМ односи на плате и остале накнаде, а 438 хиљада КМ на порезе и доприносе (у 2022. години укупан износ од 1.005 хиљада КМ односио се на плате и остале накнаде у износу од 631 хиљаду КМ, а 374 хиљаде КМ на порезе и доприносе).

36. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ

Централна банка води одређене рачуне у страним валутама везане уз споразуме између влада БиХ и иностраних влада и финансијских организација и институција. Како ови рачуни нису нити имовина нити обавезе Централне банке, они нису укључени у извјештај о финансијском положају Централне банке.

Ванбилансни депозити садрже девизне рачуне влада и владиних институција БиХ и јавних агенција, за које Централна банка дјелује као агент, као и девизне рачуне резидентних банака.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

36. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ (НАСТАВАК)

Ванбилансни депозити се састоје од:

У хиљадама КМ	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Депозити Савјета министара БиХ за буџет институција БиХ	304.440	197.946
Депозити Савјета министара БиХ за сервисирање спољног дуга БиХ	10.294	9.367
Остали депозити Савјета министара БиХ	298	294
Депозити Савјета министара БиХ на основу сукцесије	48	47
Укупно	315.080	207.654
Средства Агенције за осигурање депозита БиХ	589	20.985
Укупно	589	20.985
Депозитни рачуни резидентних банака	21.035	18.537
Депозити – пензије из Њемачке	237	348
Укупно	21.272	18.885
УКУПНО	336.941	247.524

Министарство финансија и трезора БиХ је институција која дјелује у име Савјета министара БиХ и државе у управљању и координацији депозитима како је приказано у табели. На дан 31. децембар 2023. године ова средства укупно износе 315.080 хиљада КМ (2022: 207.654 хиљаде КМ).

Инвестиције резидената везане за хартије од вриједности

Централна банка је омогућила Агенцији за осигурање депозита БиХ да инвестира у хартије од вриједности отварајући рачун (готовински рачун и рачун за чување хатија од вриједности) који гласе на Централну банку. Све трансакције на овом рачуну одвијају се између Агенције за осигурање депозита БиХ и њеног Asset Managera. Централна банка за наведени рачун не обрачунава камату.

37. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у

У складу са потписаним споразумима између БиХ и ММФ-а, Централна банка је одређена за фискалног агента и депозитара за чланство БиХ у ММФ-у. Улога Централне банке као фискалног агента је специфична због аранжмана валутног одбора. Обављајући функцију фискалног агента у складу са Законом о Централној банци и Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине, Централна банка ни на који начин није обавезна плаћати било који дуг БиХ нити јој се може приписати плаћање таквог дуга нити се њене девизне резерве на било који начин могу сматрати гаранцијом за плаћање таквог дуга. Централна банка дјелује у име Босне и Херцеговине у њеним односима са ММФ-ом, али нема никакву одговорност за средства и обавезе везане уз чланство.

Централна банка држи рачун специјалних права вучења у ММФ-у, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 у извјештају о финансијском положају. Централна банка такође обезбјеђује услуге чувања хартија од вриједности Босне и Херцеговине издатих за покриће чланства у ММФ-у и за реоткуп обавеза, а који су евидентирани у ванбилансној евиденцији.

Специјална права вучења у ММФ-у су средства по виђењу деноминована у SDR-у на рачуну отвореном код ММФ-а за Босну и Херцеговину. Централна банка држи специјална права вучења као дио своје функције управљања девизним резервама. Ова средства су каматоносна за Централну банку.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

37. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у (НАСТАВАК)

ММФ-ов рачун број 1 је рачун ММФ-а у Централној банци који се користи за трансакције са ММФ-ом везане за кориштење и отплату ММФ-ових кредита. ММФ-ов рачун број 2 је рачун ММФ-а у Централној банци који користи ММФ за рачуне и административне исплате у КМ на територији Босне и Херцеговине. Ови рачуни су дио обавеза Централне банке и исказани су у КМ.

Квота је специфична врста имовине која представља уплату за чланство БиХ у ММФ-у и која је деноминована у SDR-у. Квота представља гласачко право БиХ у ММФ-у, ограничења за приступ финансијским изворима ММФ-а и удио БиХ у алокацији SDR-а, која су обрачунска јединица ММФа.

Хартије од вриједности издаје Министарство финансија и трезора БиХ и оне се замјењују за КМ. Ове хартије од вриједности су уновчиви на захтјев ММФ-а.

Алокација SDR-а је такође каматоносна. Министарство финансија и трезора БиХ плаћа камату на алокацију специјалних права вучења.

Рачун хартија од вриједности, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 предметом су валутног усклађивања увијек када се валута користи у финансијским трансакцијама између ММФ-а и БиХ. Најмање једном годишње, на крају ММФ-ове финансијске године (30. април), сва држања валута у ММФ-у се поново вреднују по важећем курсу SDR-а. Ова вриједносна прилагођавања укључена су у приказаним стањима рачуна.

Централна банка користи нето метод у приказивању финансијске позиције БиХ у ММФ-у, како је приказано наредном табелом:

У хиљадама КМ

	31. децембар 2023.	31. децембар 2022.
Квота	631.516	649.867
Специјална права вучења у ММФ-у	2.073	149
УКУПНО ИМОВИНА	633.589	650.016
ММФ-ов рачун бр. 1	1.579	1.625
ММФ-ов рачун бр. 2	624	643
Хартије од вриједности	1.291.461	1.543.253
Алокација SDR	988.395	1.017.117
Обрачуната камата на алокацију SDR	6.867	4.669
Рачуни плативих трошкова	5.710	5.610
УКУПНО ОБАВЕЗЕ	2.294.637	2.572.917
НЕТО ПОЗИЦИЈА БиХ У ММФ-у	1.661.048	1.922.901

Квота БиХ у ММФ-у износи 265.200 хиљада SDR на датуме извјештавања. Квота не доноси камату.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

38. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА

У складу са Законом о Централној банци, Централна банка је успоставила системе преко којих се обављају међубанкарска плаћања у КМ у БиХ.

Системи међубанкарског клиринга и поравнања су од јануара 2001. године организовани кроз два платна система чији је власник и којима управља Централна банка. То су: систем бруто поравнања у реалном времену („БПРВ“) и жироклиринг систем („ЖК“).

БПРВ систем је систем преко којег се врши поравнање платних налога у реалном времену, а преко рачуна за поравнање које учесници имају отворене код Централне банке. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета и Централна банка. Поравнање се сматра коначним и неопозивим у тренутку када је рачун за поравнање банке налогодавца задужен, те за исти износ одобрен рачун за поравнање банке примаоца у БПРВ. Кроз систем се извршавају трансакције изнад 10 хиљада КМ, а за ниже износе је опционално кориштење.

ЖК систем је систем међубанкарског клиринга (билатерални и мултилатерални) за трансакције у износу мањем или једнаком 10 хиљада КМ. Поравнање нето позиција учесника ЖК система се врши преко рачуна за поравнање у БПРВ, као и поравнање трансакција правних лица који су у функцији обрачунских агената као што су нпр. оператори картичног пословања. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета, а које су учесници у систему БПРВ, као и Централна банка. Систем је усклађен са стандардом SEPA-е, тј. ISO 20022. Клиринг платних налога свих учесника ЖК система извршава се утврђивањем нето позиције сваког појединачног учесника као резултат обрачуна свих потраживања и дуговања учесника за сваки клириншки циклус.

Кредитни ризик

Сваки учесник платних система је дужан имати обезбијеђена средства на рачуну за поравнање прије поравнања платних налога у БПРВ.

У складу са улогом Централне банке, а како је дефинисано Законом о Централној банци, Централној банци није дозвољено кредитирати учеснике БПРВ и ЖК система с циљем обезбијеђења ликвидности у систему на било који начин.

Оперативни ризик

У циљу минимизирања оперативног ризика несметаног функционисања платних система, издата су Оперативна правила за БПРВ и ЖК системе, као пратеће Одлуке које одређују минималне стандарде сигурности за функционисање система.

Важећи сигурносни циљеви, политике и процедуре имају сврху да обезбиједе сигурносне мјере и карактеристике. Системи и мреже функционишу у складу са успостављеним циљевима и политикама. Сигурносни циљеви и политике се периодично прегледавају. Од сваког учесника се такође захтијева да посједује одређене сигурносне мјере и контроле за извршавање плаћања.

Централна банка је дефинисала следеће процедуре за поравнања у случају непредвиђених ситуација:

- **Планови и мјере за непредвиђене ситуације:** у случају прекида у редовном функционисању платног система и система за поравнање или неког другог непредвиђеног догађаја, Централна банка је дефинисала мјере за непредвиђене ситуације како би обезбиједила континуитет у функционисању поузданих, исправних и законитих платних трансакција у платном систему и систему за поравнање.
- **Резервни систем на примарној локацији и DR локација:** Централна банка је осим примарне локације за платне системе, на којој постоје редувантни системи (у случају пада једног, прелази се на други систем на примарној локацији), успоставила и функционалан DR (Disaster Recovery) систем на локацији Главне банке Републике Српске Централне банке у Бањој Луци.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2023.

38. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА (НАСТАВАК)**Надгледање и развој платних система**

Централна банка примјењујући принципе и одговорности дефинисане „Принципима за инфраструктуру финансијског тржишта“ које је донио Одбор за платни систем и систем поравнања BIS-а (CPSS) и Међународна организација комисија за хартије од вриједности (IOSCO) врши константан мониторинг и периодичну процјену функционисања платних система у односу на усвојене принципе. Активностима процјене усклађености платних система, те мониторингом система се подстиче сигурност и ефикасност функционисања платних система и несметано обављање међубанкарског платног промета у БиХ, те на тај начин Централна банка директно потпомаже одржавање финансијске стабилности у БиХ.

Такође, Централна банка кроз развојну функцију платних система активно учествује у припремним и фазама имплементације које се односе на иновације у платним системима и анализира њихов утицај на економију БиХ, те утицај на циљеве јавне политике сигурних и ефикасних платних система. Развој домаћег система за инстант плаћања, са архитектуром система која омогућава пуну интероперабилност са платним системом TIPS у ЕУ као и модернизација постојећих система, те учешће у активностима припреме БиХ за приступање SEPA су кључне активности Централне банке у пољу платних инфраструктура.

39. ДОГАЂАЈИ ПОСЛИЈЕ ДАТУМА ИЗВЈЕШТАВАЊА

Предсједништво БиХ је донијело одлуке о разрјешењу и именовању чланова Управног одбора Централне банке 18. децембра 2023. године, са датумом примјене 3. јануара 2024. године.

Са 3. јануаром 2024. године, Предсједништво БиХ је разријешило чланове Управног одбора Централне банке у саставу:

Управни одбор

др. Сенад Софтић	предсједавајући и гувернер
др. Радомир Божић	члан
мр. Шериф Исовић	члан
др. Драган Кулина	члан
др. Данијела Мартиновић	чланица

Почевши од 3. јануара 2024. године, Предсједништво БиХ је именовало чланове Управног одбора Централне банке на мандатни период од шест година који су исти дан на конститутивној сједници изабрали гувернера Централне банке у складу са Законом о Централној банци. Од 3. јануара 2024. године, чланове Управног одбора Централне банке чине:

Управни одбор

др. Јасмина Селимовић	предсједавајућа и гувернерка
др. Радомир Божић	члан
др. Мирза Кршо	члан
др. Данијела Мартиновић	чланица
др. Дарко Томаш	члан

Од 1. јануара 2024. године Централна банка је почела примјењивати нови оквир обавезне резерве. Нови оквир обавезне резерве прописује обавезу резидентним банкама да издвајају и одржавају обавезну резерву у КМ и EUR валути, на рачунима резерви у КМ и у EUR валути. Обавезна резерва се обрачунава као обавезна резерва у КМ на основицу у домаћој валути и обавезна резерва у EUR на девизну основицу примјењујући јединствену стопу од 10% по свим основицама. Одржавање обавезне резерве у EUR се врши издвајањем износа од 5% вриједности обрачунате обавезне резерве у EUR валути на рачуну резерви у EUR, док се износ од 95% обрачунате обавезне резерве у EUR издваја и одржава у КМ протувриједности на рачуну резерви у КМ.

Централна банка обрачунава и исплаћује накнаду резидентним банкама по стопи од 0,50% на средства обавезних резерви у КМ односно по стопи од 0,30% а на средства обавезних резерви у EUR. Централна банка примјењује нулту стопу накнаде на средства изнад обавезних резерви резидентних банака.

Осим горе наведеног, у периоду између 31. децембра 2023. године и датума одобрења ових финансијских извјештаја није било догађаја који би захтијевали усклађивање или који су значајни, али не захтијевају усклађивање.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Статистичке табеле

СТАТИСТИЧКЕ ТАБЕЛЕ

T01: Главни економски индикатори	153
T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)	154
T03: Индекс индустријске производње	155
T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)	156
T05: Просјечне бруто и нето плате и пензије	157
T06: Монетарни агрегати	158
T07: Монетарни преглед	159
T08: Биланс стања ЦББиХ	161
T09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ	162
T10: Каматне стопе на кредите становништву	164
T11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима	165
T12: Каматне стопе на депозите становништва	166
T13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа	167
T14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака	168
T15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака	169
T16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака	170
T17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака	171
T18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака	172
T19: Куповина и продаја КМ	173
T20: Просјечне обавезне резерве	174
T21: Трансакције у платном промету	175
T22: Платни биланс БиХ	176
T23: Међународна инвестициона позиција (МИП)	177
T24: Сервисирање спољног дуга сектора владе	178
T25: Укупан дуг сектора опште владе (Мастришки дуг)	179
T26: Девизне резерве ЦББиХ	180
T27: БиХ извоз по земљама дестинације	181
T28: БиХ увоз по земљама поријекла	182
T29: Преглед просјечних средњих курсева КМ	183
T30: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе	184
T31: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода	185
T32: Токови директних страних инвестиција у БиХ класификовани према земљи страног инвеститора	186
T33: Токови директних страних инвестиција у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности	187
T34: Стања директних инвестиција у БиХ класификована по земљи страног инвеститора	188
T35: Номинални и реални ефективни курс КМ	189

T01: Главни економски индикатори

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Номинални БДП БиХ (у милионима КМ)¹⁾, текуће цијене	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Годишњи раст реалног БДП-а (у %)¹⁾	1,2	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,1	1,6
Индекс потрошачких цијена у БиХ²⁾										
Просјечна годишња стопа раста CPI	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1
Годишња стопа раста CPI за децембар	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2
Буџет сектора опште владе³⁾										
Приходи	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	-
Расходи ⁴⁾	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	-
Салдо	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-
Новац и кредит										
Новац у ширем смислу (M2)	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	69,2
Кредити невладиним секторима	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	43,4
Платни биланс										
Бруто девизне резерве										
У милионима КМ	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290
У милионима USD	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004
У мјесецима увоза робе и услуга	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0
Салдо текућег рачуна										
У милионима КМ	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376
У милионима USD	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-420	-1.063	-760
У процентима БДП-а	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,8	-4,3	-2,7
Салдо робне размјене										
У милионима КМ	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198
У милионима USD	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.637
У процентима БДП-а	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,4	-19,7
Спољни дуг сектора владе**										
У милионима КМ	8.442	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.477	8.861
У милионима USD	5.249	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.417	5.238	5.006
У процентима БДП-а	30,9	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,1
Сервисирање спољног дуга сектора владе⁵⁾										
У милионима КМ	761	581	723	983	955	794	741	773	802	1255
У милионима USD	516	330	409	567	576	454	432	467	431	694
У процентима извоза робе и услуга	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,7	7,8

Напомена:

¹⁾ Извор: Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, расходном и доходном 2022., децембар 2023. Податак о просјечном годишњем курсу КМ/USD извор је ЦББиХ.

*БДП за 2023. годину је процјена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

²⁾ Извор: Агенција за статистику БиХ

³⁾ Централна банка БиХ

⁴⁾ Расходи укључују и нето набавку сталних средстава.

⁵⁾ Извор: Министарство финансија и трезора БиХ

**Подаци ревидирани од 2009. године у складу с примљеним извјештајем од Министарства финансија и трезора БиХ од 26.01.2023. и укључују кредит ЈП Путеви РС и директан дуг Брчко Дистрикта

- Подаци нису доступни

T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Номинални БДП (у милионима КМ)	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Номинални БДП (у милионима USD)	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.524	28.579
БДП по становнику БиХ (у КМ)	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.284	15.088
БДП по становнику БиХ (у USD)	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.141	8.340
Годишњи раст реалног БДП (у %)	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1	1,6
Број становника (у хиљадама) ¹⁾	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.427
Просјечни годишњи курс КМ/USD	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860	1,809

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, расходном и доходовном 2022., децембар 2023. Податак о просјечном годишњем курсу КМ/USD извор је ЦББиХ.

Напомена:

¹⁾ Процјена броја становника за 2023. годину укључује доступне податке о природном прирасту са крајем септембра 2023. године; Извор: Агенција за статистику БиХ

* БДП за 2023. годину је процјена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

Т03: Индекс индустријске производње

Година	Мјесец	Мјесец / исти мјесец претходне године			Период / исти период претходне године		
		ФБиХ	РС	БиХ	ФБиХ	РС	БиХ
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2023.	01.	97,9	104,9	100,1	97,9	104,9	100,1
	02.	97,0	97,2	97,0	97,5	100,9	98,5
	03.	95,1	98,1	95,8	96,6	99,8	97,5
	04.	89,1	92,5	90,1	94,6	97,9	95,6
	05.	99,7	95,7	98,4	95,6	97,4	96,2
	06.	92,0	92,5	92,3	95,0	96,6	95,5
	07.	100,4	99,8	100,1	95,8	97,0	96,1
	08.	101,2	97,8	100,2	96,4	97,1	96,6
	09.	96,2	103,5	98,5	96,4	97,8	96,8
	10.	97,6	99,6	98,2	96,5	98,0	97,0
	11.	94,7	89,4	92,8	96,4	97,1	96,6
	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ и Републички завод за статистику РС.

Напомена:

Индекс индустријске производње за период / исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)

Година	Мјесец	Мјесец/претходни мјесец текуће године	Мјесец/исти мјесец претходне године	Период/исти период претходне године
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12	...	114,7	114,0
2023.	12	...	102,2	106,1
2023.	01.	100,5	114,1	114,1
	02.	100,4	112,9	113,5
	03.	100,4	110,3	112,4
	04.	100,1	107,9	111,2
	05.	99,8	106,5	110,2
	06.	99,8	104,9	109,3
	07.	99,8	104,0	108,5
	08.	101,0	104,7	108,0
	09.	100,6	104,1	107,6
	10.	100,1	102,1	107,0
	11.	99,8	101,7	106,5
	12.	99,8	102,2	106,1

Извор:

Агенција за статистику БиХ

Напомена:

До 2006. приказан је индекс цијена на мало на нивоу БиХ и израчунат је као пондерисани просјек мјесечних индекса цијена ентитета, гдје пондер представља учешће ентитета у БДП-у (види напомену за T01).

За 2006. и даље приказан је индекс потрошачких цијена.

Индекс цијена за период/исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T05: Просјечне бруто и нето плате и пензије

- у КМ -

Година	Мјесец	Бруто плате				Нето плате				Пензије		
		ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2023.		1.959	1.937	1.744	1.947	1.261	1.274	1.171	1.263	570	540	491
2023.	01.	1.875	1.845	1.679	1.861	1.208	1.217	1.123	1.209	535	540	481
	02.	1.849	1.908	1.669	1.863	1.193	1.256	1.117	1.211	535	540	481
	03.	1.967	1.910	1.690	1.942	1.265	1.258	1.134	1.260	539	540	481
	04.	1.913	1.921	1.714	1.911	1.233	1.265	1.150	1.241	563	540	489
	05.	1.987	1.945	1.716	1.967	1.277	1.280	1.152	1.275	585	540	499
	06.	1.963	1.953	1.731	1.954	1.262	1.284	1.161	1.267	584	540	469
	07.	1.951	1.943	1.776	1.944	1.257	1.278	1.192	1.262	584	540	499
	08.	1.991	1.954	1.785	1.974	1.281	1.286	1.201	1.280	584	541	499
	09.	1.960	1.941	1.807	1.950	1.260	1.277	1.213	1.264	584	541	500
	10.	1.995	1.963	1.776	1.981	1.285	1.290	1.192	1.285	584	541	500
	11.	2.037	1.974	1.785	2.012	1.310	1.296	1.201	1.304	583	541	500
	12.	2.018	1.988	1.807	2.004	1.296	1.304	1.213	1.297	583	541	501

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ, Републички завод за статистику РС и
Статистички биро Брчко дистрикта.

Напомена:

Од 1. 1. 2006. у бруто и нето плате на нивоу БиХ укључене су и плате Брчко дистрикта.

Т06: Монетарни агрегати

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Готовина ван монетарних власти	Депозити банака код монетарних власти	Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти	Готовина ван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у страној валути	Остали депозити у страној валути	Резервни новац	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2023.	01.	7.355,2	7.097,0	288,7	5.953,5	13.758,9	2.906,9	3.657,1	6.856,4	14.741,0	19.712,4	13.420,4	33.132,8
	02.	7.362,2	6.735,3	162,7	5.982,3	13.643,5	2.867,4	3.734,3	6.957,5	14.260,2	19.625,8	13.559,2	33.185,0
	03.	7.397,9	6.454,3	160,1	6.027,0	13.583,4	2.873,8	3.763,5	7.003,9	14.012,3	19.610,4	13.641,2	33.251,6
	04.	7.548,0	6.322,1	151,8	6.198,9	13.758,3	2.889,0	3.766,4	6.992,2	14.021,8	19.957,3	13.647,7	33.604,9
	05.	7.588,7	6.578,4	151,7	6.163,5	13.922,7	2.815,6	3.924,3	6.956,7	14.318,8	20.086,2	13.696,6	33.782,8
	06.	7.571,4	6.349,8	152,6	6.253,1	14.082,0	2.854,5	3.887,6	6.975,2	14.073,9	20.335,1	13.717,3	34.052,4
	07.	7.694,8	6.429,3	131,6	6.373,8	14.593,9	2.825,2	3.946,5	6.942,0	14.255,7	20.967,7	13.713,7	34.681,4
	08.	7.734,4	6.657,4	81,4	6.388,9	14.758,3	2.900,7	3.958,4	6.978,9	14.473,3	21.147,2	13.838,0	34.985,2
	09.	7.677,2	6.720,3	83,4	6.397,2	14.788,1	2.904,5	4.009,3	7.027,1	14.480,9	21.185,3	13.941,0	35.126,3
	10.	7.604,3	6.612,6	16,4	6.338,6	14.766,2	2.952,2	4.032,7	7.094,3	14.233,3	21.104,8	14.079,2	35.184,0
	11.	7.473,4	6.631,4	15,5	6.289,4	14.859,2	2.946,0	4.050,8	7.074,9	14.120,3	21.148,6	14.071,6	35.220,2
	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8

Напомена:

Готовина изван монетарних власти је преузета из Биланса стања ЦББиХ и представља готов новац изван Централне банке (монетарних власти). Депозити комерцијалних банака представљају средства комерцијалних банака на рачунима код ЦББиХ. Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти представљају депозите других домаћих сектора (осим депозита централне владе). Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Фондови социјалне сигурности/заштите на ентитетском нивоу (из Федерације БиХ: Фонд ПИО, Фонд здравства Федерације БиХ, Фонд за запошљавање Федерације БиХ, а из Републике Српске: Фонд пензијско-инвалидског осигурања РС, Фонд здравства РС, Фонд за запошљавање РС и Фонд за дјечију заштиту РС) класификовани су на ниво централне владе. Готовина изван банака је преузета из Биланса стања ЦББиХ (табела 8) и представља готов новац у оптицају изван Централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Преносиви или трансферабилни депозити у домаћој валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих некласификованих сектора). Остали депозити у домаћој валути, преносиви и остали депозити у инострану валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих некласификованих сектора). Резервни новац (примарни новац или монетарна база) је у цијелости преузет из Биланса стања ЦББиХ (табела 8), а чине га готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Према националној дефиницији, новчану масу чине сви преносиви и остали депозити домаћих небанкарских и невладиних сектора, као и сектора локалне владе у домаћој и инострану валути. Депозити ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите прикључени су централној влади на ентитетском нивоу и тиме искључени из Новчане масе или Монетарних агрегата. Монетарни агрегат M1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Монетарни агрегат QM је дефинисан као истоимена позиција у Монетарном прегледу (табела 7) и обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у инострану валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу M2 чине монетарни агрегати, новац M1 и квази-новац QM.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

АКТИВА												
Година	Мјесец	Нето страна актива			Потраживања од домаћих сектора							Укупно
		Страна актива	Страна пасива	5 = 3+4	Потраживања од централне владе (нето)	Потраживања од кантона и општина	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора		
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2
2023.	01.	21.012,7	-1.693,5	19.319,2	-335,7	589,0	623,0	9060,7	167,1	11.014,6	21.118,6	40.437,8
	02.	20.758,1	-1.671,2	19.086,8	-182,0	586,0	637,0	9.164,9	158,9	11.047,5	21.412,3	40.499,2
	03.	20.726,1	-1.527,5	19.198,5	-329,5	576,1	625,2	9.293,5	164,1	11.159,0	21.488,4	40.687,0
	04.	20.960,6	-1.525,1	19.435,5	-349,2	592,4	632,4	9.400,4	161,8	11.246,5	21.684,4	41.119,9
	05.	21.042,0	-1.490,6	19.551,4	-286,5	587,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,2	21.788,4	41.339,8
	06.	20.997,4	-1.457,7	19.539,7	-302,8	576,8	623,1	9.562,4	199,6	11.433,3	22.092,5	41.632,2
	07.	21.345,1	-1.451,7	19.893,4	-52,3	576,2	617,4	9.554,1	203,1	11.531,4	22.430,0	42.323,5
	08.	21.794,5	-1.478,4	20.316,0	-75,9	572,4	623,4	9.523,3	206,3	11.596,2	22.445,7	42.761,7
	09.	21.769,7	-1.459,6	20.310,1	-60,2	568,6	622,2	9.629,3	206,9	11.675,4	22.642,4	42.952,5
	10.	21.900,4	-1.452,7	20.447,6	-112,0	631,9	623,1	9.622,2	228,2	11.764,3	22.757,7	43.205,3
	11.	21.793,6	-1.457,3	20.336,3	2,7	632,5	625,9	9.679,8	212,2	11.820,5	22.973,6	43.309,9
	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2

Напомена:

Монетарни преглед приказује консолидоване податке Биланса стања ЦББиХ - монетарних власти (табела 8) и Консолидованог биланса комерцијалних банака БиХ (табела 9). Нето страна актива представља разлику између збира страних актива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ и збира страних пасива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ. Домаћи кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих сектора уз напомену да су потраживања од централне владе исказана у нето износу, тј. умањена за депозите централне владе код ЦББиХ и код комерцијалних банака БиХ. Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске Фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Према новој методологији, фондови социјалне сигурности/заштите се класификују на ниво централне владе као ентитетски ванбуџетски фондови, што се директно одражава на податке о нето потраживањима од централне владе у Монетарном прегледу.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	ПАСИВА													Укупно
		Новчана маса (M2)								Хартије од вриједности	Кредити	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)		
		Новац (M1)		Квази-новац (QM)											
		Готовина изван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у страној валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у страној валути									
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14	
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9	
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1	
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6	
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2	
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5	
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6	
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5	
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7	
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2	
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2	
2023.	01.	5.953,5	13.758,9	19.712,4	3.657,1	2.906,9	6.856,4	13.420,4	33.132,8	0,0	624,6	5.305,5	1.374,9	40.437,8	
	02.	5.982,3	13.643,5	19.625,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	13.559,2	33.185,0	0,0	625,4	5.370,5	1.318,2	40.499,2	
	03.	6.027,0	13.583,4	19.610,4	3.763,5	2.873,8	7.003,9	13.641,2	33.251,6	0,0	628,9	5.439,8	1.366,6	40.687,0	
	04.	6.198,9	13.758,3	19.957,3	3.766,4	2.889,0	6.992,2	13.647,7	33.604,9	0,0	637,5	5.531,2	1.346,3	41.119,9	
	05.	6.163,5	13.922,7	20.086,2	3.924,3	2.815,6	6.956,7	13.696,6	33.782,8	0,0	651,2	5.584,1	1.321,6	41.339,8	
	06.	6.253,1	14.082,0	20.335,1	3.887,6	2.854,5	6.975,2	13.717,3	34.052,4	0,0	661,5	5.583,9	1.334,4	41.632,2	
	07.	6.373,8	14.593,9	20.967,7	3.946,5	2.825,2	6.942,0	13.713,7	34.681,4	0,0	665,8	5.679,8	1.296,5	42.323,5	
	08.	6.388,9	14.758,3	21.147,2	3.958,4	2.900,7	6.978,9	13.838,0	34.985,2	0,0	669,5	5.807,2	1.299,7	42.761,7	
	09.	6.397,2	14.788,1	21.185,3	4.009,3	2.904,5	7.027,1	13.941,0	35.126,3	0,0	681,7	5.895,0	1.249,4	42.952,5	
	10.	6.338,6	14.766,2	21.104,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	14.079,2	35.184,0	0,0	681,7	5.981,3	1.358,2	43.205,3	
	11.	6.289,4	14.859,2	21.148,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	14.071,6	35.220,2	3,7	648,0	6.080,8	1.357,2	43.309,9	
	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2	

Напомена:

Новац М1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Квази-новац QM обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу М2 чине монетарни агрегати, новац М1 и квази-новац QM. Осталу пасиву чине хартије од вриједности, кредити, дионице и други капитал и остале ставке (нето). Према новој методологији, као посебни финансијски инструменти на страни пасиве се исказују кредити (уз које се додаје обрачуната камата), као и дионице и други капитал. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. У остале ставке (нето) су такође укључени и ограничени депозити, противставке фондова и владини фондови за кредитирање.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т08: Биланс стања ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА			ПАСИВА									
		Страна актива	Потраживања од приватног сектора	Укупно	Резервни новац				Укупно	Страна пасива	Депозити централне владе	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
					Готовина ван монетарних власти	Депозити комерцијалних банака код монетарних власти	Депозити других домаћих сектора код монетарних власти							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	
2023.	01.	15.975,2	1,6	15.976,9	7.355,2	7.097,0	288,7	14.741,0	3,1	717,6	578,6	-63,4	15.976,9	
	02.	15.392,9	1,9	15.394,8	7.362,2	6.735,3	162,7	14.260,2	14,7	604,3	578,1	-62,5	15.394,8	
	03.	15.235,1	2,4	15.237,5	7.397,9	6.454,3	160,1	14.012,3	2,5	659,5	628,0	-64,8	15.237,5	
	04.	15.357,1	1,7	15.358,8	7.548,0	6.322,1	151,8	14.021,8	3,0	744,3	654,3	-64,7	15.358,8	
	05.	15.555,8	2,1	15.557,9	7.588,7	6.578,4	151,7	14.318,8	2,7	611,1	689,3	-64,0	15.557,9	
	06.	15.345,7	2,4	15.348,1	7.571,4	6.349,8	152,6	14.073,9	2,7	632,2	703,3	-63,9	15.348,1	
	07.	15.593,3	1,8	15.595,1	7.694,8	6.429,3	131,6	14.255,7	2,3	657,2	743,5	-63,6	15.595,1	
	08.	15.899,9	2,1	15.902,0	7.734,4	6.657,4	81,4	14.473,3	3,0	702,6	785,5	-62,3	15.902,0	
	09.	15.944,1	2,3	15.946,4	7.677,2	6.720,3	83,4	14.480,9	2,8	713,4	811,0	-61,6	15.946,4	
	10.	15.795,6	1,8	15.797,5	7.604,3	6.612,6	16,4	14.233,3	3,0	753,0	869,2	-61,1	15.797,5	
	11.	15.712,6	2,0	15.714,6	7.473,4	6.631,4	15,5	14.120,3	2,7	733,6	918,7	-60,8	15.714,6	
	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	

Напомена:

Страна актива ЦББиХ - монетарних власти обухвата злато, девизе у трезору ЦББиХ, девизне депозите код иностраних банака, располагање SDR, стране хартије од вриједности и остало. Резервни новац (примарни новац или монетарна база) чине готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Готовина изван банака представља готов новац у оптицају изван централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Страна пасива ЦББиХ обухвата краткорочне обавезе према нерезидентима, депозите нерезидената и остале краткорочне обавезе према нерезидентима и обавезе према ММФ-у (рачуни 1 и 2). Депозити централне владе код ЦББиХ представљају преносиве и остале депозите институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта у домаћој валути. Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА							Укупно
		Резерве	Страна актива	Потраживања од опште владе	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7
2023.	01.	8.512,4	5.037,5	3.139,3	623,0	9.060,7	167,1	11.014,5	37.554,5
	02.	8.129,8	5.365,1	3.168,5	637,0	9.164,9	158,9	11.047,3	37.671,7
	03.	7.840,1	5.491,0	3.134,1	625,2	9.293,5	164,1	11.158,7	37.706,9
	04.	7.680,7	5.603,5	3.168,8	632,4	9.400,4	161,8	11.246,4	37.894,1
	05.	8.014,8	5.486,1	3.199,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,0	38.187,5
	06.	7.678,8	5.651,7	3.152,4	623,1	9.562,4	199,6	11.433,0	38.301,0
	07.	7.756,8	5.751,9	3.200,8	617,4	9.554,1	203,1	11.531,3	38.615,4
	08.	8.011,2	5.894,5	3.223,1	623,4	9.523,3	206,3	11.596,0	39.077,8
	09.	8.011,1	5.825,6	3.266,8	622,2	9.629,3	206,9	11.675,2	39.237,1
	10.	7.887,4	6.104,7	3.362,3	623,1	9.622,2	228,2	11.764,2	39.592,2
	11.	7.826,9	6.081,0	3.421,0	625,9	9.679,8	212,2	11.820,3	39.667,1
	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7

Напомена:

Консолидовани биланс комерцијалних банака обухвата Консолидоване билансе комерцијалних банака Главне јединице Сарајево, Главне јединице Мостар, Главне банке Републике Српске, Брчко дистрикта (од јула 2001. до новембра 2002), НБРС (до децембра 1998) и НББиХ (до новембра 2002). Консолидована су међусобна потраживања и обавезе између комерцијалних банака. Резерве банака састоје се од готовине у трезорима банака и депозита банака код ЦББиХ. Страна актива комерцијалних банака обухвата: девизе у трезорима, преносиве и остале депозите у иностранству валути код нерезидената, кредите нерезидентима, хартије од вриједности нерезидената у иностранству валути и остала потраживања од нерезидената. Потраживања од опште владе обухватају потраживања од свих нивоа влада: централне владе (институције БиХ, владе ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта) и нецентралне владе (влада кантона и опћинских влада). Потраживања од осталих домаћих сектора обухватају: потраживања од нефинансијских јавних предузећа, нефинансијских приватних предузећа, осталих финансијских институција и осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неklasификованих сектора).

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	ПАСИВА										Укупно
		Депозити централне владе	Преносиви депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Преносиви депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Остали депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Остали депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Хартије од вриједности	Кредити	Страна пасива	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7
2023.	01.	2.168,5	13.470,2	3.657,1	2.906,9	6.856,4	0,0	624,6	1.690,4	4.726,9	1.453,5	37.554,5
	02.	2.160,3	13.480,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	0,0	625,4	1.656,5	4.792,4	1.397,1	37.671,7
	03.	2.228,2	13.423,3	3.763,5	2.873,8	7.003,9	0,0	628,9	1.525,0	4.811,8	1.448,4	37.706,9
	04.	2.181,4	13.606,5	3.766,4	2.889,0	6.992,2	0,0	637,5	1.522,1	4.876,8	1.422,1	37.894,1
	05.	2.287,4	13.771,0	3.924,3	2.815,6	6.956,7	0,0	651,2	1.487,9	4.894,8	1.398,6	38.187,5
	06.	2.246,2	13.929,3	3.887,6	2.854,5	6.975,2	0,0	661,5	1.455,0	4.880,6	1.411,0	38.301,0
	07.	2.019,7	14.462,4	3.946,5	2.825,2	6.942,0	0,0	665,8	1.449,4	4.936,3	1.368,2	38.615,4
	08.	2.024,1	14.676,9	3.958,4	2.900,7	6.978,9	0,0	669,5	1.475,5	5.021,7	1.372,1	39.077,8
	09.	2.045,0	14.704,7	4.009,3	2.904,5	7.027,1	0,0	681,7	1.456,8	5.084,0	1.323,9	39.237,1
	10.	2.089,4	14.749,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	0,0	681,7	1.449,7	5.112,1	1.430,2	39.592,2
	11.	2.052,2	14.843,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	3,7	648,0	1.454,5	5.162,1	1.431,3	39.667,1
	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7

Напомена:

Депозити централне владе укључују преносиве и остале депозите у домаћој и иностраној валути институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Преносиви и остали депозити других домаћих сектора у домаћој и иностраној валути представљају обавезе банака према нецентралној влади (кантона и опћина), нефинансијским јавним предузећима, нефинансијским приватним предузећима, осталим финансијским институцијама и осталим домаћим секторима (становништву, непрофитним институцијама и осталим некласификованим секторима). Страна пасива комерцијалних банака обухвата обавезе банака према нерезидентима по основу преносивих и осталих депозита, кредита, хартије од вриједности, трговинских кредита и аванса и осталих рачуна дуговања. Према новој методологији, кредити на страни пасиве су приказани као посебан финансијски инструмент, уз које се додаје обрачуната камата.

Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, задржани приход, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. Остале ставке (нето) такође обухватају и ограничене депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т10: Каматне стопе на кредите становништву

- у процентима, на годишњем нивоу -

		Становништво														Револвинг кредити, прекорачења и кредитне картице* (кредитна погодност и продужени кредит)*	
		Каматне стопе на кредите у КМ						Каматне стопе на кредите у КМ са валутном клаузулом									
		Стамбени кредити				Остали кредити		Стамбени кредити				Остали кредити		Каматне стопе на кредите у КМ		Каматне стопе на кредите у КМ са валутном клаузулом	
Година	Период	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Прекорачења	Кредитна картица с продуженим кредитом	Прекорачења
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Пондерисани мјесечни просјеци																	
2017.	12.	3,844	3,319	...	...	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
2018.	12.	3,454	...	...	...	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	...	...	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110
2023.	01.	4,197	3,386	3,055	3,685	6,146	5,446	4,380	4,259	3,916	3,816	6,086	5,553	4,773	12,741	14,115	8,023
	02.	3,755	3,194	3,280	3,590	6,208	5,525	4,842	...	3,980	4,051	5,746	4,918	4,516	12,937	14,796	7,959
	03.	4,033	3,049	3,164	3,697	6,105	5,574	4,335	...	3,998	4,010	6,033	4,468	5,416	12,925	14,182	7,667
	04.	4,009	...	3,011	3,649	6,505	5,580	3,927	...	3,943	3,948	5,950	4,871	5,429	13,027	14,140	7,545
	05.	4,200	2,984	3,376	3,704	6,487	5,591	3,666	...	4,435	4,024	6,194	5,415	5,440	12,332	14,146	7,503
	06.	4,189	...	3,383	3,793	6,408	5,506	4,232	...	4,666	3,947	6,056	5,219	5,333	12,813	14,071	7,409
	07.	4,041	3,160	3,531	3,821	6,633	5,509	4,163	...	4,516	3,879	6,389	5,607	5,207	12,815	14,102	7,657
	08.	3,991	3,159	3,574	3,784	6,733	5,570	4,437	...	4,536	3,928	6,122	5,855	5,769	12,882	14,093	7,614
	09.	4,419	3,269	3,333	3,864	6,518	5,728	3,979	...	4,308	3,618	6,351	6,446	5,723	12,669	14,284	7,524
	10.	4,803	3,697	3,366	3,891	6,797	5,689	4,013	...	4,071	3,827	6,812	6,521	5,918	12,666	14,313	7,393
	11.	4,476	3,568	3,427	3,995	6,729	5,768	4,083	...	4,250	3,835	6,725	6,327	5,994	12,232	14,306	7,377
	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110
Износи кредита (нови послови)																- у хиљадама КМ -	
2017.	12.	1,416	445	...	...	49,832	14,785	17,187	395	3,826	8,180	74,945	23,401	36,446	522,643	52,859	89,901
2018.	12.	2,597	...	...	...	66,009	27,336	17,610	155	3,340	9,211	47,731	10,078	27,896	526,750	54,795	85,550
2019.	12.	1,242	386	1,042	463	53,829	26,426	21,834	288	4,641	13,531	66,117	8,097	27,474	521,600	58,916	79,533
2020.	12.	3,468	...	...	532	39,970	19,333	16,057	265	3,729	5,229	38,688	7,916	19,056	547,793	61,370	112,952
2021.	12.	9,615	380	5,576	2,194	47,483	36,773	17,697	412	2,471	4,695	53,132	1,717	9,332	547,070	67,171	102,693
2022.	12.	3,424	520	8,644	6,406	24,729	50,661	9,425	...	7,216	12,724	35,988	5,104	9,605	607,534	56,629	114,669
2023.	12.	4,100	772	5,807	22,009	12,192	48,969	4,071	...	3,281	16,362	5,350	13,908	8,555	711,407	61,450	191,861
2023.	01.	2,892	580	2,357	10,755	21,336	41,016	5,560	375	4,867	8,681	14,788	1,979	10,235	694,669	54,755	110,521
	02.	1,199	1,334	2,977	13,692	28,448	55,330	10,538	...	5,615	8,430	5,388	3,044	19,872	716,331	52,337	114,435
	03.	1,879	771	3,771	17,917	35,399	68,818	6,655	...	6,457	16,699	8,769	9,069	12,737	729,126	53,176	121,341
	04.	991	...	5,142	14,502	28,201	58,709	4,692	...	3,213	14,748	12,640	3,974	10,996	748,260	53,086	120,404
	05.	1,057	1,655	4,311	13,278	29,555	62,651	6,637	...	4,248	14,937	10,794	2,643	12,741	710,816	54,606	113,960
	06.	9,901	...	3,893	10,393	24,878	68,754	5,071	...	2,648	12,786	11,465	4,241	18,028	728,097	56,301	109,392
	07.	1,893	928	4,823	14,620	13,821	65,820	2,382	...	3,313	13,438	8,389	2,960	12,426	742,382	57,015	114,549
	08.	2,540	769	4,816	14,222	12,306	66,622	4,753	...	2,670	17,018	10,344	4,808	9,756	736,542	57,411	118,834
	09.	1,987	793	4,532	17,438	9,949	60,303	4,629	...	3,377	16,089	9,053	4,117	7,468	756,634	57,911	159,747
	10.	929	1,161	6,412	19,130	11,231	63,827	3,500	...	4,491	11,900	5,700	2,965	9,527	778,202	59,425	164,160
	11.	1,184	1,027	4,692	18,556	8,393	54,578	4,071	...	3,086	8,614	5,636	5,451	8,602	778,437	61,392	179,226
	12.	4,100	772	5,807	22,009	12,192	48,969	4,071	...	3,281	16,362	5,350	13,908	8,555	711,407	61,450	191,861

Напомена:

*Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПОКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У складу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумјевају бескаматну одгуду плаћања. (0% кс), исте се и не публикују.

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима становништву.

Т11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима

- у процентима, на годишњем нивоу -

		Нефинансијска предузећа											Револвинг кредити и прекорачења*	
		Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом								
		До износа од 0,25 мил EUR	Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR	Преко износа 1 мил EUR	До износа од 0,25 мил EUR		Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR		Преко износа 1 мил EUR					
Година	Период	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Преко 5 година ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Преко 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Каматне стопе на кредите у КМ	Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Пондерисани мјесечни просјечи														
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
2023.	01.	4,285	4,104	3,803	...	5,046	4,735	4,488	4,981	3,722	...	...	2,920	3,227
	02.	4,291	3,921	3,643	...	5,629	4,845	...	4,688	4,825	...	5,314	2,923	3,288
	03.	4,280	3,815	3,568	...	5,725	5,360	5,062	5,216	4,371	4,625	...	2,934	3,367
	04.	4,262	4,083	3,766	3,606	5,314	5,317	5,104	5,206	4,959	4,949	5,099	2,956	3,381
	05.	4,322	4,185	3,527	...	5,214	5,376	...	5,055	4,363	4,970	5,267	3,064	3,397
	06.	4,382	4,325	3,629	...	5,352	5,347	5,454	5,055	4,272	4,797	5,184	2,963	3,468
	07.	4,431	4,593	3,613	4,451	5,018	5,006	5,092	5,028	4,155	4,397	4,472	2,964	3,504
	08.	4,595	4,641	3,907	4,564	5,030	5,524	4,603	5,002	...	4,110	4,441	3,007	3,630
	09.	4,401	4,540	3,616	...	4,519	5,998	5,000	4,716	4,451	4,620	4,300	2,987	3,583
	10.	4,694	4,590	3,901	4,613	4,935	5,687	4,806	5,077	...	4,629	4,791	2,981	3,576
	11.	4,622	4,728	3,587	4,030	4,671	5,329	4,756	5,151	4,317	4,435	4,691	2,953	3,589
	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
Износи кредита (нови послови)													- у хиљадама КМ -	
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	-	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	-	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722
2023.	01.	21.532	13.642	22.110	...	4.258	4.717	2.048	9.933	5.541	...	...	2.497.370	100.230
	02.	23.586	17.241	31.821	...	4.190	7.398	...	12.500	8.417	...	31.776	2.547.117	100.674
	03.	22.531	23.390	38.049	...	3.661	10.218	2.220	12.887	13.619	6.774	...	2.623.997	98.270
	04.	32.948	27.920	29.615	9.022	2.598	5.819	1.892	7.443	4.588	3.280	15.866	2.645.902	93.832
	05.	27.509	20.588	28.257	...	2.806	4.721	...	11.390	7.848	7.978	12.700	2.687.603	92.575
	06.	27.909	23.735	27.368	...	4.208	4.282	1.873	10.340	10.520	8.669	13.915	2.724.946	88.656
	07.	24.365	16.512	23.823	8.303	2.476	5.533	697	13.815	4.734	8.943	17.000	2.724.862	86.499
	08.	22.893	18.461	28.075	15.737	7.072	4.939	4.400	20.903	...	11.930	35.797	2.702.509	83.431
	09.	22.989	30.727	25.813	...	4.761	4.954	1.640	7.849	9.567	4.589	13.996	2.815.889	83.644
	10.	26.182	22.474	35.766	14.829	3.247	5.984	2.499	10.297	...	6.667	36.200	2.832.570	83.558
	11.	21.329	22.742	24.255	21.432	3.130	6.674	2.278	18.359	6.447	7.750	35.325	2.911.314	81.529
	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	...	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722

Напомена:

* Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумијевају бескаматну одгоду плаћања (0% кс), исте се и не публикују

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима нефинансијским предузећима

Т12: Каматне стопе на депозите становништва

- у процентима, на годишњем нивоу -

Година	Период	Становништво									
		Депозити у КМ				Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР				Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР)	
		С договорним доспијењем				С договорним доспијењем					
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	С договорним доспијењем	Депозити по виђењу (преконоћни)*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Пондерисани мјесечни просједи											
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
2023.	01.	0,345	1,200	1,151	0,048	0,335	1,261	1,545	0,047	0,154	0,023
	02.	0,510	0,967	1,448	0,048	0,618	1,331	1,890	0,048	0,268	0,026
	03.	0,239	0,982	1,405	0,047	0,572	1,326	1,739	0,045	0,393	0,022
	04.	0,408	1,070	1,319	0,045	0,689	1,462	1,316	0,048	0,569	0,022
	05.	0,714	1,362	1,522	0,045	0,581	1,241	1,819	0,046	0,628	0,022
	06.	0,718	1,350	1,540	0,044	0,600	1,638	1,890	0,046	0,710	0,022
	07.	0,622	1,691	1,597	0,044	0,995	1,523	1,711	0,046	0,535	0,021
	08.	0,672	1,521	1,963	0,044	1,125	2,106	2,248	0,047	0,711	0,021
	09.	0,519	1,159	1,995	0,044	1,272	2,218	2,298	0,046	0,685	0,021
	10.	0,543	1,528	1,757	0,044	1,114	2,614	2,402	0,047	0,766	0,021
	11.	0,526	1,687	1,894	0,044	1,270	2,558	2,609	0,048	0,913	0,021
	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
Износ депозита (нови послови)										- у хиљадама КМ -	
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628
2023.	01.	8.218	8.148	9.188	7.001.892	13.465	32.037	31.039	2.637.940	1.018	550.643
	02.	7.809	8.568	19.419	7.130.305	9.725	37.550	50.934	2.672.252	3.818	566.071
	03.	2.953	9.840	12.823	7.300.752	6.300	44.009	49.085	2.659.187	5.923	557.380
	04.	6.700	6.099	15.850	7.416.224	6.190	31.963	52.713	2.774.252	2.379	559.831
	05.	3.851	7.255	22.449	7.379.441	7.234	47.842	42.037	2.761.679	3.256	572.376
	06.	5.282	10.388	14.640	7.529.983	13.314	58.296	48.395	2.750.236	1.896	577.428
	07.	5.342	10.443	13.178	7.583.931	10.368	30.220	50.407	2.767.776	3.275	588.987
	08.	4.093	15.091	20.425	7.601.406	20.584	69.278	55.066	2.758.576	3.672	596.474
	09.	2.241	9.345	22.710	7.661.803	21.962	81.438	48.887	2.808.427	2.487	596.942
	10.	5.021	21.932	19.586	7.767.407	12.358	81.995	82.593	2.874.154	6.579	606.317
	11.	7.295	15.612	26.755	7.773.946	15.023	87.887	86.609	2.824.787	2.627	596.057
	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628

Напомена:

Кориговани називи у заглављу табеле за каматне стопе на депозите становништва ретроактивно почевши од података за јуни 2020. године, као што је дато у објашњењу:

-од јуна 2020. године Депозити у КМ, до јуна 2020. године Депозити у КМ и депозити у КМ са валутном клаузулом

-од јуна 2020. године Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР, до јуна 2020. године Депозити у ЕУР

-од јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР), до јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (неукључујући депозите у ЕУР)

Остали елементи заглавља наведених табела остају исти као и подаци у колонама.

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања).

Каматне стопе на депозите с договорним доспијењем и износи тих депозита се односе на нове послове

Т13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа

- у процентима, на годишњем нивоу -

Нефинансијска предузећа										
Година	Период	Депозити у КМ				Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР				Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР)
		С договорним доспијењем				С договорним доспијењем				
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Пондерисани мјесечни просјеци										
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
2023.	01.	0,157	0,758	...	0,047	...	1,497	1,569	0,005	0,025
	02.	0,492	0,732	1,781	0,035	0,307	1,937	1,033	0,005	0,036
	03.	0,510	1,207	1,113	0,024	0,670	1,388	1,281	0,005	0,041
	04.	0,384	1,222	1,188	0,025	0,287	1,716	1,123	0,005	0,040
	05.	0,578	1,347	1,353	0,034	0,958	1,881	0,808	0,004	0,033
	06.	0,392	1,139	1,591	0,052	1,013	1,762	1,958	0,005	0,022
	07.	0,327	1,349	1,870	0,058	0,706	1,523	2,570	0,006	0,023
	08.	0,276	1,206	1,417	0,059	0,929	1,379	...	0,007	0,022
	09.	0,629	1,265	1,932	0,049	0,826	1,587	2,142	0,007	0,026
	10.	0,577	1,468	1,922	0,046	0,844	1,916	2,485	0,008	0,038
	11.	0,546	1,579	1,806	0,047	0,804	1,811	2,167	0,009	0,038
	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
Износ депозита (нови послови)										- у хиљадама КМ -
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691
2023.	01.	67.000	2.333	...	5.139.707	...	10.742	12.571	1.353.660	229.570
	02.	6.038	419	50.594	5.040.540	17.021	31.927	83.795	1.383.907	249.522
	03.	25.191	5.576	1.981	4.707.218	75.220	26.942	5.490	1.449.348	234.640
	04.	566	2.602	30.756	4.759.581	57.753	28.545	21.488	1.360.535	203.002
	05.	8.885	14.218	25.034	4.912.787	4.797	54.010	2.724	1.482.096	249.741
	06.	49.332	18.547	1.878	4.939.306	4.529	64.922	24.401	1.447.312	229.458
	07.	3.521	17.979	8.378	5.188.716	33.854	17.638	11.284	1.482.734	222.300
	08.	5.140	4.929	13.124	5.359.402	8.507	9.384	...	1.494.451	218.747
	09.	28.910	10.242	23.425	5.327.983	2.831	17.650	26.638	1.515.437	230.509
	10.	3.509	16.336	14.771	5.387.602	5.161	30.861	23.377	1.569.912	175.980
	11.	24.923	25.184	5.043	5.492.146	14.181	22.980	7.239	1.556.076	174.984
	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691

Напомена:

Кориговани називи у заглављу табеле за каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа ретроактивно почевши од података за јуни 2020. године, као што је дато у објашњењу:

-од јуна 2020. године Депозити у КМ, до јуна 2020. године Депозити у КМ и депозити у КМ са валутном клаузулом

-од јуна 2020. године Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР, до јуна 2020. године Депозити у ЕУР

-од јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР), до јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (неукључујући депозите у ЕУР)

Остали елементи заглавља наведених табела остају исти као и подаци у колонама.

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања). Каматне стопе на депозите с договорним доспијењем и износи тих депозита се односе на нове послове.

Т14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Депозити			Кредити		
		Преносиви депозити	Остали депозити	Укупни депозити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити	Укупни кредити
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2023.	01.	18.569,2	10.474,9	29.044,1	4.505,7	17.364,0	21.869,7
	02.	18.605,5	10.579,7	29.185,2	4.593,2	17.412,8	22.006,0
	03.	18.613,4	10.649,4	29.262,7	4.666,2	17.547,8	22.214,0
	04.	18.756,2	10.649,4	29.405,6	4.712,3	17.676,7	22.389,0
	05.	19.187,5	10.537,5	29.725,0	4.653,0	17.769,3	22.422,3
	06.	19.240,0	10.622,9	29.862,9	4.807,4	17.918,7	22.726,2
	07.	19.624,9	10.540,9	30.165,8	4.792,2	18.018,6	22.810,8
	08.	19.773,5	10.735,5	30.509,0	4.765,2	18.093,3	22.858,5
	09.	19.888,1	10.772,5	30.660,7	4.852,8	18.175,9	23.028,6
	10.	19.955,4	10.933,0	30.888,4	4.884,4	18.302,5	23.186,9
	11.	20.051,1	10.886,4	30.937,5	4.901,6	18.399,1	23.300,7
	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1

Напомена:

Укупни депозити представљају обавезе комерцијалних банака БиХ према свим домаћим институционалним секторима у домаћој и иностраној валути. Укупни кредити представљају потраживања комерцијалних банака БиХ од свих институционалних сектора, у домаћој и иностраној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
2023.	01.	162,0	1.137,4	1.321,3	667,6	142,6	420,1	1.050,8	5.557,1	496,7	7.581,8	32,0	18.569,2
	02.	200,2	1.059,1	1.324,1	663,8	131,2	379,5	1.026,5	5.555,0	492,9	7.746,7	26,5	18.605,5
	03.	144,4	1.155,4	1.425,4	669,1	126,7	375,5	948,3	5.326,8	492,1	7.925,4	24,2	18.613,4
	04.	156,0	1.084,6	1.466,7	638,2	142,6	384,6	956,2	5.267,4	518,0	8.115,3	26,5	18.756,2
	05.	195,3	1.160,9	1.482,4	632,6	135,9	377,6	986,2	5.571,5	528,3	8.090,6	26,1	19.187,5
	06.	175,1	1.109,4	1.494,0	639,8	138,6	386,1	925,7	5.557,5	541,8	8.247,6	24,2	19.240,0
	07.	176,3	900,7	1.701,0	654,1	139,0	362,3	993,7	5.797,2	558,7	8.317,4	24,4	19.624,9
	08.	141,0	958,7	1.737,2	659,6	38,5	362,3	1.003,0	5.932,9	555,3	8.356,0	28,9	19.773,5
	09.	142,6	991,4	1.743,0	659,8	40,2	328,9	986,3	5.918,7	569,8	8.475,1	32,5	19.888,1
	10.	173,3	946,1	1.707,6	653,3	53,5	317,5	1.004,2	5.972,2	570,2	8.528,0	29,6	19.955,4
	11.	168,4	924,2	1.680,4	648,8	64,1	319,0	1.019,0	6.055,7	566,1	8.571,8	33,6	20.051,1
	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8

Напомена:

Преносиви депозити су расположиви на захтјев без накнада и ограничења, могу се директно употребити за плаћања трећим лицима, посебни штедни рачуни с којих је дозвољен пренос средстава на преносиве депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака - на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ СВИХ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА

Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2023.	01.	15,1	666,4	67,7	52,8	30,1	723,5	911,1	763,3	92,7	7.068,7	83,4	10.474,9
	02.	3,7	721,4	67,4	54,0	29,6	735,3	967,3	741,0	92,0	7.088,5	79,6	10.579,7
	03.	13,6	738,2	62,1	52,5	19,8	743,4	991,0	772,4	95,0	7.079,4	81,9	10.649,4
	04.	13,6	729,5	62,9	62,8	25,0	755,8	996,0	822,2	92,0	7.000,4	89,1	10.649,4
	05.	23,0	722,8	63,4	62,5	19,5	737,9	994,9	760,2	84,5	6.986,5	82,3	10.537,5
	06.	52,9	711,7	63,9	61,5	28,5	752,2	961,4	830,4	78,2	7.000,2	81,9	10.622,9
	07.	45,2	695,2	57,1	61,3	33,3	743,3	896,6	861,6	71,9	7.001,0	74,4	10.540,9
	08.	37,6	690,0	57,7	61,9	128,2	743,4	905,6	879,0	83,5	7.070,0	78,4	10.735,5
	09.	30,5	677,8	64,7	56,8	132,6	751,4	896,2	962,2	84,4	7.039,7	76,3	10.772,5
	10.	89,1	667,9	87,7	56,9	129,6	749,4	920,9	944,2	86,7	7.138,2	62,6	10.933,0
	11.	78,3	654,7	87,3	55,6	132,5	731,9	904,4	986,4	88,6	7.103,1	63,5	10.886,4
	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0

Напомена:

Остали депозити дозвољавају аутоматско повлачење средстава али не и плаћање трећим лицима, штедне и орочене депозите, остале депозите - остало.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака - на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА

Година	Мјесец	Кредити институцијама Бих	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2023.	01.	0,1	44,4	2,3	15,0	4,8	34,2	147,1	3.434,9	12,4	809,6	0,8	4.505,7
	02.	0,1	44,4	2,7	15,5	4,0	30,9	159,3	3.525,3	12,8	797,4	0,8	4.593,2
	03.	0,1	41,9	2,5	15,6	4,6	38,4	156,6	3.584,3	13,7	807,7	0,9	4.666,2
	04.	0,1	41,5	2,5	15,3	5,0	32,0	164,2	3.628,9	14,5	807,1	1,2	4.712,3
	05.	0,2	41,6	2,7	16,1	4,8	31,4	132,7	3.633,2	14,9	774,5	0,8	4.653,0
	06.	0,2	39,3	2,9	15,1	4,6	45,8	164,5	3.687,7	17,5	829,0	0,9	4.807,4
	07.	2,4	38,1	2,9	15,0	4,9	42,6	147,2	3.679,8	17,3	841,0	1,1	4.792,2
	08.	2,4	48,6	2,9	14,9	4,9	44,0	156,7	3.629,3	16,0	844,5	1,1	4.765,2
	09.	2,6	37,2	2,9	14,8	4,9	47,1	158,7	3.714,1	15,8	853,6	1,2	4.852,8
	10.	2,9	46,0	3,4	11,1	4,9	47,0	165,6	3.723,7	14,1	864,7	1,0	4.884,4
	11.	2,9	55,3	2,8	12,1	4,9	35,9	164,9	3.740,5	13,1	868,3	0,9	4.901,6
	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2

Напомена:

Краткорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора до једне године, у домаћој и иностраној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака - на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА													
Година	Мјесец	Кредити институцијама БиХ	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2023.	01.	8,3	301,1	200,5	363,8	172,8	112,1	449,3	5.584,1	10,4	10.161,1	0,4	17.364,0
	02.	7,8	297,6	199,5	360,7	170,8	108,6	452,1	5.599,2	10,2	10.205,9	0,4	17.412,8
	03.	7,3	288,8	194,7	355,7	167,3	106,1	442,9	5.668,1	10,1	10.306,4	0,6	17.547,8
	04.	6,7	281,0	206,0	361,5	164,0	108,6	441,1	5.703,1	10,9	10.393,1	0,6	17.676,7
	05.	6,2	275,9	205,2	356,4	161,2	124,5	442,1	5.715,2	10,8	10.471,3	0,5	17.769,3
	06.	5,7	263,8	198,4	353,4	158,5	133,8	431,2	5.807,9	10,4	10.554,8	0,8	17.918,7
	07.	5,2	260,1	197,4	353,8	165,4	140,0	442,8	5.808,6	20,2	10.624,2	0,8	18.018,6
	08.	4,7	253,4	198,5	349,0	162,5	142,2	439,5	5.830,0	20,4	10.692,6	0,6	18.093,3
	09.	4,1	247,0	192,4	351,2	164,5	140,3	436,1	5.856,3	20,3	10.762,7	0,7	18.175,9
	10.	3,6	243,8	260,4	350,2	167,6	141,4	432,2	5.841,0	19,8	10.841,7	0,7	18.302,5
	11.	3,1	236,3	258,4	352,4	164,0	148,5	435,7	5.882,5	19,8	10.897,5	0,9	18.399,1
	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8

Напомена:

Дугорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора преко једне године, у домаћој и иностраној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т19: Куповина и продаја КМ

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Продаја	Куповина	Салдо	Кумулатив салда
1	2	3	4	5(3-4)	6
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2023.	01.	508.602	682.400	-173.798	15.057.683
	02.	500.649	1.082.309	-581.659	14.476.024
	03.	554.006	739.979	-185.974	14.290.050
	04.	865.835	795.222	70.614	14.360.664
	05.	958.727	772.177	186.549	14.547.213
	06.	1.001.282	1.234.920	-233.638	14.313.575
	07.	942.508	751.701	190.807	14.504.383
	08.	1.045.521	767.902	277.619	14.782.002
	09.	1.023.263	997.606	25.657	14.807.659
	10.	1.036.034	1.269.657	-233.623	14.574.036
	11.	885.488	994.493	-109.006	14.465.030
	12.	1.569.408	1.040.280	529.128	14.994.158

Т20: Просјечне обавезне резерве

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Основица за обрачун обавезне резерве*	Просјечне обавезне резерве	Просјечан салдо рачуна обавезних резерви код ЦББиХ	Разлика
1	2	3	4	5	6=5-4
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2023.	01.	31.429.303	3.142.930	6.752.355	3.609.425
	02.	31.245.571	3.124.557	6.536.295	3.411.738
	03.	31.306.999	3.130.700	6.237.551	3.106.851
	04.	31.276.793	3.127.679	5.980.685	2.853.006
	05.	31.481.474	3.148.147	6.117.790	2.969.643
	06.	31.723.981	3.172.398	6.122.810	2.950.412
	07.	31.777.996	3.177.800	5.855.665	2.677.865
	08.	32.103.006	3.210.301	6.140.873	2.930.572
	09.	32.422.875	3.242.287	6.308.112	3.065.824
	10.	32.555.632	3.255.563	6.110.871	2.855.308
	11.	32.807.882	3.280.788	6.152.713	2.871.924
	12.	32.883.489	3.288.349	6.195.645	2.907.296

Напомена:

Централна банка Босне и Херцеговине (ЦББиХ) донијела је Одлуку о повећању накнада на обавезну резерву које плаћа комерцијалним банкама, с циљем усклађивања са политиком Европске централне банке (ЕЦБ) и ублажавања утицаја раста референтне каматне стопе ЕЦБ-а на пословање банака у БиХ. Овом одлуком се на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути КМ, исплаћује комерцијалним банкама накнада по стопи од 50 базних поена (0,50%), на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом - исплаћује накнада по стопи од 30 базних поена (0,30%). На средства изнад обавезне резерве, накнада се не обрачунава. Приликом доношења одлука о обавезној резерви ЦББиХ размотрени су сви релевантни фактори, укључујући одлуке ЕЦБ-а, те кретања кључних макроекономских и индикатора финансијског сектора, водећи првенствено рачуна о стабилности валутног одбора. Примјена ове одлуке почиње 1. 7. 2023. године.

Од 1. јула 2016. године стопа обавезне резерве коју примјењује ЦББиХ на основицу за обрачун обавезне резерве износи 10%.

Од 1. јула 2016. године ЦББиХ примјењује нове стопе за обрачун накнаде на средства на рачуну резерви банака: Централна банка БиХ на рачуну резерви комерцијалне банке у обрачунском периоду не обрачунава накнаду на износ средстава обавезне резерве, а на износ средстава изнад обавезне резерве обрачунава накнаду по стопи која је једнака 50% стопе коју примјењује Европска централна банка на депозите комерцијалних банака (Deposit Facility Rate).

Од 1. маја 2015. године Централна банка обрачунава накнаду банци на износ средстава те банке на рачуну резерви код Централне банке у обрачунском периоду, како слиједи:

- на износ обавезне резерве – просјек EONIA-е који је у истом периоду забиљежен на тржишту умањен за 10 базних поена, или минимум нула,
- на износ средстава изнад обавезне резерве – нулта стопа накнаде.

Нулта стопа накнаде на обавезну резерву примјењује се у случају да је просјечна EONIA умањена за 10 базних поена имала негативну вриједност.

Од 1. септембра 2014. стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70% или минимум нула, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе или минимум нула.

*Основицу за обрачун обавезне резерве чине депозити и позајмљена средства у домаћој и другим валутама изражени у КМ.

T21: Трансакције у платном промету

- у милионима КМ -

Година	Мјесец	БПРВ		ЖИРОКЛИРИНГ		УКУПНО	
		Бр. трансакција	Износ	Бр. трансакција	Износ	Бр. трансакција	Износ
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2023.	01.	108.235	9.397	3.675.681	1.690	3.783.916	11.087
	02.	111.209	9.824	3.858.899	1.759	3.970.108	11.583
	03.	128.845	11.082	4.275.880	2.023	4.404.725	13.105
	04.	119.342	10.174	3.909.131	1.875	4.028.473	12.049
	05.	127.819	11.573	4.219.363	2.008	4.347.182	13.581
	06.	128.780	12.187	4.179.732	2.022	4.308.512	14.209
	07.	127.847	11.665	4.181.241	2.019	4.309.088	13.684
	08.	131.792	12.670	4.167.127	2.073	4.298.919	14.743
	09.	129.073	12.170	4.079.617	2.019	4.208.690	14.189
	10.	135.630	12.608	4.306.579	2.139	4.442.209	14.747
	11.	130.778	12.420	4.101.688	2.056	4.232.466	14.476
	12.	144.642	13.394	4.343.258	2.249	4.487.900	15.643

Т22: Платни биланс БиХ - у милионима КМ -														
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
ТЕКУЋИ РАЧУН	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376	-339	-472	-208	-357
Роба - салдо	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198	-2.020	-2.591	-2.832	-2.755
Извоз робе	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.668	4.074	3.962	3.846	3.786
Увоз робе	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.866	6.094	6.552	6.678	6.541
Услуге - салдо	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.731	3.907	3.949	727	920	1.266	1.036
Извоз робе	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	3.955	5.586	5.932	1.084	1.370	1.952	1.525
Увоз робе	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.224	1.679	1.983	358	450	687	489
Примарни доходак - салдо	224	195	41	-263	-195	-60	-192	-498	-528	-125	-95	-49	38	-19
Потражује	955	929	929	969	1.026	1.197	935	1.192	1.442	1.968	418	476	535	539
Дугује	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.690	1.969	2.093	513	525	497	558
Секундарни доходак - салдо	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.242	4.826	4.999	1.049	1.248	1.321	1.381
Потражује	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.698	5.326	5.625	1.198	1.396	1.474	1.556
Дугује	298	336	345	362	394	412	433	456	499	626	149	149	154	175
КАПИТАЛНИ РАЧУН	442	364	300	342	305	384	361	329	339	323	69	76	99	79
Потражује	442	364	300	342	311	386	369	332	343	330	72	77	101	80
Дугује	0	0	0	0	6	2	8	4	4	8	3	1	2	1
ФИНАНСИЈСКИ РАЧУН	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-155	-1.485	-538	-359	-170	122	-131
Директне инвестиције	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.054	-1.347	-1.625	-495	-551	-330	-250
Нето финансијска актива	15	167	5	173	32	38	138	139	128	83	-5	28	18	43
Нето финансијска пасива	799	675	555	890	992	777	837	1.194	1.475	1.708	490	578	348	292
Портфолио инвестиције	107	110	167	157	256	214	4	82	261	429	21	98	39	270
Нето финансијска актива	36	51	99	92	254	179	-26	349	246	392	22	60	40	270
Нето финансијска пасива	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-37	1	-38	1	0
Финансијски деривативи	0	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	3	-1	0	0
Нето финансијска актива	0	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	0	-1	0	-1
Нето финансијска пасива	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-3	0	0	-1
Остале инвестиције	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.879	-541	605	1.006	181	-147	-435
Нето финансијска актива	-584	-417	-294	-690	286	-12	-218	-115	735	1.067	867	77	68	54
Валута и депозити	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	321	678	707	136	-63	-103
Зајмови	-23	-80	-74	-289	223	-90	-13	-42	110	106	77	-78	26	81
Осигурање и пензије	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	16	-7	9	9	5
Трговински кредити и аванси	86	92	81	100	98	73	60	117	242	229	56	57	61	55
Остала финансијска актива	-59	12	-4	26	-6	10	-17	-7	24	37	33	-47	35	16
Нето финансијска пасива	878	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.277	461	-139	-104	215	489
Валута и депозити	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-317	-280	-71	4	30
Зајмови	645	522	698	127	463	318	1.429	646	470	-124	-83	-257	-22	238
Осигурање и пензије	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-2	-3	-5	-5
Трговински кредити и аванси	526	523	487	582	618	619	582	795	937	895	209	224	238	224
Остала финансијска актива (укључујући и алокацију SDR)	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	23	17	3	0	3
Резервна актива	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	-894	102	560	284
Монетарно злато	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	0	0	0	0
Валута и депозити	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-379	-117	407	26
Хартије од вриједности	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	-517	220	153	257
Остала резервна актива	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	1	0	0	0
НЕТО ГРЕШКЕ И ПРОПУСТИ	113	209	306	281	-12	-46	-259	211	154	515	-89	226	231	147

Напомена:

Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – BPM6).). Компилација платног биланса за четврти квартал укључује и редовну ревизију претходно објављених података за кватрале текуће године, у складу с најновијим доступним изворним подацима. Детаљнија методолошка објашњења се налазе на веб страници, www.cbbh.ba под статистика.

T23: Међународна инвестициона позиција (МИП)**- у милионима КМ -**

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
НЕТО ПОЗИЦИЈА	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.647	-11.306	-11.718	-11.493	-11.474	-11.212	-11.229
АКТИВА	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.233	26.259	26.450	26.819	27.636	28.206
Директне инвестиције	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.509	1.647	1.644	1.680	1.698	1.744
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	299	362	370	427	468	622	758	802	915	927	953	974	989
Задужење (разни дужнички инструменти)	410	516	562	730	799	623	631	707	732	717	727	723	755
Портфолио инвестиције	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	1.783	1.842	1.882	2.147
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	31	33	39	44	41	39	38	82	97	100	102	99	87
Задужење (разни дужнички инструменти)	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	1.683	1.740	1.783	2.060
Финансијски деривативи		0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	5	8
Остале инвестиције		4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.856	6.782	7.811	7.975	8.132	8.015
Остали власнички капитал	48	52	48	52	54	53	68	64	64	63	64	64	64
Валута и Депозити	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.242	4.804	5.680	5.914	5.976	5.736
Зајмови	311	232	158	176	249	210	195	174	279	339	261	287	369
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	110	88	87	92	89	94	105	111	149	140	152	151	151
Трговински кредити и аванси	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.464	1.492	1.527	1.557
Остала потраживање/обавезе	228	262	267	55	49	69	40	36	64	125	93	127	138
Резервна актива	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	16.068	15.210	15.321	15.920	16.293
Валута и депозити	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.468	8.351	8.758	8.784
Хартије од вриједности	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	6.569	6.802	6.994	7.331
Остала резервна актива	260	186	208	205	212	254	292	304	160	173	168	167	178
ПАСИВА	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.986	36.539	37.976	37.943	38.293	38.848	39.435
Директне инвестиције	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.023	17.745	18.177	18.680	18.973	19.183
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.901	14.312	14.662	14.806	15.059	15.260
Задужење (разни дужнички инструменти)	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.121	3.433	3.515	3.874	3.914	3.924
Портфолио инвестиције	474	349	299	240	246	207	189	480	437	438	439	435	429
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	118	56	79	93	98	99	121	168	120	121	122	124	122
Задужење (разни дужнички инструменти)	355	293	220	147	148	107	69	312	317	317	317	310	307
Финансијски деривативи		0	2	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0
Остале инвестиције		16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.912	19.037	19.794	19.327	19.174	19.440	19.823
Остали власнички капитал	50	47	26	29	36	47	48	77	119	121	119	121	126
Валута и Депозити	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.584	1.304	1.234	1.238	1.268
Зајмови	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.798	13.469	14.161	13.929	13.739	13.801	14.000
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	17	18	19	22	23	24	27	30	33	31	34	32	32
Трговински кредити и аванси	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	2.797	2.915	3.101	3.273
Остале обавезе	76	68	65	73	102	88	101	104	120	139	141	138	137
Специјална права вучење (Нето створене финансијске обавезе)	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	1.007	991	1.010	988

Напомена:

Међународна инвестициона позиција (ИП) за БиХ компилирана је у складу са најновијом методологијом Међународног монетарног фонда за компилацију статистике платног биланса (ВОР) и међународне инвестиционе позиције, шесто издање (ВРМ6). Компилација међународне инвестиционе позиције за четврти квартал укључује и редовну ревизију претходно објављених података за квартал текуће године, у складу са најновијим доступним изворним подацима. Скраћена верзија примјењене методологије за компилацију ИП за БиХ доступна је на веб страници ЦББиХ.

Т24: Сервисирање спољног дуга сектора владе							- у хиљадама КМ -		
Кредитор	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.		
							Главница	Камата	Укупно
Јавни кредитори	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.023.664	231.133	1.254.797
Међународне и регионалне организације	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	870.508	208.558	1.079.066
Европска инвестициона банка	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	114.165	51.663	165.828
ЕБРД - Европска банка за обнову и развој	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	130.505	31.818	162.323
Свјетска банка - IDA	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	220.406	12.627	233.033
Свјетска банка - IBRD ¹⁾	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	63.869	32.773	96.641
Развојна банка Савјета Европе ¹⁾	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	7.933	1.569	9.502
Међународни фонд за развој пољопривреде	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	6.696	1.449	8.145
ММФ	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352	209.584	73.705	283.289
ЕВРОФИМА	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Европска комисија	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	117.350	2.956	120.306
Влада и владине агенције	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	153.156	22.574	175.731
Париски клуб ¹⁾	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	33.928	3.809	37.736
Саудијски фонд за развој	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	7.996	2.383	10.379
Остала билатерала ²⁾	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	111.232	16.383	127.615
Приватни кредитор	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Лондонски клуб ¹⁾	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Укупно	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.023.664	231.275	1.254.939

Извор:

Министарство за финансије и трезор БиХ.

¹⁾ Дуг настао прије 1992.²⁾ Остала билатерала садржи следеће кредиторе: Fortis банка, Влада Јапана, ОПЕС, KFW, Влада Шпаније, Извоз-Увоз Банка Кореје (EximBank), Аустријска банка, Белгија, Банка за рад и привреду (BAWAG), Raiffaisen банка

Т25: Укупан дуг сектора опште владе (Мастришки дуг)

- на крају периода, у милионима КМ -

УКУПАН ДУГ ОПШТЕ ВЛАДЕ БиХ (Мастришки дуг)						
Година	Дужничке хартије од вриједности	Кредити	Укупно	од тога: спољни дуг		
				Јавни кредитори (међународне финансијске институције и стране владе)	Приватни кредитор	Укупно спољни дуг
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.*	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.*	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.*	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.*	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.*	3.082,2	10.286,5	13.368,7	9.111,7	365,2	9.477,0
2023.**	3.487,8	9.669,1	13.157,0	8.520,8	340,1	8.860,9

Извор:

Министарства финансија и трезора БиХ и Централна банка БиХ

Напомена:

Статистичка дефиниција дуга је као што је дефинисано по Мастришком споразуму. Подаци се објављују на неконсолидованој основи у складу са захтјевима EUROSTAT-а.

*Подаци за 2017.-2022. годину су ревидирани

**Подаци за 2023. годину су привремени

Т26: Девизне резерве ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Бруто девизне резерве							Нето девизне резерве	Монетарна пасива	Нето страна актива ЦББиХ
		Злато	Држање SDR	Страна валута у трезору ЦББиХ	Депозити код нерезидентних банака	Остало	Инвестиције у хартије од вриједности	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2023.	01.	166,6	17,4	530,1	8.365,3	0,0	6.867,9	15.947,4	15.944,3	15.458,5	485,8
	02.	162,2	1,5	530,1	7.912,4	0,0	6.759,0	15.365,1	15.350,4	14.864,5	485,9
	03.	170,4	1,5	530,1	7.936,1	0,0	6.569,1	15.207,2	15.204,7	14.671,7	533,0
	04.	169,5	19,4	530,1	7.945,7	0,0	6.664,6	15.329,3	15.326,3	14.766,2	560,1
	05.	172,4	1,7	530,1	8.140,7	0,0	6.683,2	15.528,0	15.525,3	14.929,9	595,4
	06.	165,2	1,7	531,6	7.817,4	0,0	6.802,1	15.317,9	15.315,2	14.706,0	609,2
	07.	167,7	21,6	453,9	8.194,6	0,0	6.727,6	15.565,5	15.563,1	14.912,8	650,3
	08.	168,0	1,7	457,9	8.391,1	0,0	6.853,5	15.872,1	15.869,1	15.175,8	693,3
	09.	164,2	1,8	457,9	8.298,3	0,0	6.994,3	15.916,3	15.913,5	15.194,3	719,3
	10.	176,0	22,2	457,9	8.199,9	0,0	6.911,9	15.767,8	15.764,8	14.986,4	778,5
	11.	175,6	2,1	374,5	8.278,3	0,0	6.854,3	15.684,7	15.682,0	14.853,9	828,1
	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2

Напомена:

Бруто девизне резерве чине стања билансних позиција краткорочне стране активе ЦББиХ (злато, располагање ЦББиХ SDR-ом, девизе у трезору ЦББиХ, преносиви депозити у инострану валуту код нерезидентних банака и остало) и инвестирања у хартије од вриједности од јула 2006. по одлуци Инвестиционог комитета ЦББиХ. Нето девизне резерве представљају разлику између бруто девизних резерви и обавеза према нерезидентима. Монетарну пасиву ЦББиХ чине новац изван монетарних власти и депозити резидената код монетарних власти. Нето страна актива ЦББиХ представља разлику између нето девизних резерви и монетарне пасиве ЦББиХ.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т27: БиХ извоз по земљама дестинације

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Њемачка	Хрватска	Италија	Србија	Словенија	Аустрија	Турска	Црна Гора	Остале земље	Укупно
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2023.	01.	219.296	206.879	122.376	204.651	110.676	140.528	18.807	52.724	326.117	1.402.056
	02.	236.076	230.523	127.886	188.449	115.867	144.112	22.768	75.328	339.180	1.480.190
	03.	245.943	251.369	130.514	187.709	126.654	160.403	30.022	58.669	327.606	1.518.889
	04.	229.489	224.778	103.465	177.622	112.489	143.085	27.275	75.342	306.629	1.400.174
	05.	237.358	219.053	136.752	155.225	123.376	159.475	25.407	53.663	343.879	1.454.189
	06.	230.146	220.565	138.396	151.749	114.366	150.351	20.683	67.361	335.211	1.428.827
	07.	226.014	219.748	141.116	155.470	110.003	145.288	16.902	58.261	313.099	1.385.900
	08.	196.822	176.864	66.667	164.038	94.709	130.142	13.467	47.216	269.731	1.159.657
	09.	229.181	205.178	134.928	172.803	115.717	146.441	16.889	54.359	351.932	1.427.427
	10.	233.268	209.911	129.254	180.804	112.466	140.426	22.842	47.862	332.002	1.408.837
	11.	224.458	198.361	118.635	197.272	125.396	143.528	20.857	49.961	335.017	1.413.485
	12.	172.341	185.407	99.664	151.337	94.579	111.537	25.667	49.025	330.538	1.220.095

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешћ извоза те земље у укупном извозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018. године).

У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију Остале земље.

Т28: БиХ увоз по земљама поријекла												- у хиљадама КМ -
Година	Мјесец	Њемачка	Италија	Србија	Хрватска	Кина	Словенија	Руска Федерација	Турска	Аустрија	Остале земље	Укупно
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566
2023.	01.	202.808	220.351	172.589	181.840	154.128	73.667	43.520	105.510	70.979	620.657	1.846.050
	02.	260.587	303.555	204.570	172.766	183.916	86.452	37.818	115.416	79.141	709.189	2.153.410
	03.	301.688	372.148	276.540	175.994	210.520	107.756	47.310	146.176	96.611	810.978	2.545.720
	04.	264.325	317.548	237.953	139.715	203.656	92.493	45.550	128.403	83.053	739.857	2.252.554
	05.	271.325	303.372	243.353	153.019	238.685	95.276	56.854	138.822	90.342	778.176	2.369.226
	06.	288.840	299.229	252.448	169.709	289.003	99.410	40.484	137.206	88.210	791.601	2.456.139
	07.	287.300	338.293	248.741	183.702	224.275	91.482	39.805	105.946	87.562	757.390	2.364.496
	08.	267.024	306.163	254.472	199.389	237.794	72.808	47.984	126.540	77.047	710.298	2.299.519
	09.	311.243	365.387	250.809	206.476	230.317	94.070	21.420	134.285	84.384	785.541	2.483.934
	10.	291.276	361.713	245.875	181.822	238.723	93.608	25.096	135.661	82.593	744.566	2.400.932
	11.	305.031	354.682	215.922	176.708	222.918	82.197	20.092	138.114	86.106	723.417	2.325.187
	12.	285.850	328.569	226.741	153.881	195.193	84.445	35.947	128.812	71.153	759.807	2.270.398

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешће увоза из те земље у укупном увозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018 .године).

У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију Остале земље.

Т29: Преглед просјечних средњих курсава КМ

Година	Мјесец	ЕМУ EUR	Хрватска HRK 100	Чешка Р. CZK 1	Мађарска HUF 100	Јапан JPY 100	Швајцарска CHF 1	Турска TRY 1	В. Британија GBP 1	САД USD 1	Кина CNY 1	Србија RSD 100
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2023.	01.	1,955830		0,081594	0,493759	1,391460	1,965054	0,096833	2,216435	1,818750	0,267412	1,666536
	02.	1,955830		0,082464	0,507182	1,376882	1,973557	0,096812	2,207511	1,824700	0,267086	1,666960
	03.	1,955830		0,082578	0,507819	1,369219	1,975767	0,096431	2,218829	1,831257	0,265449	1,667151
	04.	1,955830		0,083430	0,520434	1,339173	1,984199	0,092329	2,220998	1,784811	0,259269	1,667605
	05.	1,955830		0,082933	0,524764	1,314185	2,004371	0,091180	2,244923	1,797649	0,257563	1,667612
	06.	1,955830		0,082539	0,527753	1,281164	2,004097	0,077382	2,278867	1,805086	0,252568	1,667704
	07.	1,955830		0,081859	0,516463	1,254231	2,022215	0,066975	2,278572	1,771635	0,246254	1,668416
	08.	1,955830		0,081129	0,507722	1,239124	2,039752	0,066552	2,276774	1,792243	0,247350	1,668592
	09.	1,955830		0,080279	0,506941	1,239560	2,038612	0,067761	2,271708	1,828363	0,250583	1,668781
	10.	1,955830		0,079582	0,507166	1,238316	2,048382	0,066516	2,254437	1,852004	0,253391	1,668980
	11.	1,955830		0,079881	0,515854	1,208830	2,029642	0,063294	2,245301	1,812228	0,250458	1,668916
	12.	1,955830		0,079909	0,512360	1,243921	2,070920	0,061585	2,268969	1,791708	0,250974	1,669124

Т30: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе											- у милионима КМ -		
	Институције БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	Консолидовани приходи БиХ	Институције БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	Консолидовани расходи БиХ	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/ дефицит	
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3	
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9	
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8	
2017.	1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0	
2018.	1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5	
2019.	1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2	
2020.	1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2	
2021.	1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6	
2022.	1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7	
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеве РС, док их подаци за кварталне због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

ТЗ1: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода

- у милионима КМ -

	Порез	Доприноси за социјално	Грантови и остали приходи	Консолидовани приходи	Компензација запослених	Коришћење робе и услуга	Камате	Субвенције	Социјална давања	Грантови и остали расходи	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.	7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.	7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.	8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.	7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.	8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2022.	9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2
2017. Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018. Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019. Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020. Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021. Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022. Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023. Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

Т32: Токови директних страних инвестиција у БиХ класификовани према земљи страног инвеститора - у милионима КМ -

Година	Аустрија	Холандија	Хрватска	Италија	Њемачка	Русија	Словенија	Србија	Швајцарска	Турска	Остале земље	Укупно
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	106,7	-51,1	96,9	61,4	63,2	-94,4	80,4	100,9	213,1	151,5	401,4	1.130,0
2022.	175,8	166,6	15,8	64,6	159,5	-50,2	79,0	134,4	25,2	55,6	614,1	1.440,3
јан - сеп 2023.	79,8	166,0	165,1	60,0	92,3	312,6	65,3	51,7	42,2	120,9	286,9	1.442,8

Напомена:

Директна страна улагања (токови и стања) компилирана су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда (ММФ) и Организације за економску сарадњу и развој (OECD). Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање.

ТЗЗ: Токови директних страних инвестиција у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности - у милионима КМ -

Година	Производња прехранбених производа	Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, сем намјештаја, производња предмета од сламе и плетарских материјала	Производња кокса и рафинираних нафтних производа	Производња хемикалија и хемијских производа	Производња осталих неметалних минералних производа	Производња базних метала	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	Трговина на велико осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Телекомуникације	Финансијско услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова	Пословање некретнинама	Остале дјелатности	Укупно
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2.015	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5
2021.	11,7	5,4	-52,2	17,1	5,7	102,7	27,4	138,2	182,8	11,3	11,8	73,4	594,7	1.130,0
2022.	70,2	12,7	-48,8	108,4	32,7	122,9	14,0	114,0	97,5	6,9	146,8	62,3	700,8	1.440,3
јан - сеп 2023.	14,1	4,8	311,9	72,8	19,7	70,9	63,6	101,9	63,6	13,8	315,3	-0,3	390,5	1.442,8

Напомена:

Токове директних страних инвестиција у БиХ према NACE 1. Rev1. класификације дјелатности за период 2004-2012 можете наћи на веб страници. Директне стране инвестиције (токови и стања) компилиране су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда и Организације за економску сарадњу и развој. Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање. .

ТЗ4: Стања директних инвестиција у БиХ класификована по земљи страног инвеститора - у милионима КМ -

Земља	31.12.2020.			31.12.2021.			31.12.2022.		
	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно
Аустрија	2.507,2	260,6	2.767,8	2.634,3	223,3	2.857,7	2.431,3	258,4	2.689,7
Белгија	8,7	4,0	12,7	12,4	5,7	18,1	12,5	5,3	17,8
Црна Гора	31,0	2,8	33,8	41,4	3,0	44,4	70,1	4,3	74,4
Чешка	26,0	3,8	29,8	22,1	6,9	29,0	28,5	8,0	36,4
Данска	27,2	5,0	32,1	37,3	5,1	42,4	24,1	1,8	25,9
Француска	16,6	4,9	21,5	16,4	4,9	21,3	19,2	8,4	27,6
Холандија	553,9	260,2	814,1	573,4	163,2	736,7	715,0	176,4	891,3
Хрватска	2.434,1	166,0	2.600,2	2.554,6	150,3	2.704,9	2.387,5	155,2	2.542,7
Ирска	-2,9	14,4	11,5	-0,4	14,4	14,1	-5,9	14,6	8,6
Италија	610,7	117,7	728,4	661,7	121,3	783,0	686,9	112,4	799,3
Канада	-0,8	5,1	4,3	0,1	5,1	5,3	0,6	5,1	5,8
Кипар	144,9	0,6	145,4	155,2	6,8	162,0	169,8	9,7	179,4
Кувајт	131,4	155,4	286,8	109,6	171,4	281,0	103,5	179,7	283,1
Лихтенштајн	6,7	6,0	12,7	6,5	6,0	12,5	7,7	4,2	11,8
Литванија	1,9	0,0	1,9	2,2	0,0	2,2	1,6	0,0	1,6
Луксембург	107,3	223,3	330,6	121,0	224,7	345,7	156,8	190,5	347,2
Мађарска	39,6	1,7	41,3	43,6	2,2	45,7	52,0	3,7	55,7
Малезија	7,8	29,1	36,8	8,8	29,1	37,9	8,6	29,1	37,6
Норвешка	1,3	6,4	7,7	2,8	6,8	9,6	6,1	7,1	13,2
Њемачка	635,4	235,6	871,1	691,2	241,3	932,5	773,3	308,1	1.081,4
Пољска	31,7	10,0	41,7	33,9	42,2	76,1	50,7	51,9	102,7
Русија	-494,1	1.052,6	558,5	456,0	7,3	463,3	391,5	7,8	399,4
Саудијска Арабија	174,6	171,1	345,7	200,2	189,2	389,5	224,1	200,3	424,4
Словачка	4,7	19,3	24,0	3,8	21,0	24,8	8,3	20,2	28,5
Словенија	1.041,3	135,3	1.176,6	1.103,1	153,1	1.256,1	1.153,7	152,9	1.306,6
Србија	1.932,9	274,6	2.207,5	2.008,6	291,3	2.299,9	2.088,2	339,3	2.427,5
Шпанија	38,8	0,0	38,8	30,2	1,7	32,0	34,9	5,3	40,2
Швајцарска	353,4	73,9	427,3	559,0	76,6	635,6	591,3	76,1	667,5
Шведска	47,2	36,6	83,8	59,1	37,5	96,6	63,8	14,1	77,9
Турска	403,7	-26,9	376,9	510,2	3,2	513,4	600,5	-25,8	574,8
Уједињени Арапски Емирати	155,4	287,7	443,1	161,9	309,4	471,3	133,1	319,4	452,6
Сједињене Америчке Државе	25,0	19,3	44,3	31,4	19,6	51,0	53,5	18,1	71,6
Велика Британија	573,4	110,9	684,3	703,0	128,4	831,4	893,5	205,8	1.099,3
Остале земље	266,4	170,6	437,0	346,5	184,3	530,8	375,8	268,2	644,0
Укупно	11.842,4	3.837,6	15.680,0	13.901,3	2.856,3	16.757,6	14.311,9	3.135,5	17.447,4

Т35: Номинални и реални ефективни курс КМ

Година	Мјесец	Ефективни курс КМ (2015=100)	
		NEER	REER
2014.		101,10	103,04
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,24
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,63
2023.	01.	110,11	101,64
	02.	110,01	101,15
	03.	110,02	100,85
	04.	110,34	100,50
	05.	110,30	100,03
	06.	111,17	100,10
	07.	112,18	100,34
	08.	112,20	100,56
	09.	112,10	100,59
	10.	112,13	100,48
	11.	112,38	100,75
	12.	112,58	100,53

Напомена:

Детаљна методолошка објашњења за компилацију и израчун NEER и REER индекса су доступна на веб страници ЦББиХ <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=sr>

НАПОМЕНА УЗ ТАБЕЛЕ 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 и 17.

Ревидирани подаци за период јануар 2006. – новембар 2015. године су базирани на активном подбилансу банака с већинским државним капиталом из Федерације БиХ, при чему је искључен пасивни подбиланс. Кроз ову допуну статистике корисницима се пружа већа аналитичка корисност података и објективни показатељи о тренутном пословању банака у БиХ. Пасивни подбиланс садржи обавезе по иностраним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. године, и не одсликава актуелно пословање банке, те ће овај подбиланс у процесу приватизације преузети Министарство финансија ФБиХ у складу са Законом о почетном билансу банака и Законом о приватизацији, као што је урађено за претходно приватизирани банке. Извршена ревизија је у највећој мјери утицала на смањење кредита јавним предузећима у страниој валути, смањење стране пасиве, на смањење осталих ставки активе и пасиве по основу старе девизне штедње, а у знатно мањим износима на ставке кредита влади ентитета, фиксну активу, депозите нерезидената, дионице и капитал.

Подаци о „пуном“ билансу, с укљученим пасивним подбилансом, корисницима су још увијек доступни на: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

ПУБЛИКАЦИЈЕ И WEB СЕРВИСИ

Мјесечни економски преглед	Кратка информација о посљедњим трендовима у макроекономском окружењу, која се од маја 2013. године о бјављује на web-страници ЦББиХ. Публикација је до тада била интерна.
Билтен	Квартална публикација, обухвата податке монетарне и финансијске статистике, податке о платним трансакцијама, податке реалног сектора и податке платног биланса Босне и Херцеговине.
Годишњи извјештај	Публикација садржи извјештај о пословању ЦББиХ у току године и финансијски извјештај, које ЦББиХ доставља Предсједништву БиХ и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
Извјештај о финансијској стабилности	Годишња публикација садржи оцјену ризика који произилазе из макроекономског окружења и трендова у финансијском систему, те процјену отпорности система на идентификоване ризике.
Специјалне теме истраживања	Повремена публикација која се објављује на web-страници ЦББиХ
Монографија ЦББиХ	Љубиларна публикација поводом обиљежавања двадесете годишњице ЦББиХ
WEB-СТРАНИЦА www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@ЦББИХ	Отвореност и транспарентност дјеловања ЦББиХ сматра изузетно важним за вјеродостојност, јавну одговорност и повјерење које ужива међу становништвом и другим институцијама у БиХ и у међународним институцијама. На основу Правилника о раду ЦББиХ, ЦББиХ има обавезу да обавјештава јавност о свом раду давањем благовремених информација, објављивањем извјештаја, издавањем службених публикација те одржавањем конференција за штампу. Web-страница ЦББиХ постоји од 1998. године. Садржи основне податке о ЦББиХ, Закон о ЦББиХ, презентује новчанице и кованице Босне и Херцеговине, те нумизматичка издања ЦББиХ; на страници се, такође, може наћи велики број публикација и статистичких података (годишњи извјештаји, мјесечни биланси стања, квартални билтени, извјештај о финансијској стабилности, платни биланс БиХ, платни промет...) те списак свих комерцијалних банака у БиХ. Публикације и статистички подаци објављују се у општеприхваћеним форматима DOC, HLS и PDF. На страници се, такође, објављује курсна листа која се мијења једном дневно, те остале релевантне новости и саопштења за јавност. Материјал се објављује на босанском, хрватском, српском и енглеском језику. ЦББиХ је ради повећања отворености и транспарентности те досезања до што ширих друштвених слојева, покренула службени профил на друштвеној мрежи Twitter. Путем тог профила објављују се подаци који се иначе објављују на web-страници банке www.cbbh.ba, као и додатне информације и подаци за које постоји процјена да су релевантни. Начин комуникације прилагођен је циљаној јавности.

ИЗДАВАЧ:

Централна банка Босне и Херцеговине
Маршала Тита 25, 71000 Сарајево
Тел + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Припрема за штампу:

Штампарија Фојница д.д.

Штампа:

Штампарија Фојница д.д.

Публиковање и умножавање у образовне
и некомерцијалне сврхе је дозвољено
уз сагласност издавача

